

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

Raport o stanie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku

Kielce 2020

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Spis treści

WPROWADZENIE	3
CZĘŚĆ I - INFORMACJA OGÓLNA ZWIĄZANA Z SYTUACJĄ SPOŁECZNO-GOSPODARCZĄ WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO	5
1.SYTUACJA GOSPODARCZA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO	5
2.PROCESY DEMOGRAFICZNE ZACHODZĄCE W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM, RYNEK PRACY, EDUKACJA, ZAGADNIENIA SPOŁECZNE	19
3.INFRASTRUKTURA PUBLICZNA	41
4.FINANSE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	50
PODSUMOWANIE CZĘŚCI I	60
CZĘŚĆ II - SYNTETYCZNY OPIS REALIZACJI POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII	63
1.SYSTEM REGIONALNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	63
2.STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO	66
3.REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO 2014-2020	69
4.BUDŻET WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W 2019 ROKU	80
5.DZIAŁALNOŚĆ ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W RAMACH REALIZACJI POLITYK, PROGRAMÓW, STRATEGII I POZOSTAŁYCH DOKUMENTÓW	83
GOSPODARKA I INNOWACJE	85
BEZROBOCIE I RYNEK PRACY.....	96
INFRASTRUKTURA, TRANSPORT I KOMUNIKACJA	100
EDUKACJA	103
KULTURA I DZIEDZICTWO NARODOWE	106
SPORT I TURYSTYKA	111
OCHRONA ZDROWIA	115
POLITYKA SPOŁECZNA.....	120
SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	128
ROLNICTWO I OBSZARY WIEJSKIE.....	133
OCHRONA PRZYRODY I ŚRODOWISKA	137
GEODEZJA I PLANOWANIE PRZESTRZENNE	141
PROMOCJA I WSPÓŁPRACA ZAGRANICZNA.....	144
GOSPODAROWANIE MIENIEM WOJEWÓDZKIM	151
PODSUMOWANIE CZĘŚCI II	154
ZAŁĄCZNIKI	160
SPIS TABEL	160
SPIS WYKRESÓW	160
SPIS MAP	162

WPROWADZENIE

Obowiązek opracowania Raportu o stanie województwa wynika z ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. Zgodnie z treścią art. 34 a ust. 2 ww. ustawy, Raport obejmuje podsumowanie działalności Zarządu Województwa w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał Sejmiku Województwa i budżetu obywatelskiego. Ustawa zakłada, że Zarząd Województwa co roku do 31 maja przedstawia Raport Sejmikowi Województwa.

Szczegółowy zakres dokumentu precyzuje Uchwała nr V/72/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2019 r. w sprawie określenia *Szczegółowych wymogów dotyczących Raportu o stanie Województwa Świętokrzyskiego*.

Koordynatorem prac związanych z przygotowaniem Raportu o stanie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku był Departament Inwestycji i Rozwoju. Prace te były realizowane w ścisłej współpracy z Departamentami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

W swojej konstrukcji Raport składa się z dwóch części.

Część I to informacja ogólna związana z sytuacją społeczno-gospodarczą województwa świętokrzyskiego uzupełniona opisem statystycznym. Zakres informacji w tej części obejmuje takie zagadnienia, jak:

- ✓ rozwój gospodarczy regionu, w szczególności: wartość produktu krajowego brutto, wartość dodana brutto, dominujące gałęzie gospodarki, wymiana międzynarodowa,
- ✓ procesy demograficzne zachodzące w województwie świętokrzyskim, rynek pracy, edukacja, zagadnienia społeczne,
- ✓ infrastruktura,
- ✓ finanse jednostek samorządu terytorialnego, w tym samorządu województwa, powiatów i gmin.

Podstawą do opracowania tej części dokumentu były dane statystyczne prezentowane w oficjalnych publikacjach Głównego Urzędu Statystycznego oraz innych instytucji publicznych i samorządowych. Dane te są zgodne ze stanem dostępności na koniec lutego 2020 roku. Roczne opóźnienie, a w niektórych przypadkach jeszcze większe, wynika ze sposobu gromadzenia i udostępniania danych przez system statystyki publicznej. Większość danych za 2019 rok pojawi się w III i IV kwartale 2020 r.

Część II Raportu o stanie województwa została przygotowana w oparciu o dane zgromadzone przez Departamenty Urzędu Marszałkowskiego i nadzorowane przez nie jednostki organizacyjne. Znalazły się tu informacje dotyczące systemu regionalnych dokumentów strategicznych, Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego, Regionalnego Programu Operacyjnego i budżetu województwa. Następnie w układzie obszarów tematycznych przedstawiono podsumowanie działań podjętych przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego w 2019 roku, w ramach realizacji polityk, programów i strategii.

Raport o stanie województwa zawiera **załączniki** stanowiące integralne elementy dokumentu:

- ✓ Załącznik nr 1 – Całościowe zestawienie przedsięwzięć realizowanych w 2019 roku przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego,
- ✓ Załącznik nr 2 – Wykaz uchwał przyjętych przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego wraz ze wskazaniem ich statusu (zrealizowana, niezrealizowana, w trakcie realizacji) oraz krótkim komentarzem.

W raporcie nie uwzględniono budżetu obywatelskiego na 2019 rok, ponieważ Zarząd Województwa Świętokrzyskiego nie realizował dotychczas tej inicjatywy.

Raport o stanie województwa świętokrzyskiego stanowi punkt wyjścia do debaty, w której mogą udział wziąć zarówno Radni Sejmiku, jak i mieszkańcy regionu. Po zakończeniu debaty nad Raportem, Sejmik przeprowadzi głosowanie nad udzieleniem Zarządowi Województwa Świętokrzyskiego wotum zaufania.

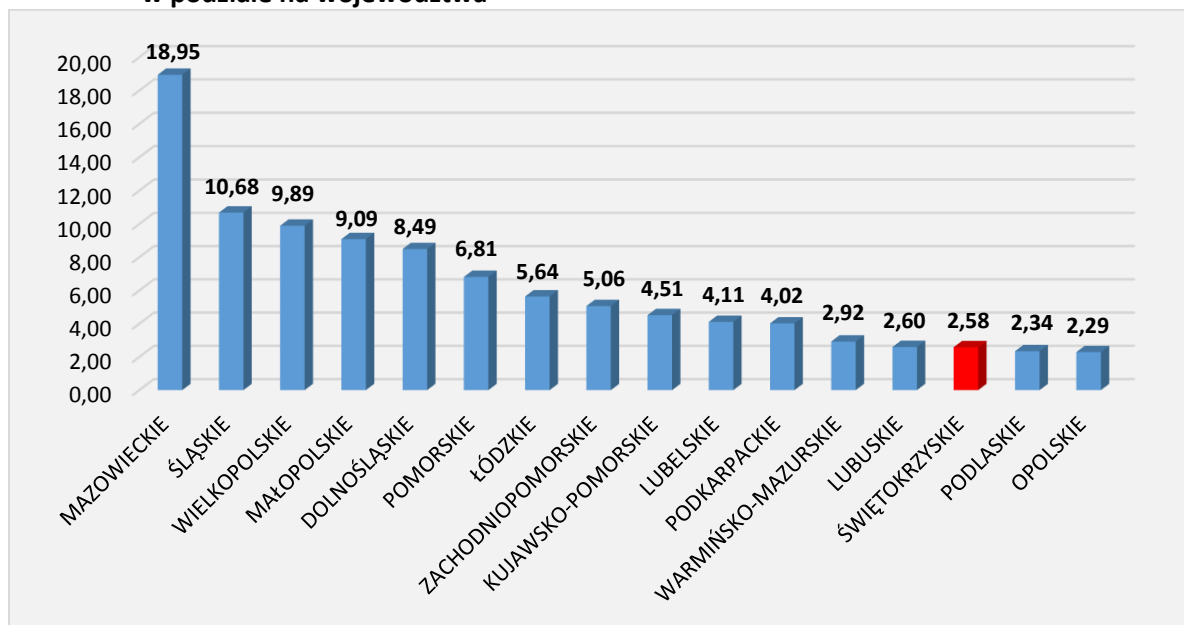
CZĘŚĆ I - INFORMACJA OGÓLNA ZWIĄZANA Z SYTUACJĄ SPOŁECZNO-GOSPODARCZĄ WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

1. SYTUACJA GOSPODARCZA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

WYBRANE WSKAŹNIKI OBRAZUJĄCE POZIOM ROZWOJU GOSPODARCZEGO W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

W rejestrze REGON w kraju na koniec 2019 r. wpisanych było 4 509 916 podmiotów gospodarczych. W świętokrzyskim funkcjonowało 2,58% z nich, tj. 116 493 jednostki gospodarcze (**14. miejsce wśród województw**). Mniej podmiotów zarejestrowanych było jedynie w województwach: podlaskim – 105 578 podmiotów (2,34%) i opolskim 103 179 firm (2,29%). Najwięcej podmiotów gospodarczych prowadziło działalność w województwach: mazowieckim – 854 457 (18,95%), śląskim – 481 757 (10,68%) i wielkopolskim (9,89%).

Wykres 1. Procentowy udział podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w 2019 r., w podziale na województwa

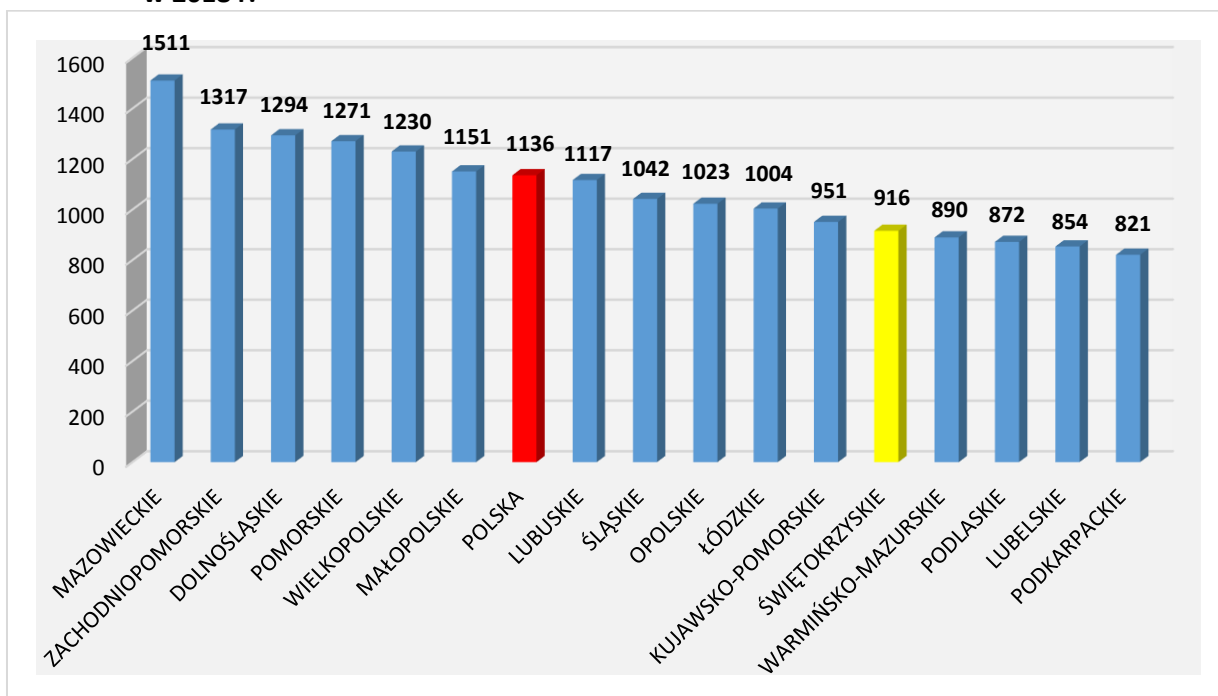

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

W województwie świętokrzyskim w 2019 r. odnotowano dynamikę wzrostu podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w stosunku do 2018 r. na poziomie 2,44% (**12. miejsce w kraju**), przy średniej krajowej 3,31%. Województwami, gdzie dynamiki wzrostu liczby podmiotów gospodarczych były najniższe są: dolnośląskie – 2,02%, śląskie – 1,96% i zachodniopomorskie – 1,90%. W województwach: małopolskim, mazowieckim i wielkopolskim odnotowano najwyższe wartości dynamik (odpowiednio: 4,68%, 4,66% i 3,85%).

Według najnowszych dostępnych danych województwo świętokrzyskie nadal zajmuje **12. miejsce** biorąc pod uwagę liczbę podmiotów wpisanych do bazy REGON na 10 tys. ludności (świętokrzyskie – 916 podmiotów, przy średniej dla Polski – 1 136 podmiotów). Wskaźnik ten osiągnął najwyższe wartości w województwach: mazowieckim – 1 511 podmiotów, zachodniopomorskim – 1 317 podmiotów i dolnośląskim – 1 294 podmiotów. Najmniej podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności było w województwach: warmińsko-mazurskim – 890, lubelskim – 854 i podkarpackim – 821 podmiotów.

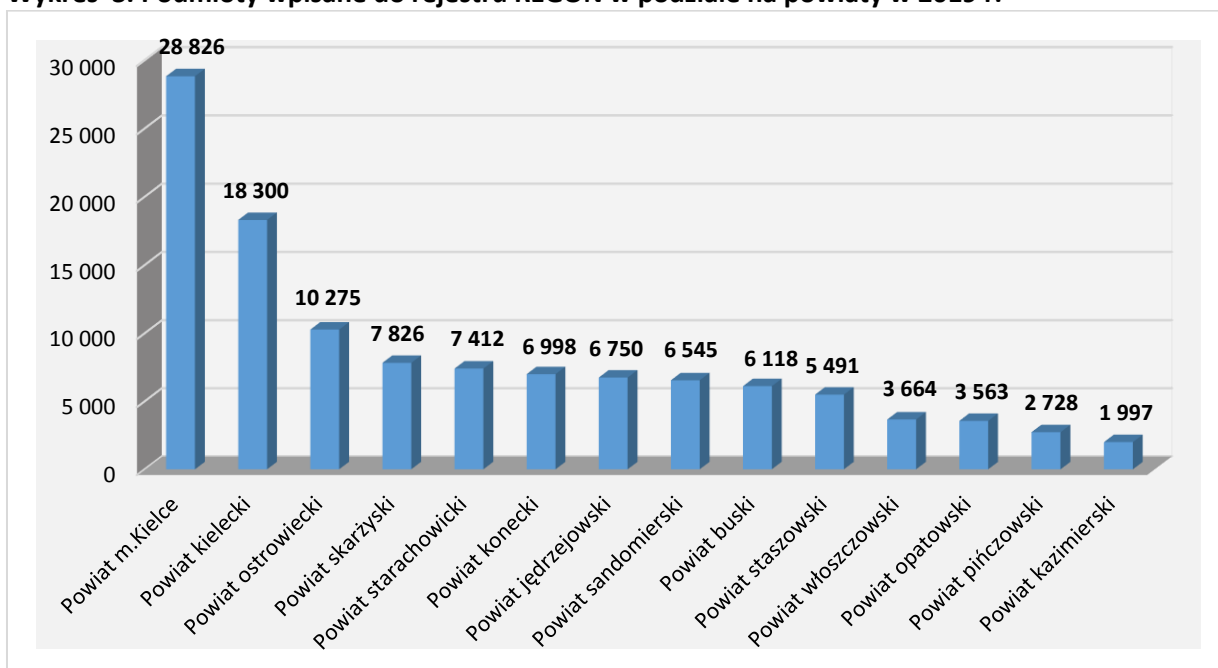
Wykres 2. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w podziale na województwa w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Podobnie, jak rok wcześniej około ¼ podmiotów w 2019 r., w regionie świętokrzyskim zarejestrowana była w powiecie grodzkim Kielce – 28 826 firm. W dalszej kolejności powiatami, gdzie liczba podmiotów zarejestrowanych była wysoka, były: kielecki i ostrowiecki (odpowiednio: 18 300 i 10 275 podmiotów). Najmniejszą liczbę podmiotów odnotowano podobnie, jak rok wcześniej w powiatach: opatowski – 3 563, pińczowski – 2 728 i kazimierski – 1 997 podmiotów.

Wykres 3. Podmioty wpisane do rejestru REGON w podziale na powiaty w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

W województwie świętokrzyskim w 2019 r. 24,80% podmiotów prowadziło działalność związaną z przemysłem i budownictwem, 1,46% firm w świętokrzyskim związana była z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem. Jednak podobnie, jak w całym kraju najwięcej podmiotów w regionie, bo 73,74% zakwalifikowano do sektora usług i pozostałej działalności gospodarczej.

Od lat struktura podmiotów w Polsce pod względem ich wielkości nie ulega zmianie. Zjawisko to obserwowane jest również w województwie świętokrzyskim. W regionie świętokrzyskim podział jednostek ze względu na liczbę pracujących wyglądał w 2019 r. następująco:

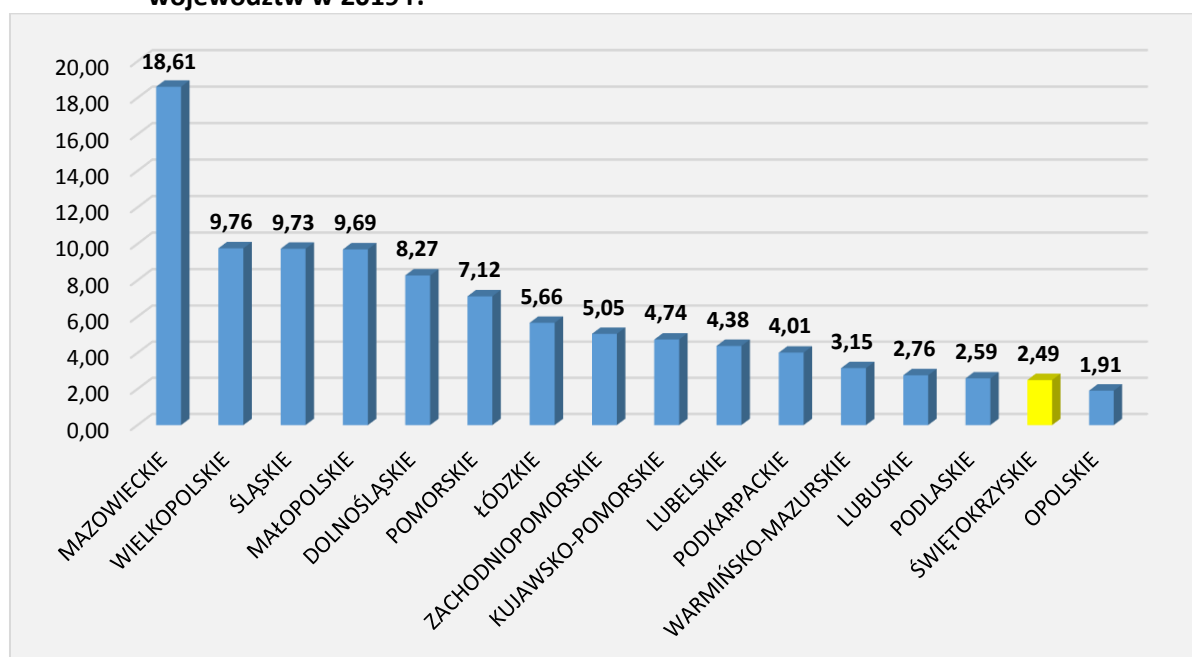
- 0 – 9 osób 95,95% (co stanowi 111 776 podmiotów);
- 10 – 49 osób 3,28% (co stanowi 3 825 podmiotów);
- 50 i więcej osób 0,77% (co stanowi 892 podmioty).

W 2019 r. w kraju zarejestrowano w rejestrze REGON 378 961 nowych podmiotów. Najwięcej z nich, bo 18,61% zarejestrowano w województwie mazowieckim. W dalszej kolejności w województwach wielkopolskim - 9,76% i śląskim – 9,73%.

Najmniej nowo zarejestrowanych podmiotów odnotowano w województwach: podlaskim – 2,59%, świętokrzyskim – 2,49% (**15. miejsce**) i opolskim – 1,91%.

Tylko w województwie opolskim, w 2019 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost liczby podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON (wzrost o 0,74%). W pozostałych województwach odnotowano wartości dynamiki ujemne. Najgorsza sytuacja pod tym względem wyglądała w województwie świętokrzyskim, gdzie spadek wynosił aż 11,47% (**16. miejsce w kraju**).

Wykres 4. Procentowy udział nowo zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON wg województw w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

W 2019 r. najwięcej podmiotów z bazy REGON wykreślono w województwie mazowieckim - 33 105 (co stanowi 14,59% wszystkich zlikwidowanych podmiotów w kraju), śląskim – 26 891 (11,85%) i dolnośląskim – 23 383 (10,30%). Najmniej podmiotów z bazy REGON wykreślono w województwach: lubelskim – 6 225 (2,74%), świętokrzyskim – 6 162 (2,72% - **2. miejsce w kraju**) i opolskim – 4 712 (2,08%).

W 2018 r. w kraju funkcjonowało 27 902 podmioty z kapitałem zagranicznym. Najwięcej z nich prowadziło działalność gospodarczą w województwach: mazowieckim – 11 244 (40,30%), dolnośląskim – 2 400 (8,60%) i śląskim – 2 399 (8,60%). Najmniej podmiotów z kapitałem zagranicznym działało w województwach: podlaskim – 262 (0,94%), warmińsko-mazurskim 248 (0,89%) i świętokrzyskim – 212 (0,76%, **16. miejsce**).

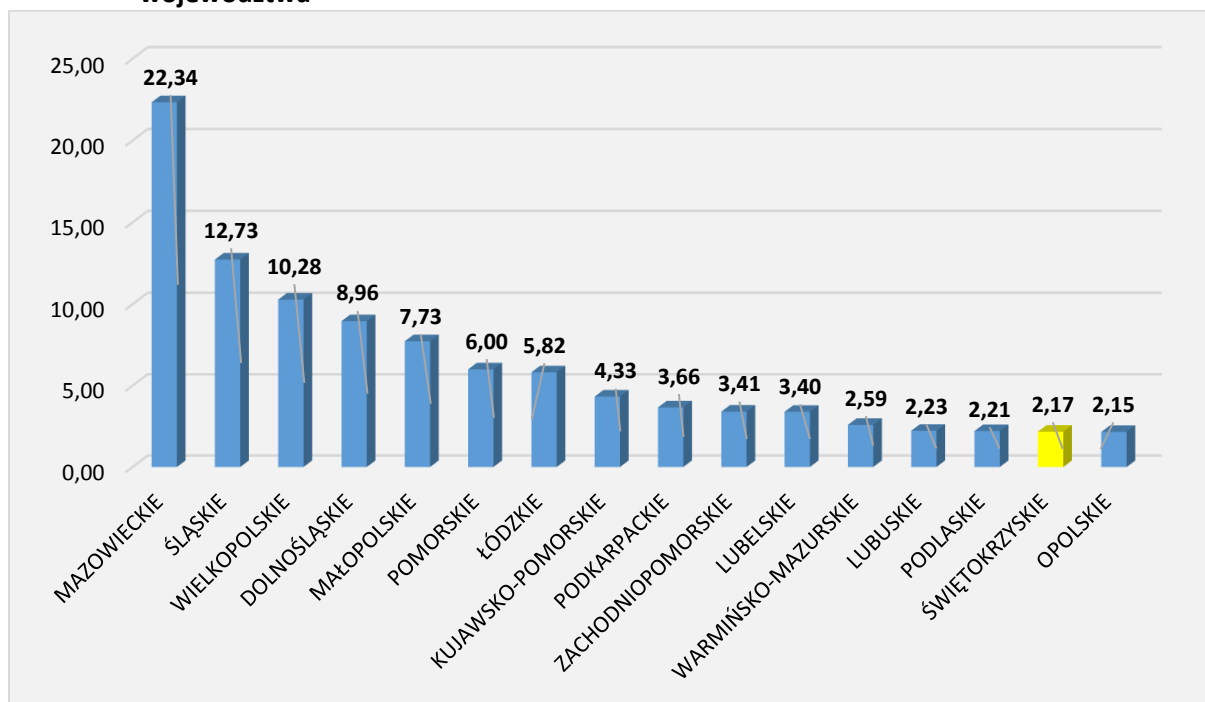
Pocieszające jest jednak, że świętokrzyskie znalazło się w trójce województw, gdzie dynamika wzrostu liczby podmiotów z kapitałem zagranicznym jest największa i wynosiła – 25,44% (**3. miejsce**) i pierwszy raz od kilku lat odnotowano tendencję wzrostową. Więcej podmiotów z kapitałem zagranicznym przybyło jedynie w województwach podkarpackim – 42,20% i podlaskim 37,17%. Spadek liczby podmiotów z kapitałem zagranicznym odnotowano w województwie zachodniopomorskim (-0,22%) i opolskim (-3,16%).

Nadmienić należy, że w 2018 r. wartość kapitału zagranicznego w świętokrzyskim wynosiła 2 615,3 mln PLN i w porównaniu do 2017 r. odnotowano wzrost o 26,06% (**2. miejsce w kraju**). Wyższą wartość dynamiki odnotowano jedynie w województwie podlaskim (36,87%). W województwach: dolnośląskim, mazowieckim i małopolskim dynamiki odnotowały wartości ujemne (odpowiednio: -1,79%, -2,42% i -5,66%, przy średniej dla kraju - 0,25%).

Zgodnie z najbardziej aktualnymi, dostępnymi danymi, podobnie jak w poprzednich latach wartość dóbr i usług materialnych wytworzonych w 2017 r., zarówno w kraju, jak i w województwie świętokrzyskim wzrosła w stosunku do 2016 r. Opisywany wzrost produkcji globalnej w kraju wyniósł 7,50% i wartość produkcji globalnej wynosiła 4 036 502 mln PLN. W województwie świętokrzyskim w 2017 r. wartość produkcji globalnej wyniosła 87 564 mln PLN, co stanowiło zaledwie 2,17% ogółu produkcji globalnej w kraju (**15. miejsce w kraju**). Mniejszy procentowy udział w wytworzeniu produkcji globalnej w kraju odnotowano jedynie w województwie opolskim (2,15%). Województwami, gdzie procentowo najwięcej wytworzono dóbr i usług w skali kraju były: mazowieckie, śląskie i wielkopolskie (odpowiednio 22,34%; 12,73% i 10,28%).

Podkreślić należy również, że w województwie świętokrzyskim wzrost dynamiki produkcji globalnej wynosił 6,16% (**15. miejsce w kraju**) i był jednym z najniższych w kraju. Wolniejsze tempo wzrostu w tym zakresie odnotowano jedynie w województwie warmińsko-mazurskim, gdzie wynosiło ono 6,13%. Dla porównania województwami, gdzie odnotowano najwyższą dynamikę wzrostu są województwa: podlaskie (9,54%), opolskie (9,24%) i małopolskie (8,47%).

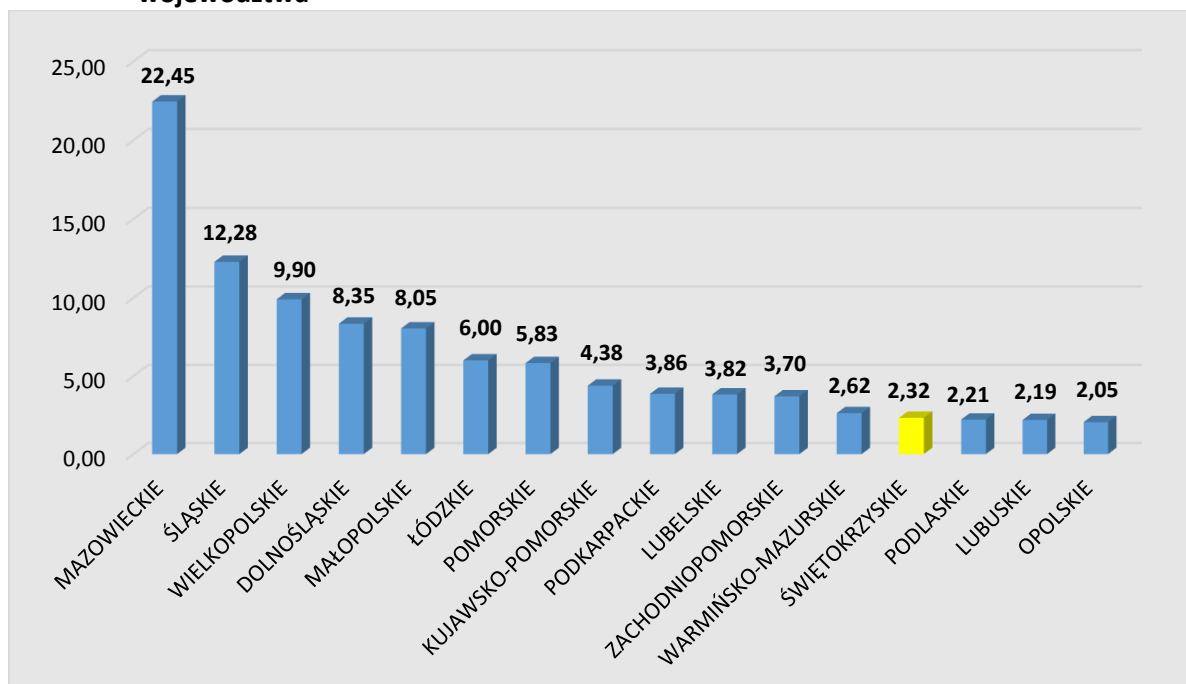
Wykres 5. Procentowy udział wytworzonej produkcji globalnej w 2017 r., w podziale na województwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Wartość dodana brutto ogółem we wszystkich województwach odnotowała tendencję wzrostową (średnia dla kraju 6,27%). W 2017 r. wyniosła w kraju 1 747 080 mln PLN. W województwie świętokrzyskim wyniosła ona 40 576 mln PLN, co stanowiło 2,32% w skali kraju (**13. miejsce wśród województw**). Mniejszy procentowy udział wartości dodanej brutto odnotowały jedynie województwa opolskie (2,05%), lubuskie (2,19%) i podlaskie (2,21%).

Wykres 6. Procentowy udział wartości dodanej brutto ogółem w 2017 r., w podziale na województwa

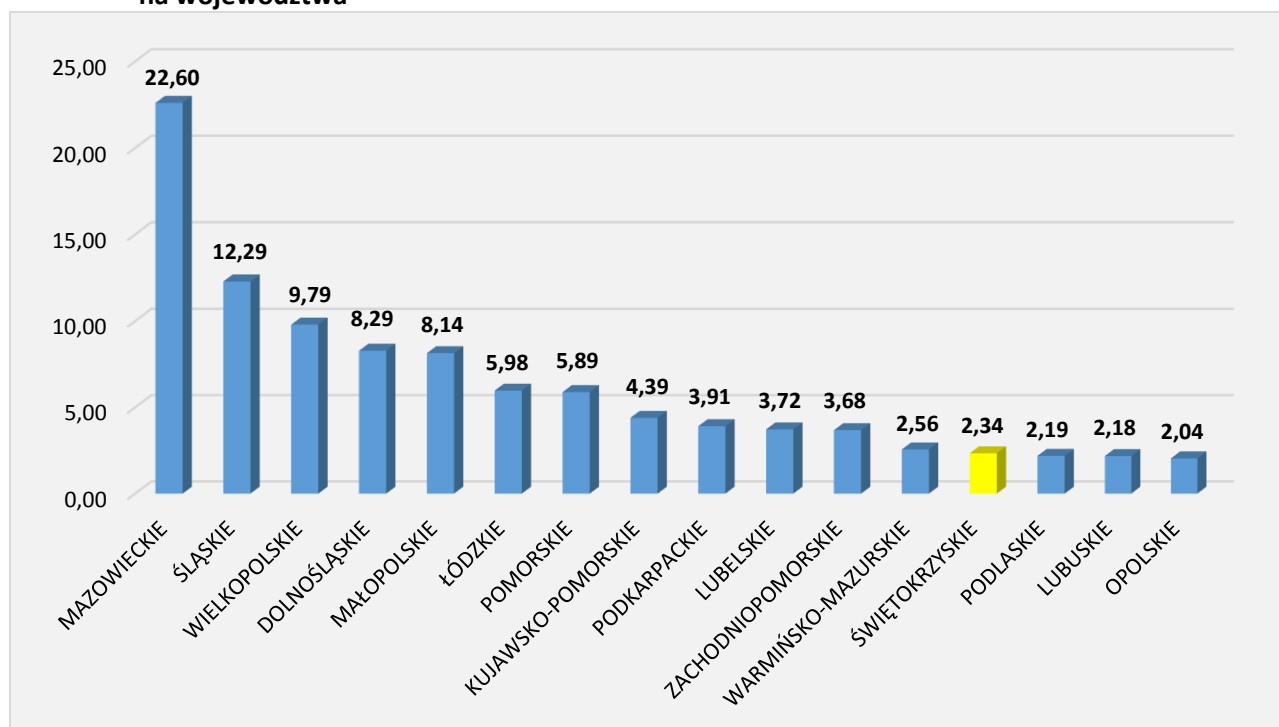
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Jeśli chodzi o wzrost dynamiki, to w świętokrzyskim był on niższy od średniej krajowej i osiągnął poziom 5,73%, niemniej jednak wartość ta uplasowała województwo świętokrzyskie pod tym względem na **10. miejscu**. Województwami, gdzie dynamikę odnotowano najwyższą były: małopolskie, podlaskie i mazowieckie (odpowiednio: 7,46%, 7,25%, 7,14%). Z kolei województwami charakteryzującymi się najniższą dynamiką pod tym względem są województwa: warmińsko-mazurskie – 4,31%, lubuskie – 4,52% oraz podkarpackie 5,20%.

Średnia dla kraju wartość dodana brutto na 1 mieszkańca wynosiła w 2017 r. 45 470 PLN i we wszystkich województwach kraju utrzymała tendencję wzrostową – dynamika wzrostu wyniosła 6,28% w stosunku do 2016 r. W świętokrzyskim w 2017 r. WDB wynosiła 32 468 PLN (**13. miejsce w kraju**), natomiast dynamika w stosunku do 2016 r. wyniosła 6,14% (**7. miejsce w kraju**). Najwyższą dynamiką wzrostu wartości dodanej brutto na 1 mieszkańca, w omawianym okresie czasu charakteryzowały się województwa: podlaskie, małopolskie i mazowieckie (odpowiednio: 7,47%, 7,14% i 6,83%). Najniższa dynamika wzrostu odnotowana została w województwie podkarpackim – 5,16%, lubuskim – 4,61%, i warmińsko-mazurskim – 4,53%.

Szacunkowa wartość dodana brutto ogółem w Polsce, według GUS za 2018 r. będzie wynosić 1 851 223 mln PLN. Natomiast według szacunków GUS w świętokrzyskim, w porównaniu z 2017 r. WDB również wzrosła i wyniesie w 2018 r. 43 281 mln PLN (**13. miejsce pod tym względem w kraju**), co stanowi 2,34%. Najwyższą szacunkową wartość WDB odnotowały województwa: mazowieckie, śląskie i wielkopolskie (odpowiednio: 418 451 mln PLN – co stanowi 22,60%, 227 500 mln PLN – 12,29% i 181 323 mln PLN – 9,79%). Województwami, gdzie GUS wyszacował najniższe wartości WDB były województwa: podlaskie – 40 533 mln PLN (2,19%), lubuskie – 40 273 mln PLN (2,18%) i opolskie – 37 798 mln PLN (2,04%).

Wykres 7. Szacunkowy procentowy udział wartości dodanej brutto ogółem w 2018 r., w podziale na województwa

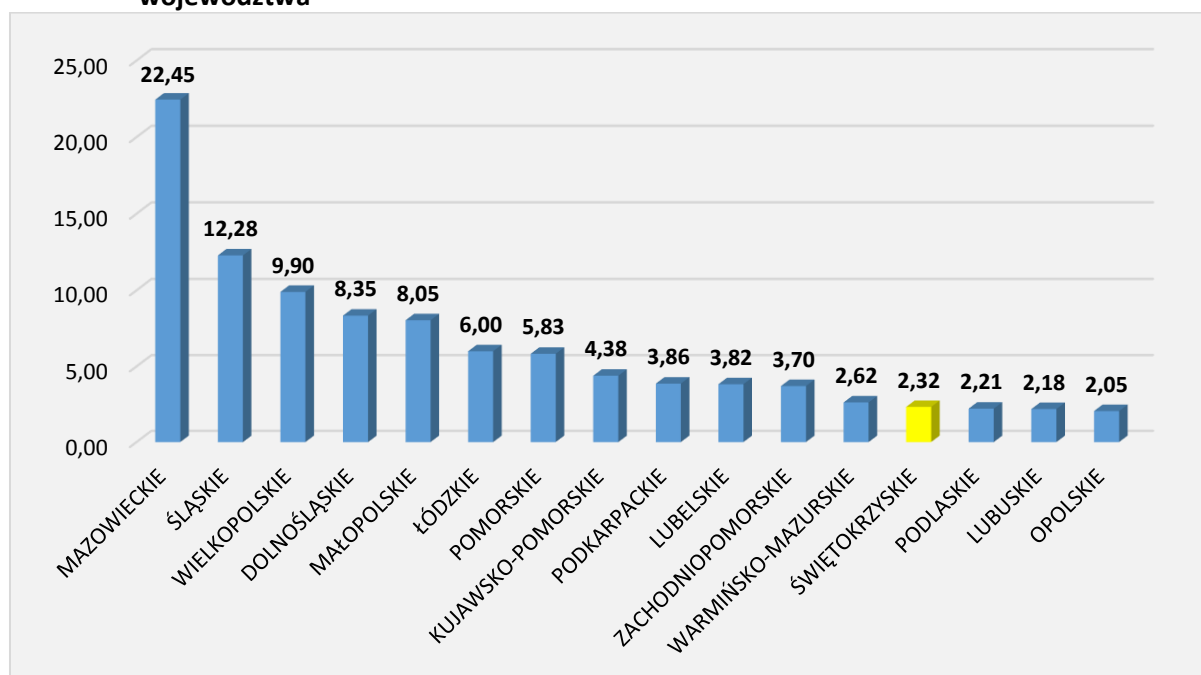
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Województwami, gdzie wypracowano największy udział wskaźnika (blisko 45% krajowego produktu brutto w 2017 r.) były: mazowieckie – 446 586 mln zł (22,45%), śląskie – 244 267 mln zł (12,28%) i wielkopolskie – 196 889 mln zł (9,90%).

Opierając się na najaktualniejszych danych GUS, produkt krajowy brutto ogółem w cenach bieżących we wszystkich województwach wzrósł w 2017 r., w stosunku do 2016 r. W kraju wynosił ogółem 1 989 351 mln PLN. Średnia dynamika wzrostu PKB dla kraju wynosiła 6,89%. Dynamika wzrostu PKB w województwie świętokrzyskim osiągnęła poziom 6,34% (**9. miejsce w kraju**). Najwyższą dynamiką wśród województw, w omawianym przedziale czasowym charakteryzowały się województwa: małopolskie – 8,08%, podlaskie – 7,87% i mazowieckie – 7,77%. Województwami, gdzie odnotowane zostały najniższe wartości dynamiki były: podkarpackie – 5,81%, lubuskie – 5,12% i warmińsko-mazurskie – 4,91%.

W 2017 r. PKB dla regionu świętokrzyskiego wynosił 46 202 mln PLN, co stanowiło 2,32% wartości produktu krajowego brutto (**13. miejsce**). Niższy procentowy udział PKB wytworzony został jedynie w województwach: podlaskim – 43 942 mln PLN (2,21%), lubuskim – 43 467 mln PLN (2,18%) i opolskim – 40 716 mln PLN (2,05%).

Wykres 8. Procentowy udział PKB ogółem w cenach bieżących w 2017 r., w podziale na województwa

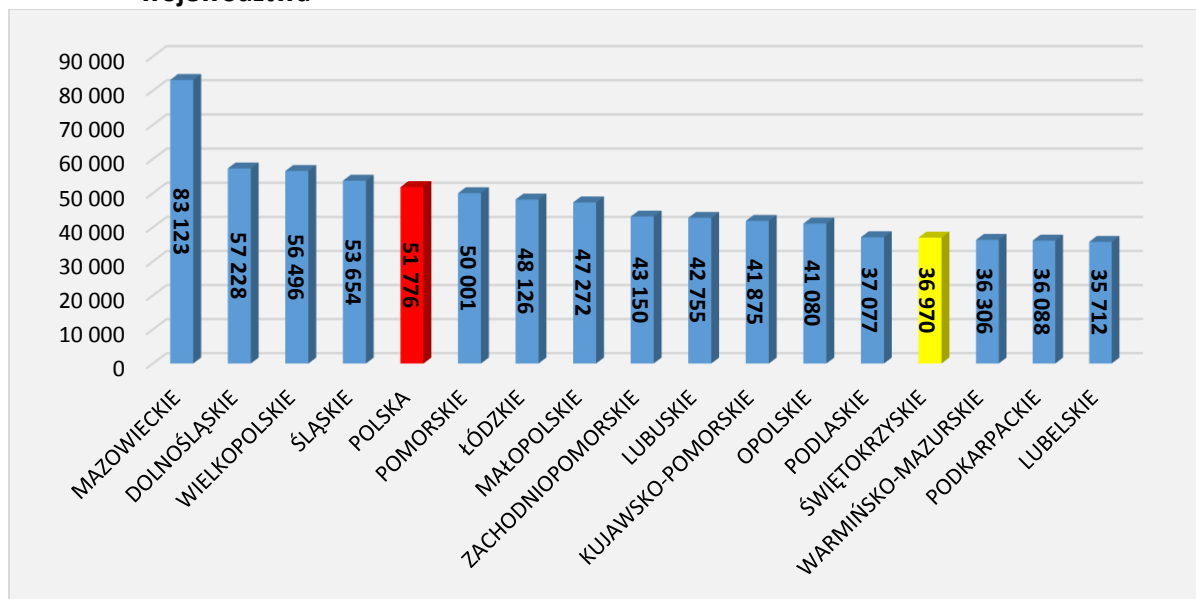
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Produkt krajowy brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca w kraju wyniósł w 2017 r. 51 776 PLN. Najwyższe wartości tego wskaźnika odnotowano w województwach: mazowieckim, dolnośląskim i wielkopolskim (odpowiednio: 83 776 PLN, 57 228 PLN i 56 496 PLN). Świętokrzyskie z wartością PKB na 1 mieszkańca wynoszącą 36 970 PLN uplasowało się na **13-tej pozycji** wśród województw wyprzedzając pod tym względem warmińsko-mazurskie – 36 306 zł, podkarpackie – 36 088 zł i lubelskie – 35 712 zł.

Zaznaczyć jednak należy, że dynamika wzrostu omawianego wskaźnika dla województwa była w porównaniu z 2016 r. stosunkowo wysoka i wynosiła 6,75% (**7. miejsce w kraju**). Najwyższe dynamiki PKB na mieszkańca odnotowane zostały w województwach: podlaskim (8,10%), małopolskim (7,77%) i mazowieckim (7,45%). Województwa, które w omawianym przedziale

czasowym charakteryzowały się najniższą dynamiką to województwa: podkarpackie (5,77%), lubuskie (5,21%) i warmińsko-mazurskie (5,14%).

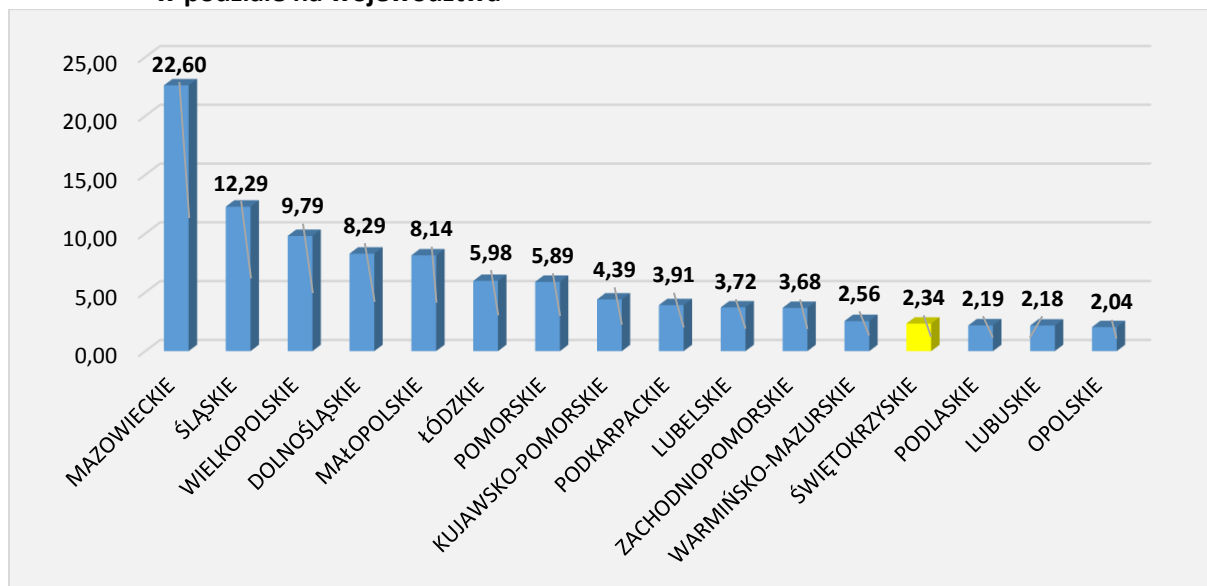
Wykres 9. Produkt krajowy brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca w zł, w 2017 r., w podziale na województwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

GUS szacował, że w 2018 roku PKB w świętokrzyskim osiągnie 49 454 mln PLN, co stanowić będzie zaledwie 2,34% w tworzeniu krajowego PKB (**wg szacunku 13. miejsce wśród województw**). Niższe wartości PKB w 2018 r. wyszacowano w województwach: podlaskim – 46 314 mln PLN (2,19%), lubelskim – 46 016 mln PLN (2,18%) i opolskim – 43 188 mln PLN (2,04%). Największy wkład procentowy w wytworzeniu krajowego PKB będą miały województwa: mazowieckie – 478 129 mln PLN (22,60%), śląskie – 259 946 mln PLN (12,29%), wielkopolskie – 207 183 mln PLN (9,79%).

Wykres 10. Procentowy udział szacunkowego PKB ogółem w cenach bieżących w 2018 r., w podziale na województwa

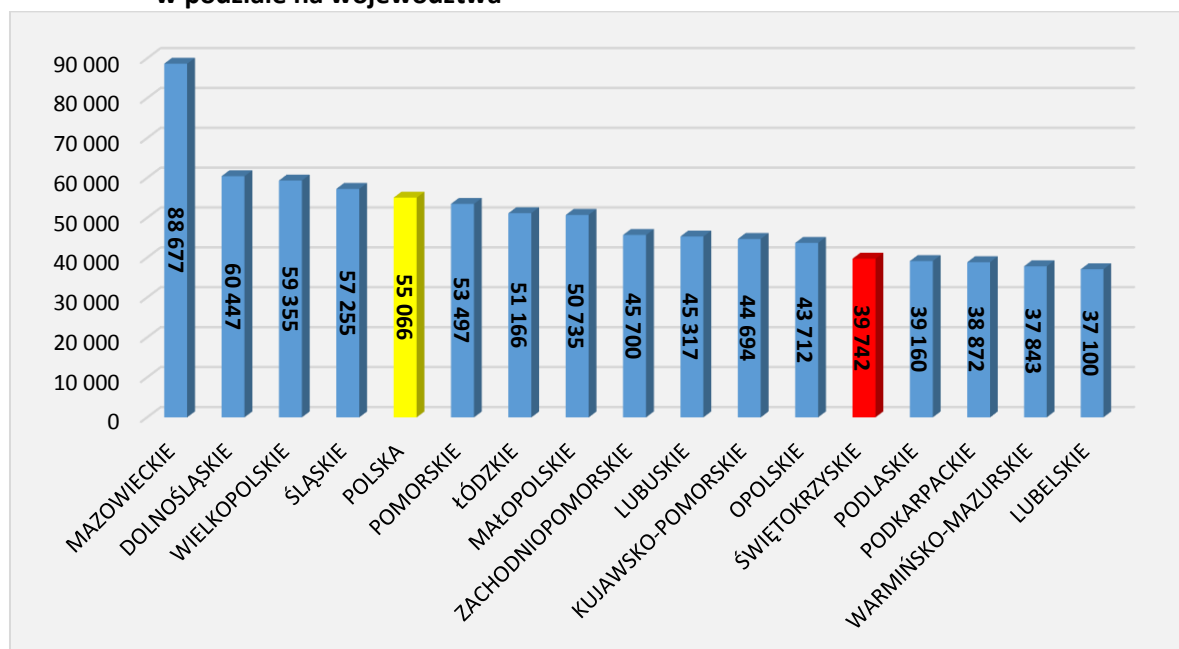

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Według wstępnych szacunków GUS w 2018 r. szacunkowa dynamika PKB województwa świętokrzyskiego będzie wyższa od średniej krajowej dynamiki wzrostu w stosunku do roku poprzedniego (dla świętokrzyskiego wyniesie ona 7,0%, a dla kraju 6,3%), co plasuje nasz region na **5. miejscu wśród województw**. Najwyższe szacunkowe dynamiki odnotowane zostały w województwach: podkarpackim – 7,8%, małopolskim – 7,6%, pomorskim – 7,4% i mazowieckim – 7,1%. Według wstępnych szacunków GUS najniższe wartości dynamik odnotowane zostaną w województwach: wielkopolskim – 5,2%, warmińsko-mazurskim – 4,0% i lubelskim – 3,5%.

Szacunkowy produkt krajowy brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca w kraju wyniósł 55 066 PLN w 2018 r., natomiast szacowana wartość tego wskaźnika dla województwa świętokrzyskiego osiągnęła wartość 39 742 PLN (**12. miejsce w kraju**). Według najnowszych szacunków GUS, PKB per capita w 2018 roku osiągnie najwyższe wartości w województwach: mazowieckim, dolnośląskim i wielkopolskim (odpowiednio: 88 677 PLN, 60 447 PLN, 59 355 PLN). Województwami o najniższych szacunkowych wartościach opisywanego wskaźnika są: podkarpackie – 38 872 PLN, warmińsko-mazurskie – 37 846 PLN i lubelskie – 37 100 PLN.

Wykres 11. Szacunkowy produkt krajowy brutto w 2018 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w PLN, w podziale na województwa

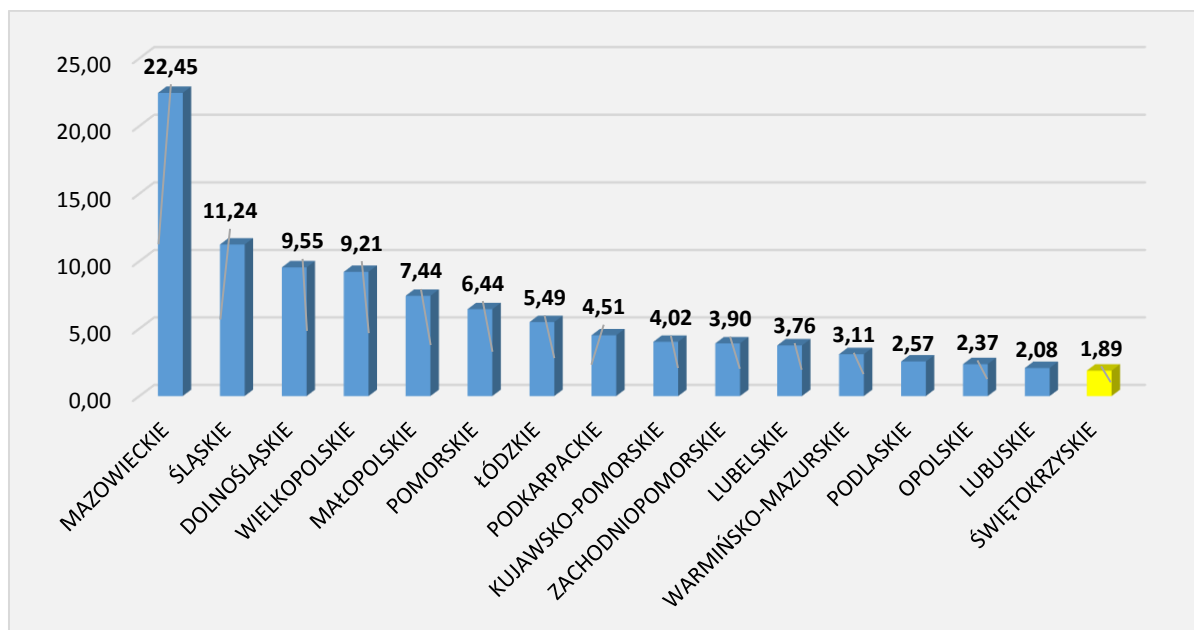

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Analizując wstępne, szacunkowe dane GUS dotyczące dynamiki wzrostu PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r. (w odniesieniu do 2017 r.), uwagę zwraca wysoka lokata województwa świętokrzyskiego w rankingu województw (**2. miejsce** zaraz po województwie podkarpackim; podkarpackie – 7,7%, świętokrzyskie – 7,5% - przy średniej dla kraju 6,4%). Według prognoz, najniższe dynamiki PKB per capita odnotowane zostaną w województwie wielkopolskim – 5,1%, warmińsko-mazurskim – 4,2% i lubelskim 3,9%.

W 2018 roku wartość nakładów inwestycyjnych w gospodarce narodowej wynosiła 302 675 206 tys. PLN. W świętokrzyskim wartość nakładów wyniosła 5 706 310 tys. PLN (co stanowi 1,89% wszystkich wydatków w kraju). Region świętokrzyski pod tym względem zajmował ostatnie, **16. miejsce wśród województw**. Największe nakłady inwestycyjne poniesiono w województwie mazowieckim – 67 943 984 tys. PLN (22,45%), śląskim – 34 014 774 tys. PLN (11,24%) i dolnośląskim 28 892 975 tys. PLN (9,55%).

Wykres 12. Procentowy udział nakładów inwestycyjnych w 2018 r., w podziale na województwa

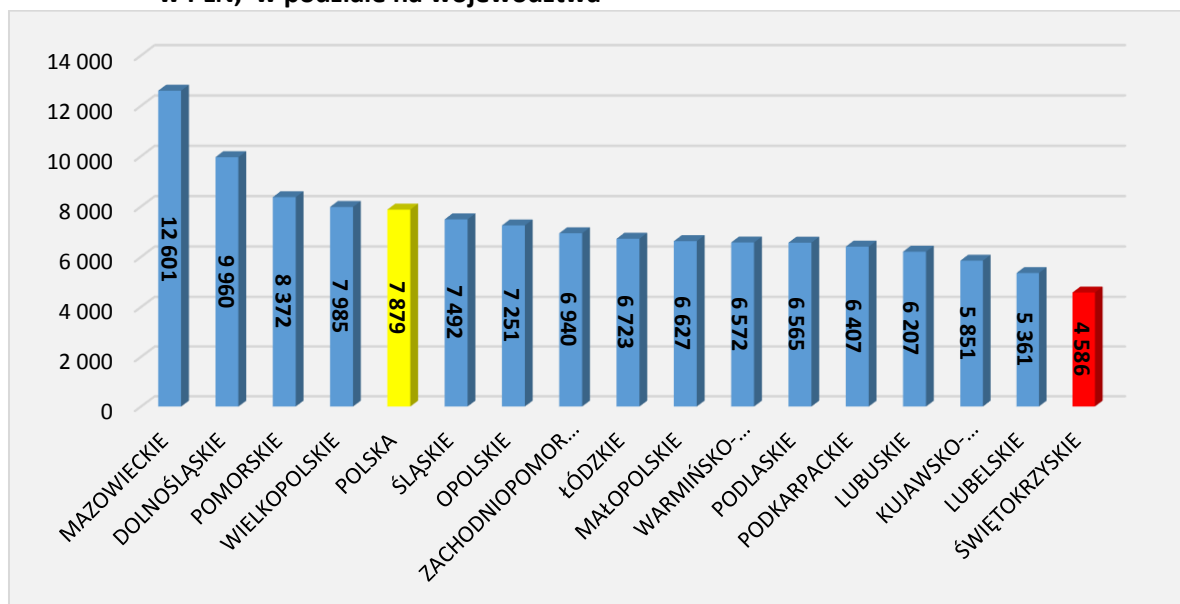
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Dynamika nakładów inwestycyjnych w kraju wynosiła 17,37%, natomiast w świętokrzyskim była bardzo zbliżona do średniej krajowej i wyniosła 17,60% (**7. miejsce w kraju**).

Trzeba zauważyć, że wysokie dynamiki wskaźnika odnotowano w województwach Polski Wschodniej. Najwyższe wartości dynamik odnotowano w województwach: warmińsko-mazurskim – 29,20%, lubelskim – 28,85% i podkarpackim – 24,80%. Województwami, gdzie dynamiki wzrostu nakładów inwestycyjnych były najniższe, były województwa: pomorskie – 13,56%, śląskie – 12,96% i opolskie – 6,15%.

Wartość nakładów inwestycyjnych na mieszkańca w 2018 r. wynosiła 7 879 PLN. Najwyższe nakłady inwestycyjne w przeliczeniu na mieszkańca odnotowano w województwach: mazowieckim – 12 601 PLN, dolnośląskim – 9 960,0 PLN i pomorskim – 8 372,0 PLN. Najgorzej pod tym względem wypadło województwo świętokrzyskie, gdzie wartość nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na mieszkańca wynosiła 4 586 PLN (**16. miejsce w kraju**).

Wykres 13. Wielkość nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r., wyrażone w PLN, w podziale na województwa

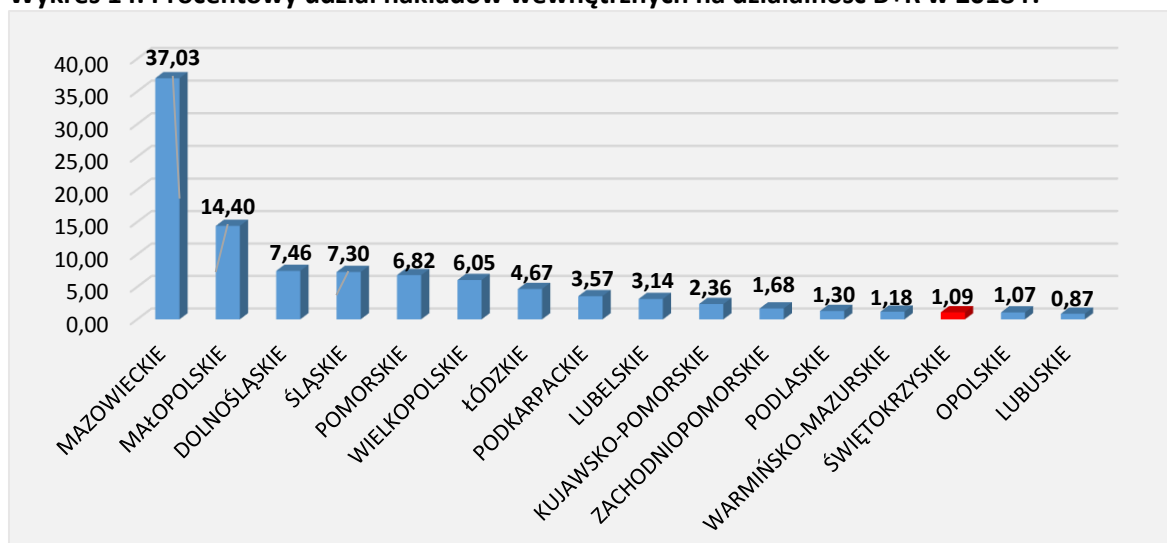

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Dynamika nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r, w stosunku do 2017 r. w Polsce wynosiła 17,39%. Regionami, gdzie odnotowano jej najwyższy wzrost były województwa: warmińsko-mazurskie – 29,50%, lubelskie – 29,34% i podkarpackie – 24,75%. Najniższe wartości odnotowane zostały w województwach: śląskim – 13,27%, pomorskim – 13,15% i opolskim – 6,49%. W regionie świętokrzyskim wskaźnik ten osiągnął wartość 18,10% (**7. lokata w kraju**).

Na działalność badawczo-rozwojową wydano w regionie świętokrzyskim w 2018 roku 280,7 mln PLN, co stanowiło 1,09% kwoty wydawanej na ten cel w skali kraju, plasując tym samym województwo świętokrzyskie na **14. miejscu wśród województw**. Niższy procentowy udział kwot na B+R zanotowano w województwach: opolskim – 274,2 mln PLN (1,70%) i lubuskim – 222,7 mln PLN (0,87%). Najwięcej na działalność związaną z B+R wydano w województwach: mazowieckim – 9 497,8 mln PLN (37,03%), małopolskim – 3 692,4 mln PLN (14,40%) i dolnośląskim – 1 914,4 mln PLN (7,46%).

Wykres 14. Procentowy udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R w 2018 r.

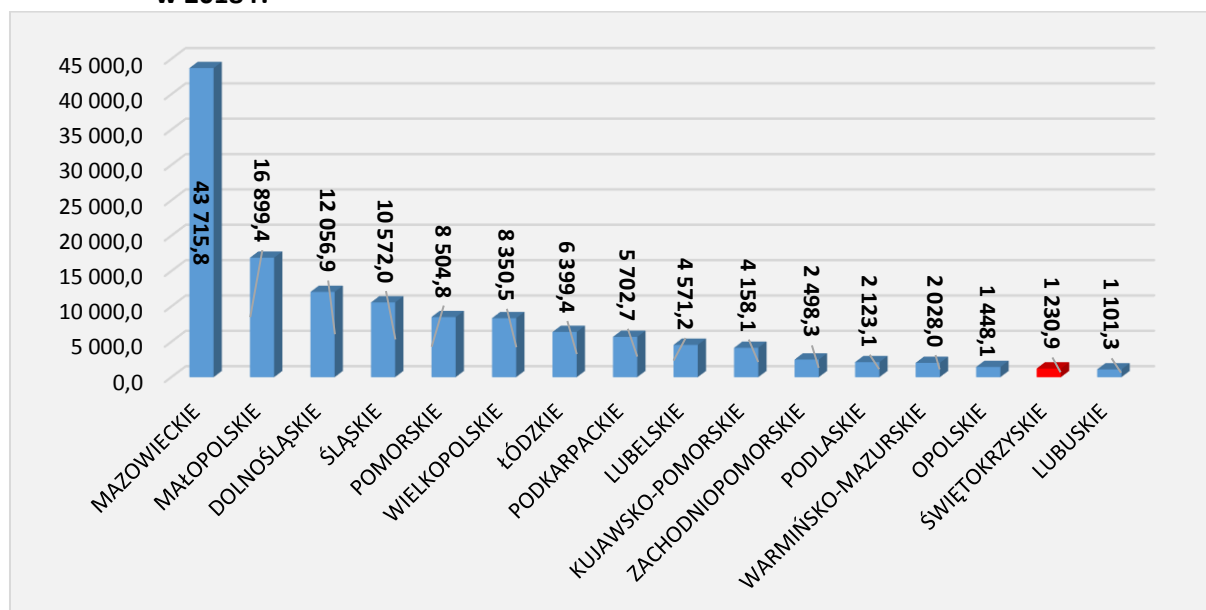

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Pomimo niskich nakładów na B+R w 2018 r. w województwie świętokrzyskim, to region odnotował najwyższą dynamikę w kraju, w stosunku do 2017 r. – 95,47% - **1. miejsce wśród województw** (średnia dla Polski to 24,63%), wyprzedzając tym samym województwa: opolskie – 46,71% i łódzkie – 39,61%. Najniższe dynamiki zanotowały województwa: mazowieckie – 19,23%, podkarpackie – 15,95% i warmińsko-mazurskie 14,54%.

Faktyczne zaangażowanie w działalność badawczo-rozwojową określane za pomocą wskaźnika EPC – ekwiwalentu pełnego czasu pracy w świętokrzyskim, w 2018 roku wynosiło 1 230,9 (**15. miejscu wśród województw**). Niższą wartość opisywanego wskaźnika odnotowano jedynie w województwie lubuskim – 1 101,3. Najwyższe wartości tego wskaźnika odnotowano w województwie mazowieckim – 43 715,8; małopolskim – 16 899,4 i dolnośląskim 12 056,9.

Wykres 15. Zaangażowanie w działalność badawczo-rozwojową (EPC) według województw w 2018 r.

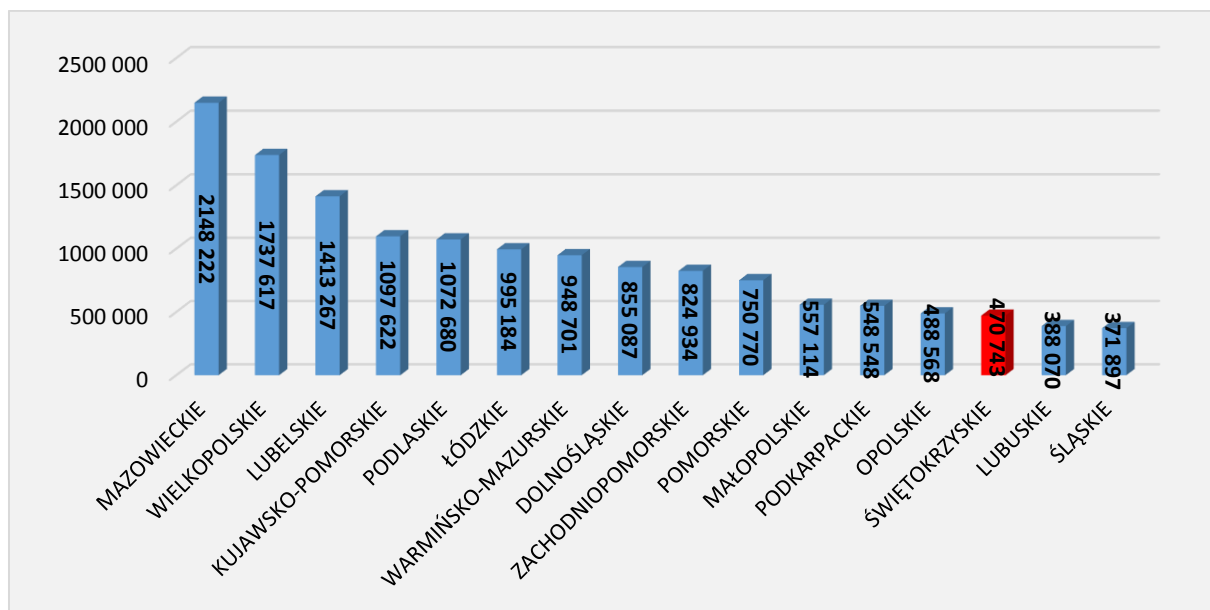

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Powierzchnia ogółem, gospodarstw rolnych w województwie świętokrzyskim w 2018 r. wynosiła 540 019 ha, co stanowi 3,29% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w kraju (**13. miejsce wśród województw**). Tłumaczyć to należy przede wszystkim wielkością naszego województwa oraz największym w kraju procentowym udziałem obszarów chronionych. Mniejsze powierzchnie gospodarstw znajdowały się w województwach: opolskim – 524 200 ha (3,19%), śląskim – 422 867 ha (2,58%) i lubuskim – 408 942 ha (2,49%). W województwach mazowieckim, wielkopolskim i lubelskim powierzchnia ogółem w gospodarstwach rolnych była największa, odpowiednio: 2 474 522 ha (15,07%), 1 878 196 ha (11,44%) i 1 614 774 ha (9,84%).

Analizując powierzchnie użytków rolnych należy stwierdzić, że świętokrzyskie pod tym względem zajmuje **14. miejsce wśród województw**. W świętokrzyskim jest 470 743 ha użytków rolnych, co stanowi 3,21%. Mniejsze powierzchnie użytkowane rolniczo znajdują się w województwach: lubuskim – 388 070 ha (2,65%) i śląskim – 371 897 ha (2,54%). Największe obszary użytków rolnych w 2018 r. znajdowały się w województwach: mazowieckim – 2 148 222 ha (14,64%), wielkopolskim – 1 737 617 ha (11,85%) i lubelskim – 1 413 267 ha (9,63%).

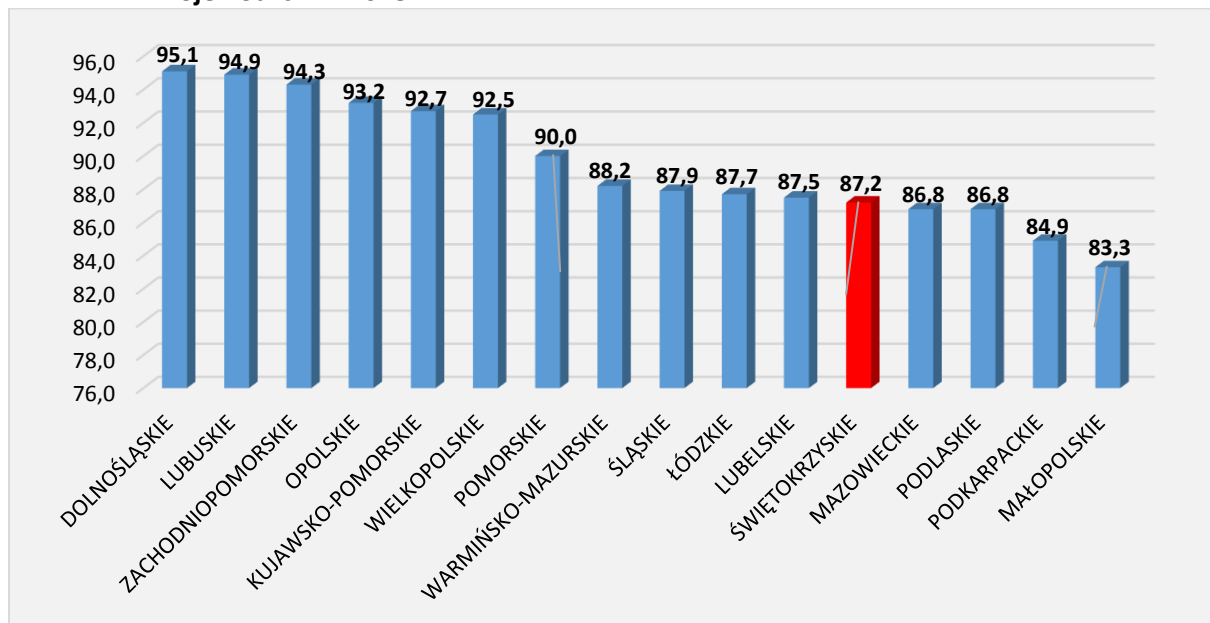
Wykres 16. Powierzchnia ogółem gospodarstw rolnych wyrażona w ha wg województw w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

W kraju udział użytków rolnych w stosunku do powierzchni gospodarstw rolnych stanowił w 2018 r. 89,4%. Udział użytków rolnych w powierzchni gospodarstw rolnych wynosił w świętokrzyskim 87,2% (**12. miejsce w kraju**). Województwami, gdzie procentowy udział użytków rolnych był największy, były województwa: dolnośląskie – 95,1%, lubuskie – 94,9% i zachodniopomorskie – 94,3. Najniższe udziały powierzchnie użytków rolnych odnotowano w województwach: podlaskim – 86,8%, podkarpackim – 84,9% i małopolskim – 83,3%.

Wykres 17. Procentowy udział użytków rolnych w powierzchni gospodarstw rolnych według województw w 2018 r.

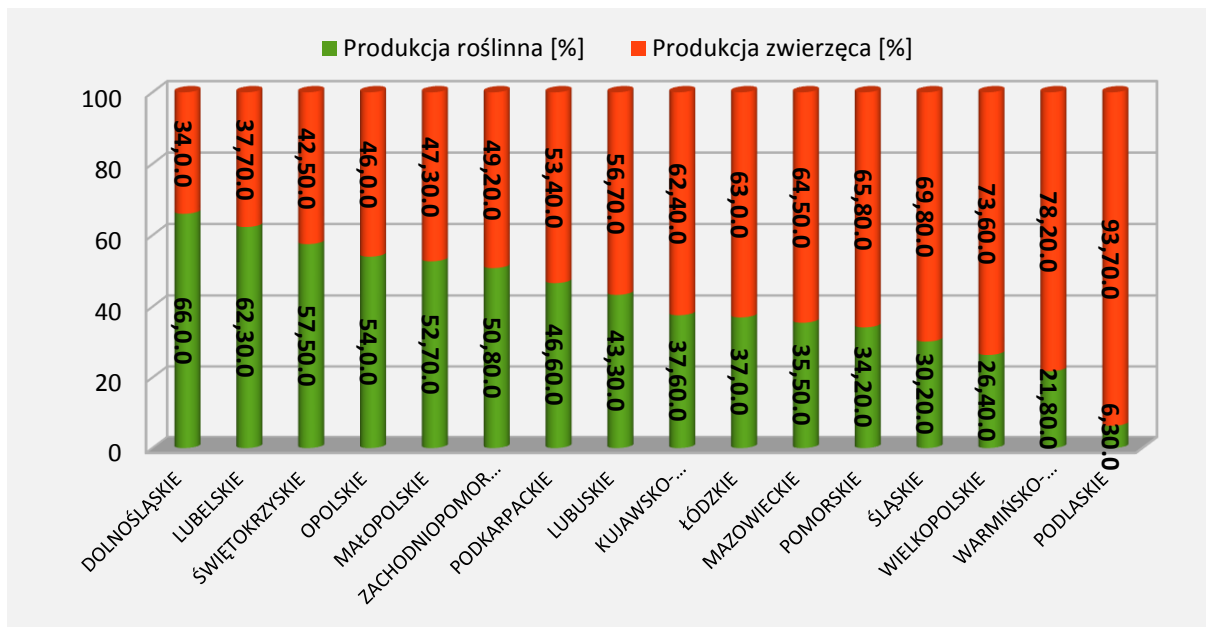

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

W kraju struktura towarowa produkcji rolniczej w 2018 r. charakteryzowała się, podobnie jak w latach ubiegłych przewagą produkcji zwierzęcej (62,7%) nad roślinną (37,3%).

W sześciu województwach produkcja towarowa roślinna przewyższała produkcję towarową zwierzęcą. W gronie tych województw, oprócz województw: dolnośląskiego (66,0%), lubelskiego (62,3%), opolskiego (54%), małopolskiego (52,7%) i zachodniopomorskiego (50,8%) znalazło się również województwo świętokrzyskie (57,5%) - **3. miejsce pod tym względem w kraju**.

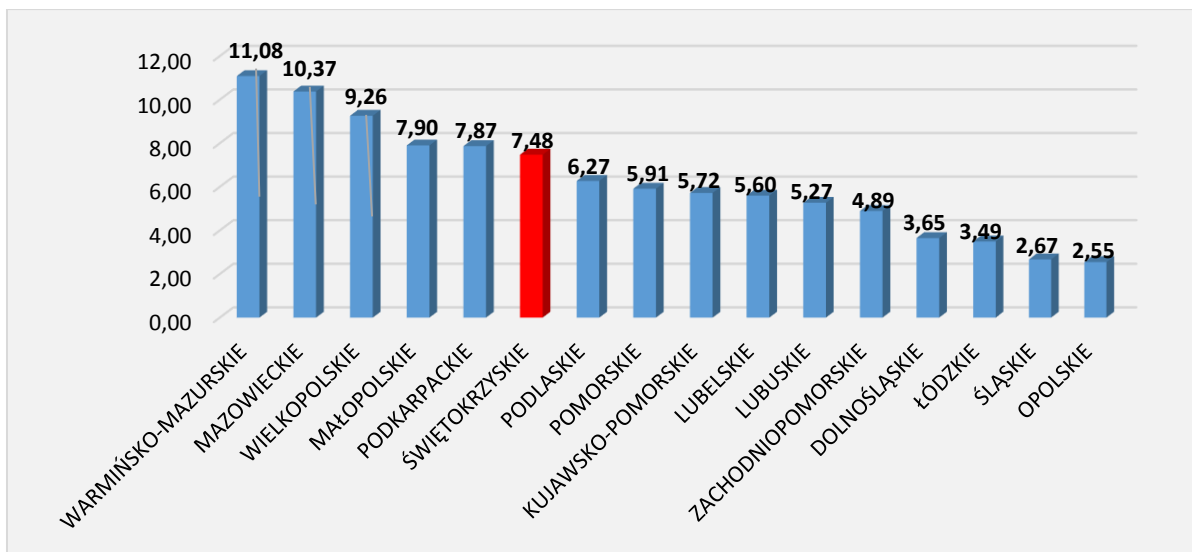
Wykres 18. Struktura towarowej produkcji rolniczej wyrażona w procentach według województw w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

W Polsce jest 10 182 355,75 ha obszarów prawnie chronionych, z tego 761 472,71 ha, co stanowi 7,48% w 2018 r. znajdowało się w regionie świętokrzyskim (**6. miejsce w kraju**). Największe powierzchnie obszarów chronionych znajdowały się w województwach: warmińsko-mazurskim – 1 128 501,07 ha (11,08%), mazowieckim – 1 056 358,55 ha (10,37%) i wielkopolskim – 943 066,37 ha (9,26%). Najmniej obszarów prawnie chronionych znajdowało się w: łódzkim – 355 798,13 ha (3,49%), śląskim – 271 928,39 ha (2,67%) i opolskim – 259 530,12 ha (2,55%).

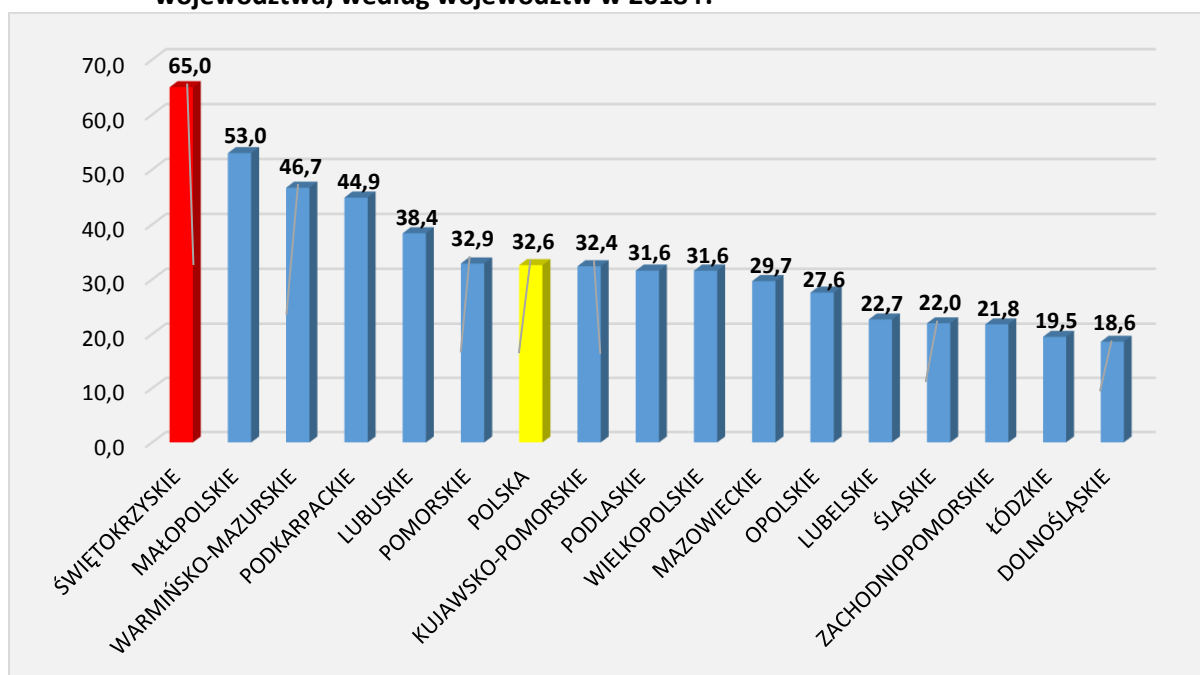
Wykres 19. Procentowy udział obszarów prawnie chronionych według województw w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Zaznaczyć jednak należy, że w województwie świętokrzyskim od lat jest największy udział obszarów prawnie chronionych – 65% w powierzchni ogółem (**1. miejsce w kraju**), przy średniej krajowej w 2018 r. wynoszącej (32,6%). Ponad połowę powierzchni województwa obszary chronione zajmowały jeszcze tylko w województwie małopolskim (53%). Dla porównania, najmniej w kraju obszarów chronionych było w województwach zachodniopomorskim, łódzkim i dolnośląskim (odpowiednio: 21,8%, 19,5% oraz 18,6%).

Wykres 20. Procentowy udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem województwa, według województw w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

2. PROCESY DEMOGRAFICZNE ZACHODZĄCE W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM, RYNEK PRACY, EDUKACJA, ZAGADNIENIA SPOŁECZNE

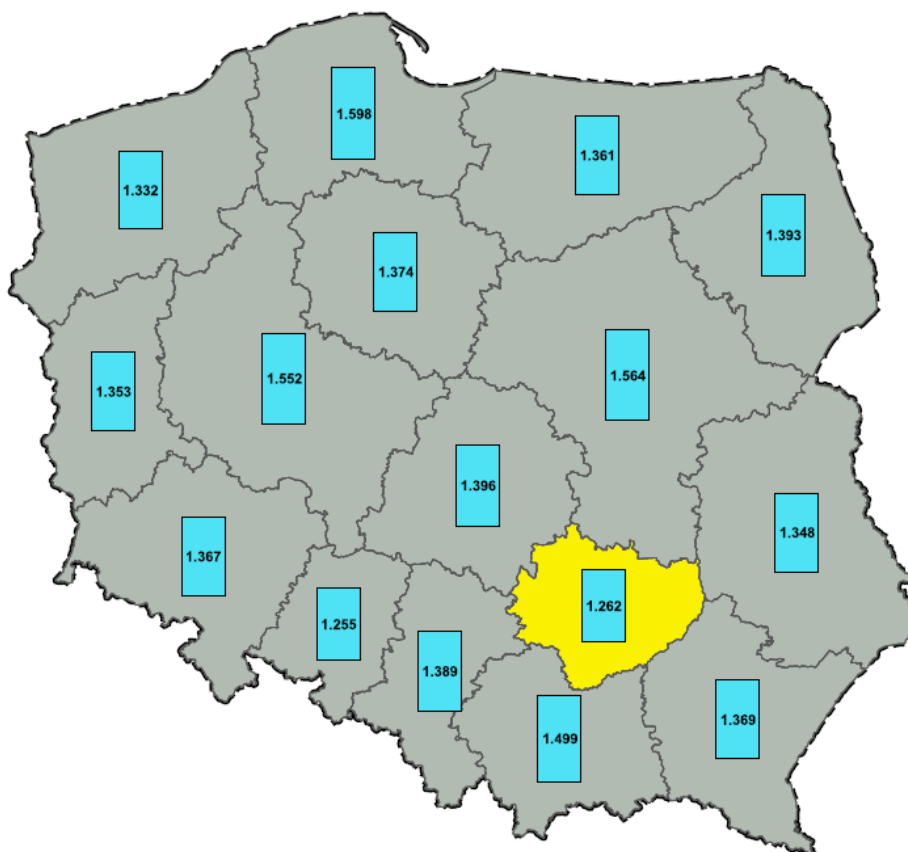
PROCESY DEMOGRAFICZNE W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

W 2018 roku w województwie świętokrzyskim zamieszkiwało 1 241 546 osób, co stanowiło 3,23% ludności Polski. W przeciwieństwie do kraju, gdzie większość ludności mieszkała w miastach - 60,05%, w województwie - 55,14% zamieszkiwało na wsi. W strukturze ludności w 2018 roku w świętokrzyskim przeważały kobiety 51,24% - 636 205 osoby, natomiast liczba mężczyzn wynosiła 605 341 , co stanowiło 48,76% ogółu ludności. **W stosunku do roku ubiegłego liczba ludności regionu zmniejszyła się o 6 186 osób (tj. o 0,5%), przy czym liczba ludności kraju zmniejszyła się o 22 410 osób (tj. o 0,06%). W analizowanym okresie Świętokrzyskie było województwem z największym ubytkiem procentowym ludności, nieco lepsza sytuacja dotyczyła woj. lubelskiego (spadek o 0,41%), łódzkiego (spadek o 0,40%) oraz opolskiego (spadek o 0,36%) i warmińsko-mazurskiego (spadek o 0,35%). Wzrost liczby ludności odnotowano w województwach: pomorskim (wzrost o 0,40%), mazowieckim (wzrost o 0,35%), małopolskim (wzrost o 0,27%) oraz wielkopolskim (wzrost o 0,14%), pozostałe regiony kraju również charakteryzował ubytek ludności.**

Województwo świętokrzyskie składa się z 13 powiatów i jednego miasta na prawach powiatu – m. Kielce. W powiatach znajduje się 102 gminy, w tym 66 gmin wiejskich, 31 miejsko-wiejskich i 5 miejskich.¹ W końcu 2019 roku na terenie województwa zlokalizowanych było 43 miasta, przy czym w samym 2019 r. status miasta odzyskały następujące miejscowości: Nowa Słupia, Pierzchnica, Szydłów, Nowy Korczyn, Oleśnica, Opatowiec i Pacanów. Zdecydowana większość miast, to miasta małe poniżej 20 tys. mieszkańców (38). Cztery aglomeracje są miastami średnimi (20 tys. -100 tys. - Ostrowiec, Starachowice, Skarżysko –Kamienna, Sandomierz) i tylko Kielce to miasto duże (powyżej 100 tys. mieszkańców).

Notowana w latach ubiegłych niekorzystna sytuacja demograficzna województwa nie zmieniła się w 2018 roku. **Współczynnik dzietności w województwie utrzymał się na poziomie podobnym do tego sprzed roku 2018 - 1,262 (2017 – 1,258)**, co jednak pozwoliło na awans o jedno miejsce w rankingu województw z 16 pozycji (z uwagi na notowane w większości regionów spadki wskaźnika). Pomimo zatrzymania negatywnej tendencji spadku i niewielkiego wzrostu notowanego ostatnich latach wskaźnik wciąż oscyluje znacznie poniżej poziomu zapewniającego prostą zastępowalność pokoleń (ok. 2,15), a niższa wartość dzietności charakteryzowała jedynie województwo opolskie (1,255).

Mapa 1 . Współczynnik dzietności według województw w 2018 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

¹https://kielce.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_swietokrzyskie/portret_wojewodztwa/wojewodztwo_swietokrzyskie.pdf

Sytuacja w województwie pod względem przyrostu naturalnego na 1000 ludności w 2018 roku uległa pogorszeniu (spadek o 0,4 w stosunku do ubiegłego roku). Trzeba jednak zauważyć, że w omawianym okresie w przypadku przyrostu naturalnego na 1000 ludności, średnio w kraju odnotowano spadek prawie dwukrotnie większy niż w regionie.

Tabela 1 . Przyrost naturalny na 1000 ludności

Nazwa	ogółem		w miastach	na wsi
	2017	2018	2018	2018
	[-]	[-]	[-]	[-]
POLSKA	0,0	-0,7	-1,2	0,0
ŚWIĘTOKRZYSKIE	-2,7	-3,1	-3,5	-2,9
Powiat buski	-4,3	-4,5	-3,2	-4,9
Powiat jędrzejowski	-2,2	-2,9	-2,5	-3,0
Powiat kazimierski	-6,1	-4,2	-3,5	-4,4
Powiat kielecki	1,3	0,6	-2,0	0,8
Powiat konecki	-4,7	-4,4	-3,1	-5,2
Powiat opatowski	-4,7	-7,5	-4,6	-8,3
Powiat ostrowiecki	-5,4	-5,7	-6,3	-4,5
Powiat pińczowski	-5,1	-4,6	-2,8	-5,4
Powiat sandomierski	-3,9	-4,6	-4,4	-4,7
Powiat skarżyski	-5,8	-6,0	-6,0	-6,1
Powiat starachowicki	-3,8	-3,7	-5,8	-0,9
Powiat staszowski	-1,9	-2,1	-0,4	-3,0
Powiat włoszczowski	-2,8	-2,4	-2,8	-2,3
Powiat m. Kielce	-0,8	-1,7	-1,7	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Dodatnia wartość wskaźnika wystąpiła tylko w powiecie kieleckim ziemskim (0,6), najgorsza sytuacja charakteryzowała powiaty: opatowski (-7,5), skarżyski (-6) i ostrowiecki (-5,7). **Zarówno w przypadku średniej dla kraju, jak i województwa świętokrzyskiego korzystniejsza średnia wartość przyrostu naturalnego na 1000 ludności w 2018 roku dotyczyła terenów wiejskich.**

Nie najlepiej przedstawiała się również struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w regionie.

Tabela 2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku

Nazwa	w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA	18,0	18,1	61,2	60,6	20,8	21,4
ŚWIĘTOKRZYSKIE	16,6	16,6	61,1	60,5	22,3	23,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

W porównaniu do 2017 roku zmniejszył się w województwie udział ludności w wieku produkcyjnym w ogóle ludności (o 0,6 p.p.), i zwiększył się udział ludności w wieku poprodukcyjnym (0,7 p.p.). Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym pozostał bez zmian. Analizując udziały poszczególnych ekonomicznych grup ludności w Polsce i w regionie w 2018 roku trzeba zauważyć, że w świętokrzyskim udział osób w wieku poprodukcyjnym był większy o 1,6 p.p., a osób w wieku przedprodukcyjnym mniejszy o 1,5 p.p.

Analiza **wskaźnika obciążenia demograficznego** także wykazuje występowanie negatywnych tendencji. W 2018 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 38 osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 1,4 w stosunku do roku ubiegłego), przy średniej dla kraju na poziomie 35,3. Wartość wskaźnika uplasowała region (podobnie, jak w 2017 r.) na przedostatnim miejscu w kraju przed woj. łódzkim (39,9).

Największe obciążenie demograficzne charakteryzowało powiat m. Kielce (44), powiat skarżyski (43,2) oraz ostrowiecki (42,3), a najmniejsze powiat kielecki (27,9) i staszowski (34,6).

Saldo migracji (na pobyt stały) wewnętrznych w regionie pozostało w 2018 roku w przedziale wartości ujemnych, a sytuacja uległa pogorszeniu w porównaniu do 2017 roku. Niewielkie pogorszenie dotyczyło również salda migracji zagranicznych, w tym przypadku jednak bilans zameldowań i wymeldowań był dodatni (176).

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych (międzywojewódzkich) i zagranicznych

Nazwa	saldo migracji wewnętrznych		saldo migracji zagranicznych	
	ogółem		ogółem	
	2017	2018	2017	2018
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
POLSKA	-	-	1 436	3 612
DOLNOŚLĄSKIE	2 595	3 200	188	512
KUJAWSKO-POMORSKIE	-1 515	-2 541	211	78
LUBELSKIE	-5 072	-5 804	341	445
LUBUSKIE	-788	-971	-169	-7
ŁÓDZKIE	-1 961	-2 163	172	304
MAŁOPOLSKIE	3 760	4 842	346	679
MAZOWIECKIE	12 029	14 686	1 484	2 016
OPOLSKIE	-745	-691	-479	-584
PODKARPACKIE	-2 140	-3 119	363	378
PODLASKIE	-1 866	-2 281	165	267
POMORSKIE	3 625	4 920	-39	151
ŚLĄSKIE	-3 260	-4 231	-986	-797
ŚWIĘTOKRZYSKIE	-2 426	-2 628	201	176
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	-2 443	-3 397	-299	-107
WIELKOPOLSKIE	1 015	1 121	128	161
ZACHODNIOPOMORSKIE	-808	-943	-191	-60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Najbardziej korzystne saldo migracji wewnętrznych w 2018 roku wystąpiło w województwie mazowieckim (14 686), pomorskim (4 920) i małopolskim (4 842), a najmniej korzystne w lubelskim (-5 804). Województwo świętokrzyskie w 2018 roku zajmowało pod względem omawianego wskaźnika 12. miejsce w kraju, co oznacza, że mimo notowanego spadku, region awansował o jedno miejsce w stosunku do ubiegłego roku.

Wartość salda migracji zagranicznych dla województwa pozwoliła na zajęcie 8. miejsca, jednak w porównaniu do roku 2017 mieliśmy w tym przypadku do czynienia ze spadkiem z 6. pozycji w rankingu województw.

W roku 2018 w województwie w dalszym ciągu uwidaczniały się niekorzystne tendencje takie jak: niska dzietność, najwyższy procentowy ubytek ludności, spadek ludności w wieku produkcyjnym, a wzrost w wieku poprodukcyjnym, ujemny przyrost naturalny, niekorzystne saldo migracji wewnętrznych oraz wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego. Analiza wymienionych wskaźników świadczy o konieczności przeciwdziałania depopulacji regionu, która według szacunków GUS będzie się pogłębiała w kolejnych latach. Niekorzystne zmiany ludności implikują także poważne problemy zarówno na lokalnym rynku pracy, jak i dla gospodarki świętokrzyskiego, ograniczają również możliwości budowy przewagi konkurencyjnej regionu.

RYNEK PRACY W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

Wskaźnik zatrudnienia wśród osób w wieku 15-64 lata w województwie w 2018 roku wynosił 63,4% przy 67,4% w kraju i był niższy niż przed rokiem o 0,2 p.p. **Świętokrzyskie było jedynym regionem gdzie odnotowano roczny spadek wskaźnika.** Udział zatrudnionych w tej grupie wiekowej był większy wśród mężczyzn 69,6%, a zatrudnienie wśród kobiet wynosiło 57,2%.

Tabela 4. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata w %

Nazwa	15-64			
	ogółem		mężczyźni	kobiety
	2017	2018	2018	2018
	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA	66,1	67,4	74,0	60,8
DOLNOŚLĄSKIE	66,2	68,1	74,1	62,0
KUJAWSKO-POMORSKIE	63,4	65,4	73,7	57,1
LUBELSKIE	63,4	64,9	70,9	58,8
LUBUSKIE	65,2	66,1	72,9	59,2
ŁÓDZKIE	68,8	70,0	76,3	63,7
MAŁOPOLSKIE	65,9	66,9	73,3	60,6
MAZOWIECKIE	70,1	71,9	77,3	66,6
OPOLSKIE	66,7	68,6	77,2	60,3
PODKARPACKIE	62,9	63,1	70,0	56,1
PODLASKIE	66,0	67,9	74,9	60,6
POMORSKIE	67,7	68,6	76,8	60,4
ŚLĄSKIE	64,3	65,0	70,8	59,3
ŚWIĘTOKRZYSKIE	63,6	63,4	69,6	57,2
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	60,8	61,9	69,1	54,6
WIELKOPOLSKIE	69,2	70,2	77,9	62,5
ZACHODNIOPOMORSKIE	63,0	65,9	73,1	58,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Niska wartość wskaźnika zatrudnienia w wieku 15-64 lata w województwie ulokowała świętokrzyskie na 14. miejscu wśród województw (przed rokiem 11. miejsce).

Pod względem liczby nowo utworzonych miejsc pracy, woj. świętokrzyskie z 18,5 tys. zajmowało w 2018 roku 12. miejsce (awans o dwie pozycje w stosunku do 2017 r.). Najwięcej nowych miejsc pracy podobnie, jak przed rokiem powstało w województwach: mazowieckim (151,7 tys.), śląskim (96,1 tys.) i wielkopolskim (79,4 tys.). Liczba zlikwidowanych miejsc pracy w regionie wynosiła 8,8 tys. miejsc o 2,6 tys. więcej niż w 2017 r.

Tabela 5. Liczba osób pracujących według sekcji PKD 2007 – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, przemysł i budownictwo, usługi

Nazwa	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		przemysł i budownictwo		Zakres usług: handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja; działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości; pozostałe usługi	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	osoba]	[osoba]
POLSKA	2 391 643	2 385 598	4 086 952	4 183 382	8 902 100	9 045 957
ŚWIĘTOKRZYSKIE	149 670	149 507	108 915	110 683	222 662	224 794

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Liczba pracujących ogółem w regionie w 2018 roku wynosiła 484 984 osób, co stanowiło 3,11% wszystkich pracujących w kraju (15 614 937) i w porównaniu do 2017 wzrosła o 3 737 osób. **Liczba pracujących w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo w województwie wynosiła 149 507 osób, co odpowiadało 30,83% (spadek o 0,27 p.p. w porównaniu do 2017 r.) wszystkich pracujących w regionie** i 6,27% wszystkich zatrudnionych w tej sekcji w Polsce. Trzeba zauważyć, że średnio w kraju udział pracujących w sekcji A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) w ogóle pracujących jest **dwukrotnie mniejszy** niż w województwie świętokrzyskim i w 2018 roku wynosił 15,28%.

Udział pracujących w przemyśle i budownictwie **w stosunku do ogółu zatrudnionych w regionie wynosił 22,82%** (2,65% wszystkich zatrudnionych w przemyśle i budownictwie w kraju) i w porównaniu do roku ubiegłego nieznacznie wzrósł z 22,63. W skali kraju udział pracujących w tych sekcjach w ogóle pracujących wyniósł w 2018 roku **26,79%**, a więc o 3,97 p.p. więcej niż w województwie. W omawianym okresie zarówno w kraju, jak i w regionie liczba zatrudnionych w tych sekcjach wzrastała.

W 2018 roku sektor usług w regionie stanowił **46,35%** ogółu wszystkich pracujących w świętokrzyskim i w stosunku do 2017 roku wzrósł nieznacznie o 0,08 p.p. **W Polsce udział ten był znacznie większy i wynosił 57,93%**. Liczba osób pracujących w sektorze usług w 2017 roku w województwie stanowiła 2,49% wszystkich pracujących w tym sektorze w kraju. W omawianym okresie liczba osób zatrudnionych w usługach w Polsce wzrosła o 143 857 osób, a w regionie o 2 132 osoby.

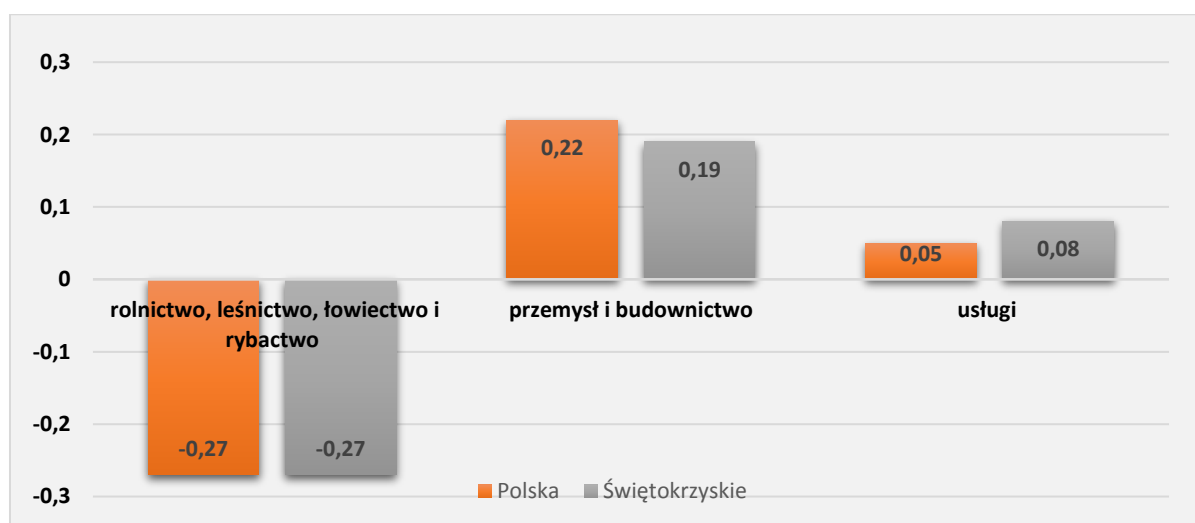
Tabela 6. Struktura pracujących w 2018 roku w Polsce i świętokrzyskim

Nazwa	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł i budownictwo	usługi
	2018	2018	2018
	[%]	[%]	[%]
POLSKA	15,28	26,79	57,93
ŚWIĘTOKRZYSKIE	30,83	22,82	46,35

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Mimo notowanego spadku (w stosunku do 2017 roku) udział zatrudnionych w sekcji A (obejmującej rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) wciąż był dwukrotnie większy od średniej dla kraju. Udział pracujących w sektorze usług, który, obok sektora przemysłu i budownictwa, ma największy wpływ na wysokość PKB był w województwie znacznie mniejszy niż średni w Polsce.

Wykres 21. Zmiana struktury pracujących w latach 2017-2018 w Polsce i w świętokrzyskim w p.p.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Zmiany w strukturze pracujących obserwowane w świętokrzyskim w omawianym okresie są korzystne dla gospodarki regionu, martwić może wciąż relatywnie zbyt wolne tempo zachodzących zmian i duża rozbieżność udziałów poszczególnych sektorów w stosunku do średniej dla kraju.

Średnie wynagrodzenie brutto w woj. świętokrzyskim w 2018 roku **było o 13,7% niższe od średniego wynagrodzenia w kraju**. Mieszkańcy regionu zarabiali średnio o 259,68 PLN więcej niż przed rokiem, a średnia płaca brutto osiągnęła kwotę 4 171,17 PLN, podczas, gdy średnia płaca w kraju wynosiła 4 834,76 PLN. Najmniejszą różnicę wysokości płacy w województwie w stosunku do krajowej notowano w: m. Kielce (92,9%), powiecie jędrzejowskim (91,9%) oraz sandomierskim (90,2%), największą w kazimierskim (73,3%).

W 2018 roku pod względem poziomu wynagrodzeń świętokrzyskie zajmowało 13. miejsce (podobnie jak przed rokiem). Niższy poziom wynagrodzeń charakteryzował województwa: kujawsko-pomorskie, podkarpackie i warmińsko-mazurskie. Najwyższe zarobki odnotowano w woj. mazowieckim (121,8% średniej krajowej) i dolnośląskim (102,2% średniej krajowej).

BEZROBOCIE

Analiza stopy bezrobocia rejestrowanego wskazuje na niewielką poprawę sytuacji bezrobotnych w województwie w 2019 roku. Wartość wskaźnika w porównaniu do roku ubiegłego zmniejszyła się o 0,4 p.p. osiągając 31.12.2019 roku 7,9%, przy średniej krajowej 5,2%. **Niestety w odniesieniu do kraju bezrobocie w regionie było wciąż wysokie, a poziom obserwowanej zmiany rocznej był niski, co przełożyło się na spadek województwa z 13. na 15. miejsce w rankingu.** W omawianym okresie bezrobocie spadło w większości powiatów świętokrzyskiego. Wzrost stopy bezrobocia w stosunku do 2018 r. odnotowano tylko w powiecie włoszczowskim (wzrost o 0,5 p.p.) i starachowickim (wzrost o 0,1 p.p.). **Województwo wciąż charakteryzowało się znacznym przestrzennym zróżnicowaniem natężenia bezrobocia.** Najlepsza sytuacja w 2019 r. wystąpiła w powiecie buskim (3,6%), m. Kielce (4,8%) oraz pińczowskim (6,3%), najgorsza w powiecie skarżyskim (14,5%), opatowskim (13,6) i koneckim (10,9%).

Według stanu na 31 grudnia 2019 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych w świętokrzyskim wynosiła 42 042 osoby o - 2 076 mniej niż przed rokiem. Poziom bezrobocia w regionie w stosunku do 31.12.2018 był niższy o 4,7%. Liczba bezrobotnych zmniejszyła się w dziesięciu powiatach, przy czym najsilniejszy procentowy spadek odnotowano w: kazimierskim - 11,9% (145 osób), w m. Kielce - 11,1% (668 osób), ostrowieckim - 9,6% (416 osób) i skarżyskim - 7,9% (308 osób). Wzrost poziomu bezrobocia wystąpił w powiecie włoszczowskim - 9,1% (118 osób), starachowickim - 1,7% (53 osoby), sandomierskim - 1,1% (26 osób) i opatowskim - 0,1% (4 osoby). **Bezrobotni do 30 roku życia stanowili 28,1% ogółu zarejestrowanych** - nieznacznie mniej niż przed rokiem (28,5% - 2018 rok). W gronie bezrobotnych podobnie jak w roku ubiegłym przeważały kobiety 52,7%, 57% stanowili bezrobotni zamieszkali na wsi, a 6,5% bezrobotni niepełnosprawni. W końcu grudnia 2019 roku w ewidencji pozostawało **10 408 osób bez kwalifikacji zawodowych, tj. 24,8% ogółu**, w tym 5 483 kobiety (52,7%). W odniesieniu do grudnia 2018 roku populacja bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych **zmniejszyła się o 876 osób (tj. o 7,8%)** osiągając ostatecznie 10 408 osób. Wśród zarejestrowanych w urzędach pracy w 2019 roku było 10 568 osób **powyżej 50 roku życia - 25,1% ogółu**, w tym 3 801 kobiet (36,0% tej populacji). W końcu grudnia 2019 roku 15 905 zarejestrowanych osób **oczekiwało na pracę ponad rok, tj. 37,8%** (rok wcześniej 16 195 osób, tj. 36,7%).

Tabela 7. Liczba osób biernych zawodowo w woj. świętokrzyskim

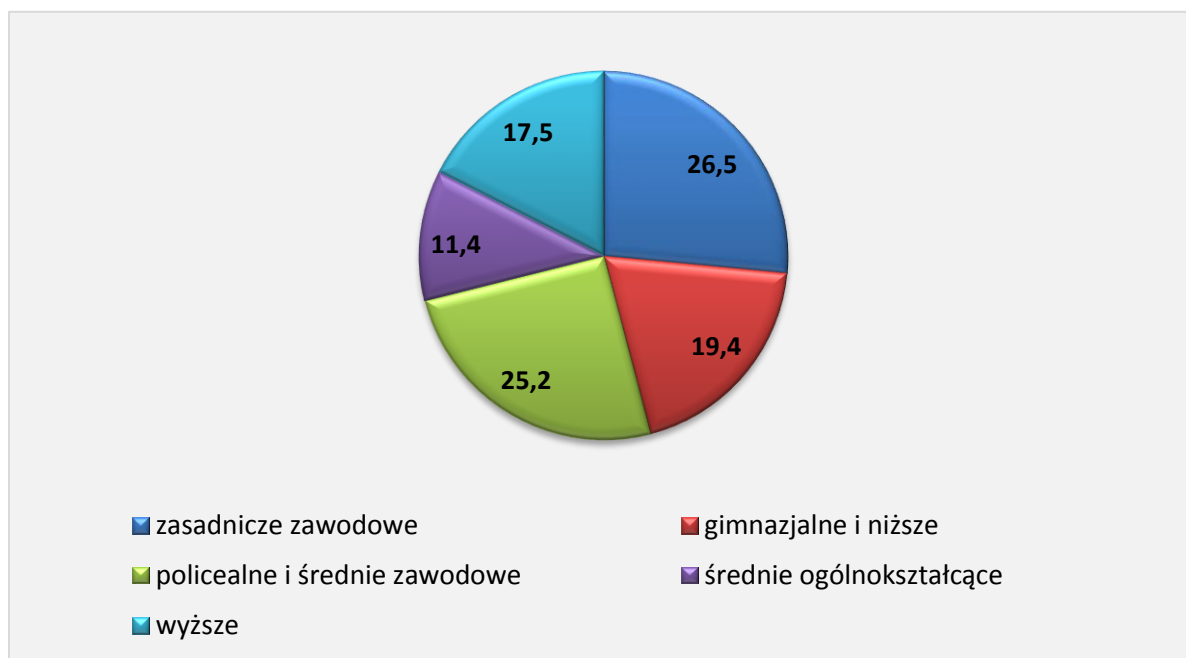
Nazwa	bierni zawodowo					
	ogółem		mężczyźni		kobiety	
	wartość liczbowa		udział w ogóle		udział w ogóle	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
	[tys. osób]	[tys. osób]	[%]	[%]	[%]	[%]
POLSKA	13 328	13 286	38,19	38,35	61,81	61,65
ŚWIĘTOKRZYSKIE	458	469	38,86	39,45	61,14	60,55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Liczba osób biernych zawodowo² w województwie w 2018 roku wynosiła 469 tysięcy osób i była wyższa o 11 tys. niż w roku 2017. Grupa biernych zawodowo w regionie stanowiła 3,53% ogółu takich osób w kraju (2017 r. – 3,44%). W stosunku do 2017 roku udział mężczyzn tej populacji wzrósł o 0,59 p.p. i był wyższy od średniego udziału w Polsce o 1,1 p.p.

W strukturze bezrobotnych według wykształcenia w 2019 roku nie zaszły istotne zmiany. Osoby bezrobotne w województwie wciąż cechował niski poziom wykształcenia. Wykształcenie zasadnicze zawodowe posiadało 11 165 osób (26,5%), a gimnazjalne, podstawowe i niższe – 8 148 (19,4%). Łącznie te dwie grupy stanowiły 45,9% ogółu bezrobotnych (47,0% - koniec grudnia 2018 r.). Świadectwo ukończenia szkół policealnych i średnich zawodowych posiadały 10 584 osoby, tj. 25,2%, a wykształcenie średnie ogólnokształcące – 4 794 osoby, tj. 11,4% ogółu zarejestrowanych. Liczba osób z wykształceniem wyższym wyniosła 7 351, tj. 17,5%.

Wykres 22. Podział bezrobotnych w woj. świętokrzyskim ze względu na posiadane wykształcenie w 2019 roku w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

W regionie w 2019 roku wciąż utrzymywały się niekorzystne cechy w strukturze bezrobocia: wysoki odsetek bezrobotnych ludzi młodych do 30 roku życia, niski poziom wykształcenia (wykształcenie zasadnicze zawodowe, gimnazjalne, podstawowe i niższe posiadało 45,9% ogółu bezrobotnych), długotrwałe pozostawanie bez pracy, wysoki udział bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, czy wysoki udział bezrobotnych powyżej 50 roku życia.

² (Osoby bierne zawodowo to osoby, które w danej chwili nie tworzą zasobów siły roboczej (tzn. nie pracują i nie są bezrobotne)

STAN EDUKACJI W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

Kolejna reforma systemu oświaty została wprowadzona w Polsce, zgodnie z ustawą z dn. 14.12.2016 r. – Prawo oświatowe Dz. U. poz. 59. Zmiany w systemie oświaty zaczęły się 1 września 2017 roku, a zakończą w roku szkolnym 2022/2023. Od 1 września 2017 r. roku uczniowie kończący klasę VI szkoły podstawowej stali się uczniami VII klasy szkoły podstawowej. Rozpoczął się tym samym proces stopniowego wygaszania gimnazjów. W roku szkolnym 2018/2019 gimnazja opuścił ostatni rocznik dzieci z klas III. **Docelowa struktura szkolnictwa obejmuje: 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 3-letnią szkołę specjalną przysposabiającą do pracy, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz szkołę policealną.**

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Dzieci w wieku 3-6 lat objęte są pierwszym etapem kształcenia, czyli wczesną edukacją i opieką. Formalne zapewnienie miejsca realizacji wychowania przedszkolnego każdemu dziecku od 3 roku życia jest obowiązkiem gminy od 1 września 2017 roku. Obowiązkiem dziecka w wieku 6 lat jest odbycie rocznego przygotowania przedszkolnego w przedszkolu, w oddziale przedszkolnym przy szkole podstawowej lub w innej formie wychowania przedszkolnego. Wychowanie przedszkolne jest realizowane nie tylko w przedszkolach, ale również w punktach przedszkolnych, czy zespołach wychowania przedszkolnego.

W regionie w 2018 r. dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym było 37 255 (w 2017 roku 36 689), przy ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w województwie wynoszącej 43 188, co stanowi 86,26% (w 2017 r. 44 359, co stanowi 82,7%). W porównaniu do 2017 roku dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w 2018 r. było więcej o 3,56 p. p. Pod względem liczby dzieci w tym wieku objętych wychowaniem przedszkolnym woj. świętokrzyskie zajmowało w 2018 r. 14-e miejsce, podobnie, jak w 2017 roku wśród województw.

Liczba placówek wychowania przedszkolnego ogółem w województwie w 2018 r. wynosiła 808 (w 2017 r. 806) jednostek, co stanowiło 3,65% (w 2017 r. 3,67%) wszystkich takich placówek w kraju. Wychowanie przedszkolne realizowane było w 339 (w 2017 r. 330) przedszkolach, 359 (w 2017 r. 356) oddziałach przedszkolnych, 109 (w 2017 r. 119) punktach i 1 zespole wychowania przedszkolnego.

Wysoka wartość wskaźnika dzieci przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego świadczy o niekorzystnej sytuacji dotyczącej wychowania przedszkolnego w regionie w kontekście dostępności do przedszkoli. W 2018 roku, według danych GUS, wskaźnik ten (dla dzieci 3-5 lat) wyniósł w regionie świętokrzyskim 0,99 (w 2017 r. 1,04) na jedno miejsce, podczas gdy w skali kraju zanotowano go na poziomie 0,89 (w 2017 r. 0,94) dzieci na jedno miejsce. **Region znalazł się na 13 pozycji (w 2017 r. na 12 pozycji), na równi z województwem kujawsko-pomorskim w rankingu województw.** Jedynie w woj. warmińsko-mazurskim i lubelskim zanotowano bardziej niekorzystny poziom omawianego wskaźnika. W najkorzystniejszej sytuacji znalazły się województwa: opolskie oraz śląskie. Porównując miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego w 2018 roku w regionie najłatwiejszy dostęp miały dzieci z powiatów: m. Kielce (0,70; w 2017 r. 0,75), sandomierskiego (0,79; w 2017 r. 0,85) oraz skarżyskiego (0,86; w 2017 r. 0,92) i pińczowskiego (0,90; w 2017 r. 0,92). Najtrudniej o miejsce w przedszkolu było w powiecie starachowickim, gdzie na jedno miejsce przypadało 1,44 (w 2017 r. 1,53) dzieci oraz w powiecie opatowskim (1,41; w 2017 r. 1,52). Jak pokazują powyższe dane, **dostępność do placówek wychowania przedszkolnego dla dzieci**

w wieku 3-5 lat sukcesywnie się poprawia, jednak w niektórych powiatach regionu jest on nadal znacznie gorszy od średniej krajowej.

EDUKACJA DZIECI I MŁODZIEŻY

W województwie świętokrzyskim, w 2018 roku funkcjonowało 571 (tyle samo w 2017 r.) szkół podstawowych, w których naukę pobierało 89 589 (w 2017 r. 78 608) uczniów, czyli liczba uczniów zwiększyła się o 10 981 a w porównaniu do roku 2017 roku liczba. W 71 (w 2017 r. 74) gimnazjach uczyło się 11 327 (w 2017 r. 22 794) uczniów. W latach 2017-2018 liczba gimnazjów w regionie zmniejszyła się o 3, a liczba uczniów o 11 467, co spowodowane było reformą systemu oświaty.

W szkołach podstawowych od 2017 roku poziom wiedzy uczniów weryfikowano poprzez sprawdzian ośmioklasistów. **W woj. świętokrzyskim do sprawdzianu ósmoklasisty w 2019 roku przystąpiło 11 302 zdających spośród 11 395 uczniów VIII klasy szkoły podstawowej zgłoszonych do egzaminu (ok. 99,2%). Za rozwiązanie zadań z języka polskiego ósmoklasiści uzyskali średnio 63% punktów możliwych do zdobycia, a z matematyki uzyskali średnio 44% punktów możliwych do zdobycia. Najlepsze średnie wyniki zarówno z języka polskiego, jak i z matematyki oraz języka angielskiego uzyskano w m. Kielce.** Sprawdzian z języka polskiego (oprócz wyniku w m. Kielce) wypadł najlepiej w powiatach: buskim, kieleckim i skarżyskim, natomiast z matematyki w powiatach: staszowskim i ex aequo buskim, pińczowskim i starachowickim. Najśłabsze wyniki z egzaminu z języka polskiego odnotowano w powiatach: opatowskim i ex aequo pińczowskim i sandomierskim, natomiast z matematyki w powiatach: opatowskim, sandomierskim, kazimierskim i ostrowieckim.

Tabela 8. Wyniki egzaminu ósmioklasistów w woj. świętokrzyskim w 2019 roku

Powiat	Język polski		Matematyka		Język angielski
	Średni wynik	Liczba zdających	Średni wynik	Liczba zdających	Średni wynik
	w %		w %		w %
buski	66	629	44	629	55
jędrzejowski	63	799	43	799	56
kazimierski	63	276	40	276	51
kielecki	65	2 039	45	2 039	55
konecki	61	726	41	726	52
opatowski	58	428	38	428	48
ostrowiecki	61	870	40	871	58
pińczowski	59	350	44	349	48
sandomierski	59	681	39	681	52
skarżyski	64	582	41	582	58
starachowicki	62	773	44	772	57
staszowski	63	650	46	650	55
włoszczowski	61	484	41	484	52
m. Kielce	68	1 721	53	1 722	69

Źródło: wyniki egzaminu 2019 opublikowane przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Łodzi

Bardzo podobnie kształtowała się sytuacja w powiatach w przypadku średnich wyników ze sprawdzianu z języka angielskiego, do którego przystępuje najwięcej uczniów. **Najkorzystniejsze wyniki sprawdzianu były w m. Kielce i kolejno w powiatach: skarżyskim, ostrowieckim i starachowickim. Słabe wyniki odnotowano w powiatach: pińczowskim, opatowskim i kazimierskim.**

SZKOLNICTWO PONADGIMNAZJALNE

W 2018 roku w woj. świętokrzyskim działało 67 (w 2017 r. 68) liceów ogólnokształcących dla młodzieży (bez specjalnych), do których uczęszczało 15 431 (w 2017 r. 15 839) uczniów. Ogółem w województwie, w 2018 r. ukończyło liceum 5 228 (w 2017 r. 5 738) absolwentów. Od 2017 roku liczba liceów zmniejszyła się o 1, a liczba uczniów o 408. W liceach ogólnokształcących dla dorosłych kształciło się 3 952 (w 2017 r. 4 444) uczniów, liczba funkcjonujących w 2018 roku placówek wynosiła 55 (w 2017 r. 58), które ukończyło 1 497 (w 2017 r. 1 630) absolwentów. W okresie 2017-2018 notowano spadek liczby placówek (o 3), jak i kształcących się tam uczniów (o 492). We wszystkich powiatach regionu zlokalizowanych było od 1 do 5 liceów (w powiecie m. Kielc 14) ogólnokształcących dla dorosłych, a największa liczba uczniów uczęszczała do szkół tego typu miasta Kielce (1 309; w 2017 r. 1 350). Liczba kończących te placówki to 1 497 (w 2017 r. 1 630) absolwentów.

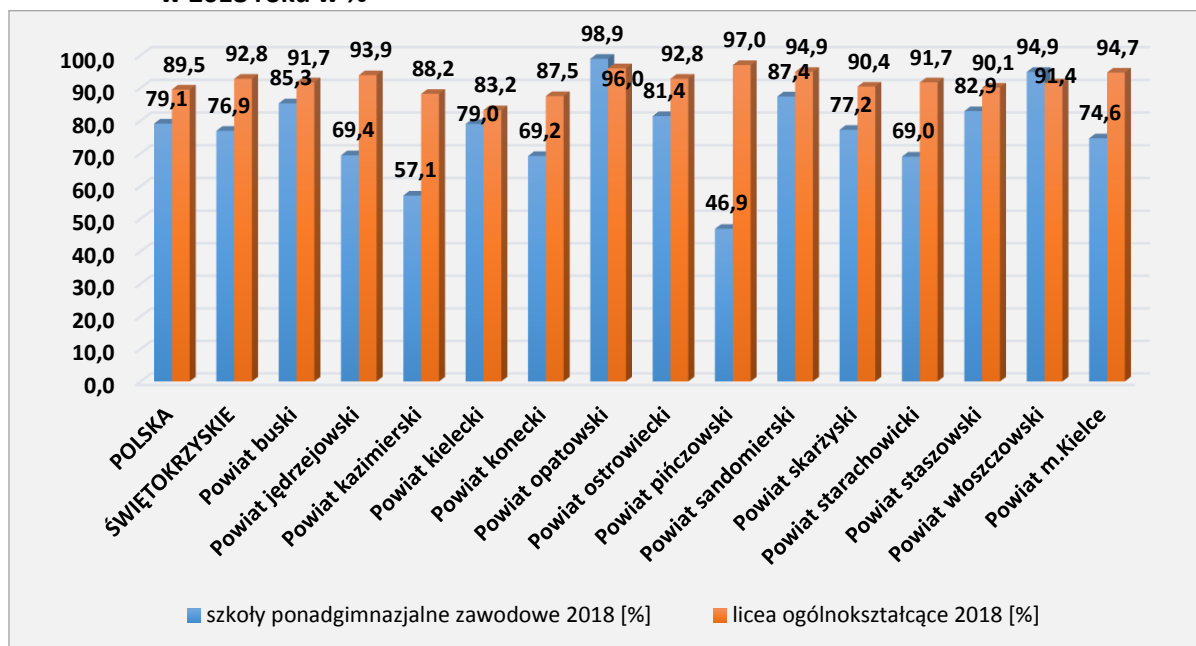
Ocena jakości kształcenia w liceach ogólnokształcących w województwie dokonywana jest na podstawie wskaźnika zdawalności egzaminu dojrzałości w tych placówkach. **W 2018 roku w świętokrzyskim odnotowano bardzo wysoką zdawalność egzaminów maturalnych w liceach ogólnokształcących na poziomie 92,8% (w 2017 r. 91,1%). Był to najlepszy wynik w kraju, przy zdawalności w województwie małopolskim na poziomie 91,9%, a w kraju 89,5%. Od 2017 roku zauważalny był w regionie niewielki wzrost zdawalności matur o 1,7 p. p.**

W 2018 roku na terenie województwa świętokrzyskiego zlokalizowanych było 79 (w 2017 r. 78) szkół ponadgimnazjalnych zawodowych dla młodzieży (licea profilowane oraz technika), a naukę pobierało w nich 18 722 (w 2017 r. - 18 662) uczniów. W 2018 r. liczba absolwentów tego typu szkół wynosiła 13 045. W ciągu jednego roku odnotowano nieznaczne zwiększenie zarówno liczby tego typu szkół, jak i uczniów (liczba szkół zwiększyła się o 1, liczba uczniów o 60). **Naukę w liceach profilowanych oraz technikach wśród uczniów wszystkich szkół ponadgimnazjalnych wybrało 43,8% (w 2017 r. 42,5%), co uplasowało region pod tym względem na trzecim miejscu, po województwach podkarpackim (45,8%; w 2017 r. 44,5%) oraz opolskim (43,9%; w 2017 r. 43,3%). Kontynuację nauki w tego typu szkołach w województwie statystycznie podejmował prawie, co drugi uczeń szkoły ponadgimnazjalnej.**

Podobnie, jak w 2017 roku, woj. świętokrzyskie w 2018, należało do województw o najmniejszej liczbie ponadgimnazjalnych szkół zawodowych. Mniejsza liczba tego typu placówek zlokalizowana była tylko w podlaskim (63), lubuskim (60) i opolskim (55).

Znacznie niższa zdawalność egzaminu dojrzałości była w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych niż w liceach ogólnokształcących i wynosiła w 2018 roku 76,9% (w 2017 r. 73,8%), czyli 2,2 p.p. poniżej średniej dla kraju. Wynik ten ulokował region na 14-ym miejscu, przed województwem lubelskim (75,8%), podkarpackim (73,5%), warmińsko-mazurskim (72%) i dolnośląskim (62,8%). W odniesieniu do roku 2013 zdawalność egzaminu maturalnego w liceach profilowanych i technikach zmieniła się nieznacznie z 73,2%.

Wykres 23. Zdawalność egzaminu dojrzałości w powiatach województwa świętokrzyskiego w 2018 roku w %

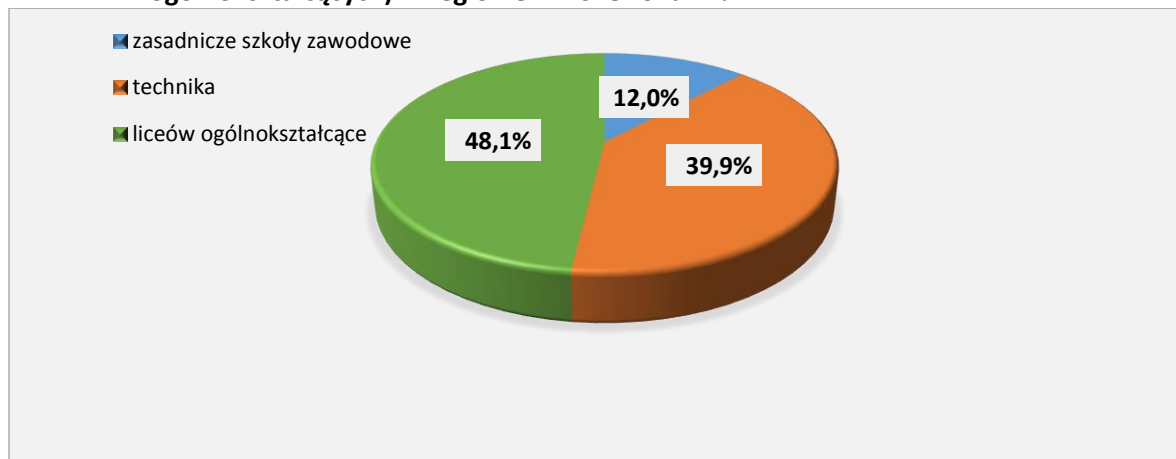

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Wysoki poziom kształcenia na etapie średnim w województwie świętokrzyskim, w porównaniu do pozostałych regionów, pokazuje analiza powyższych danych, ze znaczną przewagą na korzyść kształcenia w liceach ogólnokształcących. Uczniowie szkół technicznych nadal mają większe problemy ze zdaniem egzaminu dojrzałości, co prawdopodobnie wynika z charakteru nauczania w tego typu szkołach, które ukierunkowane są na uzyskanie umiejętności praktycznych, niezbędnych do wykonywania zawodu.

W regionie w 2018 roku, prawie połowa uczniów, wybiera edukację w liceach ogólnokształcących, mniej decyduje się na kształcenie w technikumach, a jedynie jeden na dziesięciu uczniów woli naukę w zasadniczych szkołach zawodowych. Takie wnioski wynikają z liczby absolwentów poszczególnych szkół ponadgimnazjalnych.

Wykres 24. Udział absolwentów poszczególnych rodzajów szkół ponadgimnazjalnych w ogóle absolwentów tego typu szkół (zasadniczych zawodowych, techników i liceów ogólnokształcących) w regionie w 2018 roku w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

SZKOLNICTWO POLICEALNE I ZAWODOWE

W 2018 roku w województwie świętokrzyskim prowadzonych było 83 (w 2017 r. 87) szkoły policealne, w których kształciło się 9 256 (w 2017 r. 9 552) uczniów, a w omawianym roku szkoły opuściło 3 534 (w 2017 r. 3 198) absolwentów. **W zdecydowanej większości szkoły policealne ogólnie w regionie to szkoły policealne dla dorosłych (w tym kolegium pracowników służb społecznych).** W 2018 rok tego typu szkół było u 59 (w 2017 r. 64), pozostałe 24 (w 2017 r. 23) placówki, to szkoły policealne dla młodzieży (w tym jedna zlokalizowana w powiecie buskim dla młodzieży specjalnej). W mieście Kielce zlokalizowana była największa liczba szkół policealnych – 30 (w 2017 r. 31), powiecie ostrowieckim – 8 i skarżyskim 7 (w 2017 r. 9). Jedynym powiatem, gdzie nie było szkoły policealnej był powiat włoszczowski. **W 2018 roku 74,38% (w 2017 r. 74,02%) uczniów, wśród wszystkich uczniów w szkołach policealnych, uczęszczało do szkół dla dorosłych, a 25,62% (w 2017 r. 25,98%) do szkół dla młodzieży.**

Kwalifikacje zawodowe można było zdobyć, mając do dyspozycji w województwie w 2018 roku 82 (w 2017 r. 76) placówki: zasadniczych szkół zawodowych, szkół branżowych I stopnia i szkół przysposabiających do pracy zawodowej specjalnych. Do tego typu szkół uczęszczało 4 590 (w 2017 r. 4 928) osób, co stanowiło 2,93% (w 2017 r. 2,96%) wszystkich uczniów w tych szkołach w Polsce. Ukończeniem tego rodzaju szkoły w województwie mogło poszczycić się w 2018 r. 1 438 (w 2017 r. 1 776) absolwentów, którzy stanowili 2,94% wszystkich absolwentów szkół zawodowych w Polsce.

W czerwcu i lipcu 2018 roku w regionie został przeprowadzony egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie dla uczniów: szkół zawodowych, absolwentów, eksternów oraz osób, które ukończyły kwalifikacyjne kursy zawodowe, do których przystąpiło (do obu części) 4 377 (w 2017 r. 5 778) zdających w 107 kwalifikacjach.

Spośród wszystkich zdających świadectwa potwierdzające kwalifikacje w zawodzie otrzymało 74,6% (w 2017 r. 74,85%), z tych, którzy przystąpili do obu części egzaminu.³

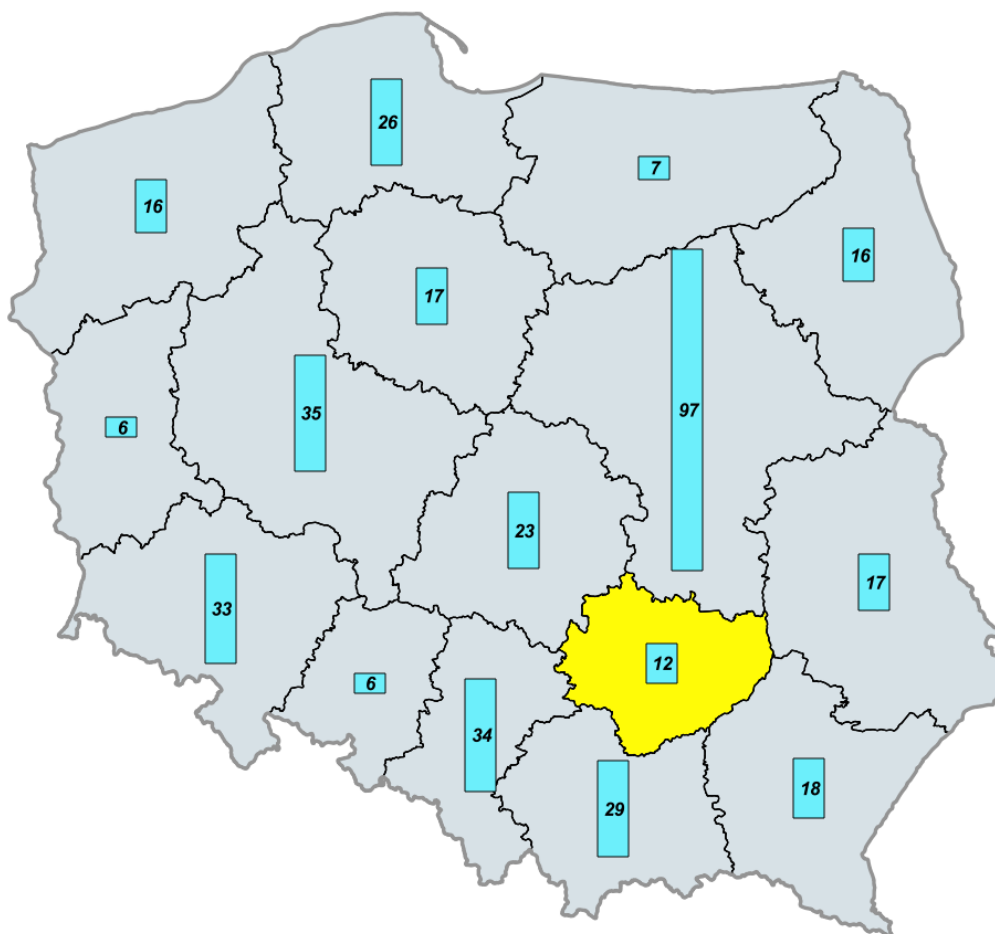
W ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych (zasadniczych szkół zawodowych, techników i liceów ogólnokształcących) w regionie, udział absolwentów zasadniczych szkół zawodowych wynosił w 2018 roku 12,0% (w 2017 r. 13,6%), przy średniej dla Polski 14,4% (w 2017 r. 14,6%), co pozwoliło na zajęcie 12. (w 2017 r. 10.) miejsca wśród województw.

SZKOLNICTWO WYŻSZE, STUDIA DOKTORANCKIE I PODYPLOMOWE

W 2018 roku w województwie działało 12 szkół wyższych, podobnie, jak w roku 2017 (co stanowiło 3,06%; w 2017 r. 3,02%) takich szkół w kraju. W regionie w wyższych uczelniach pracowało 1 570,6 (w 2017 r. 1 736) nauczycieli akademickich, którzy stanowili 1,68% (w 2017 r. 1,83%) wszystkich nauczycieli akademickich w Polsce. W tym gronie pedagogów m. in. 445,8 (w 2017 r. 500,4) to profesorowie, 6,0 osób (w 2017 r. 8,0), to docenci, 456,5 (w 2017 r. 602), to adiunkci i 143,4 (w 2017 r. 244,0), to asystenci.

³http://www.komisja.pl/pobierz/zawodowy/2019/spr_26_2019_epkwz_formula2012.pdf

Mapa 2 . Liczba uczelni wyższych w podziale na województwa w 2018 roku

Legenda

Uczelnie wyższe w podziale na województwa

■ Szkoły wyższe ogółem 2018 rok [ob.]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Województwo świętokrzyskie nie należy niestety do liderów pod względem liczby studentów szkół wyższych na 10 tysięcy ludności, którymi w 2018 roku były województwa: mazowieckie (457, w 2017 r. 481), małopolskie (442, w 2017 r. 465), czy dolnośląskie (415, w 2017 r. 428). Wskaźnik osiągnął 183 dla regionu (w 2017 r. 203) i był korzystniejszy tylko od wskaźnika dla województwa lubuskiego (131, w 2017 r. 139). Odsetek studiujących na kierunkach technicznych i przyrodniczych w ogólnej liczbie studiujących, który wynosił w 2018 roku 21,3% (w 2017 r. 21,2%), przy średniej dla kraju 22,9% (w 2017 r. 23%) był również niezbyt wysoki, w porównaniu z pozostałymi regionami Polski. Wskaźnikiem rozwoju uczelni jest liczba słuchaczy studiów podyplomowych i uczestników studiów doktoranckich na 1000 ludności, która w województwie świętokrzyskim sukcesywnie, acz w wolnym tempie wzrasta. W 2018 r., podobnie, jak w 2017 roku wynosiła 3,5 osoby na 1000 mieszkańców, co plasowało nasz region na 11 miejscu w kraju. Od 2013 roku w województwie wzrosła o 1,3 osoby, a w stosunku do 2016 r. o 0,2.

Liczba słuchaczy na studiach doktoranckich zmniejszyła się w 2018 roku o 49 osób w stosunku do 2017 r. i wynosiła w województwie świętokrzyskim 383 (w 2017 r. 432), co stanowiło jedynie 0,98% (w 2017 r. 1,05%) wszystkich uczestników studiów doktoranckich w Polsce, a gorszy wynik uzyskało jedynie województwo lubuskie (240, w 2017 r. 317). W liczbie tej było jedynie 77 doktorantów na wyższych studiach technicznych (w 2017 r. 94 osoby), czyli o 17 mniej niż w roku poprzednim.

ZAGADNIENIA SPOŁECZNE

OCHRONA ZDROWIA I DOSTĘP DO USŁUG PUBLICZNYCH

Liczba lekarzy (personel pracujący ogółem) przypadająca na 10 tys. ludności w województwie w 2018 roku ukształtowała się poniżej średniej krajowej (58) i wynosiła 53 lekarzy. W porównaniu do 2017 roku odnotowano niewielki wzrost wskaźnika z 52. Pod względem dostępności do lekarzy świętokrzyskie w 2018 zajmowało 9. miejsce w kraju. Trudniejszy dostęp do lekarzy mieli mieszkańcy siedmiu województw m.in.: warmińsko-mazurskiego (37), wielkopolskiego (37) oraz opolskiego (39). Najkorzystniejsza sytuacja pod względem omawianego wskaźnika dotyczyła województwa mazowieckiego (77), małopolskiego (69) i śląskiego (67).

Tabela 9. Dostępność do lekarzy – liczba lekarzy na 10 tys. ludności w powiatach

Nazwa	lekarze (personel pracujący ogółem) na 10 tys. ludności	
	2017	2018
	[osoba]	[osoba]
Powiat buski	47	47
Powiat jędrzejowski	22	23
Powiat kazimierski	18	19
Powiat kielecki	27	28
Powiat konecki	38	38
Powiat opatowski	21	22
Powiat ostrowiecki	39	42
Powiat pińczowski	28	26
Powiat sandomierski	40	39
Powiat skarżyski	44	46
Powiat starachowicki	43	46
Powiat staszowski	36	37
Powiat włoszczowski	30	30
Powiat m.Kielce	147	150

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

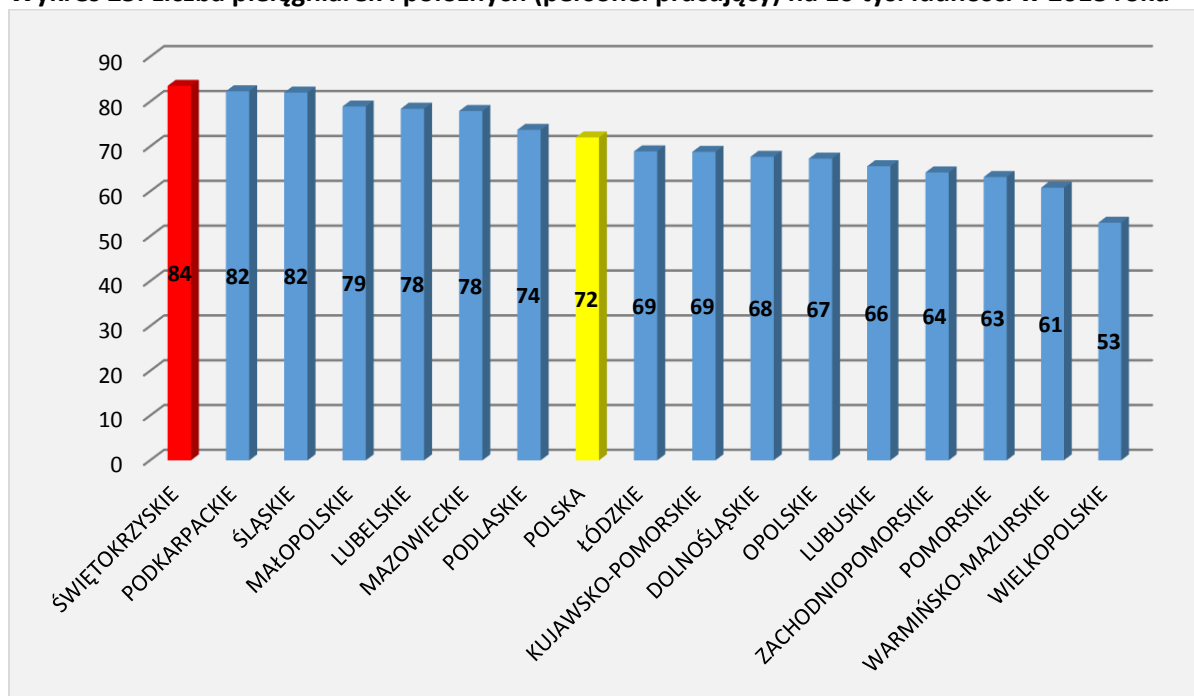
W 2018 r. najkorzystniejszy stosunek lekarzy do ludności wystąpił w przypadku: m. Kielce (150), powiatu buskiego (47), skarżyskiego (46) i starachowickiego (46), najmniej korzystny w przypadku powiatów: kazimierskiego (19), opatowskiego (22) i jędrzejowskiego (23).

Porównując sytuację w powiatach województwa do tej sprzed roku trzeba zauważyć wzrost wartości wskaźnika w 9 powiatach, ten sam poziom w czterech powiatach, a jedynym powiatem gdzie liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców zmalała był powiat pińczowski.

Świętokrzyskie charakteryzuje bardzo duża dostępność do pielęgniarek i położnych. Liczba pielęgniarek i położnych (personel pracujący) na 10 tys. ludności w regionie w 2018 roku podobnie jak w roku ubiegłym była (w porównaniu z pozostałymi województwami) najwyższa i wynosiła 84

osoby przy średniej dla kraju 72. Najgorsza dostępność do pielęgniarek miała miejsce w województwach: wielkopolskim (53), warmińsko-mazurskim (61) i pomorskim (63).

Wykres 25. Liczba pielęgniarek i położnych (personel pracujący) na 10 tys. ludności w 2018 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Najwięcej pielęgniarek i położnych w stosunku do mieszkańców dostępnych było w powiatach: m. Kielce (189) , buskim (95), sandomierskim (76) i staszowskim (74). Problemy z dostępem do średniego personelu medycznego mogli mieć mieszkańcy powiatu kazimierskiego (33), opatowskiego (33) oraz jędrzejowskiego (42).

DOSTĘPNOŚĆ DO USŁUG MEDYCZNYCH

W województwie świętokrzyskim w 2018 r. funkcjonowało 24 szpitale ogólne (o jeden mniej niż przed rokiem). Szpitale dysponowały łącznie 5 721 łózkami (spadek w stosunku do 2017 r. o 404 łóżka). Oprócz szpitali ogólnych w regionie funkcjonował też jeden szpital psychiatryczny z 750 łózkami (spadek o 15 łóżek w skali roku). W ciągu całego 2018 roku w szpitalach ogólnych leczono się (bez ruchu międzyoddziałowego) 278,7 tys. osób, a w szpitalu psychiatrycznym niewiele ponad 10 tys. osób.

Pod względem liczby mieszkańców przypadających na jedno łóżko w szpitalach ogólnych woj. świętokrzyskie w 2018 roku zajmowało 8. miejsce wśród województw (217) ex aequo z województwem zachodniopomorskim i kujawsko-pomorskim, przy średniej krajowej 211. W przypadku dostępności do łóżek w szpitalach ogólnych w regionie odnotowano, w stosunku do 2017 roku, spadek z 6. miejsca, kiedy to na jedno łóżko przypadało 204 mieszkańców. Najlepsza sytuacja w dostępie do łóżek szpitalnych w 2018 r. wystąpiła w województwie śląskim (184), lubelskim (193) i łódzkim (197), a najgorsza w pomorskim (256), lubuskim (237) oraz wielkopolskim (232).

Według danych z końca 2018 r. w 16 szpitalach uzdrowiskowych i sanatoriach uzdrowiskowych oraz w stacjonarnym zakładzie rehabilitacji leczniczej w ciągu roku przebywało łącznie prawie 84 tys. kuracjuszy leczonych stacjonarnie (o 5 891 więcej niż przed rokiem). Natomiast w przychodni uzdrowiskowej przyjęto ok 6 tys. kuracjuszy w trybie ambulatoryjnym, podobnie jak w 2017 r.

W końcu 2018 r. na terenie woj. świętokrzyskiego w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej funkcjonowały 634 przychodnie podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej (o 10 więcej niż w roku ubiegłym).

Tabela 10. Przychodnie podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej w powiatach województwa świętokrzyskiego

Nazwa	przychodnie ogółem	
	2017	2018
	[ob.]	[ob.]
ŚWIĘTOKRZYSKIE	624	634
Powiat buski	30	31
Powiat jędrzejowski	35	36
Powiat kazimierski	7	8
Powiat kielecki	78	77
Powiat konecki	24	22
Powiat opatowski	25	25
Powiat ostrowiecki	50	54
Powiat pińczowski	21	21
Powiat sandomierski	38	40
Powiat skarżyski	34	33
Powiat starachowicki	36	39
Powiat staszowski	30	32
Powiat włoszczowski	28	25
Powiat m.Kielce	188	191

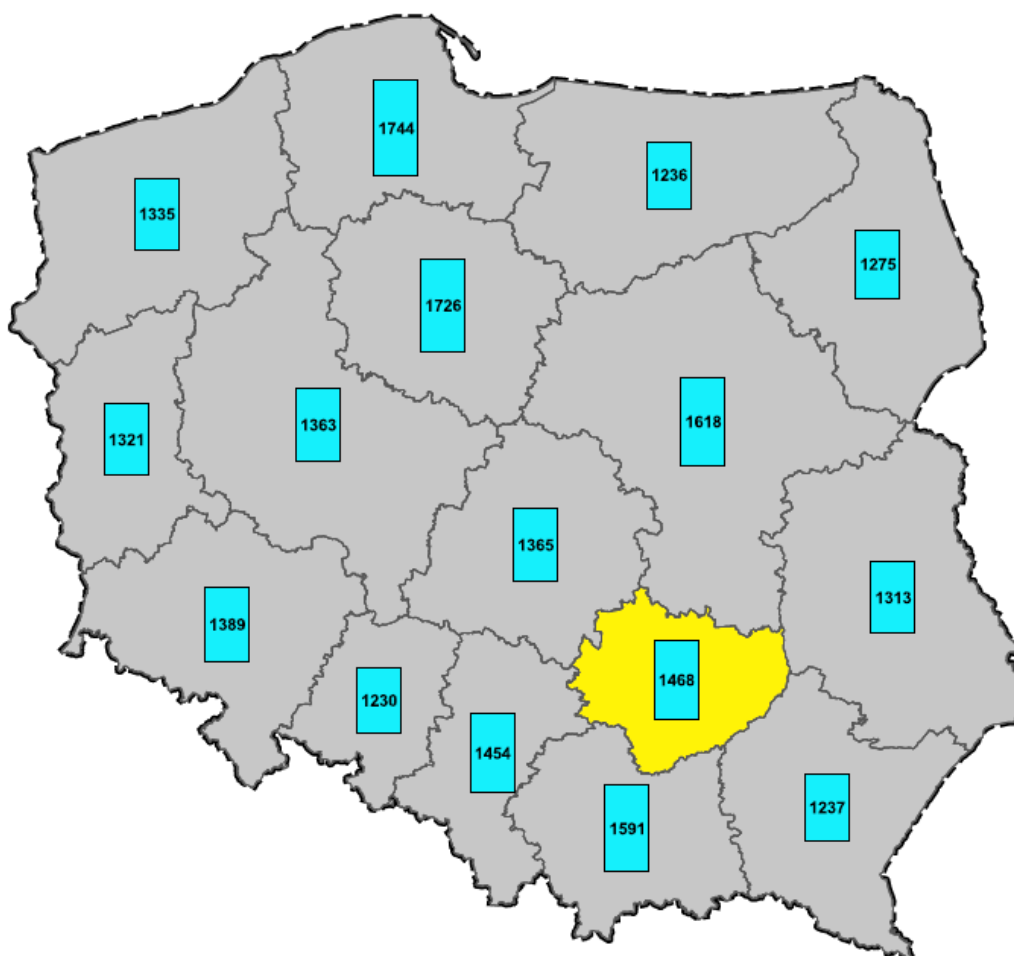
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Najwięcej przychodni działających w regionie w 2018 roku umiejscowionych było w m. Kielce (191), powiecie kieleckim (77) oraz ostrowieckim (54), najmniej w powiecie kazimierskim (8). Największy roczny wzrost liczby przychodni odnotowano we wcześniej wspomnianym powiecie ostrowieckim (wzrost o 4 przychodnie) oraz m. Kielce (wzrost o 3 przychodnie). Zmniejszenie liczby funkcjonujących przychodni podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej dotyczyło powiatów: włoszczowskiego (o 3 przychodnie), koneckiego (o 2 przychodnie), kieleckiego (o 1 przychodnię) oraz skarżyskiego (o 1 przychodnię).

W 2018 roku działania przychodni wspierane były przez 212 praktyk lekarskich i stomatologicznych (o 6 mniej niż w 2017 r.). W analogicznym okresie w całym kraju funkcjonowało 4 820 tego typu podmiotów (o 286 mniej niż w 2017 r.).

Na jeden podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2018 roku przypadało w świętokrzyskim 1 468 osób (o 14 osób mniej niż przed rokiem) przy średniej krajowej 1 439 osób. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w województwie pomorskim (1 744), a najniższą w opolskim (1 230).

Mapa 3. Liczba ludności przypadająca na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2018 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS - Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2018 roku.

Na 10 tys. mieszkańców w 2018 r. w województwie przypadało (podobnie jak w 2017 r.) 5 przychodni (przy średniej dla kraju 6), a gorszy wynik uzyskało tylko województwo: kujawsko-pomorskie (4).

W 2018 roku w województwie zlokalizowane było 9 hospicjów (o 1 więcej niż w ubiegłym roku). Niestety w świętokrzyskim przestały funkcjonować wszystkie (cztery) oddziały opieki paliatywnej. Pacjentów przyjmowało 16 zakładów opiekuńczo-leczniczych (w 2017 r. 15) i trzy zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze. Łącznie w placówkach o tym charakterze leczonych było 3 178 pacjentów (o 458 mniej niż przed rokiem). Najwięcej w zakładach opiekuńczo-leczniczych – 1 792, mniej w hospicjach – 1 293 (o 438 więcej niż w 2017) oraz zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych – 93.

Pod względem dostępności do opieki w hospicjach, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych woj. świętokrzyskie zajmowało w 2018 roku 9. miejsce w kraju. (awans o jedną pozycję w stosunku do roku ubiegłego). Liczba łóżek w tego typu placówkach w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców wynosiła - 85,6 (2017 r. – 79,3) przy średniej dla Polski - 94,1. Najkorzystniejsze wartości wskaźnika notowano w województwach: dolnośląskim (141,4), mazowieckim (120,6) i podkarpackim (117,9), najmniej korzystne w wielkopolskim (39,2).

W 2018 r. w ramach systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego działało 47 zespołów (36 podstawowych i 11 specjalistycznych), jeden lotniczy zespół ratownictwa medycznego -

śmigłowiec oraz 10 szpitalnych oddziałów ratunkowych. W całym 2018 roku ratownicy medyczni udzielili świadczeń zdrowotnych dla prawie 131 tys. osób.

DOSTĘPNOŚĆ DO USŁUG OPIEKUŃCZYCH

W porównaniu do 2017 roku liczba miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych w regionie uległa znacznemu zwiększeniu (wzrost o 29,56%) ostatecznie osiągając w 2018 roku 2 450 miejsc. Liczba dzieci w tego typu placówkach na 1000 dzieci w wieku do lat 3 wynosiła wnosila 69 (o 11 więcej niż przed rokiem) przy średniej dla kraju 105. **Odsetek dzieci powierzonych opiece w stosunku do wszystkich dzieci w wieku żłobkowym w regionie był podobnie jak przed rokiem niski (ostanie miejsce wśród województw z takim samym wynikiem jak warmińsko-mazurskie).**

W końcu 2018 r. na terenie woj. świętokrzyskiego funkcjonowały 72 stacjonarne zakłady pomocy społecznej, z których 5 podlegało samorządowi gmin, 24 samorządowi powiatów, a 43 prowadził organ niepubliczny. Wśród nich najliczniejszą grupę stanowiły domy pomocy społecznej (37), schroniska lub domy dla bezdomnych (12), placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej – 8. W regionie funkcjonowało także 6 rodzinnych domów pomocy, 4 noclegownie, 3 domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, jeden środowiskowy dom samopomocy lub inny ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz jedna placówka o innym charakterze. Placówki dysponowały łącznie 4 529 miejscami, to jest o 59 miejsc więcej niż w 2017 roku. Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. w domach i zakładach pomocy społecznej przebywało 4 368 mieszkańców.

Instytucjonalną opieką nad dziećmi i młodzieżą w świętokrzyskim w końcu 2018 roku zajmowały się 192 placówki wsparcia dziennego, a liczba tego typu instytucji w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła aż o 42,22% (był to największy notowany roczny wzrost tego typu placówek w kraju). Placówki funkcjonujące w województwie stanowiły 6,27% placówek o takim profilu w kraju (wzrost roczny udziału o 1,64 p.p.) i dysponowały 4 494 miejscami, a z wsparcia w ciągu całego roku sprawozdawczego skorzystało 7 125 osób. W ramach rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonowały 986 rodziny zastępcze (o 12 więcej niż przed rokiem) i 14 rodzinnych domów dziecka (jeden mniej niż w 2017 r.). Pod opieką rodzin zastępczych znajdowało się 1 358 dzieci, a w rodzinnych domach dziecka przebywało 75 dzieci. **W województwie w 2018 roku zlokalizowane były dwie specjalistyczno-terapeutyczne placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (w kraju funkcjonowały 24 takie placówki), gdzie w końcu roku przebywało 28 wychowanków.**

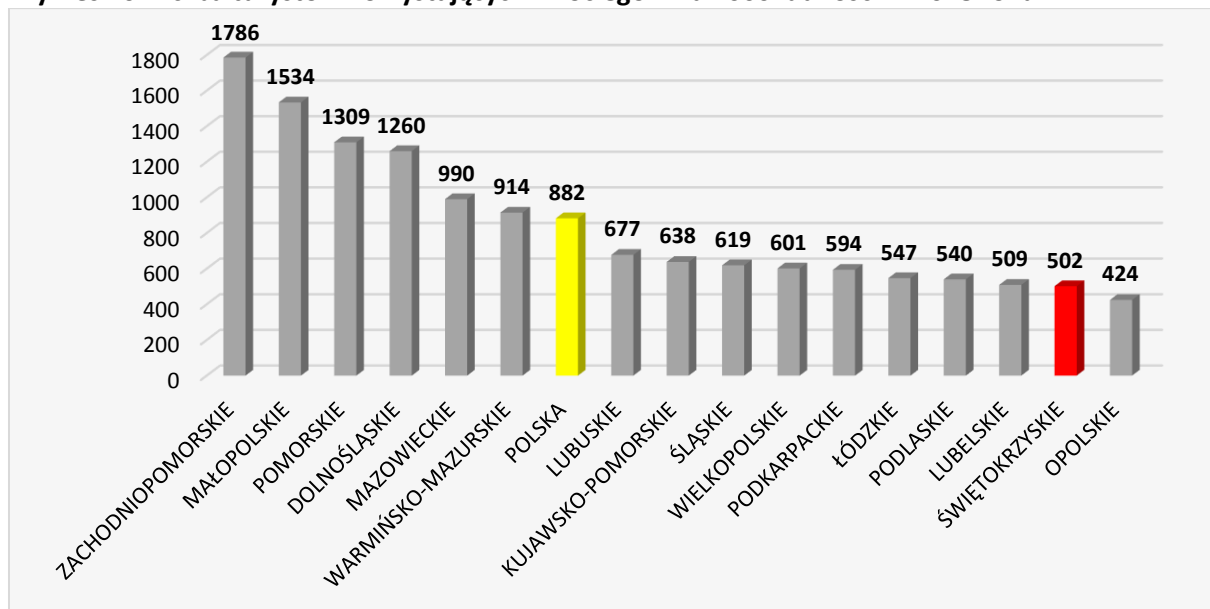
JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW WOJEWÓDZTWA

Mówiąc o jakości życia należy mieć na uwadze jej zasadnicze uwarunkowania tj.: warunki obiektywne, na które składają się: warunki ekonomiczne, czas wolny i możliwości jego spędzania, bezpieczeństwo społeczne, warunki bytowe, środowisko naturalne człowieka, zdrowie, środowisko społeczne i wiele innych.

Jednym z czynników wpływających na jakość życia mieszkańców regionu jest poziom atrakcyjności turystycznej. Pomimo opóźnień infrastrukturalnych turystyka w województwie w ostatnich latach rozwija się dość intensywnie. **Liczba turystycznych obiektów noclegowych w 2018 roku wyniosła 251 (wzrost o 3 obiekty od 2017 roku).** W regionie notowano także wysoką dynamikę wzrostu miejsc noclegowych. W stosunku do 2017 r. **liczba miejsc noclegowych (całorocznych) wzrosła o 11,6% (przy średnim w wzroście dla Polski o 5,4%) i była jedna z najwyższych w kraju.** Wyższy wzrost

wskaźnika notowano tylko w województwie mazowieckim (wzrost o 12%). Analiza liczby turystów korzystających z noclegów na 1000 ludności w świętokrzyskim w 2018 roku dowodzi braku zmiany pozycji regionu na tle województw pod względem poziomu wartości wskaźnika. Podobnie jak przed rokiem w pozostałych województwach (oprócz opolskiego) wartość wskaźnika była wyższa niż w przypadku świętokrzyskiego.

Wykres 26. Liczba turystów korzystających z noclegów na 1000 ludności w 2018 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Pomimo wzrostu liczby turystów korzystających z noclegów na 1000 ludności w świętokrzyskim (wzrost o 38) w porównaniu do 2017 r. województwo pozostało na tym samym przedostatnim miejscu wśród województw Polski.

Analogiczna sytuacja miała miejsce w przypadku wskaźnika liczby udzielonych noclegów na 1000 ludności, która w 2018 roku osiągnęła 1 444. Tu również wzrost wskaźnika (o 104 w stosunku do ubiegłego roku) nie przełożył się na awans świętokrzyskiego w rankingu województw (9. miejsce).

Liczba zwiedzających muzea i oddziały muzeów (muzea w gestii samorządu gmin, powiatów i miast na prawach powiatu) na 1000 ludności w 2018 roku wyniosła 178,2 (o 5,1 więcej niż w 2017 r.), przy średniej dla Polski 245,8, co pozwoliło województwu na zajęcie 8. miejsca w kraju.

Kolejnym wyznacznikiem, który określa poziom jakości życia jest **wskaźnik zagrożenia ubóstwem**. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym (odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków był niższy niż granica ubóstwa relatywnego⁴) w województwie w 2018 roku był wyższy niż notowany dla kraju (14,2%) i wynosił 19,1%. Mniej korzystna wartość wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym dotyczyła mieszkańców województw podkarpackiego (20,8%), podlaskiego (20,8%), małopolskiego (22,2%) i warmińsko-mazurskiego (22,4%). **W stosunku do ubiegłego roku wartość wskaźnika w świętokrzyskim zwiększyła się 2,7 p.p. co świadczy o pogorszeniu sytuacji.**

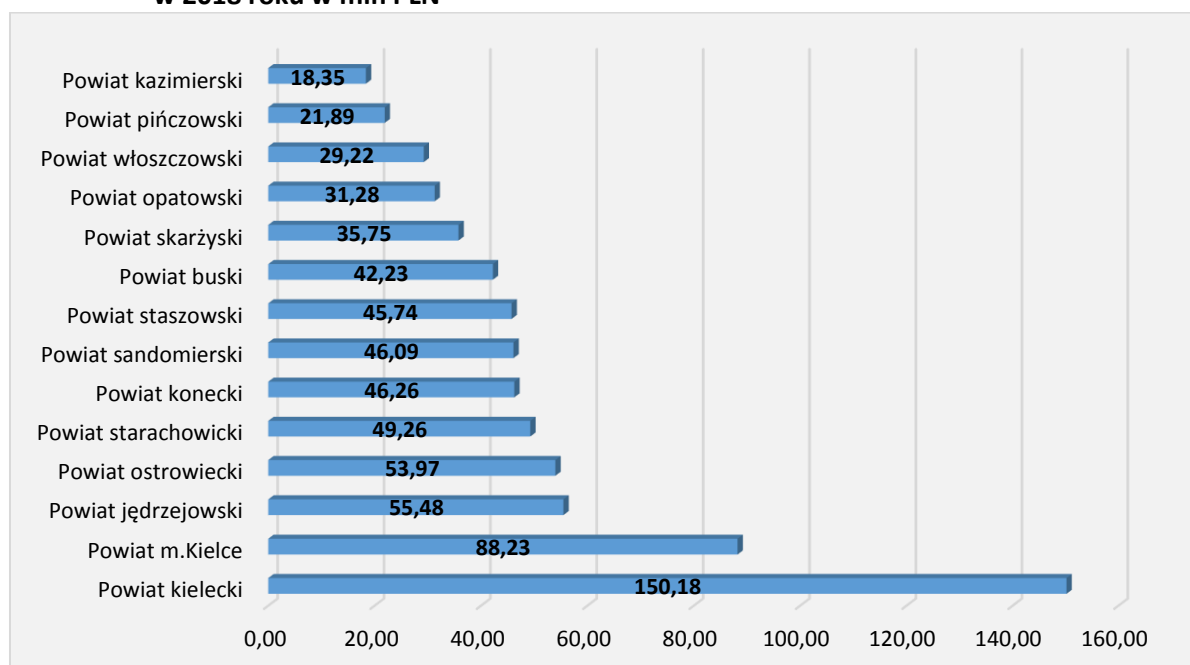
Miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych przypadające na jedną osobę w województwie wynosiły w 2018 roku średnio 1 075,11 PLN, a w Polsce 1 186,86 PLN. Mniejsze wydatki w przeliczeniu na osobę ponosili mieszkańcy pięciu województw: podkarpackiego (960,22 PLN),

⁴ Relatywna granica ubóstwa rozumiana jest jako kwota równa 50% średnich miesięcznych wydatków gospodarstw domowych.

warmińsko-mazurskiego (981,86 PLN), małopolskiego (1 017,42), wielkopolskiego (1 051,66 PLN) i podlaskiego (1 066,10 PLN). W porównaniu do roku 2017 kwota wydatkowana na jedną osobę w świętokrzyskim wzrosła o 38,05 PLN przy średnim wzroście dla Polski na poziomie 10,42 PLN i był to jeden z większych rocznych wzrostów kwotowych.

Liczba rodzin korzystających ze świadczenia 500+ w województwie zmniejszyła się w porównaniu do ubiegłego roku. W 2018 r. Świadczenie otrzymywało 75 782 rodzin (2017 r. - 82 342), Wydatki na świadczenie wynosiły 713 931 422 PLN (o 45,66 mln PLN mniej niż przed rokiem), a liczba wspartych dzieci wynosiła 115 125. Kwota świadczenia wychowawczego wypłacona w świętokrzyskim stanowiła 3,22% łącznej kwoty w Polsce. Mniejsze wypłaty 500+ dotyczyły województw: opolskiego (459,82 mln PLN) i lubuskiego (544,24 mln PLN), a największą kwotę świadczeń 500+ wypłacono w województwach mazowieckim - 3,24 mld PLN, śląskim - 2,25 mld PLN oraz wielkopolskim – 2,19 mld PLN. Łączna kwota wsparcia w Polsce wypłacona w 2018 roku wynosiła 22,17 mld PLN o ponad miliard mniej niż w 2017 roku.

Wykres 27. Wypłata świadczeń 500+ w województwie świętokrzyskim na poziomie powiatów w 2018 roku w mln PLN

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Największą łączną kwotę świadczenia wypłacono podobnie jak w 2017 roku w powiatach: kieleckim (150,18 mln PLN), m. Kielce (88,23 mln PLN) i jędrzejowskim (55,48 mln PLN), a najmniejszą w kazimierskim (18,35 mln PLN) oraz pińczowskim (21,89 mln PLN).

Wyniki subiektywnej oceny sytuacji materialnej gospodarstw domowych w regionie w 2018 roku przedstawiały się następująco: jako bardzo dobrą i raczej dobrą swoją sytuację oceniali 39,9% badanych, dla 51,1% mieszkańców sytuacja materialna ich gospodarstw domowych była przeciętna, a źle i raczej swoją sytuację oceniło 9%. **W porównaniu do roku 2017 ocena bardzo dobra wzrosła o 3,3 p.p., raczej dobra wzrosła o 2,5 p.p.** Natomiast jako przeciętną swoją sytuację oceniło mniej o 3,5 p.p. mieszkańców, jako raczej złą o 2,3 p.p. mniej, a źle swoją sytuację materialną oceniło tyle samo badanych co przed rokiem.

Średnia ocena w kraju w stosunku do oceny w świętokrzyskim różniła się na korzyść dla krajowej. Bardzo dobrze i raczej dobrze sytuację gospodarstw domowych oceniło tu 44,0%, przeciętnie 47,9%, a raczej źle i źle 8,1%.

Najbardziej optymistycznie swoją sytuację finansową oceniają mieszkańcy województwa opolskiego (bardzo dobra i raczej dobra – 48,9%, raczej zła i zła – 5,4%). Pomimo znacznej poprawy oceny sytuacji materialnej w województwie, wciąż prawie co dziesiąty mieszkaniec świętokrzyskiego swoją sytuację ocenia źle.

Ważnym czynnikiem wpływającym na jakość naszego życia jest poziom bezpieczeństwa publicznego. Pożądany ład publiczny często niestety zakłócany jest przez przestępczość, co może rodzić w społeczeństwie poczucie niesprawiedliwości czy braku pełnej kontroli państwa nad tym zjawiskiem.

Trzeba przyznać, że województwo świętokrzyskie generalnie jest bezpiecznym miejscem do życia. Świadczy o tym **niski wskaźnik przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych**. Według najnowszych dostępnych danych w 2019 roku w regionie stwierdzono 21 340 przestępstw przy 796 557 przestępstwach na terenie całego kraju. Liczba przestępstw odnotowana w województwie stanowiła tylko 2,7% wszystkich przestępstw w kraju, a mniejszy udział odnotowano tylko w przypadku województwa podlaskiego (2,2%) oraz opolskiego (2,3%). Wartość wskaźnika dla województwa w 2018 roku na poziomie 2,6% wówczas także uplasowała świętokrzyskie na 3. miejscu w kraju. Największy udział przestępstw zarówno w 2018, jak i 2019 roku dotyczył województw: mazowieckiego, śląskiego, małopolskiego.

3. INFRASTRUKTURA PUBLICZNA

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA WOJEWÓDZTWA

INFRASTRUKTURA DROGOWA

Infrastruktura drogowa województwa świętokrzyskiego składa się z różnych rodzajów dróg i wchodzi do nich:

- **drogi krajowe**, które stanowią tak zwany nadrzędny układ komunikacyjny województwa, a ich główna funkcja to zapewnienie dostępności komunikacyjnej województwa poprzez krajową sieć autostrad i dróg ekspresowych oraz powiązanie z największymi ośrodkami w kraju i za granicą. Ogółem w województwie w 2018 r.⁵ znajdowało się 14 632,5 km (w 2017 r. 14 451,7 km) dróg, co stawiało województwo świętokrzyskie na 10. miejscu (podobnie, jak w 2017 r.) wśród województw w kraju, gdzie na pierwszym miejscu było województwo mazowieckie (38 668,8 km, w 2017 r. 37 978,4 km), a na ostatnim województwo opolskie (8 533,0 km, w 2017 r. 8 494,7 km). Długość dróg publicznych ogółem o twardej nawierzchni na 100 km² w Polsce w 2018 r. wynosiła 97,2 km (w 2017 r. 95,8 km), zaś w województwie świętokrzyskim - 124,9 km (w 2017 r. 123,4 km), natomiast gęstość dróg krajowych o nawierzchni twardej na 100 km² utrzymywała się od 2013 r. do 2017 r. na poziomie 6,44 km, natomiast w 2018 r. wynosiła 6,45 km, przy średniej dla Polski w 2018 roku 6,20 km (w 2017 r. 6,21 km).

Osiem odcinków ciągów komunikacyjnych przebiega przez region świętokrzyski, które zaliczone zostały do kategorii dróg krajowych, o łącznej długości 755,0 km (w 2017 r. 753,1 km). Pod tym względem województwo zajmuje ostatnie miejsce w Polsce.

⁵Ostatnie dostępne dane w BDL.

Obecnie województwo świętokrzyskie znajduje się poza korytarzami sieci autostrad, a do dróg ekspresowych zaliczone są obecnie tylko droga nr S7 na kierunku północ-południe i droga nr S74 na kierunku zachód-wschód (odcinek zrealizowany od gminy Ruda Maleniecka w powiecie koneckim, do Cedzyny na terenie gminy Górnio w powiecie kieleckim). Długość dróg ekspresowych w 2018 roku wynosiła 94,5 km (w 2017 r. 76,8 km – wzrost o 17,7 km) i wzrosła od 2016 roku o 37,4 km. Pod względem długości tego rodzaju dróg, nasze województwo znajduje się na 11. miejscu w kraju, przed województwem podlaskim (90,1 km, w 2017 r. 61 km), kujawsko-pomorskim (35,0 km, bez zmian w latach poprzednich), podkarpackim (30,0 km, podobnie, jak w 2017 r.) i małopolskim (25,9 km, bez zmian od 2017 r.), a różnica z najwyższym znajdującym się województwem mazowieckim (285,6 km) wynosi 191,1 km, czy wielkopolskim (226,0 km).

- **drogi wojewódzkie**, które stanowią sieć komunikacyjną uzupełniającą nadrzędny układ transportowy regionu. W 2018 r. w województwie świętokrzyskim zlokalizowanych było w całości 36 dróg zaliczonych do **kategorii dróg wojewódzkich o twardej nawierzchni o łącznej długości 1 075,5 km** (w 2017 r. - 1 086,2 km). W roku 2019 długość tych dróg wynosiła 1 051, 1 km (dane własne UMWŚ). W omawianym roku 2018 nastąpił spadek liczbowy długości dróg wojewódzkich. Niezależnie od tego, pozytywny wpływ na ich jakość miała m. in. budowa obwodnic (co powoduje skrócenie długości drogi wojewódzkiej) oraz, po wybudowaniu nowych odcinków, pozbawienie starodroża kategorii drogi wojewódzkiej. Przy porównaniu długości dróg wojewódzkich w poszczególnych regionach Polski, świętokrzyskie znajdowało się na przedostatnim miejscu (przed opolskim 955,5 km - 2018 r.), a od pierwszego miejsca województwa mazowieckiego (3 007,1 km – 2018 r.) długość dróg wojewódzkich o twardej nawierzchni w regionie była krótsza o 1 931,6 km.

- **drogi powiatowe**, które stanowią uzupełnienie nadrzędnej sieci drogowej i pełnią rolę wewnątrzregionalną, wiążąc drogi lokalne posiadające status dróg gminnych z układem dróg wojewódzkich i krajowych. Tego rodzaju dróg w województwie świętokrzyskim było 5 842,4 km (w 2017 r. 5 833,2 km), co stawiało region na 12. pozycji w kraju (w roku poprzednim na 13. miejscu), przed województwem pomorskim (5 250,1 km), opolskim (3 692,2 km) i lubuskim (3 485,7 km). Na pierwszym miejscu pod tym względem znajduje się województwo mazowieckie, gdzie w 2018 r. było 14 033,8 km, czyli aż o 8 191,4 km więcej niż w naszym regionie. Długość dróg powiatowych w województwie w 2018 r. wzrosła o 9,2 km w stosunku do 2017 r. i o 26,8 km w stosunku do 2016 r. (zaś aż o 80,5 km w stosunku do roku 2013).

- **drogi gminne**, które są własnością właściwego samorządu gminnego i zaliczane do dróg o znaczeniu lokalnym oraz stanowią uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg publicznych, a włączenie do kategorii dróg gminnych następuje w drodze uchwały rady gminy, po zasięgnięciu opinii właściwego terytorialnie zarządu powiatu. W regionie świętokrzyskim było w 2018 r. 6 959,6 km (w 2017 r. 6 778,6 km) dróg gminnych, co pod tym względem stawiało województwo na 10 miejscu w kraju, wyżej niż województwo pomorskie (6 285,3 km), podlaskie 4 409,7 km), zachodniopomorskie (3 702,5 km), warmińsko-mazurskie (3 641,4 km), opolskie (3 065,8 km) i lubuskie (2 976,0 km). Najwięcej kilometrów dróg gminnych było w województwie mazowieckim (19 190,8 km). Długość dróg gminnych w regionie w 2018 r. wzrosła o 181 km w stosunku do 2017 r.

W 2018 r. gęstość dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni twardej wynosiła 109,3 km (w 2017 r. 107,7 km) na 100 km², co stawiało województwo świętokrzyskie na wysokim, 3 miejscu w kraju, po województwie śląskim (154,3 km/100 km²) i małopolskim (153,7 km/100 km²).

INFRASTRUKTURA KOLEJOWA

Całkowita długość 10 odcinków linii kolejowych przebiegających przez teren województwa świętokrzyskiego wynosi 721 km, z czego 270 km, to linie znaczenia państwowego, a 451 km to pozostałe linie.

Podstawowy układ komunikacji szynowej stanowią: linie kolejowe, dwutorowe, zelektryfikowane, znaczenia państwowego:

- nr 8 Warszawa Zachodnia — Kraków Główny (przez Radom, Kielce)
- nr 61 Kielce — Fosowskie na odc. Kielce – Czarncza (linia kolejowa numer 582 Czarncza - Włoszczowa Północ) Koniecpol oraz z pozostałych linii:
- nr 25 Łódź Kaliska – Ocice (przez Skarżysko Kamienną),
- nr 73 Sitówka Nowiny — Busko-Zdrój – Tarnów⁶ i nr 70 Włoszczowice — Staszów — Chmielów k. Tarnobrzega (jednotorowa).

W zachodniej części województwa przebiega linia kolejowa nr 4 Grodzisk Mazowiecki - Zawiercie⁷ prowadząca m.in. pociągi międzynarodowe. Linia ta posiada status kolei dużych prędkości i jej potencjał dla regionu i powiązań społecznych i gospodarczych otworzy się z chwilą wybudowania łącznicy w Czarncy, tj. nowej linii kolejowej nr 582. Na terenie województwa świętokrzyskiego funkcjonuje także wybudowana w latach 80-tych linia kolejowa szerokotorowa Hrubieszów — Huta "Katowice" (Linia Hutnicza Szerokotorowa), która przeznaczona jest obecnie do przewozów towarowych, tranzytowych. Na terenie województwa znajdują się cztery stacje linii LHS: w Sędziszowie, Gołuchowie, Grzybowie i Staszowie. Istniejące terminale posiadają podstawową infrastrukturę i tak: w Staszowie i Gołuchowie są hala składowa oraz plac ładunkowy, a w Sędziszowie - zaplecze techniczne i punkt przestawczy, czyli stacja wymiany podwozi wagonów. Posiadając taką bazę na obszarze województwa świętokrzyskiego możliwe jest planowanie rozbudowy w kierunku otwarcia profesjonalnego hubu logistycznego z suwnicami, chłodniami, magazynami i odprawą celną na miejscu. Stworzenie choć jednego takiego terminalu byłoby dużym impulsem rozwojowym dla regionu. Linia ma prawie 400 kilometrów długości i umożliwi transport towarów bez konieczności ich przeładunku na granicy.

Węzły kolejowe w Kielcach i Skarżysku Kamiennej, stacja w Sędziszowie oraz stacje obsługujące przemysł wydobywczy i związane z nim przetwórstwo: Rykoszyn, Sitkówka-Nowiny, Małogoszcz i Ożarów, posiadają najważniejsze znaczenie dla gospodarki województwa.

Długość eksploatowanych linii kolejowych należy do najkrótszych w Polsce i wynosiła w 2018 r. 721 km. Gęstość linii kolejowych prezentuje się znacznie lepiej w województwie. Utrzymuje się ona od wielu lat na poziomie 6,2 km na 100 km² i w 2018 roku uplasowała świętokrzyskie na 9. miejscu w kraju, podobnie, jak w roku poprzednim.

INFRASTRUKTURA LOTNISKOWA

Transport lotniczy w województwie świętokrzyskim opiera się na lotnisku sportowo-rekreacyjnym położonym w miejscowości Masłów k. Kielc, którego właścicielem oraz zarządzającym jest Samorząd Województwa Świętokrzyskiego. Lotnisko to, posiadające status lotniska użytku publicznego niepodlegającego certyfikacji jest jedynym lotniskiem w regionie znajdującym się w rejestrze lotnisk

⁶ Odcinek Busko-Zdrój-Tarnów jest planowany do budowy w ramach CPK.

⁷ Korytarz transportowy TENT nr E-65 Gdynia —Iława —Warszawa —Centralna Magistrala Kolejowa —Katowice —Zebrzydowice

TRANSPORT PUBLICZNY

W Polsce w 2018 r. było ogółem 11 644 (w 2017 r. 13 026) **regularnych linii komunikacji autobusowej**⁹. W stosunku do 2017 roku liczba ta zmniejszyła się o 1 382 (13 026 spadek o 10,61%). Z kolei liczba połączeń regionalnych zmniejszyła się w Polsce w stosunku do 2017 r. o 315 – spadek o 16,78%.

W województwie świętokrzyskim w 2018 roku liczba połączeń ogółem zmniejszyła się z 321 w 2017 r. do 292 (spadek o 9,03%), a liczba połączeń regionalnych zmalała z 34 w 2017 r. do 31 w 2018 r. Jeśli chodzi o regionalne linie komunikacji autobusowej, województwo świętokrzyskie zajęło w 2018 r. 14 miejsce (w 2017 roku 13 miejsce) wśród wszystkich województw. Należy jednak podkreślić, że tendencja spadkowa liczby regularnych linii komunikacji autobusowej dotyczy nie tylko województwa świętokrzyskiego, ale także pozostałych województw i kraju.

Wykonywanie autobusowych przewozów regularnych wymaga zezwolenia w krajowym transporcie drogowym, wydanego w zależności od zasięgu tych przewozów m.in. przez marszałka województwa każdorazowo, na liniach komunikacyjnych wykraczających poza obszar co najmniej jednego powiatu. Wykonując powyższe, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego na wniosek przewoźników drogowych wydał i obowiązywały jako aktywne:

- według stanu na koniec 2018 roku - 246 zezwoleń na wykonywanie regularnych przewozów osób,
- na koniec 2019 roku – 228 zezwoleń.

Tabela 11. Linie regularnej komunikacji autobusowej

Województwo	ogółem		regionalne	
	2017	2018	2017	2018
DOLNOŚLĄSKIE	1 003	911	130	117
KUJAWSKO-POMORSKIE	1 587	1 535	229	184
LUBELSKIE	1 044	865	294	164
LUBUSKIE	792	548	79	46
ŁÓDZKIE	841	667	98	81
MAŁOPOLSKIE	194	174	14	15
MAZOWIECKIE	2 104	1 335	268	118
OPOLSKIE	444	433	15	13
PODKARPACKIE	868	848	88	99
PODLASKIE	46	549	6	131
POMORSKIE	735	694	153	135
ŚLĄSKIE	599	481	45	36
ŚWIĘTOKRZYSKIE	321	292	34	31
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	624	592	120	102
WIELKOPOLSKIE	1 007	927	129	125
ZACHODNIOPOMORSKIE	817	793	175	165
POLSKA	13 026	11 644	1 877	1 562

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

⁹Linie miejskie obsługiwane przez podmioty, których przeważającą działalnością jest wykonywanie przewozów w komunikacji międzymiastowej i międzynarodowej; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej. Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Agregat dla 2017 r. może być niekompletny, wg opisu w BDL.

INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA

Poprzez sieci przesyłowe odbywa się zasilanie w energię elektryczną. Energia elektryczna doprowadzona jest do odbiorców indywidualnych poprzez sieć niskich napięć, podwieszoną na słupach. Ze względu na ograniczenia przestrzenne, w miastach stosuje się przede wszystkim linie kablowe ułożone w ziemi oraz stacje transformatorowe wnetrzowe. Głównymi punktami węzłowymi sieci na terenie województwa są: **stacja w Micigoździe gm. Piekoszów oraz stacja w Połańcu. Ponad 50% wszystkich linii elektroenergetycznych** na terenie województwa świętokrzyskiego stanowią linie niskiego napięcia. Linie te są stosunkowo wyeksploatowane i wymagają znacznych nakładów na modernizację. Najwyższą jakość dostarczanej energii zapewniają wyłącznie linie kablowe i napowietrzne izolowane na słupach betonowych, budowane od kilku lat. Znaczna część sieci jest wyeksploatowana (zamortyzowana) prawie w 50%. Budowano ją w okresie znacznie mniejszego zapotrzebowania na energię elektryczną, dlatego też **niezbędna jest reelektryfikacja obszaru województwa. Musi ona polegać nie tylko na odnowieniu starej infrastruktury energetycznej, ale także na zwiększeniu przepustowości sieci wynikających z przyrostu obecnie stosowanych i wykorzystywanych odbiorników elektrycznych. Istniejące elementy sieci wymagają odtworzenia i dostosowania do zwiększonych potrzeb.**

W gospodarstwach domowych w województwie świętokrzyskim w roku 2018 zużycie energii elektrycznej o niskim napięciu wynosiło 796 555 MWh (w 2017 r. 775 311 MWh) i należało do jednego z najniższych w Polsce, po województwie lubuskim (w 2018 r. 785 836 MWh, w 2017 r. 744 626 MWh). Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w naszym regionie stanowiło 2,61% (w 2017 r. 2,65%) średniego zużycia energii w Polsce.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca sytuacja zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych wygląda podobnie. Województwo świętokrzyskie także znajdowało się na 15-y miejscu w kraju pod względem zużycia energii elektrycznej o niskim napięciu z 640,1 kWh (w 2017 r. 620,4 kWh) w 2018 r. na jednego mieszkańca, czyli o 19,7 kWh więcej niż w 2017 r., przy czym w latach 2014-2016 odnotowano spadek zużycia energii elektrycznej zarówno w odniesieniu do 2013 r., jak i do 2018 r. zaś w stosunku do 2017 r. odnotowano niewielki wzrost. Największe zużycie energii elektrycznej w 2018 r. odnotowano w województwie mazowieckim (932,9 kWh, w 2017 r. 871,5 kWh), czyli o 292,8 kWh więcej niż w naszym regionie i jest to zużycie większe o 31,39 p. p.

Niskie zużycie energii elektrycznej ogółem oraz na 1 mieszkańca wynika z bardzo wielu czynników, do których mogą należeć:

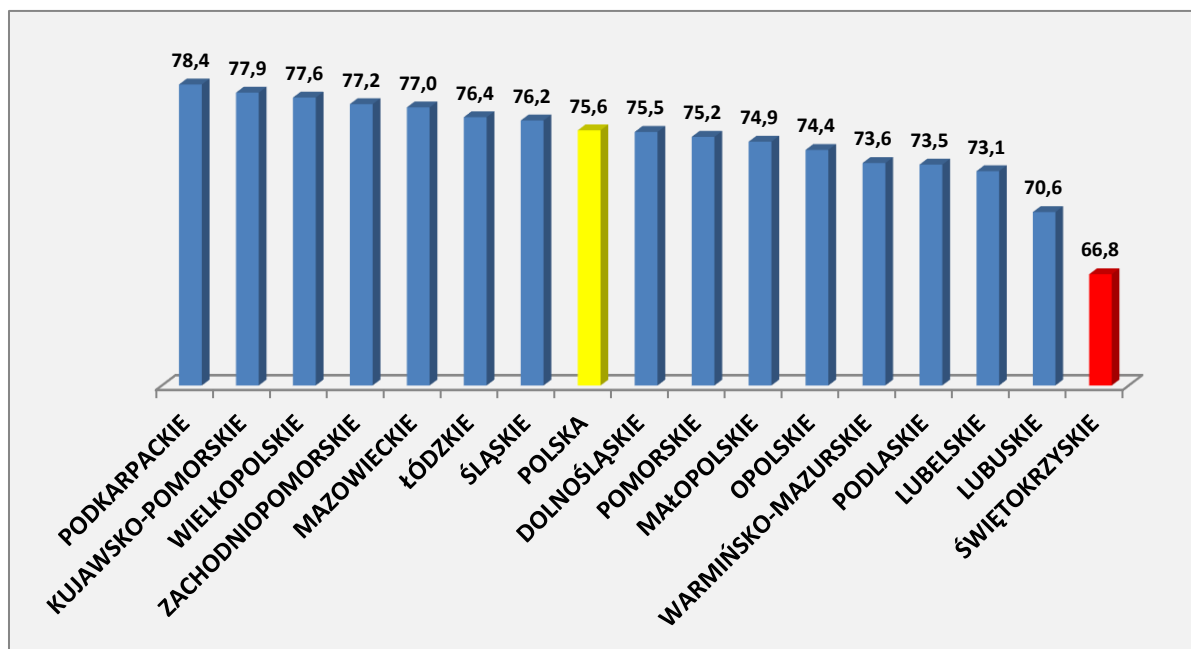
- ogólna sytuacja finansowa gospodarstw domowych, gorsza niż w większości innych województw,
- niskie wyposażenie w urządzenia elektryczne i sprzęt gospodarstwa domowego, na co może mieć wpływ wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym (odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków był niższy niż granica ubóstwa relatywnego), wynoszący w regionie w 2018 roku 19,1% (w 2017 r. 16,4%), czyli 5-e (w 2017 r. 11-e) miejsce w kraju,
- oszczędność energii elektrycznej, co jest czynnikiem pozytywnym - wpływ na tą sytuację może mieć udział w wysokości 199,26 PLN (w 2017 r. 200,3 PLN, co stanowi 18,5%; w 2017 r. 19,3% ogółu wydatków na osobę) wydatków na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii ogółem w wydatkach na osobę.

INFRASTRUKTURA TELEKOMUNIKACYJNA

W obecnych czasach koniecznym wymogiem jest szybki rozwój nowoczesnej infrastruktury telekomunikacyjnej i informatycznej. Udziałem jednostek samorządu terytorialnego na poziomie województw stały się zarówno rozbudowa technologii informatycznych, jak i inwestycje w sieci szerokopasmowe. Województwa przystąpiły do realizacji projektów polegających na budowie szkieletowo-dystrybucyjnych Regionalnych Sieci Szerokopasmowych (RSS). Projekty te zostały zrealizowane w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2007–2013 oraz Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej na lata 2007–2013. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu oraz umożliwienie rozbudowy infrastruktury dostępowej (tzw. „ostatniej mili”) w oparciu o RSS jest głównym celem tych przedsięwzięć. Celem nadrzędnym jest zapewnienie dostępu do nowoczesnych usług telekomunikacyjnych, poprzez wybudowanie nowoczesnej infrastruktury telekomunikacyjnej na obszarach tzw. „białych plam”. Prowadzenie działalności telekomunikacyjnej na tych obszarach jest często nieopłacalne, ze względu na niskie zapotrzebowanie na usługi telekomunikacyjne w stosunku do koniecznych do poniesienia kosztów wybudowania infrastruktury telekomunikacyjnej. **Koniecznym staje się dofinansowanie inwestycji na terenach „białych plam” dla zapewnienia rozwoju społeczeństwa informacyjnego.**

Dostępne dane w kwestii korzystania z infrastruktury informatycznej obejmują odsetek gospodarstw dysponujących komputerem osobistym lub innym urządzeniem z dostępem do Internetu. Województwo świętokrzyskie pozostaje na ostatnim miejscu pod względem zaopatrzenia gospodarstw w urządzenia z dostępem do Internetu - wskaźnik ten wyniósł w 2018 r. 66,8 % i znacząco odbiegał od średniej krajowej.

Wykres 28. Odsetek gospodarstw wyposażonych w urządzenie z dostępem do Internetu w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Korzystniej wyglądają wskaźniki wykorzystania technologii informacyjnych w przedsiębiorstwach województwa świętokrzyskiego. Pod względem dostępu do Internetu szerokopasmowego w firmach region plasuje się na wysokim, 6 miejscu, a blisko 96% firm ze świętokrzyskiego posiada dostęp do szybkiego Internetu. Świętokrzyskie firmy rzadziej niż przeciętnie w Polsce posiadają strony internetowe – 60% firm z regionu wobec 67% w kraju (13 miejsce).

Tabela 12. Wykorzystanie technologii informacyjnej w przedsiębiorstwach sektora niefinansowego w 2018 r.

Jednostka terytorialna	Udział przedsiębiorstw, które (%):	
	posiadają szerokopasmowy dostęp do Internetu	posiadają własną stronę internetową
Polska	95,0	66,8
zachodniopomorskie	98,2	64,4
lubuskie	97,2	60,9
dolnośląskie	96,5	69,3
kujawsko-pomorskie	96,2	68,3
mazowieckie	96,0	71,8
świętokrzyskie	95,8	60,6
śląskie	95,4	69,4
małopolskie	95,2	67,2
wielkopolskie	94,7	65,8
lubelskie	94,3	59,9
pomorskie	94,2	70,4
opolskie	93,7	62,4
podlaskie	92,9	67,3
łódzkie	92,8	64,3
warmińsko-mazurskie	92,7	59,1
podkarpackie	90,4	57,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Wskaźnik procentowy osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną jest miernikiem postępu i dostępności cyfrowej społeczeństwa oraz poziomu wykorzystania Internetu przez nią. W województwie świętokrzyskim w roku 2018 32,9% ludności wykorzystywało Internet do załatwienia spraw administracyjnych. Na tle kraju (35,5%) pod tym względem nasz region zajmował 10. miejsce (32,9%), ze znacznym wzrostem w stosunku do poprzedniego 2017 r. (26,5%) o 6,4 p. p. Najwyższy wskaźnik miało województwo mazowieckie - 41,9%, pomorskie - 41,7% i śląskie - 39,4%, zaś najniższy województwo podkarpackie - 24%, lubuskie - 27,2% i opolskie - 29,9%.

INFRASTRUKTURA ŚRODOWISKOWA

W kraju długość **czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej** wynosiła w 2018 r. - 307 690,4 (w 2017 r. 303 903,1) km, zaś w województwie świętokrzyskim - 13 848,4 (w 2017 r. 13 715,2) km, co stanowiło 4,5% w stosunku do Polski. W stosunku do poprzedniego roku sieć ta była dłuższa o 133,2 km, przy stosunkowo wysokiej gęstości 118,3 (w 2017 r. 117,1) km na 100 km² - 6 miejsce w Polsce i przy średniej dla Polski 98,4 (w 2017 r. 97,2) km na 100 km² w 2018 r. W województwie na tle kraju, odsetek korzystających z niej wynosił w 2018 r. 91,4 % (w 2017 r. 91,3%) ogółu ludności województwa, co stawia województwo na 11-ym miejscu pod tym względem w Polsce, mimo wysokiej gęstości sieci wodociągowej. Wskaźnik ten uległ zwiększeniu od poprzedniego roku tylko o 0,1 p. p.

W województwie w 2018 roku **czynna sieć kanalizacyjna** miała 6 289,2 km (w 2017 r. 6 122,2 km) długości i była dłuższa o 167 km niż w 2017 r. Stanowiło to 3,9% długości sieci kanalizacyjnej w Polsce (160 671,4 km; w 2017 r. - 156 780,5 km), przy czym charakteryzowała się podobnie, jak sieć

wodociągowa dość wysoką (wyższą od krajowej – 51,4 km, w 2017 r. 50,1 km) gęstością 53,7 km (w 2017 r. 52,3 km) na 100 km². Należy podkreślić, że gęstość sieci kanalizacyjnej w regionie uległa wzrostowi w stosunku do poprzedniego roku o 1,4 km. **W 2018 r. odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosił 59%** (w 2017 r. 58,7%), zaś w kraju 70,8% (w 2017 r. - 70,5%). W województwie świętokrzyskim wskaźnik ten wzrósł od poprzedniego roku tylko o 0,3 p. **Nasz region pod tym względem znalazł się na przedostatnim miejscu w Polsce**, przed województwem lubelskim (53,0%). Najlepsza jest sytuacja w województwach: pomorskim (83,1%), zachodniopomorskim (80,4%) i śląskim (78,3%).

W regionie słabiej wygląda gęstość **sieci gazowej**, która wynosiła w 2018 r. 33,1 km (w 2017 r. 32,6 km) na 100 km² i plasowała się poniżej poziomu krajowego (42,6 km; w 2017 r. - 41,9 km). Od poprzedniego roku gęstość sieci gazowej w regionie wzrosła o 0,5 p. p. Długość łączna rozdzielczej sieci gazowej w świętokrzyskim wynosiła 3 878,5 km (w 2017 r. - 3 814,5 km) i wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o prawie 64 km. W 2018 r. z instalacji sieci gazowej korzystało 37,1% (w 2017 r. 37,0%) ogółu ludności województwa, co jest przedostatnim wynikiem w kraju (gorszy wynik tylko w przypadku województwa podlaskiego 28,5%). Największy udział mieszkańców korzystających z sieci gazowej odnotowano w województwie podkarpackim – 72,4%.

Na terenie województwa świętokrzyskiego, w roku 2017¹⁰ działało **158 oczyszczalni ścieków**, w tym 37 – z podwyższonym usuwaniem biogenów oraz 47 przemysłowych, w tym 21 mechanicznych, 3 – chemiczne, 22 – biologicznych oraz 1 z podwyższonym usuwaniem biogenów. W analizowanym okresie obserwuje się wzrost liczby powstających komunalnych oczyszczalni ścieków. Najbardziej rozpowszechnione wśród tych oczyszczalni są te, które wykorzystują metody biologiczne. Pod względem ilości oczyszczalni ścieków ogółem województwo świętokrzyskie plasowało się na niskiej,

13. pozycji wśród województw Polski. Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych, w porównaniu do roku 2013 przybyła tylko jedna oczyszczalnia w regionie, niezależnie od wybudowania w tym okresie 6 oczyszczalni¹¹.

Z danych statystycznych wynika, że w latach 2013-2017 ścieki oczyszczane stanowiły od 61,4% do 80,8% ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia. Największy odsetek (od 26,0% do 53,4%) ścieków oczyszczanych stanowiły ścieki oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów¹².

Wraz ze zwiększającą się liczbą nowych oczyszczalni ścieków powstających na terenie województwa, rośnie również liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków. W roku 2018 z oczyszczalni ścieków korzystało 64,3% (w 2017 r. 64,0%) ludności województwa (w tym ludność nieposiadająca dostępu do sieci kanalizacyjnej), czyli o 0,3 p. p. więcej nią w roku poprzednim i o 7,7 p. p. więcej w porównaniu do roku 2013. W stosunku do pozostałych województw w Polsce jest to jeden z najniższych wyników, stawiających województwo na przedostatnim miejscu w kraju, przed województwem lubelskim. Najlepiej wygląda sytuacja w województwach zachodniopomorskim (83,1%) i pomorskim (82,8%).

W latach 2017-2018 liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków zmniejszyła się w 2018 r. w stosunku do 2017 r. (798 392 osoby; w 2017 r. 799 169 osób) o 777 osób. W latach poprzednich liczba ta systematycznie wzrastała – w omawianym okresie, aby ulec zmniejszeniu

¹⁰Ostatnie dostępne dane z Departamentu Środowiska i Gospodarki Odpadami.

¹¹Dane z Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Środowiska.

¹²Stan środowiska w województwie świętokrzyskim, Raport 2017, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, str. 50.

w 2018 r. Tym niemniej wynik ten stawiał nasz region na 14 miejscu w kraju, przed województwem lubuskim (778 760) i opolskim (749 705).

Odpady związane z nieprzemysłową działalnością człowieka, to **odpady komunalne**. W postaci odpadów płynnych i stałych występuje ten rodzaj odpadów (zwanymi także bytowymi). Ustawa o odpadach z 14 grudnia 2012 roku (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 701 ze zm.), obowiązująca od 23 stycznia 2013 roku definiuje odpady komunalne, jako odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. W 2018 r. w województwie świętokrzyskim ogółem wytworzonych zostało 5 026,0 tys. ton (w 2017 r. 4 340,0 tys. ton) odpadów, co stawiało region na 8-ym miejscu w kraju, podobnie, jak w roku poprzednim.

Odsetek odpadów komunalnych zbieranych selektywnie w odniesieniu do ogółu zebranych odpadów w regionie świętokrzyskim sukcesywnie wzrastał aż do 2017 r. (28,0%). W 2018 r. odsetek ten nieco zmalał i wynosił 27,9%.

Podobnie, jak w poprzednim 2017 r., w województwie świętokrzyskim w 2018 r., znajdowało się 10 czynnych składowisk odpadów, zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych. Liczba ta spadła w stosunku do 2016 r. o 2 (a w stosunku do 2013 r. o 5 - było 15). W trzech powiatach województwa nie było w ogóle składowisk odpadów – w powiecie kazimierskim, pińczowskim i sandomierskim. W ujęciu ogólnym funkcjonowały w województwie instalacje spełniające wymogi dla instalacji komunalnych, które zostały oddane do użytkowania i posiadają wymagane decyzje pozwalające na przetwarzanie odpadów, o których mowa w art. 36 ust. 6 Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2019 r. poz. 701 ze zm.). W 2019 r. w województwie świętokrzyskim funkcjonowało 14 takich instalacji komunalnych (6 instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielenia z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku i 8 instalacji do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych).

W województwie świętokrzyskim w 2018 r. powierzchnia czynnych składowisk odpadów wynosiła 41,3 ha, podobnie, jak w roku poprzednim. Nasz region znalazł się w tym zakresie na ostatnim miejscu w Polsce, przy czym największą powierzchnię składowisk posiadało województwo wielkopolskie, gdzie znajdowało się 180,8 ha.

W 2018 r. w regionie świętokrzyskim masa wytworzonych odpadów wzrosła w stosunku do roku poprzedniego i wynosiła na 1 mieszkańca 201 kg (w 2017 r. 188 kg). Była to najmniejsza wartość wśród województw. W kraju wskaźnik ten wynosił 325 kg (w 2017 r. 312 kg). Przeciętnie w stosunku do średniej masy odpadów w kraju mieszkaniec naszego regionu wytwarza aż o 124 kg mniej.

4. FINANSE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Poddając analizie dochody i wydatki województwa świętokrzyskiego warto wspomnieć, że region ten na koniec 2018 roku był podzielony administracyjnie na 13 powiatów ziemskich, jedno miasto na prawach powiatu, tj. Kielce oraz 101 gmin (wyłączając miasto Kielce), z czego 4 gminy to gminy miejskie, 66 wiejskie i 31 miejsko-wiejskie.

DOCHODY BUDŻETOWE MIAST, GMIN, POWIATÓW WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

W odniesieniu do roku 2017 łączne dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego były w 2018 roku wyższe o 9,9% i wyniosły 7 668,4 mln PLN. W ogólnej strukturze dochodów jednostek samorządu terytorialnego o 0,3 p. p. zmniejszył się udział budżetów gmin oraz o 1,0 p. p. zmniejszył się udział budżetu miasta Kielce. Natomiast o 0,1 p. p. zwiększył się udział budżetu powiatów oraz o 1,2 p. p. województw.

Tabela 13. Budżet jednostek samorządu terytorialnego

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	2017	2018
	w mln PLN				
DOCHODY					
O G Ó Ł E M	6 063,9	6 183,7	6 476,6	6 979,4	7 668,4
rok poprzedni=100	103,1	102,0	104,7	107,8	109,9
Gminy ^a	3 332,6	3 395,7	3 902,3	4 162,5	4 549,5
rok poprzedni=100	103,8	101,9	114,9	106,7	109,3
Miasto na prawach powiatu	1 056,2	1 091,1	1 114,0	1 226,8	1 275,1
rok poprzedni=100	103,0	103,3	102,1	110,1	103,9
Powiaty	1 042,0	1 032,7	1 043,7	1 076,3	1 187,5
rok poprzedni=100	103,3	99,1	101,1	103,1	110,3
Województwo	633,1	664,3	416,6	513,8	656,3
rok poprzedni=100	99,0	104,9	62,7	123,3	127,7

^a Bez dochodów Kielc mających status miasta na prawach powiatu

Źródło: Budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie świętokrzyskim w 2018 r. Urząd Statystyczny w Kielcach

W 2018 roku dochody własne jednostek samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego osiągnęły poziom 2 808,5 mln PLN i były wyższe o 9,3% niż w 2017 r. W 2018 r. dochody JST na 1 mieszkańca wyniosły 6 176 PLN i wzrosły względem 2017 roku o 583 PLN. Na poszczególnych szczeblach zanotowano zmiany: gminy – wzrost o 385,6 PLN, m.Kielce – wzrost o 278,0 PLN, powiaty – wzrost o 110,3 PLN i województwa – wzrost o 116,2 PLN.

Tabela 14. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	2017	2018
	w PLN				
DOCHODY					
Gminy ^a	3 126,4	3 199,1	3 692,6	3 955,3	4 340,9
Miasto na prawach powiatu	5 295,1	5 497,2	5 634,2	6 216,6	6 494,6
Powiaty	977,6	972,9	987,6	1 022,7	1 133,0
Województwo	500,3	527,3	332,1	411,2	527,4

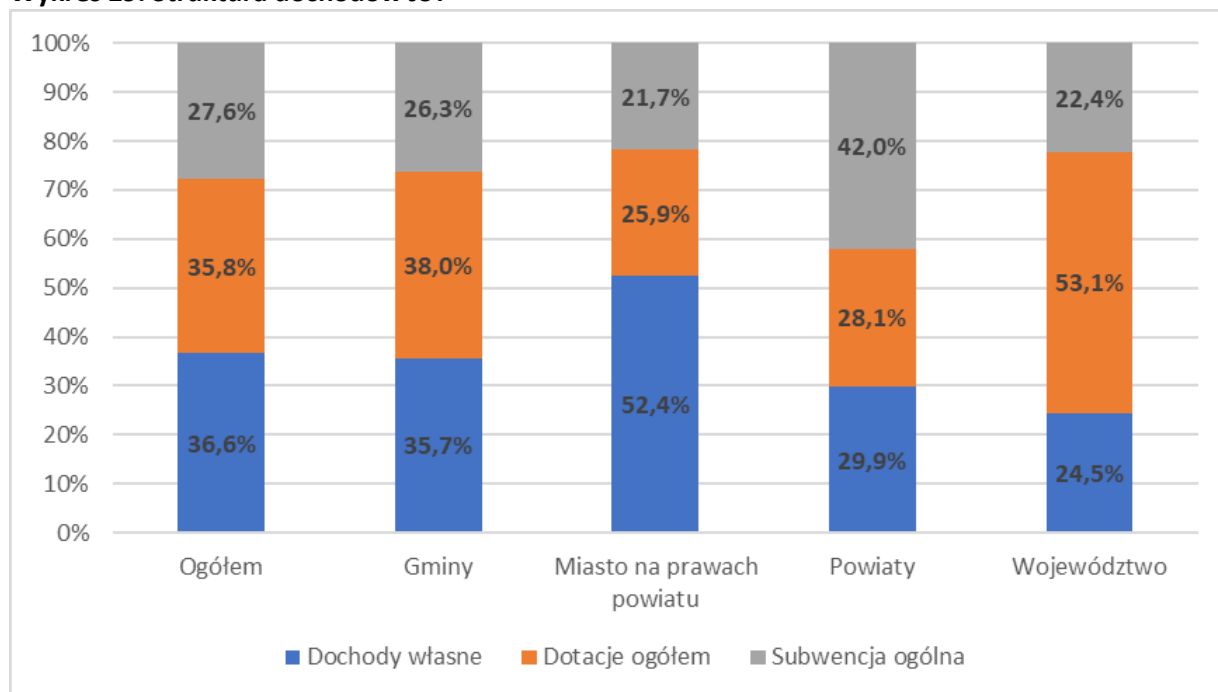
^a Bez dochodów Kielc mających status miasta na prawach powiatu

Źródło: Budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie świętokrzyskim w 2018 r. Urząd Statystyczny w Kielcach

W strukturze dochodów własnych największy udział stanowiły wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych – 41,3%, podatku od nieruchomości – 19,6%, wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych – 4,9% oraz dochody z majątku – 4,7%. Z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych do budżetów jednostek samorządowych województwa wpłynęło 1 159,2 mln PLN,

tj. o 11,6% więcej niż w 2017 r. Wyższe o 0,5% były wpływy z podatku od nieruchomości, którego kwota przekroczyła w 2018 roku 549,5 mln PLN. Zwiększeniu uległy także wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych, które osiągnęły poziom 137,5 mln PLN (wzrost o 43,2% w stosunku do 2017 r.). Natomiast spadek zanotowano w dochodach z majątku, których kwota wyniosła 132,1 mln PLN i była niższa w stosunku do roku 2017 o 6,8%. Z tytułu subwencji ogólnej w 2018 r. świętokrzyskie jednostki samorządu terytorialnego otrzymały kwotę 2 117,4 mln PLN, tj. o 3,2% wyższą niż w roku 2017. Również wyższe niż w 2017 roku były wpływy z tytułu dotacji. W 2018 roku wyniosły one 2 357,8 mln PLN, a to o 16,3% więcej niż w 2017 r.

Wykres 29. Struktura dochodów JST

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Dochody budżetów gmin

Łączne dochody gmin (bez miasta na prawach powiatu) wyniosły w 2018 roku 4 549,5 mln PLN i były wyższe o 9,3% niż w roku 2017. Największy udział stanowiły dochody własne – 35,7% dochodów ogółem. **Kwotowo wyniosły one 1 624,4 mln PLN i należały do jednych z niższych (14. miejsce w kraju).** Udział dochodów własnych w budżetach gmin był jednak zróżnicowany i wahał się od 15,4% w Radoszycach do 63,3% w Połańcu. Wysoki poziom wskaźnika osiągnęły również gminy Sitkówka Nowiny – 61,6% oraz Sandomierz – 60,1%.

Największe znaczenie dla wielkości dochodów własnych gmin miały udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych, które stanowiły 40,6% ogółu. Wpływy z tego tytułu były w 2018 r. wyższe niż w 2017 r. o 12,6% i wyniosły 658,9 mln PLN. Wyższy niż w 2017 r. był też wpływ z podatku od nieruchomości, który wyniósł w 2018 r. 439,7 mln PLN (wzrost o 0,5%). Wzrosły również dochody gmin z tytułu dotacji, które wyniosły w 2018 r. 1 730,4 mln PLN (wzrost o 14,8% w stosunku do roku 2017). Gminom województwa świętokrzyskiego zostały przekazane dotacje celowe w kwocie 1 437,3 mln PLN (83,1% dotacji). **W skali kraju to jedna z najniższych kwot (13-ste miejsce).** Najmniejszy udział w dochodach ogółem dotacje te osiągnęły w gminach Sitkówka-Nowiny – 15,1%, Połaniec –

19,0% i Sandomierz – 21,7%. Największym udziałem charakteryzowały się gminy: Wojciechowice 42,3%, Wilczyce – 42,1% oraz Gnojno – 41,5%.

W 2018 r. gminy województwa świętokrzyskiego otrzymały z budżetu państwa 1 194,7 mln PLN subwencji ogólnej. **Była ona jedną z najniższych kwot w kraju (12-ste miejsce).** Udział jej w strukturze dochodów ogółem wyniósł 26,2% i kształtował się pomiędzy 11,8% w Połańcu, a 43,2% w Oksie. W województwie świętokrzyskim w 2018 r. dochody ogółem na 1 mieszkańca gminy wyniosły 4 340 PLN i były wyższe niż w 2017 roku o 385 PLN. Najwyższy dochód na 1 mieszkańca zanotowano w gminie Sitkówka-Nowiny – 8 146 PLN i Połaniec – 6 518 PLN, natomiast najniższy w gminie Skarżysko-Kamienna – 3 570 PLN.

Porównując dochody ogółem na 1 mieszkańca, to świętokrzyskie gminy znalazły się na przedostatnim miejscu w kraju. Niższe dochody w wysokości 4 210,56 PLN zanotowały gminy w województwie opolskim. Najwyższe wynosiły 5 229,10 PLN na 1 mieszkańca i zostały zanotowane w województwie pomorskim.

Wykres 30. Dochody budżetów gmin ogółem na 1 mieszkańca w 2018 roku wg województw

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Dochody powiatów i miasta na prawach powiatu

Świętokrzyskie powiaty (z pominięciem miasta na prawach powiatu) osiągnęły w 2018 r. łączne dochody na poziomie 1 187,5 mln PLN. W stosunku do roku 2017 były one wyższe o 10,3%. **W skali kraju pod tym względem region świętokrzyski zajął 13-stą pozycję.** Najwyższą wartość dochodów uzyskał powiat kielecki – 167,2 mln PLN oraz ostrowiecki – 130,0 mln PLN. Najniższe kwoty dochodów zanotowano w powiecie pińczowskim – 44,8 mln PLN, kazimierskim – 49,4 mln PLN i włoszczowskim – 53,6 mln PLN. Dochody powiatów, podobnie jak i gmin, wzrosły względem roku 2017, jednakże w odniesieniu do wartości krajowych były jednymi z najniższych. Niższe dochody ogółem osiągnęły tylko powiaty w województwach: podlaskim, lubuskim i opolskim.

Spośród dochodów budżetów powiatów największy udział stanowiła subwencja ogólna – 42,0%, której wartość w 2018 roku wyniosła 499,0 mln PLN i była niższa niż w 2017 roku o 0,1%. Udział

subwencji w dochodach poszczególnych powiatów był zróżnicowany i stanowił od 31,9% w powiecie kieleckim do 49,3% w powiecie skarżyskim.

W 2018 r. dochody własne stanowiły 29,9% dochodów budżetów powiatów, a ich wartość osiągnęła poziom 355,3 mln PLN (o 10,9% więcej niż w roku 2017 r.). **W odniesieniu do pozostałych województw wskaźnik ten był jednym z niższych (12-ste miejsce).** Na ten stan złożyły się zwiększone wpływy z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych (177,8 mln PLN, tj. 12,3% więcej niż w 2017 r.). Najwyższy udział dochodów własnych w dochodach ogółem odnotowano w powiatach: kieleckim – 37,8%, starachowickim – 34,2%, ostrowieckim – 31,8%, natomiast najniższy w jędrzejowskim – 24,6%.

W 2018 r. powiaty województwa świętokrzyskiego otrzymały również dotacje w łącznej kwocie 333,2 mln PLN, co stanowiło 28,1 % ogółu ich dochodów. **Jednakże była to jedna z najniższych kwot w kraju (13-ste miejsce).** W odniesieniu do roku 2017 wartość dotacji wzrosła o 29,9%. Większość z nich, bo aż 79,1% stanowiły dotacje celowe, których najwyższy udział w dochodach ogółem zanotowano w powiatach: starachowickim – 26,7%; włoszczowskim, kazimierskim i kieleckim po – 23,8%. Najniższy natomiast zanotowano w powiatach: skarżyskim – 17,4%, opatowskim – 20,7%, staszowskim – 21,1% oraz ostrowieckim – 21,2%. **Kwota subwencji ogólnej, jaką otrzymali w 2018 r. świętokrzyskie powiaty wyniosła 499,04 mln PLN. Należała jednak do jednej z niższych w kraju (13-ste miejsce).**

Dochody powiatów województwa świętokrzyskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 1 133 PLN w 2018 r. wobec 1 022,7 PLN w 2017 r. Najwyższy dochód ogółem na 1 mieszkańca zanotowano w powiecie opatowskim – 2 084 PLN, a najniższy w powiecie kieleckim – 795 PLN. **Przy czym w odniesieniu do pozostałych województw świętokrzyskie zajęło pod tym względem 5. miejsce.**

Analizując sytuację miasta Kielce, na koniec roku 2018 po stronie dochodów została zanotowana kwota 1 275,1 mln PLN, czyli 3,9% wyższa niż w 2017 r. W analizowanym roku miasto Kielce wypracowało dochody własne na poziomie 667,8 mln PLN, co stanowiło 52,4% dochodów ogółem. W stosunku do roku 2017, dochody własne miasta wzrosły o 8,3%. Największy udział w dochodach własnych miała przekazana przez Ministerstwo Finansów część podatku dochodowego od osób fizycznych – 42,7%, jak również wpływ z podatku od nieruchomości – 16,4%.

Jeśli chodzi o dotacje, to miasto Kielce w 2018 r. otrzymało 330,3 mln PLN, co stanowiło 25,9% dochodów ogółem. 21,7% wpływów do budżetu stanowiła subwencja ogólna, której wartość w 2018 r. wyniosła 277,0 mln PLN, tj. o 0,9% więcej niż w roku 2017. Natomiast dochody Kielc na 1 mieszkańca zwiększyły się w odniesieniu do roku 2017 o 4,5% i wzrosły do poziomu 6 495 PLN.

Wykres 31. Dochody budżetów powiatów ogółem na 1 mieszkańca w 2018 roku wg województw

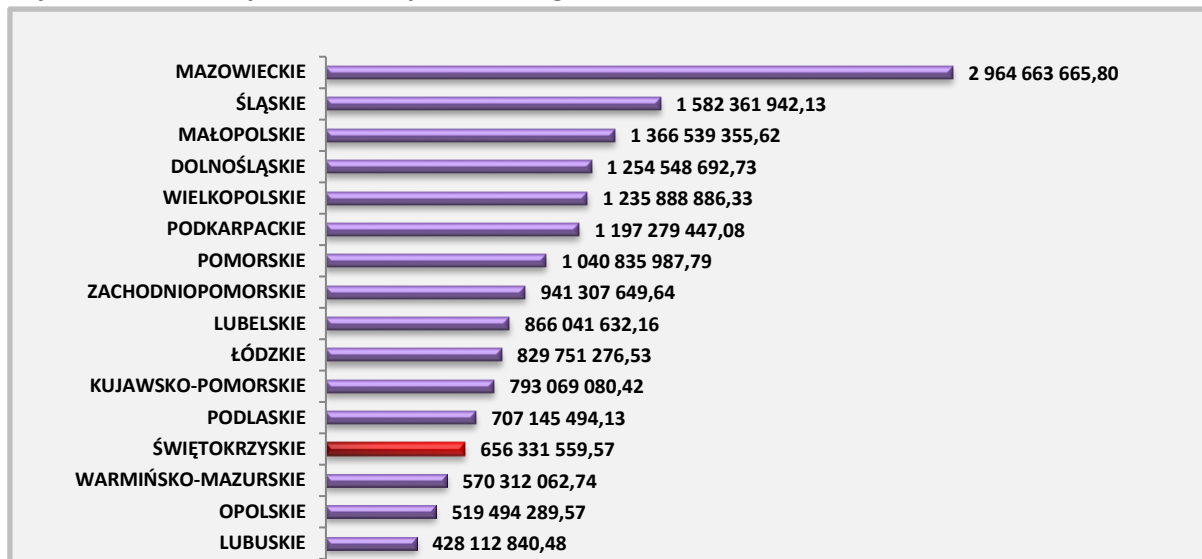
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Dochody województwa

Według danych statystycznych w 2018 r. dochody województwa świętokrzyskiego wyniosły 656,3 mln PLN (13-ste miejsce w kraju) i w porównaniu do roku 2017 wzrosły o 27,7%. Środki pochodzące z dotacji celowych (z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej i inne zlecone ustawami, z tytułu porozumień z organami administracji rządowej, na zadania własne, na współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków z funduszy strukturalnych; na realizację zadań na podstawie porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego; z funduszy celowych; dotacji otrzymanych w ramach programów i projektów finansowanych z funduszy strukturalnych), płatności z budżetu środków europejskich oraz innych środków zagranicznych zostały uzyskane w kwocie około 348,6 mln PLN, co stanowi 53,1% dochodów ogółem. W porównaniu z rokiem 2017 dochody z wymienionych źródeł wzrosły o 34,7%. W 2018 roku dotacje z budżetu państwa i płatności z budżetu środków europejskich, a także inne środki zagraniczne przeznaczone na realizację projektów w ramach programów operacyjnych stanowiły 84,7% dochodów wymienionych powyżej. **Kwota dotacji celowych (z wyłączeniem dotacji celowych z budżetu państwa na finansowanie i współfinansowanie krajowe programów i projektów realizowanych ze środków z funduszy strukturalnych) dla województwa świętokrzyskiego w 2018 roku wyniosła prawie 53,3 mln PLN, co dało nam pod tym względem 14-ste miejsce w kraju.**

Uzyskana przez województwo świętokrzyskie kwota dochodów ogółem była jedną z pięciu najniższych w skali kraju. Wśród województw z niską wartością dochodów oprócz świętokrzyskiego znalazły się również: lubuskie, opolskie, podlaskie i łódzkie.

Wykres 32. Dochody budżetu województw ogółem w 2018 roku w PLN

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

Jeżeli chodzi o dochody z tytułu subwencji ogólnej to w 2018 r. ukształtowały się one na poziomie 146,7 mln PLN i były wyższe niż w 2017 r. o 5,1%. Ich udział w dochodach ogółem wyniósł 22,4%. **W odniesieniu do pozostałych województw dało nam to 5 pozycję.** Natomiast dochody własne województwa stanowiły 24,5% ogółu, a ich kwota wynosiła 161,0 mln PLN. W porównaniu z rokiem 2017 były one wyższe o 39,4%. **Osiągnięte przez województwo świętokrzyskie w 2018 roku dochody własne były na 12. miejscu w kraju.** Największy wpływ na wielkość dochodów własnych województwa świętokrzyskiego miały środki z udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych – 55,3%, a udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych stanowiły 23,1%.

Biorąc pod uwagę dochody ogółem na 1 mieszkańca to w 2018 r. wyniosły one 527,4 PLN, podczas, gdy w 2017 r. kształtowały się na poziomie 411,2 PLN. Warto wspomnieć, że dochód ten był wyższy niż ogólnokrajowy, który w 2018 r. wyniósł 441,4 PLN.

WYDATKI BUDŻETOWE MIAST, GMIN, POWIATÓW WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

W 2018 r. wydatki jednostek samorządowych w regionie świętokrzyskim ogółem wyniosły 8 029,3 mln PLN i były wyższe niż w 2017 r. o 15,0%. W skali roku wydatki budżetów gmin wzrosły o 14,5%, wydatki budżetów powiatów o 11,3%, a w budżecie miasta Kielce o 8,3%. Jednakże największy wzrost wydatków, bo aż o 45,1% zanotowano w budżecie województwa. Spowodowane było to wyższymi wydatkami na zadania z udziałem środków europejskich. Najwyższy udział w wydatkach ogółem miały wydatki budżetów gmin, które stanowiły aż 59,3% w całej strukturze (2017 r. – 59,6%). Zwiększył się udział wydatków województwa, które w 2018 r. stanowiły 8,8% (2017 r. – 6,9%, przy wydatkach ogółem 6 981 mln PLN). Spadkowi uległ udział wydatków miasta Kielce, które w 2017 r. stanowiły 18,2% wydatków ogółem, a w 2018 r. już 17,1% oraz udział wydatków powiatów, które w 2017 r. stanowiły 15,3%, a w 2018 r. już 14,8%.

Tabela 15. Budżet jednostek samorządu terytorialnego

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	2017	2018
	w mln PLN				
WYDATKI					
O G Ó Ł E M	6 170,6	6 238,2	6 258,6	6 981,0	8 029,3
rok poprzedni=100	103,2	101,1	100,3	111,5	115,0
Gminy ^a	3 372,3	3 325,8	3 702,9	4 158,5	4 762,3
rok poprzedni=100	106,9	98,6	111,3	112,3	114,5
Miasto na prawach powiatu	1 108,4	1 204,2	1 150,4	1 268,5	1 373,7
rok poprzedni=100	104,3	108,6	95,5	110,3	108,3
Powiaty	1 067,1	1 018,5	1 021,1	1 069,8	1 190,6
rok poprzedni=100	104,0	95,4	100,3	104,8	111,3
Województwo	622,8	689,7	384,2	484,2	702,7
rok poprzedni=100	84,8	110,7	55,7	126,0	145,1

^a Bez wydatków Kielc mających status miasta na prawach powiatu

Wydatki budżetów jst w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły w 2018 r. w gminach 4 544,0 PLN, w miastach na prawach powiatu 6 996,8 PLN, w powiatach 1 136,1 PLN, a województwa 564,7 PLN. We wszystkich przypadkach mieliśmy do czynienia ze wzrostem kwot tych wydatków w odniesieniu do lat ubiegłych.

Tabela 16. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	2017	2018
	w PLN				
WYDATKI					
Gminy ^a	3 163,7	3 133,3	3 503,9	3 951,5	4 544,0
Miasto na prawach powiatu	5 556,6	6 067,4	5 818,4	6 428,2	6 996,8
Powiaty	1 001,1	959,6	966,3	1 016,6	1 136,1
Województwo	492,1	547,4	306,2	387,5	564,7

^a Bez wydatków Kielc mających status miasta na prawach powiatu

Źródło: Budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie świętokrzyskim w 2018 r. Urząd Statystyczny w Kielcach

Wydatki gmin

W 2018 r. wydatki gmin w województwie świętokrzyskim wyniosły 4 762,3 mln PLN i w stosunku do roku 2017 ich wysokość wzrosła o 14,5%. **Pod tym względem w skali kraju region zajął 13. pozycję.** Wydatki bieżące stanowiły 80,1% wydatków ogółem (ich wartość w stosunku do roku 2017 wzrosła o 4,1%). 32,1% wydatków bieżących stanowiły świadczenia na rzecz osób fizycznych, których udział w porównaniu z rokiem 2017 zmniejszył się o 1,9 p. p. Na wynagrodzenia gminy przeznaczyły 32,6% wydatków bieżących, to o 0,9 p. p. więcej niż w 2017 r. Największy udział wynagrodzeń w wydatkach bieżących odnotowano w gminach: Połaniec – 38,6%; Radków – 38,3%; Sitkówka-Nowiny – 38,3%, a najmniejszy w Wilczycach – 20,3%; Dwikożach – 21,0% oraz w Wojciechowicach – 22,9%.

Również wydatki majątkowe budżetów gmin w 2018 r. były wyższe niż w 2017 i to aż o 92,3%. W 2018 r. wyniosły one 947,9 mln PLN i stanowiły 19,9% wydatków ogółem. W 99% były one przeznaczone na inwestycje, których wartość wyniosła 941,3 mln PLN i w skali roku wzrosła o 93,0%. Największy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem zanotowano w gminie

Bałtów – 42,8%, a najmniejszy w gminie Osiek – 2,9% i Zawichost – 6,3%. Duży udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem zanotowano w gminach: Chęciny – 37,9%; Szydłów – 36,8%; Bodzechów – 34,7% oraz Morawica – 34,4%. W skali kraju udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem był na 9 miejscu i wyniósł 19,8%.

W strukturze wydatków budżetów gmin według działów najwięcej środków przeznaczono na oświatę i wychowanie – 34,9% wydatków ogółem; równie dużą część środków przekazano w ramach działu rodzina – 27,2%. Istotną część wydatkowano także na: administrację publiczną – 10,2%, gospodarkę komunalną i ochronę środowiska – 9,4%, transport i łączność – 8,0% oraz pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 6,5%. Wydatki ogółem na 1 mieszkańca gminy w województwie świętokrzyskim w 2018 r. ukształtowały się na poziomie 4 544,0 PLN (wobec 4 923,5 PLN w kraju) i były wyższe niż w roku poprzednim o 15%. **W odniesieniu do pozostałych województw wydatki te były jedne z najniższych w kraju (15-sta pozycja). Niższe odnotowano jedynie w województwie opolskim.** Najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniosły gminy Sitkówka–Nowiny – 9 179 PLN oraz Połaniec – 7 187 PLN, natomiast najmniejsze kwoty wydatkowano w gminie Skarżysko Kamienna – 3 590 PLN.

Wydatki powiatów i miasta Kielce

W 2018 roku wydatki powiatów (bez miasta na prawach powiatu) zamknęły się kwotą 1 190,6 mln PLN, co oznacza wzrost w skali roku o 11,3%. W ich strukturze przeważały wydatki bieżące, które wyniosły 990,2 mln PLN, tj. 83,2% wydatków ogółem, z kolei wydatki majątkowe stanowiły 16,8%, a ich wartość wyniosła 200,4 mln PLN. Wydatki bieżące powiatów przeznaczono w większości na: wynagrodzenia – 53,8%, zakup materiałów i usług – 18,6%, pochodne od wynagrodzeń – 8,9% oraz dotacje – 7,7%. Wydatki majątkowe niemal w całości (99,7%) przeznaczone zostały na realizację zadań inwestycyjnych. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem osiągnął najwyższe wartości w powiatach: opatowskim – 30,1%, kieleckim – 25,9% oraz włoszczowskim 25,3%; podczas, gdy w powiecie ostrowieckim – jedynie 3,8%. W odniesieniu do wartości krajowych dotyczących wydatków inwestycyjnych, to powiaty regionu świętokrzyskiego znalazły się w ostatniej trójce pod tym względem. Niższe wydatki inwestycyjne miały jedynie powiaty województwa opolskiego i lubuskiego.

Wydatki powiatów na 1 mieszkańca wyniosły 1 136,1 PLN w 2018 r. wobec 1 016,6 PLN w 2017 r. Największą kwotę wydatków na 1 mieszkańca odnotowano w powiecie opatowskim – 2 120,3 PLN, a najmniejszą w powiecie kieleckim – 758,9 PLN. W skali kraju były to jedne z najwyższych wydatków na 1 mieszkańca. Wydatki powiatów świętokrzyskich w tej materii były wyższe niż np. wydatki województwa dolnośląskiego, które w 2018 r. wyniosły 1 133,1 PLN.

Wykres 33. Wydatki powiatów województwa świętokrzyskiego na 1 mieszkańca w 2018 roku według województw

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

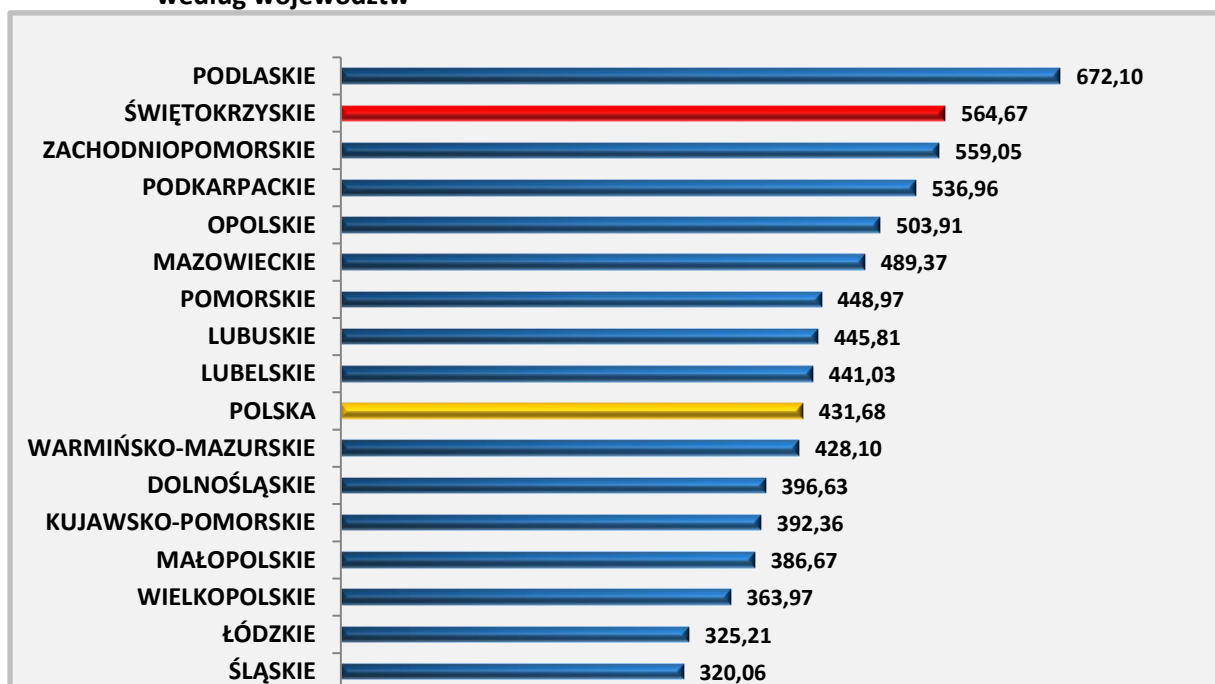
Jeżeli chodzi o miasto Kielce to w 2018 r. wydatki ogółem zamknęły się kwotą 1 373,7 mln PLN i wzrosły w stosunku do wydatków z poprzedniego roku o 8,3%. Wydatki bieżące wyniosły 1 152,8 mln PLN i stanowiły 83,9% wydatków ogółem. Istotną część wydatków bieżących przeznaczono na wynagrodzenia – 35,1%, zakup materiałów i usług – 24,5% oraz na świadczenia na rzecz osób fizycznych – 18,9%. Na wydatki majątkowe miasto Kielce przeznaczyło 220,9 mln PLN, czyli o 17,4% więcej niż w 2017 r. Środki te w przeważającej części (98,9%) przeznaczone były na zadania inwestycyjne. Wydatki miasta Kielce w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 6 996,8 PLN, czyli o 8,9% więcej niż w 2017 r.

Wydatki województwa

Na koniec 2018 roku wydatki ogółem województwa świętokrzyskiego zamknęły się kwotą 702,7 mln PLN i były o 45,1% większe niż w roku poprzednim. Wydatki bieżące stanowiły 45,1% wydatków ogółem. W 2018 r. wyniosły 316,6 mln PLN i w odniesieniu do 2017 roku (304,7 mln PLN) wzrosły o około 3,9%. Na wydatki majątkowe samorząd województwa przeznaczył 386,1 mln PLN, tj. o 115,1% więcej niż w 2017 r. Środki te w ponad 95,9 % przeznaczono na inwestycje.

W 2018 r. wydatki ogółem budżetu województwa na 1 mieszkańca wyniosły 564,7 PLN i były o 45,7% wyższe niż w 2017 r. (387,5 PLN). Wydatki te były wyższe niż w najsilniejszych gospodarczo województwach kraju. W 2018 r. w świętokrzyskim wydano na 1 mieszkańca więcej niż województwie małopolskim, czy dolnośląskim.

Wykres 34. Wydatki ogółem budżetu województwa świętokrzyskiego na 1 mieszkańca w 2018 roku według województw

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL/GUS

WYNIKI BUDŻETU JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Zebrane dane statystyczne dotyczące dochodów i wydatków obrazują, że łącznie jednostki samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego w 2018 roku poniosły wydatki wyższe niż osiągnięte dochody. Ogólna kwota deficytu wyniosła -360,9 mln PLN, podczas gdy w 2017 roku JST odnotowano łączny deficyt budżetowy w wysokości -1,7 mln PLN. Analizując wynik budżetu poszczególnych jednostek można zauważyć, że wszystkie rodzaje JST zakończyły rok z deficytem, z tym że budżety gmin najwyższym 212,8 mln PLN, miasto Kielce - 98,6 mln PLN, województwo - 46,4 mln PLN i powiaty - 3,1 mln PLN. Biorąc pod uwagę wyłącznie budżety gmin (bez miasta na prawach powiatu), to z danych statystycznych wynika, że w 2018 roku na 101 gmin województwa świętokrzyskiego 24 gminy uzyskały nadwyżkę budżetową, a 77 gmin zanotowało deficyt.

Tabela 17. Wyniki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2017 i 2018 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Dochody		Wydatki		Wynik budżetów deficyt (-)/ nadwyżka (+)	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
	w mln. PLN					
Gminy ^a	4162,5	4 549,5	4158,5	4 762,3	4,0	-212,8
Miasto na prawach powiatu	1226,8	1 275,1	1268,5	1 373,7	-41,8	-98,6
Powiaty	1076,3	1 187,5	1069,8	1 190,6	6,5	-3,1
Województwo	513,8	656,3	484,2	702,7	29,6	-46,4
OGÓŁEM	6979,4	7 668,4	6981,0	8 029,3	-1,7	-360,9

^aBez dochodów i wydatków Kielc

Źródło: Budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie świętokrzyskim w 2018 r. Urząd Statystyczny w Kielcach

PODSUMOWANIE CZĘŚCI I

Analizując sytuację społeczno-gospodarczą województwa należy stwierdzić, że zdecydowana większość trendów obserwowanych w poprzednich latach utrzymała się.

W województwie świętokrzyskim w 2018 r. nadal obserwowano niekorzystne zjawiska demograficzne tj. ubytek ludności (6 186 osób), niską dzietność (1,262) spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym w ogóle ludności (o 0,6 p.p. w porównaniu do roku poprzedniego), ujemny przyrost naturalny (-3,1 na 1 000 ludności) czy wskaźnik obciążenia demograficznego (na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 38 osób w wieku poprodukcyjnym). Prognozuje się, że zjawiska związane z depopulacją w regionie świętokrzyskim będą się pogłębiać.

Niekorzystne zjawiska demograficzne z pewnością wpłynęły na lokalny rynek pracy, jak również na kondycję gospodarki województwa świętokrzyskiego. W województwie świętokrzyskim odnotowano co prawda wzrost liczby podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON (w 2019 r. w świętokrzyskim funkcjonowało 116 493 jednostki gospodarcze – więcej o 2,44% w porównaniu do roku ubiegłego), jednak tempo wzrostu było poniżej średniej krajowej wynoszącej 3,31%. Pocięszające jest jednak, że w 2018 r. liczba podmiotów gospodarczych z kapitałem zagranicznym, znacznie wzrosła i wynosiła 212 jednostek gospodarczych (dla porównania w 2017 r. funkcjonowało 169 podmiotów z kapitałem zagranicznym).

W 2017 r. PKB w województwie świętokrzyskim wynosiło 46 202 mln PLN, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiło 36 970 PLN (w jednym i drugim przypadku **13. miejsce w kraju**). Zauważyć należy, iż wzrost PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w porównaniu do roku 2016 wyniósł 6,75% (**7.miejsce w kraju**). Analizując wartość szacunkową PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca, która w 2018 r. będzie wynosiła w świętokrzyskim 39 742 PLN, zauważa się, że będzie prognozowany wysoki wzrost opisywanego wskaźnika (wzrost o 7,5% w stosunku do 2016 r., **2. miejsce pod tym względem w kraju**).

Wartość nakładów inwestycyjnych w 2018 r. w świętokrzyskim wynosiła 5 706 310 tys. PLN (**16. miejsce**). Region świętokrzyski zajmując również **16. miejsce** wśród województw jeśli chodzi o wielkość nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca – 4 586 PLN.

W 2019 r. w świętokrzyskim stopa bezrobocia wynosiła 7,9% (**15. miejsce wśród województw**) przy średniej krajowej 5,2%.

Województwo świętokrzyskie miało w 2018 r. stosunkowo niski udział użytków rolnych w powierzchni gospodarstw rolnych - 87,2% (**12. miejsce w kraju**), przy średniej krajowej 89,4%. Świętokrzyskie jest jednym z sześciu województw, gdzie w strukturze towarowej produkcji rolniczej przeważa produkcja roślinna – 57,5%.

Region świętokrzyski nadal jest liderem pod względem udziału obszarów chronionych w powierzchni ogółem. W województwie było w 2018 r. 65% obszarów prawnie chronionych.

W województwie świętokrzyskim w 2018 r. odnotowano bardzo wysoką zdawalność egzaminów maturalnych w liceach ogólnokształcących – 92,8% (**1. miejsce w kraju**). Liczba studentów przypadających na 10 tys. ludności wynosiła 183. Poniżej średniej krajowej był również odsetek studiujących na kierunkach technicznych i przyrodniczych w ogólnej liczbie studiujących, który

wynosił 21,3%. Natomiast liczba słuchaczy studiów podyplomowych i uczestników studiów doktoranckich na 1 000 ludności w 2018 r. wynosiła 3,5 osoby (**11. miejsce wśród województw**).

W regionie świętokrzyskim liczba lekarzy przypadająca na 10 tys. ludności w 2018 r. ukształtowała się poniżej średniej krajowej (58) i wynosiła 53. Świętokrzyskie charakteryzowało się w 2018 r. najlepszą dostępnością w kraju do pielęgniarek i położnych (personel pracujący) na 10 tys. ludności, która wynosiła 84 osoby (**1. miejsce**) przy średniej krajowej 72 osoby.

Atutem województwa jest duża gęstość dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni twardej, w 2018 r. wynosiła ona 109,3 km na 100 km² (**3. miejsce w kraju**).

Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej wynosiła w 2018 r. w województwie świętokrzyskim – 13 848,4 km, co stanowiło 4,5% w stosunku do Polski. W stosunku do poprzedniego roku sieć ta była dłuższa o 133,2 km, przy stosunkowo wysokiej gęstości 118,3 km na 100 km² - (**6. miejsce**).

W województwie, w 2018 roku czynna sieć kanalizacyjna miała 6 289,2 km (3,9% długości sieci kanalizacyjnej w Polsce). W 2018 r. odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej w świętokrzyskim wynosił 59% (**15. miejsce**).

W stosunku do innych województw region świętokrzyski miał niską gęstość sieci gazowej, która wynosiła w 2018 r. 33,1 km na 100 km² i plasowała się poniżej poziomu krajowego - 42,6 km. W 2018 r. z instalacji sieci gazowej korzystało 37,1% ogółu ludności województwa, (**15. miejsce**).

Z analizy dochodów i wydatków JST w 2018 r. wynika, że rok ten zamknięty został z deficytem w wysokości 360,9 mln PLN.

CZĘŚĆ II - SYNTETYCZNY OPIS REALIZACJI POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII

1. SYSTEM REGIONALNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

W województwie świętokrzyskim zbudowano trzyszczeblowy system dokumentów strategicznych. Pierwszy stanowią dokumenty strategiczne o charakterze średniookresowym, w tym obowiązująca *Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020* oraz *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego*. Drugi poziom programowania tworzą strategie sektorowe i branżowe. W ramach trzeciego szczebla funkcjonują programy operacyjne i rozwojowe, w tym szczególnie ważny dla województwa Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego.

DOKUMENTY STRATEGICZNE O CHARAKTERZE ŚREDNIOOKRESOWYM

- ✓ **Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego** stanowi całościową koncepcję rozwoju województwa w perspektywie średniookresowej oraz wskazuje cele strategiczne prowadzenia polityki rozwoju na poziomie regionu. Jest to podstawowy instrument koordynacji programów operacyjnych i rozwojowych. Obecnie obowiązująca *Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020* została przyjęta przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego uchwałą Nr XXXIII/589/13. z dnia 16 lipca 2013 roku.
- ✓ **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego** określa długofalowe cele i kierunki wojewódzkiej polityki przestrzennej oraz przedstawia wizję zagospodarowania przestrzennego regionu. Wraz ze SRWŚ stanowi podstawę zintegrowanego systemu zarządzania województwem, łączącego instrumenty gospodarki przestrzennej z instrumentami rozwoju społeczno-gospodarczego. PZPW został przyjęty Uchwałą Nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 roku.

STRATEGIE SEKTOROWE I BRANŻOWE

- ✓ **Strategia Badań i Innowacyjności (RIS3)** - przyjęta Uchwałą Nr XL/706/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 24 lutego 2014 r. Celem opracowania dokumentu jest m. in. określenie długofalowej koncepcji rozwoju danej tzw. inteligentnej specjalizacji, w obszarze wspierania przedsiębiorczości, transferu i komercjalizacji technologii oraz poprawy konkurencyjności MŚP, realizacja działań mających na celu rozwój gospodarczy województwa we współpracy z organizacjami rządowymi i pozarządowymi, instytucjami otoczenia biznesu, pogłębianie partnerstwa regionalnego, służącego realizacji efektywnej polityki innowacji i wspieranie innowacyjności gospodarki regionu oraz promocji innowacyjności MŚP.

- ✓ **Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020** została przyjęta Uchwałą Nr XVI/296/12 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 30.01.2012 r. Stanowi podstawowy dokument pozwalający koordynować i koncentrować działania różnych instytucji odpowiedzialnych za politykę społeczną wokół najbardziej istotnych i kluczowych potrzeb w tej sferze.

PROGRAMY OPERACYJNE I ROZWOJOWE

- ✓ **Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020** przyjęty decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 12 lutego 2015 r. RPOWŚ jest programem, który kompleksowo wpisuje się we wszystkie cele SRWŚ. Jego intencją jest umacnianie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki regionalnej, jak również budowa potencjału regionalnych przedsiębiorstw. Wsparcie programu obejmuje także obszar rynku pracy, włączenia społecznego, edukacji oraz sferę usług publicznych.
- ✓ **Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Świętokrzyskiego** - dokument przyjęty Uchwałą Nr XLI/731/10 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 września 2010 r.
- ✓ **Program Współpracy Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z organizacjami pozarządowymi na 2019 r.** przyjęty Uchwałą Nr II/31/18 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 30 listopada 2018 r.
- ✓ **Program Współpracy Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z organizacjami pozarządowymi na 2020 r.** przyjęty Uchwałą Nr XIV/184/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2019 r.
- ✓ **Program rozwoju infrastruktury transportowej województwa świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020** przyjęty Uchwałą Nr XXVI/367/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 września 2016 r.
- ✓ Inne programy finansowane ze środków UE wpływające na realizację celów SRWŚ w województwie świętokrzyskim: **POPW, POWER, PROW, PORYBY, POIiŚ, POIR, POPC.**

Programy z zakresu ochrony środowiska:

- ✓ **Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025** przyjęty Uchwałą Nr XX/290/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 5 lutego 2016 r.
- ✓ **Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych** - przyjęta Uchwałą Nr XVII/248/15 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 listopada 2015 r.
- ✓ **Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2016 – 2022** - przyjęty Uchwałą Nr XXV/356/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 lipca 2016 r.
- ✓ **Aktualizacja Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2026** - Uchwała Nr XI/155/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 lipca 2019 roku.
- ✓ **Programy i aktualizacja programów ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg krajowych i dróg wojewódzkich z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne wraz ze strategiczną oceną oddziaływania na środowisko** - Uchwała Nr IV/63/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 stycznia 2019 roku.

- ✓ Aktualizacja planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2016-2022 – Uchwała Nr IV/62/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 stycznia 2019 roku.

Programy z zakresu zdrowia i polityki społecznej:

- ✓ Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na Rzecz Zatrudniania Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020 przyjęty Uchwałą Nr XLII//746/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 kwietnia 2014r.
- ✓ Wojewódzki program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w regionie świętokrzyskim na lata 2014-2020 przyjęty Uchwałą Nr XLV/810/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 21 lipca 2014 r.
- ✓ Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017 – 2020 przyjęty Uchwałą Nr XXX/437/17 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 stycznia 2017 r.
- ✓ Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2022 przyjęty Uchwałą Nr XXXVIII/552/17 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 20 listopada 2017 r.
- ✓ Wojewódzki Program Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu na lata 2018-2023 przyjęty Uchwałą Nr III/46/18 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 grudnia 2018 r.
- ✓ Regionalny Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2025 roku przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Nr XI/146/19 z dnia 22 lipca 2019 r.
- ✓ Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2018 – 2022 przyjęty Uchwałą nr 4048/18 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 czerwca 2018 r.;
- ✓ Świętokrzyski Program na Rzecz Osób Starszych do 2020 roku - Uchwała Sejmiku Nr XLVIII/854/14 z dnia 27.10.2014 r.
- ✓ Wojewódzki Program poszerzania, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy i oparcia społecznego 2018-2022 - Uchwała Nr 92/18 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 19 grudnia 2018r.
- ✓ Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej do 2023 roku - Uchwała Nr IV/68/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 stycznia 2019 r.
- ✓ Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2020 rok - Uchwała Nr XXI/308/16 z dnia 21.03.2016 r.
- ✓ na terenie województwa obowiązują również tzw. **Regionalne Programy Zdrowotne.**

2. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego to najważniejszy dokument samorządu województwa, stanowiący przejaw odpowiedzialności za działania związane z rozwojem regionalnym województwa. Dokument ten określa wizję i cele polityki regionalnej obejmujące zarówno wymiar gospodarczy, jak i społeczny województwa. To również dokument przedstawiający wyzwania dla regionu oraz związany z nimi plan działań zmierzający głównie do podniesienia jego statusu społeczno-gospodarczego, a co za tym idzie poprawy jakości życia mieszkańców całego województwa.

Obecnie obowiązującym do 2020 roku dokumentem jest *Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020*, która została przyjęta Uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego nr XXXIII/589/13 z dnia 16 lipca 2013 r. Stanowi całościową koncepcję rozwoju województwa w perspektywie średniookresowej oraz wskazuje cele strategiczne prowadzenia polityki rozwoju na poziomie regionu. Jest podstawowym instrumentem koordynacji programów operacyjnych i rozwojowych.

W Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 zdiagnozowano **6 celów strategicznych**:

- ✓ Cel 1 – Koncentracja na poprawie infrastruktury regionalnej;
- ✓ Cel 2 – Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego regionu;
- ✓ Cel 3 – Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki;
- ✓ Cel 4 – Koncentracja na zwiększeniu roli ośrodków miejskich w stymulowaniu rozwoju gospodarczego regionu;
- ✓ Cel 5 – Koncentracja na rozwoju obszarów wiejskich;
- ✓ Cel 6 – Koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju regionu.

Cele te ukierunkowują politykę regionalną na wybrane aspekty społeczno-gospodarcze wymagające określonych działań, w celu podniesienia wartości ekonomicznej województwa poprzez wykorzystanie jego potencjału społeczno-gospodarczego lub pobudzenie nowych gałęzi gospodarki, mogących podnieść pozycję regionu w skali kraju.

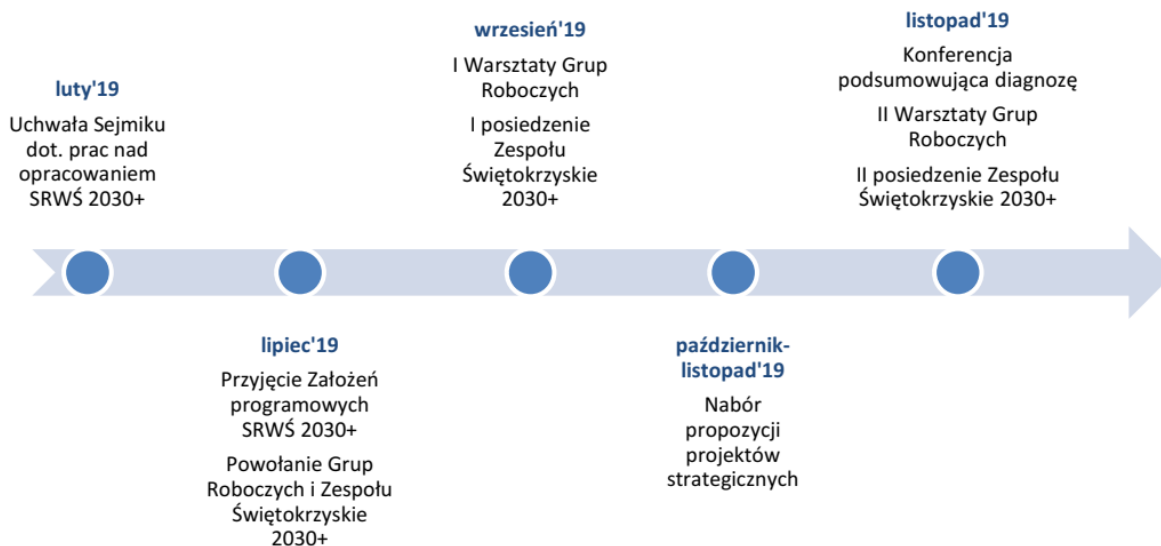
Najnowsze dane na temat stopnia realizacji celów SRWŚ 2020 zostały przedstawione w dokumencie pn. *Raport monitoringowy z realizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku*, który zastał przyjęty Uchwałą nr 1087/19 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 25 września 2019 roku. Celem sporządzenia tego dokumentu było przedstawienie wyników długoterminowej obserwacji zjawisk i procesów zachodzących w województwie świętokrzyskim oraz ocena ogólnej sytuacji społeczno – gospodarczej regionu, działań i inicjatyw realizowanych na terenie województwa świętokrzyskiego, której dokonano poprzez zaprezentowane wskaźniki (kontekstowe, misji i wizji oraz celów strategicznych).

Z końcem bieżącego roku wygasa obecnie obowiązująca Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego. Mając powyższe na uwadze, a także zmiany zaistniałe w otoczeniu formalno-prawnym, odnoszące się do prowadzenia polityki rozwoju, w tym przyjęcie przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 roku *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego podjął działania mające na celu opracowanie nowego dokumentu.

W dniu 25 lutego 2019 r. Sejmik Województwa Świętokrzyskiego przyjął Uchwałę nr V/73/19 w sprawie określenia zasad, trybu i harmonogramu opracowania Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, która formalnie rozpoczęła proces przygotowania nowego dokumentu.

W celu przeprowadzenia szerokiej dyskusji na temat przyszłości regionu, Zarząd Województwa powołał Zespół Świętokrzyskie 2030+ oraz Grupy Robocze ds. opracowania strategii. W skład tych gremiów weszli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowiska naukowego, partnerów społeczno-gospodarczych oraz organizacji pozarządowych. W okresie wrzesień-listopad 2019 r. członkowie Zespołu Świętokrzyskie 2030+ oraz Grup Roboczych pracowali nad przygotowaniem diagnozy społeczno-gospodarczej do Strategii oraz kluczowych elementów dokumentu: wizji, misji, celów strategicznych i odpowiadających im celów operacyjnych. Wypracowane podczas warsztatów zapisy zostały usystematyzowane, a następnie uwzględnione w projekcie SRWŚ 2030+. Prace Zespołu i Grup były wspierane przez ekspertów pod kierunkiem prof. zw. dr hab. arch. Aleksandra Noworóla, pracującego na co dzień na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie oraz współpracującego przy wielu projektach z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej.

DZIAŁANIA ZREALIZOWANE W 2019 ROKU W RAMACH PROCESU OPACOWANIA SRWŚ 2030+

W 2020 roku będą trwały dalsze prace związane z opracowaniem SRWŚ 2030+, a ostateczne zakończenie prac i przyjęcie dokumentu przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego w dużym stopniu uzależnione jest od dokonania uzgodnień, które są wymagane przepisami ustaw:

- 1) Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- 2) Ustawa z dnia 5 czerwca 1999 r. o samorządzie województwa;
- 3) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

DALSZE DZIAŁANIA W RAMACH PROCESU OPRACOWANIA SRWŚ 2030+

L.p.	Działanie
1.	Przygotowanie projektu SRWŚ 2030+
2.	Przyjęcie projektu SRWŚ 2030+ przez Zarząd Województwa
3.	Konsultacje społeczne projektu SRWŚ 2030+
4.	Przeprowadzenie ewaluacji ex-ante projektu SRWŚ 2030+
5.	Przygotowanie i przyjęcie Raportu z konsultacji społecznych
6.	Przeprowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ)
7.	Przeprowadzenie dodatkowych uzgodnień projektu SRWŚ 2030+ (Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego, RZGW Wody Polskie)
8.	Redakcja projektu dokumentu po uwzględnieniu uwag z konsultacji społecznych, ocenie ex-ante, SOOŚ i uzgodnieniach
9.	Przyjęcie przez Zarząd Województwa projektu SRWŚ 2030+ uwzględniającego wyniki przeprowadzonych konsultacji
10.	Procedura uchwalenia dokumentu przez Sejmik Województwa

Aktualne informacje na temat prac nad Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ znajdują się na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego www.swietokrzyskie.pro w zakładce Strategia Rozwoju Województwa: <https://bit.ly/2jTykB1>

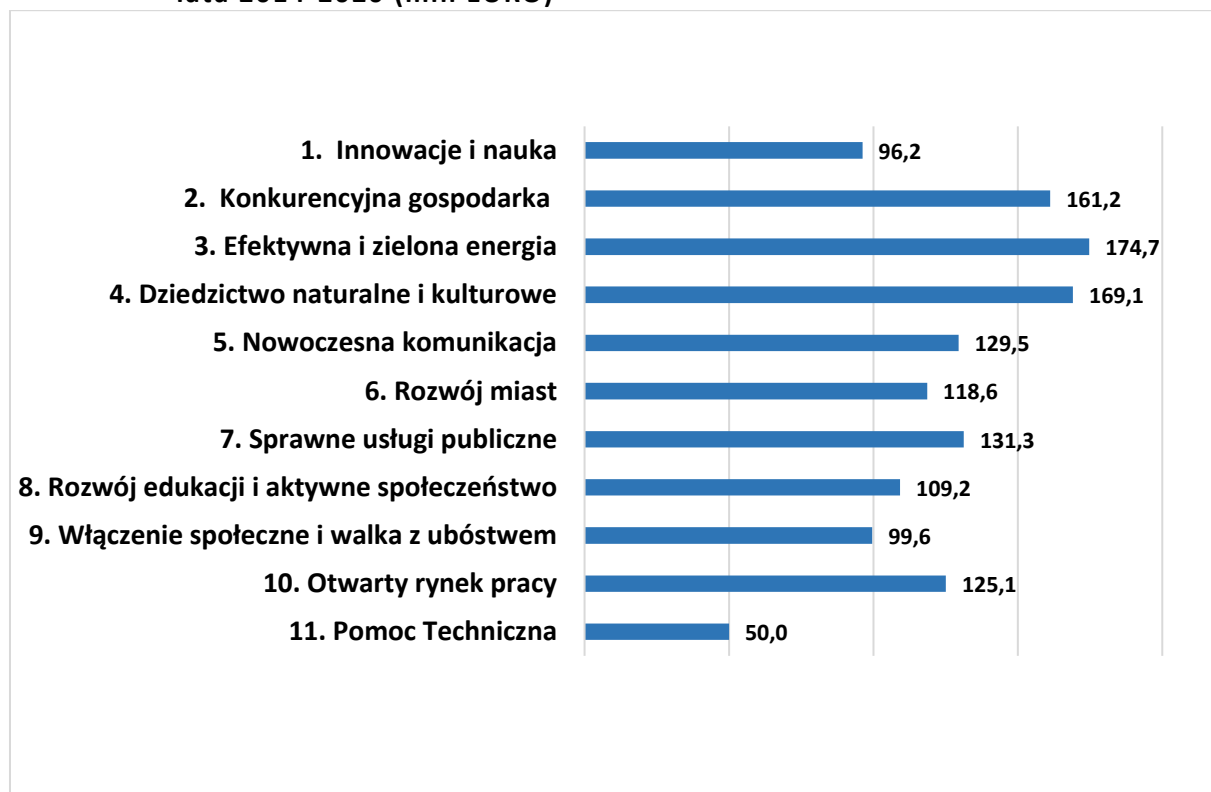
3. REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO 2014-2020

Regionalny program operacyjny z założenia jest dokumentem podrzędnym i pełni funkcję wdrożeniową wobec strategii rozwoju województwa. Ponadto jest kluczowym narzędziem umożliwiającym realizację celów strategicznych i operacyjnych zawartych w Strategii.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 został przyjęty Decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej z dnia 12 lutego 2015 r. W ramach programu wydzielonych zostało **11 Osi priorytetowych** (w tym jedna Oś dotycząca pomocy technicznej). Alokacja środków unijnych na Program wynosi: **1 364 543 593 EUR**.

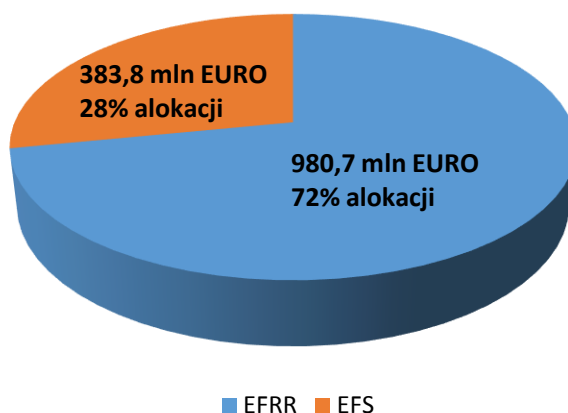
Oferowane w Programie wsparcie przyczynia się do rozwoju regionalnej gospodarki oraz obejmuje kompleksowo swym zakresem wszystkie kluczowe kwestie, które stanowią o sile regionu świętokrzyskiego. Wśród nich można wymienić, m.in.: umacnianie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki regionalnej, budowę potencjału świętokrzyskich przedsiębiorstw, zwalczanie ubóstwa poprzez działania prozatrudnieniowe, aktywizację społeczno-zawodową społeczeństwa, przekwalifikowywanie zawodowe i dostosowywanie do wymogów rynku pracy, podnoszenie jakości usług edukacyjnych na wszystkich poziomach, wspieranie szkół zawodowych, profilaktykę prozdrowotną. Kategoryzacja poszczególnych obszarów objętych wsparciem w ramach Programu, znajduje odzwierciedlenie we wszystkich celach SRWŚ i stanowi odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby regionalne.

Wykres 35. Alokacja środków UE w podziale na fundusze i osie priorytetowe Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (mln EURO)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SL2014, wg stanu na dzień 31.12.2019 r.

Wykres 36. Alokacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (mln EURO) w podziale na fundusze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SL2014, wg stanu na dzień 31.12.2019 r.

Zgodnie z zasadą n+3, która określa dodatkowy okres na realizację i rozliczenie projektów i programów współfinansowanych z Funduszy Europejskich - ze środków przyznanych RPOWŚ 2014-2020 faktycznie korzystać można do roku 2023.

Funkcję Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (IZ RPOWŚ 2014-2020) pełni Zarząd Województwa Świętokrzyskiego. W ramach systemu instytucjonalnego realizacji Programu zadania skoncentrowano w strukturze Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, w której wyodrębniono komórki organizacyjne o funkcjach zarządzania Programem oraz funkcjach wdrażających oraz certyfikujących.

Utworzono również dwie instytucje pośredniczące, tj.:

- IP WUP: Instytucja Pośrednicząca Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach, realizująca zadania Programu, dotyczące rynku pracy,
- IP ZIT – Instytucja Pośrednicząca w ramach instrumentu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, odpowiedzialna za wybór projektów realizujących Strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz za identyfikację projektów pozakonkursowych, współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach RPOWŚ 2014-2020.

Zakres tematyczny poszczególnych Osi priorytetowych RPOWŚ 2014-2020 i efekty realizowanych projektów osiągnięte **od początku wdrażania Programu do końca 2019 r.** przedstawiają się następująco:

OŚ PRIORYTETOWA 1. INNOWACJE I NAUKA

Projekty realizowane w ramach Osi ukierunkowane są na wzrost poziomu innowacyjności gospodarki województwa, głównie poprzez inwestycje podnoszące potencjał sektora badawczo-rozwojowego dla rozwoju przedsiębiorczości. Wsparcie oferowane w ramach Osi priorytetowej 1 umożliwi beneficjentom pozyskanie dofinansowania na rozwój infrastruktury i działalności badawczo-rozwojowej oraz wdrażanie innowacyjnych technologii i nowych produktów.

Jedną z kluczowych inwestycji, której realizacja rozpoczęła się w roku 2019 jest budowa kampusu laboratoriów Głównego Urzędu Miar. Dodatkowo dwa regionalne ośrodki naukowe uzyskały wsparcie finansowe, pozwalające zwiększyć nakłady inwestycyjne na działalność badawczo – rozwojową. Wśród 48 przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach działań ukierunkowanych na wzrost ich innowacyjności, celem 41 inwestycji było wprowadzenie produktów nowych dla rynku. Efektem realizowanych działań jest także rozwój współpracy 22 przedsiębiorstw z ośrodkami badawczymi.

OŚ PRIORYTETOWA 2. KONKURENCYJNA GOSPODARKA

Projekty realizowane w ramach Osi ukierunkowane są na:

1. wsparcie świętokrzyskich Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB) oraz wdrożenie popytowego systemu wsparcia dla przedsiębiorców poprzez udzielanie im voucherów na realizację usług doradczych przez IOB,
2. tworzenie nowych terenów inwestycyjnych (uzbrojenie terenu w instalacje, tj. wodociągi, kanalizację sanitarną i deszczową, ciepłociąg oraz w sieci elektryczne i teletechniczne),
3. promocję gospodarczą kluczowych branż gospodarki i regionu,
4. wsparcie inwestycyjne sektora MŚP,
5. wsparcie rozwoju przedsiębiorstw i wzrostu aktywności gospodarczej mieszkańców regionu poprzez ułatwienie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji, tj. instrumentów finansowych.

Spośród 1082 przedsiębiorstw objętych wsparciem w osi 2, ze wsparcia dotacyjnego skorzystało 209 przedsiębiorstw, 583 przedsiębiorstw skorzystało z pożyczki na rozwój działalności, natomiast 203 MŚP objęto wsparciem ukierunkowanym na podniesienie ich potencjału poprzez udział w zagranicznych misjach gospodarczych, wizytach studyjnych czy też udział w spotkaniach branżowych. Natomiast 87 przedsiębiorstw skorzystało z kilku różnych form wsparcia w działaniach osi 2. W przypadku 202 przedsiębiorstw wsparcie miało na celu m.in. wprowadzenie nowych produktów dla firmy, a w 256 przedsiębiorstwach wprowadzono innowacje o charakterze procesowym bądź produktowym. Spowodowało to wzrost zatrudnienia we wspartych przedsiębiorstwach o blisko 700 miejsc pracy. Ważny obszar wsparcia Osi stanowi także przygotowanie 36 hektarów terenów inwestycyjnych.

OŚ PRIORYTETOWA 3. EFEKTYWNA I ZIELONA ENERGIA

Projekty realizowane w ramach Osi ukierunkowane są na:

1. zwiększenie poziomu wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, poprzez wytwarzanie i dystrybucję tej energii,
2. promowanie efektywności energetycznej i OZE w przedsiębiorstwach,
3. poprawę efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym,
4. wsparcie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej,
5. realizację założeń planów niskoemisyjnych.

W wyniku wsparcia w osi 3 wybudowanych zostało ponad 1,8 tysiąca jednostek wytwarzania energii elektrycznej oraz ponad 1 tysiąc jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE. Poddano termomodernizacji energetycznej 152 budynków użyteczności publicznej. Zmodernizowanych zostało również ponad 2 tys. źródeł oświetlenia ulicznego.

OŚ PRIORYTETOWA 4. DZIEDZICTWO NATURALNE I KULTUROWE

Projekty realizowane w ramach Osi ukierunkowane są na: przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych oraz usuwanie ich skutków, gospodarkę odpadami i wodno-ściekową, zachowanie

dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz ochronę i wykorzystanie obszarów cennych przyrodniczo.

W celu przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych 26 jednostek służb ratunkowych zostało wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratunkowych. W obszarze gospodarki wodno-ściekowej ponad 9 tyś. osób korzysta z ulepszonego oczyszczania ścieków. W efekcie działań osi 4 mających na celu ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego wsparciem zostało objętych 33 instytucje kultury/zabytki. Na obszarze chronionym Natura 2000 i rezerwatach przyrody terenu województwa świętokrzyskiego zostało wspartych 31 form ochrony przyrody.

OŚ PRIORYTETOWA 5. NOWOCZESNA KOMUNIKACJA

Projekty realizowane w ramach Osi ukierunkowane są na: budowę, rozbudowę, przebudowę infrastruktury drogowej regionu, infrastrukturę kolejową oraz zakup taboru.

W celu ograniczenia bądź wyeliminowania drogowych barier przestrzennych w regionie w 2019r. rozbudowano 36,67 km istniejących oraz wybudowano 17,04 km nowych odcinków dróg wojewódzkich. Kontynuowana była również realizacja dwóch projektów na sieciach kolejowych, w tym budowa nowej linii nr 582 o długości ok. 3,8 km. Zakupiono również 2 jednostki taboru kolejowego, o pojemności 800 osób. Szczegółowe informacje na temat projektów znajdują się w części dot. Infrastruktury, Transportu i Komunikacji.

OŚ PRIORYTETOWA 6. ROZWÓJ MIAST

Projekty realizowane w ramach Osi ukierunkowane są na:

1. zwiększenie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym,
2. promowanie strategii niskoemisyjnych oraz zrównoważonej mobilności miejskiej,
3. ochronę i wykorzystanie obszarów cennych przyrodniczo,
4. podniesienie standardów połączeń drogowych na drogach o różnej kategorii w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym,
5. rewitalizację obszarów miejskich i wiejskich - działania dotyczące kompleksowych inwestycji mających na celu ożywienie zdegradowanych obszarów, które utraciły swoją pierwotną funkcję,
6. wsparcie infrastruktury edukacyjnej, służącej kształceniu zawodowemu i uczeniu się przez całe życie.

W ramach działań mających na celu zrównoważony rozwój Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na jego obszarze poddano modernizacji energetycznej 41 budynków użyteczności publicznej. Zmodernizowano blisko 14,5 tyś. źródeł oświetlenia gminnego. Poddano przebudowie/modernizacji 8 obiektów turystyki i rekreacji. Ponad 19 hektarów zostało poddanych rewitalizacji.

OŚ PRIORYTETOWA 7. SPRAWNE USŁUGI PUBLICZNE

Projekty realizowane w ramach Osi ukierunkowane są na: rozwój e-społeczeństwa i wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-kultury i e-zdrowia, rozwój potencjału endogenicznego, jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, infrastrukturę zdrowotną i społeczną oraz rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.

Wzmocniono zastosowanie e-usług w sektorze publicznym poprzez uruchomienie 5 systemów teleinformatycznych, a 30 podmiotów sektora publicznego udostępniło on-line swoje zasoby audiowizualne, zasoby kultury, geodezyjne czy zasoby nauki. W celu poprawy warunków dla wzmocnienia procesów rozwojowych oraz tworzenia nowych produktów turystycznych wspartych

zostało 13 obiektów turystycznych i rekreacyjnych. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną pozwoliły objąć wsparciem 19 podmiotów leczniczych, a ponad 134 tys. osób może skorzystać z ulepszonych usług zdrowotnych. W ramach inwestycji skierowanych do sektora oświaty dot. rozbudowy, modernizacji czy zakupu niezbędnego wyposażenia, objęto wsparciem 304 obiekty, w tym 33 przedszkola i inne placówki wychowania przedszkolnego. Szacuje się, iż z obiektów tych korzystać będzie ponad 36,5 tysiąca uczniów.

OŚ PRIORYTETOWA 8. ROZWÓJ EDUKACJI I AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO

Projekty realizowane w ramach Osi ukierunkowane są na:

1. równy dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego, poprzez zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3,
2. przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu rynku pracy przez osoby w wieku aktywności zawodowej,
3. wsparcie profilaktyki zdrowotnej,
4. zwiększenie dostępu do edukacji przedszkolnej, podnoszenie jakości edukacji na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym, a także jej większego powiązania z rynkiem pracy,
5. wsparcie kształcenia osób dorosłych w procesie podnoszenia umiejętności lub kwalifikacji w obszarze ICT i języków obcych,
6. rozwój i poprawę jakości szkolnictwa zawodowego.

W ramach działań osi 8 zostało utworzonych 601 miejsc opieki żłobkowej i ponad 2,3 tys. miejsc wychowania przedszkolnego. Blisko 4,5 tys. uczniów skorzystało z dodatkowych zajęć edukacyjnych, a blisko 24 tys. rozwijało kompetencje kluczowe i umiejętności uniwersalne. Doposażono 222 szkoły w sprzęt TIK ułatwiający prowadzenie zajęć edukacyjnych, z czego 155 pracowni przedmiotowych. Blisko 4 tys. uczniów szkół zawodowych uczestniczyło w stażach i praktykach u pracodawców. Ponad 6,7 tys. osób o niskich kwalifikacjach zostało objętych działaniami zwiększającymi ich kwalifikacje lub kompetencje. Uruchomiono 6 programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu (m.in. rehabilitacja kardiologiczna, gruźlica, pylica, cukrzyca), w których objęto wsparciem ponad 56,5 tys. osób, a ponad 40 tys. dzięki wsparciu zgłosiło się na badania profilaktyczne.

OŚ PRIORYTETOWA 9. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE I WALKA Z UBÓSTWEM

Projekty realizowane w ramach Osi ukierunkowane są na: aktywną integrację zwiększającą szanse na zatrudnienie, ułatwienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych, wsparcie ekonomii i przedsiębiorczości społecznej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia.

Działaniami aktywizacji społecznej i zawodowej w ramach osi 9 objęto ponad 3,5 tys. osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wsparto blisko 2,3 tys. miejsc świadczenia usług społecznych m.in. świetlice środowiskowe, placówki wsparcia dziennego czy usługi w mieszkaniach chronionych i wspomaganych, z których skorzystało blisko 12 tys. osób. W ramach działań osi 9 wspierających sektor ekonomii społecznej, ze wsparcia skorzystało ponad 400 podmiotów ekonomii społecznej (m.in. fundacji, stowarzyszeń) oraz utworzono 145 miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych.

OŚ PRIORYTETOWA 10. OTWARTY RYNEK PRACY

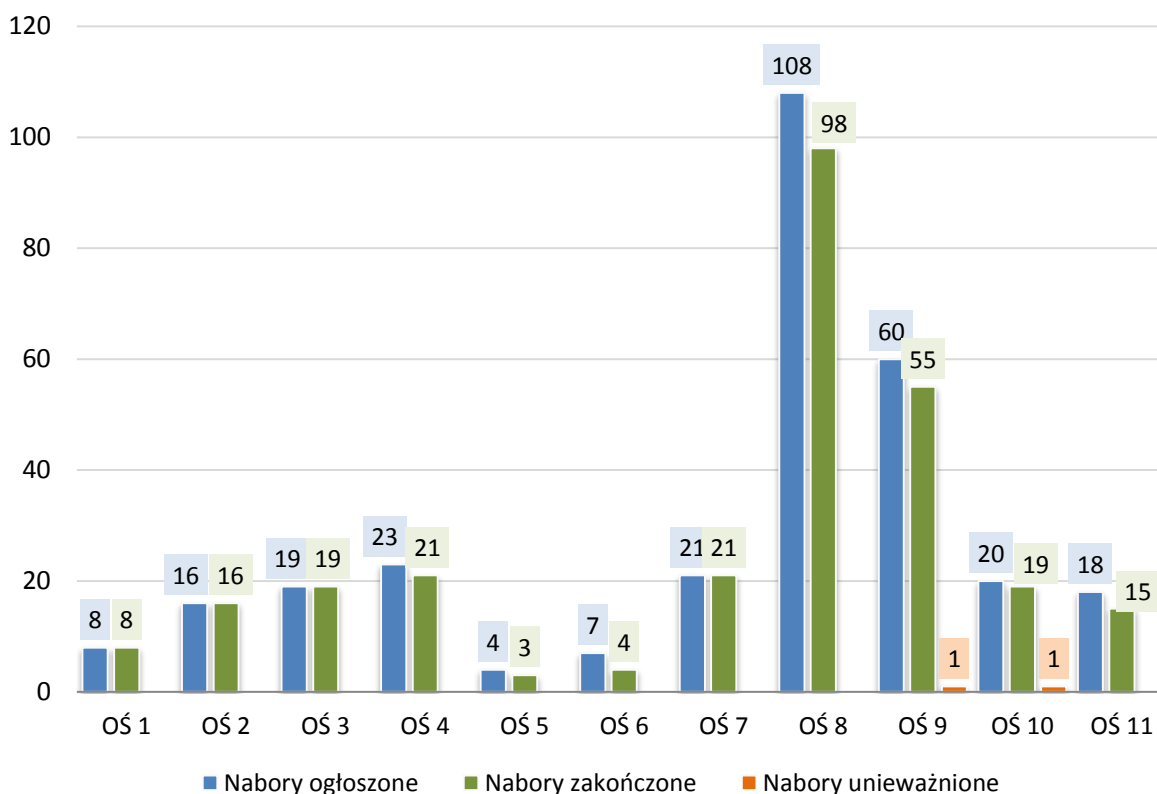
Projekty realizowane w ramach Osi ukierunkowane są na: działania publicznych służb zatrudnienia na rzecz podniesienia aktywności zawodowej osób powyżej 29 roku życia, mobilność zawodową, rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy, przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.

W ramach działań publicznych służb zatrudnienia w ramach aktywizacji zawodowej objętych zostało wsparciem blisko 20 tys. osób bezrobotnych, w tym 14,4 tys. to osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych. Ponad 3,2 tys. osób pozostających bez pracy otrzymało dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, co pozwoliło utworzyć ponad 3,6 tys. miejsc pracy. Ponad 3,5 tys. osób oraz 1,4 tys. MŚP skorzystało z dostępnego dla świętokrzyskich przedsiębiorstw i ich pracowników dofinansowania usług rozwojowych, obejmujących m.in: doradztwo, mentoring, asystę w prowadzeniu działalności gospodarczej oraz usługi rozwojowe dla ich pracowników (szkolenia ogólne i specjalistyczne), zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw.

W 2019 r. w ramach RPOWŚ 2014-2020 **przeprowadzono 62 nabory**, w tym 52 nabory w trybie konkursowym i 10 naborów w trybie pozakonkursowym. Budżet naborów wyniósł ponad 590 mln PLN. Zakończono 64 nabory, w tym 11 w ramach EFRR i 53 w ramach EFS.

Od początku realizacji Programu do końca 2019 r. ogłoszono 304 nabory, w tym 251 nabory konkursowe i 53 naborów pozakonkursowych. Budżet naborów wyniósł ponad 6,58 mld PLN. Najwięcej, bo 108 naborów, było w Osi priorytetowej 8. Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo. Zakończono 279 naborów i 2 unieważniono.

Wykres 37. Liczba naborów w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020

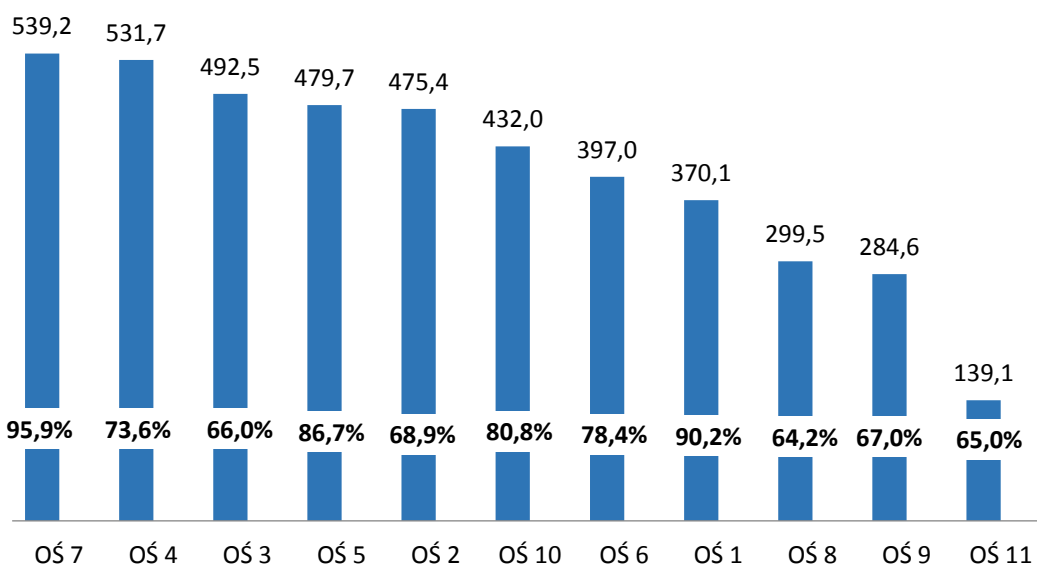
Źródło: Opracowanie własne na podstawie SL2014, wg stanu na dzień 31.12.2019 r.

Do końca 2019 r. w ramach RPOWŚ 2014-2020 zawarto **2 074 umowy o dofinansowanie** na kwotę środków UE ponad **4,44 mld PLN**, w tym około 3,28 mld PLN EFRR i około 1,16 mld PLN EFS. Kontraktacja dla całego RPOWŚ 2014-2020 **wyniosła 76,2%**, w tym dla EFRR 78,4% dla EFS 70,4%. W stosunku do roku 2018 liczba umów zwiększyła się o 450, a wartość dofinansowania w zawartych

umowach o 818 mln PLN, co oznacza wzrost poziomu kontraktacji RPOWŚ 2014-2020 o ponad 14% w samym roku 2019.

Na dzień 31.12.2019 r. podpisanych było również 85 pre-umów dot. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na kwotę wkładu UE około 376,77 mln PLN. Przeważająca część pre-umów zostanie w najbliższym czasie przekształcona w umowy.

Wykres 38. Wartość umów o dofinansowanie w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020 (w mln PLN) wraz z odniesieniem do poziomu kontraktacji dla osi (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SL2014, wg stanu na dzień 31.12.2019 r.

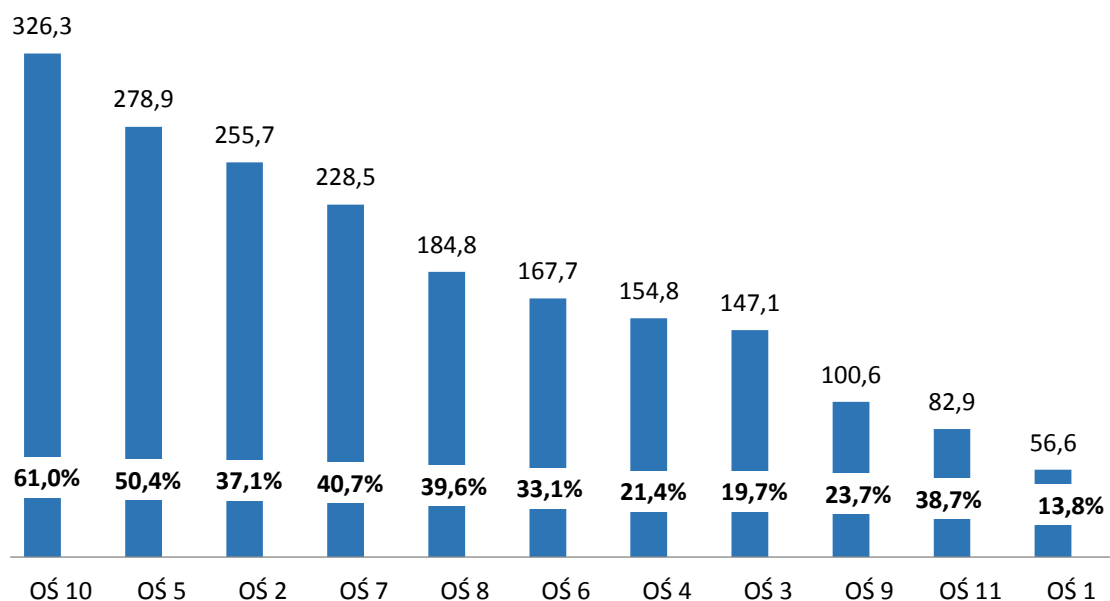
W roku 2019 roku najwięcej środków EFRR zakontraktowano na inwestycje w osi priorytetowej 3 Efektywna i zielona energia tj. 188,9 mln PLN oraz OP 4 Dziedzictwo naturalne i kulturowe tj. 105,9 mln PLN. Natomiast w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego największy przyrost kontraktacji dotyczy OP 9 Włączenie społeczne i walka z ubóstwem tj. 168,2 mln PLN.

Analizując postęp w ramach realizowanych projektów należy zwrócić uwagę na znaczne przyspieszenie rozliczania środków UE przez Beneficjentów oraz ich certyfikację do Komisji Europejskiej w stosunku do lat ubiegłych. Łącznie do końca 2019 środki UE w wysokości ponad 2 miliardów PLN zostały certyfikowane do KE, przy czym ponad połowa z tej kwoty została zadeklarowana w roku 2019 r. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku wydatków poniesionych i rozliczonych przez Beneficjentów we wnioskach o płatność – ponad 925 mln PLN rozliczono w roku 2019, co stanowi blisko 50% wydatków rozliczonych od początku wdrażania Programu.

Poniższe wykresy prezentują **poziom wkładu UE we wnioskach o płatność beneficjentów oraz poziom certyfikacji (w mln PLN)** z podziałem na poszczególne Osie RPOWŚ 2014-2020.

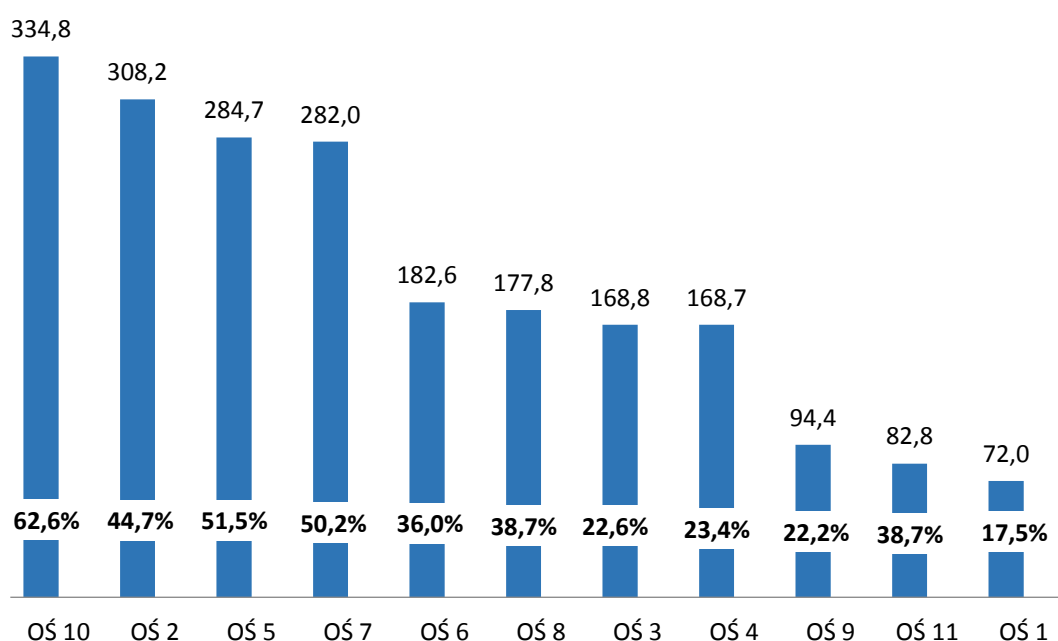
Dane procentowe przedstawiają ich poziom w stosunku do alokacji danej Osi.

Wykres 39. Wydatki wykazane we wnioskach o płatność Beneficjentów w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020 (w mln PLN)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SL2014, wg stanu na dzień 31.12.2019 r.

Wykres 40. Poziom certyfikacji w ramach RPOWŚ na lata 2014-2020 (w mln PLN)

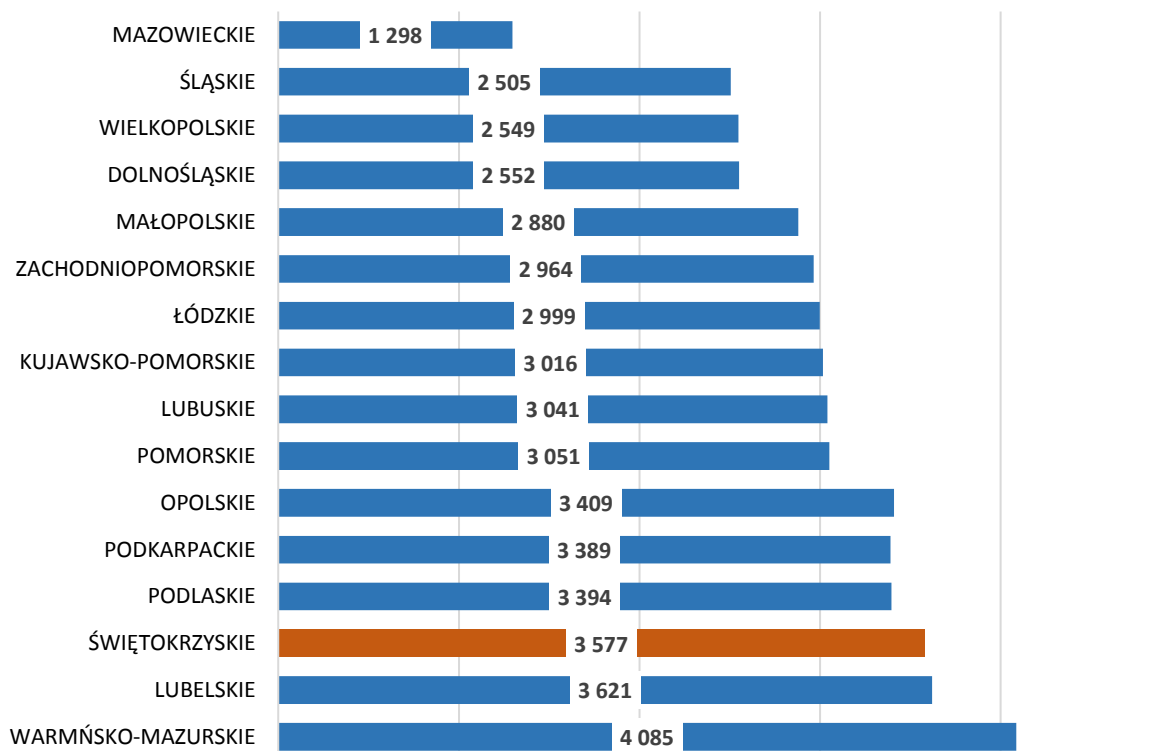

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SL2014, wg stanu na dzień 31.12.2019 r.

W przypadku wniosków o płatność w 2019 roku najwięcej środków UE rozliczono przez beneficjentów w ramach **Osi priorytetowej 7 – 130,5 mln PLN, OP 5 - 122,4 mln PLN, oraz ponad 109 mln PLN w Osiach 2 i 6**. Narastająco najwięcej środków beneficjenci rozliczyli w ramach Osi priorytetowej 10 – **326,3 mln PLN**. Natomiast w przypadku certyfikacji w 2019 roku najwięcej środków UE rozliczono z Komisją Europejską w ramach Osi priorytetowej 7 – **164,3 mln PLN**,

OP 5 - 157 mln PLN, OP 2 -145,4 mln PLN. Narastająco najwięcej środków certyfikowano również w Osi priorytetowej 10 – 334,8 mln PLN.

Wykres 41. Wartość dofinansowania UE w regionalnych programach operacyjnych 2014-2020 na 1 mieszkańca w PLN (wg województw)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SL2014, wg stanu na dzień 31.12.2019 r.

Według stanu na 31 grudnia 2019 roku, w ramach regionalnych programów operacyjnych w perspektywie finansowej 2014-2020 w Polsce realizowano 41 865 projektów, a województwo świętokrzyskie uplasowało się na 11 miejscu w kraju z liczbą 2 074 projektów. Wartość dofinansowania UE z regionalnych programów operacyjnych 2014-2020 w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła średnio w kraju ok. **2,8 tys. PLN/os.** W województwie świętokrzyskim była znacznie wyższa i wyniosła **blisko 3,6 tys. PLN/os.**, co dało regionowi **3 miejsce w Polsce**, w stosunku do 4 miejsca w roku 2018. Średnia wartość dofinansowania na 1 mieszkańca wynosiła wówczas w Polsce **około 2,5 tys. PLN/os.**, a w regionie około **2,9 tys. PLN/os.**

Poniższy wykres przedstawia poziom wydatkowania środków w ramach RPOWŚ 2014-2020 według obszarów powiązanych z politykami publicznymi realizowanymi przez Samorząd województwa.

Wykres 42. Realizacja RPOWŚ 2014-2020 wg obszarów. Wkład UE w podpisanych umowach o dofinansowanie w mln PLN

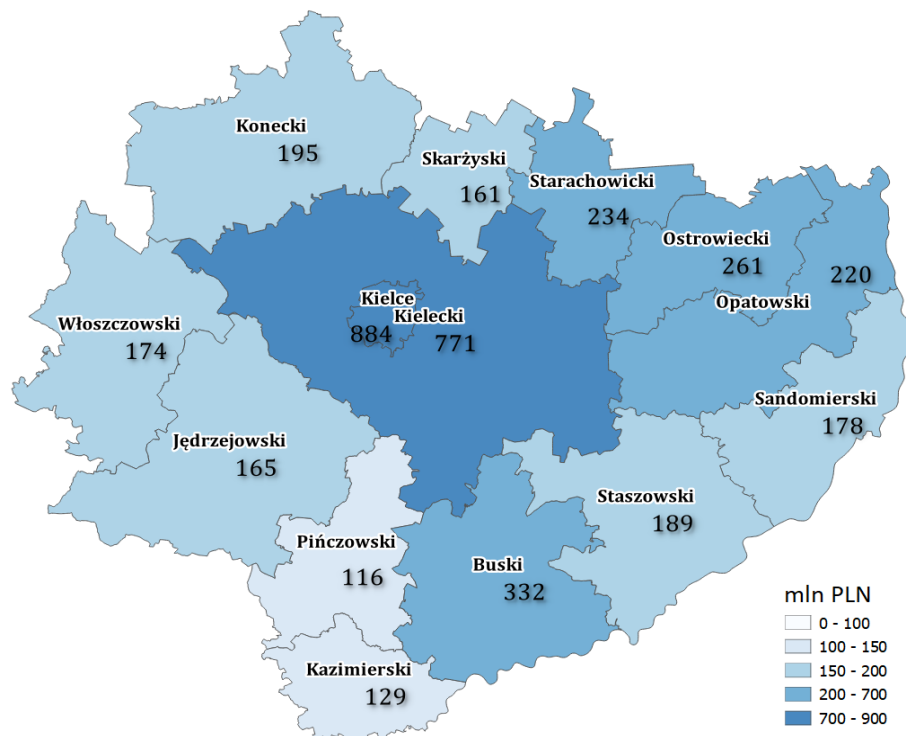

Źródło: Opracowanie własne na podstawie SL2014, wg stanu na dzień 31.12.2019 r.

Analizując aspekt wykorzystania środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 w ujęciu terytorialnym, największą koncentrację wsparcia zaobserwować można na obszarze miasta Kielce – wartość podpisanych umów blisko **884 mln PLN** wkładu UE, oraz powiatu kieleckiego - **771 mln PLN**, z istotną dysproporcją w stosunku do pozostałych powiatów. Najmniej środków RPOWŚ 2014-2020 trafiło do powiatów pińczowskiego - **116 mln PLN** oraz kazimierskiego - **129 mln PLN**.

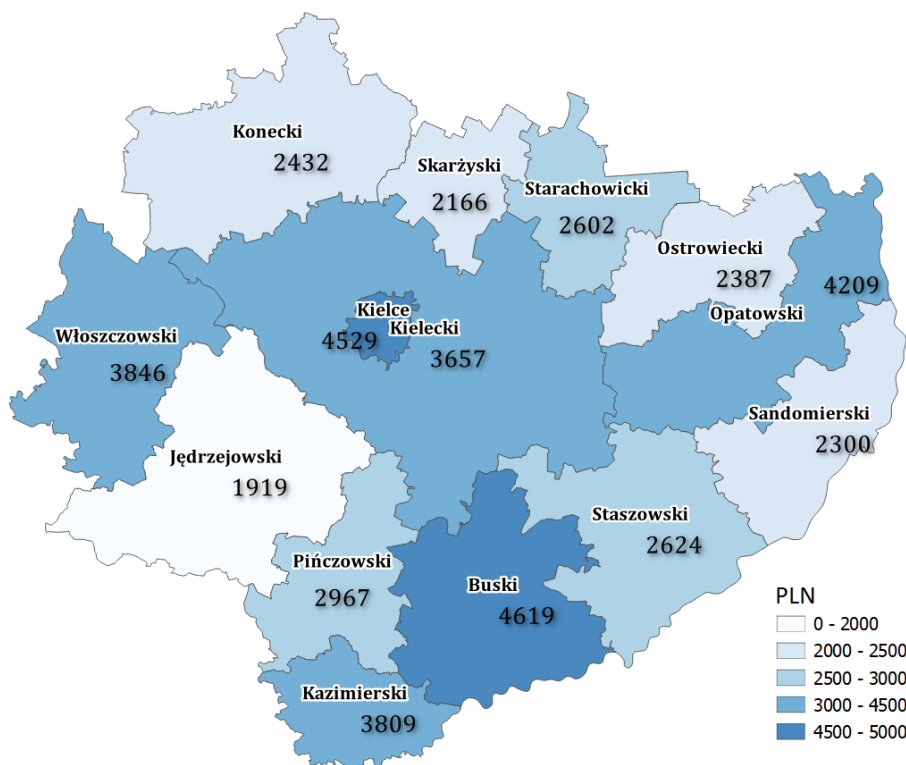
Dokonując natomiast analogicznej analizy w przeliczeniu na jednego mieszkańca każdego z powiatów, największą wartość zaangażowania środków wykazuje powiat buski – **4 619 PLN**, podobnie jak w roku ubiegłym obszar miasta Kielce z wartością **4 529 PLN** wkładu UE, a także powiat opatowski – **4 209 PLN**. Z kolei najmniejszy udział środków przypadających na jednego mieszkańca występuje w powiecie jędrzejowskim - **1 919 PLN** oraz skarżyskim - **2 166 PLN**.

Mapa 4. Terytorialny rozkład wsparcia RPOWŚ 2014-2020 – wartość wkładu UE w umowach o dofinansowanie (mln PLN)

Źródło: Centralny system teleinformatyczny SL 2014. Dane dot. Osi 1-10 RPOWŚ 2014-2020.

Mapa 5. Terytorialny rozkład wsparcia RPOWŚ – wartość wkładu UE w umowach o dofinansowanie na 1 mieszkańca (PLN)

Źródło: Centralny system teleinformatyczny SL 2014. Dane dot. Osi 1-10 RPOWŚ 2014-2020.

4. BUDŻET WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W 2019 ROKU

Podstawą gospodarki finansowej prowadzonej przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego oraz podległych kierowników jednostek organizacyjnych były podjęte uchwały: Nr III/37/18 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2019 – 2043 oraz Nr III/38/18 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Budżetu Województwa Świętokrzyskiego na 2019 rok.

Planowane wg uchwały budżetowej **dochody** na 2019 rok stanowiły kwotę 719 563 871,00 PLN. zwiększyły się o kwotę 2 913 414,63 PLN do poziomu 722 477 285,63 PLN i zostały wykonane w kwocie 700 185 938,02 PLN, tj. na poziomie 96,9% planu. Udział planowanych i zrealizowanych dochodów bieżących w stosunku do dochodów majątkowych w 2019 roku pozostaje na wyższym poziomie.

Ich wielkości i struktura kształtowały się następująco:

- dochody bieżące (plan – 477 176 431,63 PLN, tj. 66,0%, wykonanie – 476 616 274,64 PLN, tj. 68,1%);
- dochody majątkowe (plan – 245 300 854,00 PLN, tj. 34,0%, wykonanie – 223 569 663,38 PLN, tj. 31,9%).

Tabela 18. Podział dochodów według źródeł ich pochodzenia

Lp.	Rodzaj źródła	Plan według uchwały	Plan po zmianach	Wykonanie	% wykonanie/ plan po zmianach	% struktura wykonania
1.	Dotacje celowe z budżetu państwa	99 275 865,00	90 516 349,63	83 970 224,54	92,8%	12,0%
2.	Dotacje celowe w ramach progr. UE	34 940 129,00	34 917 104,00	28 021 015,08	80,3%	4,0%
3.	Dotacje z JST i fundusze celowe	3 385 773,00	2 847 671,00	2 738 249,01	96,2%	0,4%
4.	Płatności w ramach śr. europejskich i śr. bezzwrotnych	288 462 973,00	235 466 009,00	207 330 524,19	88,1%	29,6%
5.	Udziały w podatkach w tym od:	103 500 000,00	128 500 000,00	148 520 605,68	115,6%	21,2%
	- osób fizycznych	37 000 000,00	37 000 000,00	41 001 276,00	110,8%	5,9%
	- osób prawnych	66 500 000,00	91 500 000,00	107 519 329,68	117,5%	15,4%
6.	Subwencja ogólna	165 979 634,00	182 255 035,00	182 255 035,00	100,0%	26,0%
7.	Pozostałe dochody	24 019 497,00	47 975 117,00	47 350 284,52	98,7%	6,8%
	Razem	719 563 871,00	722 477 285,63	700 185 938,02	96,9%	100,0%

Wydatki budżetu województwa w 2019 roku zostały zaplanowane wg uchwały budżetowej na poziomie 795 574 686,00 PLN i zmniejszyły się w wyniku wprowadzonych zmian uchwałami Zarządu i Sejmiku o kwotę 18 113 904,37 PLN do wysokości 777 460 781,63 PLN. Zrealizowane zostały w wysokości 685 882 894,89 PLN, co stanowi 88,2% przyjętego planu rocznego.

Wydatki bieżące zaplanowane w kwocie 380 027 611,63 PLN zostały zrealizowane w kwocie 339 067 847,28 PLN, co stanowi 89,2% planu, a wydatki majątkowe zaplanowane w kwocie 397 433 170,00 PLN zostały zrealizowane w kwocie 346 815 047,61 PLN, co stanowi 87,3% planu.

Wydatki majątkowe zrealizowane w 2019 r. stanowią ponad 50 % udziału w odniesieniu do wykonanych wydatków ogółem.

Tabela 19. Wydatki budżetu w podziale na obszary

Dział	Wyszczególnienie	Plan po zmianach 2019	Wykonanie 2019	% wyk./plan
600	Infrastruktura, Transport i Komunikacja	466 135 906,00	429 318 610,62	92,1%
750	Administracja publiczna	80 435 083,26	71 087 707,29	88,4%
921	Kultura i dziedzictwo narodowe	48 554 792,00	45 514 739,60	93,7%
851	Ochrona zdrowia	45 594 118,00	41 977 642,50	92,1%
801,730	Oświata i szkolnictwo wyższe	41 594 498,00	34 845 298,13	83,8%
852,853,855	Polityka społeczna, rodzina i bezrobocie	24 877 657,00	22 911 236,42	92,1%
700,710	Gospodarka mieszkaniowa i działalność usługowa	12 882 062,00	10 226 679,58	79,4%
010, 050	Rolnictwo	9 894 789,37	8 845 866,46	89,4%
900,925	Ochrona przyrody i środowiska	8 627 375,00	6 623 182,80	76,8%
150, 400	Przedsiębiorczość i innowacje	20 818 138,00	4 568 503,89	21,9%
757,758	Obsługa długu publicznego i rezerwy	11 315 743,00	4 361 063,77	38,5%
630,926	Sport i turystyka	4 452 305,00	4 315 322,27	96,9%
754	Bezpieczeństwo publ. i ochrona ppoż.	1 242 526,00	854 169,33	68,7%
720	Spółeczeństwo informacyjne	1 035 789,00	432 872,23	41,8%
	suma	777 460 781,63	685 882 894,89	88,2%

Największa kwota zrealizowanych wydatków dotyczyła działu 600 „Transport i łączność”, głównie zadań w zakresie dróg wojewódzkich oraz wykonywania krajowych pasażerskich przewozów kolejowych i autobusowych.

Na wielkość wykonania wydatków ogółem miały przede wszystkim wpływ wydatki na projekty własne z udziałem środków z Unii Europejskiej (333 871 483,45 PLN) wykonane w wysokości (84,0% planu), głównie realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020, Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Programu LIFE 2017.

Uzyskane dochody budżetu stanowiły kwotę wyższą niż wykonane wydatki i na koniec 2019 roku uzyskana została nadwyżka budżetu w kwocie **14 303 043,13 PLN** przy planowanym deficycie w wysokości 54 983 496,00 PLN.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku zaplanowane w wysokości 74 522 681,00 PLN **przychody** Województwa wykonano na kwotę 90 911 814,75 PLN, tj. na poziomie 122%. Zaplanowane przychody służą przede wszystkim do sfinansowania planowanego deficytu budżetowego oraz spłaty wcześniej zaciągniętego zobowiązania z tytułu kredytu.

Rozchody zaplanowane w wysokości 19 539 185,00 PLN zostały wykonane w kwocie 18 252 587,00 PLN, tj. 93,4% i wynikają ze spłaty otrzymanego zagranicznego kredytu w kwocie 15 850 000,00 PLN w ramach zawartej umowy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym w Luksemburgu oraz udzielonych pożyczek w łącznej wysokości 2 402 587,00 PLN.

Za sytuację korzystną należy uznać fakt, że województwo na koniec 2019 roku osiągnęło nadwyżkę operacyjną w kwocie 137 548 427,36 PLN, znacznie powyżej planowanej wielkości 97 148 820,00 PLN, co stanowi ponad 141,6% planu. Pozwala to zapobiec sytuacji niewypłacalności samorządu i utraty długookresowej płynności oraz przeciwdziałać zjawisku finansowania działalności bieżącej (operacyjnej) środkami obcymi.

Dług na dzień 31 grudnia 2019 roku stanowił kwotę 134 640 525,82 PLN, w tym kredyt zaciągnięty w Europejskim Banku Inwestycyjnym kwotę 134 616 666,68 PLN oraz zobowiązania finansowe, które wykazują ekonomiczne podobieństwo do kredytu/pożyczki (umowy z operatorem sieci komórkowych) kwotę 23 859,14 PLN. Spłata kredytu spełnia wymogi wynikające z art. 243 ustawy o finansach publicznych.

Szczegółowa informacja o wykonaniu budżetu za 2019 r. zawarta jest w „Sprawozdaniu z wykonania budżetu województwa za 2019 rok”, przyjętym Uchwałą nr 1910/20 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 31 marca 2020 roku.

5. DZIAŁALNOŚĆ ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W RAMACH REALIZACJI POLITYK, PROGRAMÓW, STRATEGII I POZOSTAŁYCH DOKUMENTÓW

Ta część Raportu zawiera opis działalności Zarządu Województwa Świętokrzyskiego w ramach realizacji polityk, programów, strategii i pozostałych dokumentów mających na celu wdrażanie zapisów Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego.

Podstawę prawną zakresu działalności samorządu województwa, w tym zadań realizowanych przez zarząd województwa stanowi m.in. art. 14 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa. Uwzględniając powyższy zakres zadań samorządu województwa oraz kompetencje zarządu obejmujące kreowanie regionalnych polityk sektorowych służących realizacji celów strategicznych województwa, dla potrzeb przygotowania niniejszego Raportu przyjęto 14 obszarów tematycznych nawiązujących do zadań realizowanych przez poszczególne departamenty Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego i nadzorowane przez nie jednostki organizacyjne województwa. Są to:

1. Gospodarka i innowacje
2. Bezrobocie i rynek pracy
3. Infrastruktura, transport i komunikacja
4. Edukacja
5. Kultura i dziedzictwo narodowe
6. Sport i turystyka
7. Ochrona zdrowia
8. Polityka społeczna
9. Społeczeństwo informacyjne
10. Rolnictwo i obszary wiejskie
11. Ochrona przyrody i środowiska
12. Geodezja i planowanie przestrzenne
13. Promocja i współpraca zagraniczna
14. Gospodarowanie mieniem wojewódzkim

Informacja o działalności Zarządu Województwa Świętokrzyskiego w roku 2019 usystematyzowana w układzie obszarów tematycznych pozwala na ocenę działań ukierunkowanych na realizację celów Strategii Rozwoju Województwa. Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono powiązanie celów strategicznych SRWŚ 2020 z przyjętymi obszarami tematycznymi.

Tabela 20. Powiązanie celów strategicznych SRWŚ 2020 z przyjętymi obszarami tematycznymi

Nr celu	Cele strategiczne SRWŚ 2020	Obszary tematyczne wpływające na realizację celu SRWŚ
Cel 1.	Koncentracja na poprawie infrastruktury regionalnej	<ul style="list-style-type: none"> - Bezrobocie i rynek pracy - Infrastruktura, transport i komunikacja - Edukacja - Kultura i dziedzictwo narodowe - Ochrona zdrowia - Polityka społeczna - Geodezja i planowanie przestrzenne
Cel 2.	Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego regionu	<ul style="list-style-type: none"> - Gospodarka i innowacje - Edukacja - Gospodarowanie mieniem wojewódzkim - Nieruchomości, geodezja i planowanie przestrzenne - Ochrona zdrowia - Promocja i współpraca zagraniczna - Kultura i dziedzictwo narodowe - Rolnictwo i obszary wiejskie - Sport i turystyka - Infrastruktura, transport i komunikacja
Cel 3.	Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki regionu	<ul style="list-style-type: none"> - Bezrobocie i rynek pracy - Edukacja - Sport i turystyka - Ochrona zdrowia - Polityka społeczna - Gospodarka i innowacje - Gospodarowanie mieniem wojewódzkim - Społeczeństwo informacyjne
Cel 4.	Koncentracja na zwiększeniu roli ośrodków miejskich w stymulowaniu rozwoju gospodarczego regionu	<ul style="list-style-type: none"> - Kultura i dziedzictwo narodowe - Promocja i współpraca zagraniczna - Infrastruktura, transport i komunikacja - Polityka społeczna - Edukacja - Nieruchomości, geodezja i planowanie przestrzenne
Cel 5.	Koncentracja na rozwoju obszarów wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> - Rolnictwo i obszary wiejskie - Ochrona przyrody i środowiska - Ochrona zdrowia - Edukacja - Sport i turystyka - Bezrobocie i rynek pracy
Cel 6.	Koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju regionu	<ul style="list-style-type: none"> - Infrastruktura, transport i komunikacja - Ochrona przyrody i środowiska - Rolnictwo i obszary wiejskie - Społeczeństwo informacyjne - Gospodarka i innowacje

Źródło: Opracowanie własne.

GOSPODARKA I INNOWACJE

Działania w ramach obszaru tematycznego Gospodarka i innowacje, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego realizuje głównie za pośrednictwem Departamentu Inwestycji i Rozwoju UMWS.

Dokumentem strategicznym regulującym zadania na poziomie województwa w obszarze gospodarki jest **Strategia Badań i Innowacyjności (RIS3) Od absorpcji do rezultatów – jak pobudzić potencjał województwa świętokrzyskiego 2014-2020+**, przyjęta przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego Uchwałą Nr XL/706/14, z dnia 24 lutego 2014 r. Jest monitorowana przez Departament Inwestycji i Rozwoju i obowiązuje do końca 2020 roku.

Strategia RIS3 opiera się na idei tzw. inteligentnych specjalizacji, jako obszarów aktywności gospodarczej, które mają potencjał, aby generować wzrost gospodarczy oparty na innowacjach, przedsiębiorczości i konkurencyjności.

Główne inteligentne specjalizacje województwa świętokrzyskiego zapisane w Strategii Badań i Innowacyjności (RIS3) to:

- przemysł metalowo-odlewniczy;
- nowoczesne rolnictwo i przetwórstwo spożywcze;
- zasobooszczędne budownictwo;
- turystyka zdrowotna i prozdrowotna.

Inteligentne specjalizacje województwa świętokrzyskiego są wspierane przez trzy obszary horyzontalne:

- technologie informacyjno-komunikacyjne;
- branża targowo-kongresowa;
- zrównoważony rozwój energetyczny.

Aby spełnić warunek *ex-ante* 1.1 *Badania naukowe i innowacje* w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020 został opracowany i przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Świętokrzyskiego nr 1031/15 z dnia 23 grudnia 2015r. Plan Wykonawczy Strategii Badań i Innowacyjności (RIS3). Dokument zawiera informacje na temat doświadczeń i ścieżki wyboru inteligentnych specjalizacji, a także możliwych źródeł finansowania RIS3. Za pośrednictwem tego dokumentu opracowano katalog działań wspierających inteligentne specjalizacje, a także określono system zarządzania, monitorowania i ewaluacji RIS3. Określone w Planie Wykonawczym wskaźniki, są cyklicznie monitorowane. 13 czerwca 2016r. Komisja Europejska zaakceptowała ww. warunek *ex-ante*.

Zgodnie z zapisami „Strategii Badań i Innowacyjności (RIS3). Od absorpcji do rezultatów – jak pobudzić potencjał województwa świętokrzyskiego 2014-2020+”, jak również w celu optymalizacji działań związanych z koncepcją rozwoju inteligentnych specjalizacji regionu świętokrzyskiego 15 czerwca 2015r. dokonano wyboru Konsorcjów na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji województwa świętokrzyskiego, w ramach którego dla każdej z 7 inteligentnych specjalizacji wyłoniona została priorytetowa grupa docelowa - Konsorcjum - skupiające niezależne podmioty działające w obszarze danej inteligentnej specjalizacji województwa świętokrzyskiego. Kluczowym zadaniem powierzonym Konsorcjom jest wdrażanie koncepcji rozwoju inteligentnych specjalizacji. Konsorcja są reprezentowane przez Koordynatorów. Spotkania członków konsorcjów odbywają się na bieżąco i mają charakter konferencji, spotkań informacyjnych czy forów branżowych. Ich zadaniem jest m.in. stymulowanie współpracy podmiotów działających w obszarze inteligentnej specjalizacji oraz wzajemne doradztwo i wymiana informacji. Uczestnikami tych wydarzeń są podmioty ze

środowisk biznesowych, naukowych i około biznesowych reprezentowanymi przez przedsiębiorców, Instytucje Otoczenia Biznesu czy uczelnie wyższe.

Inteligentne specjalizacje województwa świętokrzyskiego są również ściśle powiązane z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020. W ramach niektórych działań określone zostało dodatkowe obligatoryjne lub punktowe kryterium związane z wpisywaniem się projektów w inteligentne specjalizacje. W przypadku Działania 1.1 Wsparcie infrastruktury B+R oraz Działania 1.2 *Badania i rozwój w sektorze świętokrzyskiej przedsiębiorczości* wszystkie realizowane projekty muszą wpisywać się w ww. obszary natomiast w ramach Działania 2.5 *Wsparcie inwestycyjne sektora MŚP* stanowi to kryterium punktowe.

Co roku Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego zleca wykonanie badania ewaluacyjnego mającego na celu bieżący monitoring rozwoju inteligentnych specjalizacji w województwie świętokrzyskim. W 2019 r. przeprowadzono zostało badanie ewaluacyjne, którego celem była ocena skuteczności realizacji celów dokumentu *pn. Strategia Badań i Innowacyjności (RIS3) Od absorpcji do rezultatów – jak pobudzić potencjał województwa świętokrzyskiego 2014-2020+*. Jego wyniki umożliwiły ocenę doboru regionalnych inteligentnych specjalizacji oraz określiły, które obszary/podobszary miały i mają największy wpływ na rozwój gospodarczy województwa. W związku z tym, że w 2020 roku kończy się okres obowiązywania obecnej Strategii RIS3, w roku 2019 rozpoczęto procedurę aktualizacji tego dokumentu. Zaktualizowana Strategia określi kierunki polityki innowacyjnej regionu do 2030 roku oraz wskaże usprawnienia procesów zarządzania oraz ukierunkowania interwencji na obszary o potencjalnie największej dynamice wzrostu.

Poniżej przedstawiono główne zadania na rzecz wsparcia innowacyjności i konkurencyjności świętokrzyskiej gospodarki realizowane w 2019 roku przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego.

Działalność Centrum Obsługi Inwestora i Przedsiębiorczości (COIP)

Do podstawowych działań Centrum Obsługi Inwestora i Przedsiębiorczości należą przede wszystkim aktywności związane z procesem obsługi inwestorów krajowych i zagranicznych zainteresowanych działalnością na terenie województwa świętokrzyskiego. W tym zakresie, we współpracy z PAIH oraz regionalnymi instytucjami toczenia biznesu (SSE Starachowice, ŚCITT, SIPH), prowadzone są działania z zakresu marketingu inwestycyjnego w kraju i za granicą. Realizacji tych zadań służy między innymi aplikacja mapowa dostępna online z bazą terenów inwestycyjnych w całym regionie, którą aktualizuje i prowadzi oddział COIP. Udzielane są również kompleksowe, wysokiej jakości i nieodpłatne usługi informacyjne w zakresie niezbędnym do planowania i realizacji eksportu przez przedsiębiorców.

Ponadto w ramach pracy COIP nadzorowane jest wykonywanie umów w zakresie ponownego wykorzystania środków w perspektywie finansowej 2007-2013, zawartych z instytucjami pożyczkowymi i poręczeniowymi działającymi w regionie. W ramach ww. umów, do sześciu instytucji przekazana została kwota ponad 118 mln zł, celem wsparcia i ułatwienia dostępności instrumentów finansowych dla regionalnych przedsiębiorstw. Tylko w 2019 r. przedmiotowe instytucje udzieliły przedsiębiorcom prowadzącym działalność na terenie województwa świętokrzyskiego, poręczeń i pożyczek w kwocie prawie 34 mln zł. Od początku zaś funkcjonowania ww. umów tj. od 2017 r. kwota udzielonych poręczeń i pożyczek wyniosła już ponad 113 mln zł.

Promocja gospodarcza kluczowych branż gospodarki regionu

W 2019 roku kontynuowane były prace związane z promocją gospodarczą regionu w ramach projektu pn. „Świętokrzyskie - hard to pronounce, easy to do business in” realizowanego ze środków UE, które zlokalizowane są w RPO WŚ 2014 – 2020, działanie 2.4. Promocja gospodarcza kluczowych branż gospodarki regionu. Podstawowym celem projektu jest promocja gospodarcza województwa, prowadząca do rozwoju gospodarczego regionu, wzrostu inwestycji krajowych i zagranicznych, podniesienia potencjału pro-eksportowego świętokrzyskich przedsiębiorstw oraz wzmocnienia rozpoznawalności województwa pod kątem gospodarczym, ze szczególnym uwzględnieniem siedmiu inteligentnych specjalizacji. Projekt ma na celu zbudowanie spójnego modelu promocji gospodarczej dla przedsiębiorców i potencjalnych inwestorów.

W 2019 r. w ramach projektu zrealizowano szereg działań, które przyczyniły się do realizacji założonych celów. W Busku – Zdroju i Sandomierzu zorganizowane zostały konferencje połączone z misjami przyjazdowymi przedsiębiorców zagranicznych zainteresowanych współpracą z lokalnymi podmiotami (odpowiednio dla sektora turystyki zdrowotnej w dniach 12 – 15 czerwca i rolno - spożywczej 28 – 31 sierpnia 2019). W ramach ww. wydarzeń ponad 20 zagranicznych przedsiębiorców uczestniczyło w wizytach studyjnych i spotkaniach biznesowych z przedstawicielami regionalnych firm. Ponadto zorganizowano dwa spotkania B2B przy okazji wydarzeń targowych na Targach Kielce, których celem było stworzenie warunków dla bezpośrednich spotkań branżowych z innymi przedsiębiorcami z kraju i zagranicy. W 2019 r. spotkania odbyły się na targach AGROTRAVEL i HEALTH & BEAUTY 30.11.2019 r. oraz AGROTECH 15.03.2019 r. W kilkudziesięciu zorganizowanych spotkaniach biznesowych uczestniczyło prawie 40 przedsiębiorców z kraju i zagranicy.

Projekt „Popytowy System Innowacji – rozwój MŚP w regionie świętokrzyskim poprzez profesjonalne usługi doradcze”

W 2019 r. kontynuowana była realizacja projektu „Popytowy System Innowacji – rozwój MŚP w regionie świętokrzyskim poprzez profesjonalne usługi doradcze”. Ogłoszono pierwszy nabór na vouchery dla MŚP na realizację usług doradczych (standardowych/ specjalistycznych) dostosowanych do indywidualnych potrzeb przedsiębiorstwa.

Równolegle prowadzone były szerokie konsultacje powiatowe dla potencjalnych beneficjentów oraz kampania informacyjna. W celu dotarcia do szerokiej grupy odbiorców z różnych branż w ramach kampanii wykorzystano środki masowego przekazu takie jak prasa, Internet, radio. Ponadto opublikowano 6 artykułów prasowych w dwóch dziennikach regionalnych o zasięgu województwa.

Ostatecznie, po zakończeniu oceny podpisano 65 umów, w których dofinansowanie wyniosło ponad 3 mln zł. Najwięcej voucherów zostało przyznanych na usługi doradcze związane z opracowaniem biznes planów oraz usługi w zakresie optymalizacji procesów biznesowych i wsparcia w opracowaniu dedykowanych systemów informatycznych. Usługi, które również cieszyły się dużym zainteresowaniem przedsiębiorców to: wydanie opinii o innowacyjności, wpływ planowanej inwestycji na środowisko, audyt efektywności energetycznej.

W listopadzie 2019 r. rozpoczęto drugi nabór na vouchery, w którym ocena formularzy zgłoszeniowych zakończyła się II kwartale 2020 r. Szeroki charakter usług, który przedsiębiorca sam dopasowuje do własnych potrzeb, uproszczone reguły aplikowania i otrzymania dofinansowania, powodują bardzo duże zainteresowanie przedsiębiorców realizacją usług doradczych.

Projekt „Innowacyjna edukacja – nowe możliwości zawodowe”

Zgodnie z założeniami projektu „Innowacyjna edukacja – nowe możliwości zawodowe” w 2019 roku zrealizowane zostało wsparcie dla Grantobiorców w postaci przeprowadzenia indywidualnych zajęć z doradztwa zawodowego dla 390 uczniów i uczennic oraz zorganizowania grupowych kursów pedagogicznych dla 45 pracowników przedsiębiorstw z terenu województwa świętokrzyskiego. Ponadto udostępniono dla Grantobiorców specjalistyczne usługi doradcze świadczone przez ekspertów zewnętrznych w 5 zakresach tematycznych. W 2019 r. zostały zorganizowane stoiska na tematycznych targach branżowych, na których miały okazję bezpłatnie zaprezentować się szkoły, uczniowie i przedsiębiorcy uczestniczący w projekcie.

W wyniku ogłoszonego w dniu 18 lutego 2019 r. II naboru dla Grantobiorców, dofinansowanie otrzymały 3 nowe granty realizowane przez: Niepubliczne Technikum Zawodowe w Kielcach, Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie oraz Fundację Agencję Rozwoju Regionalnego w Starachowicach. Umowy z Grantobiorcami zostały podpisane w dniu 3 lipca 2019 r. podczas III posiedzenia Komitetu Sterującego ds. rozwoju kształcenia praktycznego, powołanego w ramach projektu.

W celu zachęcenia do udziału w naborze przeprowadzono spotkania informacyjne w 5 powiatach województwa świętokrzyskiego, w których udział wzięli potencjalni Grantobiorcy i przedsiębiorcy z regionu. W ramach działań promujących i upowszechniających projekt ukazały się 3 artykuły branżowe oraz w okresie 12.12 – 20.12.2019 r. wyemitowano spoty radiowe w Radiu Kielce.

Działalność Domu Polski Wschodniej w Brukseli (DPW)

Dom Polski Wschodniej w Brukseli to wspólne przedstawicielstwo regionów Polski Wschodniej, które powstało w dniu 2 grudnia 2009 r., na mocy porozumienia zawartego pomiędzy województwami: lubelskim, podkarpackim, podlaskim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim. Celem tej inicjatywy jest współpraca i koordynacja działań pięciu regionów, która umożliwi pełniejsze wykorzystanie atutów oraz głównych szans rozwojowych, w tym wspólnego potencjału inwestycyjnego województw Polski Wschodniej. Koordynatorami aktywności DPW w zakresie wspólnych działań i reprezentacji na forum wszelkich instytucji Unii Europejskiej są zmieniający się corocznie Marszałkowie poszczególnych województw.

W roku 2019 Województwo Świętokrzyskie prowadziło zarówno działania indywidualne jak również inicjatywy wspólne w ramach Domu Polski Wschodniej w Brukseli. Celem działań indywidualnych w 2019 r. była promocja progospodarcza regionu, a także budowanie relacji i sieci kluczowych kontaktów w instytucjach europejskich w Brukseli.

W ramach indywidualnych zadań zorganizowano m.in.:

- *Dwudniowe spotkanie z przedstawicielami Europejskiego Banku Inwestycyjnego* dotyczące: możliwości uzyskania wsparcia przy realizacji dużych, wieloletnich przedsięwzięć; udzielania kredytów na preferencyjnych warunkach na projekty wspierające cele Unii Europejskiej; prezentacji oferty inwestycyjnej EBI na współfinansowanie przyszłych projektów związanych z rewitalizacją oraz dalszą rozbudową infrastruktury uzdrowskiej na terenie Świętokrzyskiego Trójkąta Uzdrowskiego „Busko-Zdrój – Solec-Zdrój – Kazimierza Wielka;
- *Wizytę delegacji reprezentującej Agencję Rozwoju Regionu PORA z Koprivničko-križevačke županije* - szereg spotkań m.in. z UM Kielce, FARR Starachowice, KPT Kielce, UMiG Staszów, UG Bogoria, Kurozwęki nt. wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie wdrażania środków unijnych przez region świętokrzyski

- *Wizytę przedstawicieli Regionu Bańska Bystrzyca ze Słowacji* - spotkanie dotyczące wymiany doświadczeń w sprawie Europejskiej Inicjatywy „CATCHING – UP REGIONS” wdrażanej w regionie świętokrzyskim.

W ramach działań Domu Polski Wschodniej w Brukseli odbyło się wiele spotkań, konferencji oraz Targów pozwalających na pozyskanie informacji nt. bieżących problemów i wyzwań stojących przed Regionami Polski Wschodniej oraz umożliwiających promocję gospodarczą i turystyczną województw. Województwa Polski Wschodniej prowadzące wspólnie przedsięwzięcie jakim jest DPW był organizatorem lub współorganizatorem poniższych wydarzeń:

- 1) *6 spotkań z ekspertami będącymi przedstawicielami instytucji unijnych oraz politykami* dotyczących m.in. nowego programu europejskiego „HORYZONT EUROPA”; finansowania projektów samorządowych z funduszy zewnętrznych; stanu negocjacji Wspólnej Polityki Rolnej w kolejnej perspektywie finansowej; ogólnych założeń rozwoju regionalnego Unii Europejskiej oraz polityki spójności w nowej perspektywie budżetowej na lata 2021-2027;
- 2) *Wigilia w DPW* - podsumowanie działań Domu Polski Wschodniej i przekazanie koordynacji przez Województwo Świętokrzyskie na rzecz Województwa Warmińsko-Mazurskiego;
- 3) *„Polish Run” w Brukseli* - promocja Polski, a w szczególności Regionów Polski Wschodniej, aktywizacja ludzi kochających sport amatorsko i zawodowo, propagowanie zdrowego i sportowego trybu życia;
- 4) *Seminarium „Partnerstwo Wschodnie po 2020”* - podsumowanie dotychczasowej współpracy województw podlaskiego, podkarpackiego, lubelskiego, warmińsko-mazurskiego oraz świętokrzyskiego w kontekście Partnerstwa Wschodniego;
- 5) *Konferencja „Perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2021 – 2027 szansą na rozwój regionów Polski Wschodniej”*- prezentacja założeń i możliwości finansowych polityki spójności UE na lata 2021-2027, w tym przyszłości Programu Polska Wschodnia oraz podsumowanie 10 lat funkcjonowania Domu Polski Wschodniej w Brukseli, a także dotychczasowych doświadczeń – korzyści i trudności we wdrażaniu środków unijnych w obecnej perspektywie finansowej w kontekście Regionalnych Programów Operacyjnych.

Ponadto DPW wykupił stoiska podczas 4 wydarzeń targowych, co umożliwiło uczestnictwo przedsiębiorstwom, instytucjom oraz organizacjom z województw Polski Wschodniej w poniższych imprezach wystawienniczych:

- *Salon Turystyczny VAKANZ 2019, Luxemburg* - promowanie oferty GreenVelo, turystyki leczniczej oraz agroturystyki regionów Polski Wschodniej;
- *„FIETS EN WANDELBEURS”, Gandawa* - promocja szlaku rowerowego GreenVelo.pl oraz turystyki aktywnej w 5 regionach Polski Wschodniej;
- *Targi Rolnictwa, Leśnictwa oraz Agrobiznesu – Foire de Libramont, Tiel;*
- *Hannover Messe* w Niemczech.

Świętokrzyski Racjonalizator oraz Świętokrzyska Nagroda Jakości

Samorząd Województwa w celu realizacji zadań związanych z promocją przedsiębiorczości i innowacyjności prowadzi również konkursy: Świętokrzyski Racjonalizator oraz Świętokrzyska Nagroda Jakości.

Celem pierwszego z nich jest wyłanianie szczególnie wartościowych inicjatyw w najważniejszych obszarach aktywności gospodarczej, o dużym znaczeniu dla innowacyjnego rozwoju Województwa Świętokrzyskiego. W 2019 r., w ramach XI edycji Konkursu Świętokrzyski Racjonalizator Komisja

Konkursowa przyznała dwie Nagrody Główne, trzy Wyróżnienia oraz sześć Nagród za zgłoszone wynalazki.

Ideą Świętokrzyskiej Nagrody Jakości jest przede wszystkim obiektywna i rzetelna ocena wdrożonych rozwiązań organizacyjno-systemowych. Dodatkowo, udział w Konkursie stanowi okazję do bezstronnej zewnętrznej oceny pozycji organizacji na tle konkurencji, a także pozwala poszerzyć wiedzę nt. nowoczesnych metod i systemów zarządzania przedsiębiorstwem poprzez uczestnictwo w organizowanych spotkaniach poświęconych zagadnieniom z zakresu szeroko rozumianej jakości. W ramach XXI edycji Nagrody w 2019 r. Kapituła Konkursu przyznała trzy Nagrody Główne.

Projekty międzynarodowe

Wsparcie rozwoju innowacyjności, wzmocnienie konkurencyjności regionu odbywało się również przez realizację w 2019 roku następujących projektów międzynarodowych:

„ENERSELVES”

Projekt realizowany jest w ramach programu Unii Europejskiej INTERREG EUROPE Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna, Cel szczegółowy 3.1 Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego, związanych z przejściem na gospodarkę niskoemisyjną. Projekt ma na celu podejmowanie przedsięwzięć związanych z promocją energooszczędnych rozwiązań stosowanych w krajach partnerskich. Polega na wymianie międzynarodowych rozwiązań w tej dziedzinie i służy jak najszerzej implementacji takich działań w województwie świętokrzyskim. Dostarczy on również informacji m.in. nt. warunków środowiskowych dla inwestowania w odnawialne źródła energii w regionach partnerskich.

W projekcie biorą udział partnerzy z Polski, Hiszpanii, Włoch, Malty, Szwecji i Rumunii. W ramach projektu powstanie zestaw dobrych praktyk w obszarze energooszczędnego budownictwa z innowacyjnymi rozwiązaniami mającymi wpływ na ochronę środowiska. W szczególności dotyczy to projektów, które otrzymały wsparcie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego w obszarze budowy lub modernizacji jednostek, które wytwarzają energię zarówno elektryczną jak i ciepłą wykorzystując, w tym celu np. biogaz, biomasę, energię słoneczną, wiatru oraz wody.

„Polityki w zakresie odnawialnych źródeł energii w przemyśle (RESINDUSTRY)”

Projekt realizowany jest w ramach programu Unii Europejskiej INTERREG EUROPE Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna, Cel szczegółowy 3.1 Poprawa wdrażania polityk i programów rozwoju regionalnego, związanych z przejściem na gospodarkę niskoemisyjną. RESINDUSTRY ma na celu zwiększenie niezależności energetycznej sektora przemysłu UE poprzez zmniejszenie jego energochłonności poprzez większą integrację OZE. Długofalowym celem jest zwiększenie konkurencyjności przemysłu poprzez obniżenie rachunku za energię, zwiększenie ich niezależności energetycznej, a tym samym oddzielenie kosztów energii od geopolitycznych efektów zewnętrznych. Aby osiągnąć te długoterminowe cele strategiczne, celem krótkoterminowym jest zwiększenie inwestycji w OZE w przemyśle poprzez ulepszenie operacji dzięki nowym politykom promocji OZE. W 2019 r. odbyło się pierwsze wydarzenie, które zapoczątkowało fazę 1 projektu RESINDUSTRY. Wydarzenie zgromadziło partnerów projektu, lokalnych, regionalnych i krajowych interesariuszy działających w dziedzinie odnawialnych źródeł energii (OZE) w przemyśle, a także przedstawicieli sektora finansowego, zajmujących się finansowaniem inwestycji w efektywność energetyczną.

„KEEP ON - Effective policies for durable and self-sustainable projects in the cultural heritage sector”

W 2019 r. w ramach realizowanego od 2018 r. międzynarodowego projektu w celu stworzenia płaszczyzny transparentnego dialogu i współpracy oraz wymiany poglądów powołano Regionalną Grupę Interesariuszy projektu Keep On. W jego skład weszły kluczowe instytucje z regionu świętokrzyskiego, działające w obszarze tematycznym i mające bezpośredni wpływ na kształtowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego w regionie. W roku 2019 r. zorganizowano 3 spotkania Interesariuszy. W dniach 15-17.10.2019 r. odbyło się 3-dniowe spotkanie Partnerów Projektu, podczas którego zorganizowano: wizytę studyjną po dobrych praktykach w regionie (Chęciny-Tokarnia-Podzamcze), Ponadnarodową Konferencję Keep On Policy Summit z udziałem ponad 100 zaproszonych gości, warsztaty z Interesariuszami oraz Spotkanie Komitetu Sterującego projektu Keep On. Ponadto w ramach projektu, eksperci zewnętrzni przeprowadzili strategiczną „Analizę trwałości przedsięwzięć z zakresu kultury i dziedzictwa kulturowego, dofinansowanych z Unii Europejskiej w Województwie Świętokrzyskim” oraz opracowali Przewodnik Dobrych Praktyk, którym wyróżniono 13 projektów z instytucji i gmin, realizujących najbardziej efektywne projekty unijne w obszarze dziedzictwa kulturowego w regionie świętokrzyskim.

“ATM for SME’s - Access to Microfinance for Small and Medium-sized Enterprises”

W ramach Projektu „Access to Microfinance for Small and Medium-sized Enterprises” (“Dostęp do mikrofinansowania dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw”) – ATM for SMEs odbyły się dwa spotkania z interesariuszami projektu m.in. funduszami pożyczkowymi i poręczeniowymi, regionalnymi instytucjami wspierającymi przedsiębiorczość, instytucjami otoczenia biznesu, a także regionalnymi przedsiębiorcami, dotyczące podsumowania dotychczasowych działań w projekcie oraz wskazania możliwych rozwiązań i usprawnień w modelu wdrażania instrumentów finansowych w ramach Planu Działań. Ponadto opracowano Regionalny Plan Działania Projektu, który koncentruje się na dwóch najważniejszych celach regionalnych tj.:

- Działanie I: *Zaprojektowanie partnerskiego modelu wdrażania instrumentów finansowych w strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego* - celem działania jest zawarcie w aktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego zapisów, dotyczących systemu wsparcia przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim z pomocą instrumentów finansowych, polegającego na ścisłej współpracy funduszy pożyczkowych i poręczeniowych z samorządami lokalnymi na bazie lokalnych partnerstw.
- Działanie II : *Uruchomienie dodatkowego wsparcia zwrotnego dla MŚP w regionie* - realokacja Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz aktualizacja Strategii Inwestycyjnej czego rezultatem będzie uruchomienie w regionie świętokrzyskim dodatkowego wsparcia zwrotnego dla MŚP oraz bardziej efektywne wsparcie firm, zgodne z ich potrzebami, umożliwiające rozwój oraz wzmacnianie ich pozycji rynkowej.

„Rural RDI milieus in transition towards smart Bioeconomy Clusters and Innovation Ecosystems”

Województwo świętokrzyskie za pośrednictwem Gabinetu Marszałka Województwa realizuje projekt #R043 RDI2CluB „RDI2CluB” (*Działania wspierające Badania, Rozwój i Innowacje na terenach wiejskich w kierunku tworzenia klastrów i innowacyjnych ekosystemów w ramach inteligentnej biogospodarki*) współfinansowany jest z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach programu INTERREG Region Morza Bałtyckiego 2014-2020.

Jest to projekt flagowy w obszarze Polityki Biogospodarki w ramach Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego (EUSBSR). Realizowany jest od 01.10.2017 r. do 30.09.2020 r. przez 12 partnerów z 5 krajów, tj.: Finlandii, Polski, Norwegii, Estonii i Łotwy oraz przez 6 organizacji stowarzyszonych. Każde państwo reprezentuje konsorcjum, w skład którego wchodzi przedstawiciele administracji, nauki i biznesu.

Liderem projektu jest Uniwersytet Nauk Stosowanych JAMK z Regionu Centralnej Finlandii – regionu współpracującego z województwem świętokrzyskim od 2004 roku w ramach kontaktów nieformalnych, a od 2008 r. w ramach podpisanej umowy o współpracy międzyregionalnej. Projekt wspiera obszary wiejskie uczestniczące w projekcie w pełnym wykorzystaniu potencjału biogospodarki. Temu celowi służy m.in. wypracowanie w ramach projektu regionalne profile biogospodarki regionów partnerskich oraz plany działań, których celem jest rozwój regionalny. Polski pilotaż realizowany jest na terenie Gmin Busko-Zdrój i Solec-Zdrój. Jego celem jest zmiana podejścia lokalnych społeczności małych miast/obszarów wiejskich wobec zanieczyszczeń powietrza (niskiej emisji wytwarzanej przez domy mieszkalne opalane paliwami kopalnymi). W ramach pilotażu prowadzone są badania jakości powietrza przy użyciu drona, jako uzupełnienie danych zbieranych przez certyfikowane stacjonarne stacje badawcze.

Całkowity budżet trzyletniego projektu wynosi ponad 2,7 mln Euro. Budżet Województwa Świętokrzyskiego (Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego) na lata 2017-2020 wynosi 116 173,45 EUR, przy 85% dofinansowaniu z programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020 i 15% wkładzie własnym.

Działania na rzecz rozwoju gospodarki regionu realizują również spółki prawa handlowego, w których województwo posiada udziały, tj.

- Fundusz Pożyczkowy Województwa Świętokrzyskiego Sp. z o.o.,
- Świętokrzyski Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.,
- Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o.

Fundusz Pożyczkowy Województwa Świętokrzyskiego Sp. z o.o. realizował w 2019 r. działania polegające na udzielaniu pożyczek obrotowych i inwestycyjnych dla przedsiębiorców z segmentu MSP, koncentrujących swoją działalność na terenie województwa świętokrzyskiego. W 2019 r., Fundusz realizował następujące inicjatywy:

- Projekt 1.3 *Tworzenie i rozbudowa funduszy pożyczkowych i poręczeniowych*, Oś priorytetowa 1. *Rozwój przedsiębiorczości* Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013. Celem ww. projektu było udzielenie pożyczek w kwocie min. 51 mln PLN. Cel zrealizowano w latach poprzednich na kwotę 123 661 797,00 PLN, a w 2019 r. kontynuowano rozliczanie spłaty udzielonych w ramach projektu pożyczek.
- Realizacja Umowy nr: DPR-VIII.043.37.2016/6 w ramach Projektu: *Utworzenie i dokapitalizowanie Funduszu Pożyczkowego Województwa Świętokrzyskiego Sp. z o.o.* Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013. Celem projektu jest udzielenie min 400 pożyczek w kwocie min. 130 mln PLN, do końca 2026 r. Realizacja na koniec 2019 r. to 156 pożyczek na kwotę 52 223 374,85 PLN.
- Umowa Operacyjna Nr 2/RPSW/12617/2018/DIF/102 zawarta pomiędzy Funduszem Pożyczkowym Województwa Świętokrzyskiego Sp. z o.o. a Bankiem Gospodarstwa Krajowego, pełniącym funkcję Menadżera. Celem projektu jest udzielenie 262 pożyczek

na kwotę 61 597 430,76 PLN. Realizacja projektu na koniec 2019 r. to 232 podpisane umowy na kwotę 35 916 614,39 PLN.

Świętokrzyski Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o. realizował w 2019 r. działania w obszarze Gospodarka i innowacje, wynikające z dalszego wykorzystania przez Beneficjenta środków dofinansowania projektu pn.: **Rozszerzenie działalności Świętokrzyskiego Funduszu Poręczeniowego Sp. z o.o. formą wspierania mikro, małych i średnich przedsiębiorców w województwie świętokrzyskim** w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013, Działania 1.3 *Tworzenie i rozbudowa funduszy pożyczkowych i gwarancyjnych*, Osi priorytetowej 1. *Rozwój przedsiębiorczości*. Celem projektu jest wspieranie rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorców oraz instytucji pożytku publicznego mających siedzibę lub koncentrujących swoją działalność gospodarczą na terenie województwa świętokrzyskiego poprzez udzielanie poręczeń ułatwiających im dostęp do kredytów, pożyczek oraz transakcji leasingowych oferowanych przez banki oraz inne instytucje finansowe. W ten sposób Fundusz tworzy sprzyjające warunki dla rozwoju przedsiębiorczości w Województwie Świętokrzyskim.

W 2019 r., w ramach projektu, Fundusz udzielił 27 poręczeń na łączną kwotę 10.865.600,00 zł, przy planowanych w projekcie 17 poręczeniach na kwotę 4.459.556,96 zł i tym samym wykonał roczny plan ilościowy w 159%, zaś plan wartościowy w 244%. Udzielone poręczenia umożliwiły przedsiębiorcom pozyskanie finansowania zwrotnego w kwocie 19.701.700,00 zł. Według danych uzyskanych od przedsiębiorców, poręczenia udzielone przez Fundusz w ramach projektu w 2019 r. przyczyniły się do utworzenia 41 nowych miejsc pracy.

Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o. podejmowało w 2019 r. działania w zakresie realizacji następujących inicjatyw:

- W ramach projektu pn. **Enterprise Europe Network** zrealizowano działania i inicjatywy w obszarach indywidualnego wsparcia doradczego oraz organizacji spotkań brokerskich i misji zagranicznych na bardzo wysokim poziomie. Wszystkie założone wskaźniki zostały osiągnięte na poziomie powyżej 100 %. Łączna liczba pozyskanych klientów poprzez dany projekt w roku 2019 wyniosła 209 oraz zostało zawartych 10 partnerskich umów biznesowych, technologicznych i doradczych;
- Projekt pn. **Biznes Adapter – system wsparcia MŚP w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania** w 2019 r. miał na celu podniesienie umiejętności i kompetencji przedsiębiorców oraz pracowników poprzez dofinansowanie w ramach projektu m.in. studiów podyplomowych, kursów i szkoleń. Wsparcie zostało udzielone 445 przedsiębiorstwom i trafiło bezpośrednio do 1059 pracowników. Założone wskaźniki zostały osiągnięte w ponad 400%.
- Grant pn.: **Korpus Fachowców – współpraca ekspertów dla efektywnego kształcenia w branży gastronomiczno-hotelarskiej** w 2019 r. miał na celu podniesienie kwalifikacji i uzupełnienie wiedzy branżowej o nowe zagadnienia, które nie są realizowane w szkołach. Poznanie przez ucznia rzeczywistego środowiska pracy w zawodzie, w którym uczniowie pobierają naukę. Zwiększenie kompetencji uczniów/uczennic w kontekście przyszłego dopasowania się do rynku pracy, ułatwienie młodemu człowiekowi asymilacji mentalnej i technicznej z ucznia na pracownika.

W ramach grantu nawiązano współpracę z hotelami z terenu woj. świętokrzyskiego: Bristol Art & Medical SPA z Buska Zdroju, Binkowski Resort – Kielce, Hotel Ameliówka – Mąchocice Kapitulne, Odyssey Hotel Wellness & SPA z Dąbrowy, Restauracja Żółty Słoń

w Kielcach oraz szkołami: Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych w Busku-Zdroju, Prywatne Technikum AWANS w Kielcach, Zespół Szkół Przemysłu Spożywczego w Kielcach, Zespół Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich im. KEN w Sandomierzu, Niepubliczne Technikum Zawodowe im. Żołnierzy Sił Pokojowych ONZ Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Kielcach. Założone wskaźniki zostały osiągnięte w 100%;

- Grant pn.: **Profesjonalny uczeń-zawodowiec** – w ramach grantu jest wdrażany Innowacyjny Model Kształcenia Praktycznego, polegający na przeniesieniu min. 40% zajęć praktycznych ze szkoły do przedsiębiorstw oraz nabyciu przez uczniów praktycznych umiejętności niezbędnych na współczesnym rynku pracy. Wsparciem w ramach grantu zostali objęci uczniowie Zespołu Szkół Transportowo-Mechatronicznych ze Skarżyska-Kamiennej, Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 z Kielc, Zespołu Szkół Informatycznych im. Gen. J. Hauke Bosaka z Kielc. Łącznie w projekcie bierze udział 61 uczniów/uczennic II i III klasy z 6 kierunków kształcenia wpisujących się w inteligentne specjalizacje województwa świętokrzyskiego: technik mechatronik, technik transportu kolejowego, technik budownictwa, technik architektury krajobrazu, technik urządzeń i systemów energii odnawialnej, technik informatyk. Zajęcia praktyczne w ramach grantu odbywają się w przedsiębiorstwach: MESKO S.A. w Skarżysku-Kamiennej, Zakład Mechaniczno-Elektromechaniczny ZAMEL w Skarżysku-Kamiennej, PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Zakład Linii Kolejowych w Skarżysku-Kamiennej, Przedsiębiorstwo Elementów Budowlanych FABET SA w Kielcach, PRO-Agro S.C. w Kielcach, Ekoenergia Polska Sp. z o.o. w Kielcach, I-TEL Paweł Bąk w Kielcach.

Szczegółowe informacje na temat działań w obszarze Gospodarka i innowacje znajdują się w Załączniku nr 1 do Raportu o stanie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku.

BEZROBOCIE I RYNEK PRACY

Wojewódzki Urząd Pracy, z ramienia Samorządu Województwa, koordynuje i realizuje regionalną politykę rynku pracy. Nadzór w imieniu Zarządu Województwa Świętokrzyskiego nad merytoryczną i finansową działalnością Wojewódzkiego Urzędu Pracy pełni Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

Priorytety, kierunki i kluczowe zadania są ujmowane w corocznym **Świętokrzyskim Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia**, który po zaopiniowaniu przez starostów powiatów, Wojewódzką Radę Rynku Pracy oraz Wojewódzką Radą Dialogu Społecznego, jest przyjmowany przez Zarząd Województwa w drodze uchwały.

W 2019 roku w obszarze bezrobocia i rynek pracy obowiązywał i był wdrażany Program rozwoju zróżnicowanych form wspieranego i wspomaganego zatrudnienia oraz przedsiębiorczości społecznej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi dla województwa świętokrzyskiego na lata 2018-2022, będący integralną częścią „Regionalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2018-2022”.

Priorytety regionalnej polityki rynku pracy koncentrowały się na:

- Wsparciu przedsiębiorczości i samozatrudnienia,
- Walce z bezrobociem i łagodzeniem jego skutków,
- Podnoszeniem kwalifikacji kadr regionalnej gospodarki.

Realizacji powyższych celów służyły działania podejmowane we współpracy z publicznymi i niepublicznymi partnerami rynku pracy, m.in.: powiatowymi urzędami pracy, organizacjami pozarządowymi, uczelniami wyższymi, publicznymi i niepublicznymi podmiotami oświatowymi, organizacjami zrzeszającymi pracodawców i pracowników.

Głównymi osiami finansowymi działań w obszarze polityki rynku pracy są: Fundusz Pracy oraz Europejski Fundusz Społeczny. Dwa kluczowe programy rynku pracy, wdrażane przez Wojewódzki Urząd Pracy w ramach środków Unii Europejskiej to: Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, adresowany do osób pozostających bez zatrudnienia przed 30 rokiem życia oraz Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego, zorientowany na aktywizację osób od 30 roku życia. Właściwą realizację w/w programów warunkuje gruntowna znajomość specyfiki i potrzeb regionalnego rynku pracy. Właściwych danych w tym zakresie dostarczają badania i analizy prowadzone przez WUP. Dotyczą one m.in. popytu na zawody i kwalifikacje, bieżących potrzeb pracodawców, stanu i struktury bezrobocia z uwzględnieniem kluczowych parametrów związanych z zatrudnieniem.

Rokrocznie Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach dysponuje środkami z Funduszu Pracy, podzielonymi przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego między powiatowe urzędy pracy. Kwota, jaką wydatkowano na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w roku 2019 wyniosła łącznie 111.191.100 zł. W ramach tej kwoty, aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu objęto 14.470 bezrobotnych w ramach takich form aktywizacji, jak m.in. staże, prace interwencyjne, roboty publiczne, szkolenia, dofinansowanie do rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej, refundacje kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy, bony na zasiedlenie, prace społeczne użyteczne.

WUP współdziała z Wojewódzką Radą Rynku Pracy w określaniu i realizacji regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich. Uczestniczy w procesie opiniowania kierunków kształcenia pod kątem ich zgodności z potrzebami rynku pracy. Realizuje również szereg działań wynikających z koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego obywateli państw członkowskich Unii

Europejskiej oraz obywateli państw, z którymi Unia Europejska zawarła umowy o swobodzie przepływu osób, w zakresie zasiłków dla bezrobotnych. Pełni funkcję instytucji właściwej, przyjmuje i rozpatruje wnioski bezrobotnych o wydanie odpowiednich dokumentów oraz wydaje decyzje bezrobotnym po pracy za granicą. Liczba decyzji wydanych w 2019 roku wyniosła 1.103.

Istotnym kierunkiem działalności WUP pozostaje prowadzenie **międzynarodowego pośrednictwa pracy w ramach sieci EURES**. Celem działania jest wspieranie, koordynowanie i realizacja zadań związanych sieci EURES na terenie województwa w zakresie m.in. udostępniania ofert pracy od pracodawców zagranicznych, informowania o warunkach pracy i edukacji w krajach będących w sieci EURES. W 2019 roku z usług sieci EURES na terenie województwa świętokrzyskiego skorzystało łącznie 1.549 osób.

Równolegle realizowane są zakrojone na szeroką skalę zadania polegające na organizowaniu, koordynowaniu, świadczeniu usług **poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej**, a także upowszechnianie informacji zawodowych na terenie województwa.

W ramach usługi poradnictwa zawodowego udzielane są porady indywidualne, prowadzone zajęcia grupowe oraz świadczona jest informacja zawodowa. Adresatami usługi są: osoby bezrobotne i poszukujące pracy, pracujące zamierzające zmienić zawód, przekwalifikować lub podnieść kwalifikacje oraz młodzież szkół ponadgimnazjalnych z województwa świętokrzyskiego. W 2019 r. łącznie z usługi poradnictwa zawodowego skorzystało 2.883 osoby oraz 853 uczniów. Wydawane są również publikacje i poradniki, bezpłatnie dystrybuowane na obszarze województwa.

Wojewódzki Urząd Pracy pełni ważną rolę w systemie edukacji ustawicznej i dostosowania kwalifikacji osób pracujących do potrzeb gospodarki. Służą temu dwa kluczowe narzędzia: **Krajowy Fundusz Szkoleniowy** (w ramach środków Funduszu Pracy) oraz **Baza Usług Rozwojowych** (w ramach środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego). Krajowy Fundusz Szkoleniowy to wyodrębniona pula środków Funduszu Pracy, w ramach której możliwe jest finansowanie szkoleń i kursów zawodowych, a także studiów podyplomowych dla pracowników zatrudnionych na podstawie umów o pracę.

Z Krajowego Funduszu Szkoleniowego mogą być finansowane również egzaminy zawodowe, certyfikaty potwierdzające nabycie kwalifikacji i uprawnień zawodowych. Środki te, każdego roku pozostają w dyspozycji powiatowych urzędów pracy. Działaniami Krajowego Funduszu Szkoleniowego w 2019 roku objęto 3.355 pracowników i pracodawców.

Baza Usług Rozwojowych, której operatorem regionalnym wyłania w konkursie Wojewódzki Urząd Pracy, to ogólnopolska platforma internetowa, na której znajdują się ogólnodostępne, certyfikowane przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości szkolenia, usługi doradcze, oferty studiów podyplomowych dla firm. W ramach Działania 10.5 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego, usługi zaczerpnięte z Bazy Usług Rozwojowych mogą być refundowane ze środków Unii Europejskiej na poziomie sięgającym 80% ich kosztów. Projekt BUR kierowany jest do mikro, małych i średnich firm mających siedzibę lub jednostkę organizacyjną na terenie województwa świętokrzyskiego. O refundację usług rozwojowych zaczerpniętych z BUR mogą ubiegać się również osoby samozatrudnione, prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą. W 2019 roku WUP wyłonił w konkursie regionalnego Operatora Bazy Usług Rozwojowych, którym zostało Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii. Podpisana umowa, której wartość wynosi blisko 48 mln. złotych, umożliwi objęcie w latach 2020 – 2023 wsparciem blisko 900 podmiotów sektora MŚP oraz 7.000 pracowników.

Wojewódzki Urząd Pracy pełni również ważną rolę w zakresie działań finansowanych ze środków **Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych**. Mają one na celu wypłatę należności płacowych dla pracowników w sytuacji niewypłacalności pracodawców. To również dochodzenie zwrotu wypłaconych świadczeń - odzyskanie części wypłaconych świadczeń od podmiotów zobowiązanych. Kwota wypłaconych w 2019 roku świadczeń pracowniczych przekroczyła 812 tys. zł, natomiast kwota odzyskanych należności Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych to blisko 1.246 tys. złotych.

Szczegółowe informacje na temat działań w obszarze Bezrobocie i rynek pracy znajdują się w Załączniku nr 1 do Raportu o stanie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku.

INFRASTRUKTURA TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Działania w ramach powyższego obszaru tematycznego Zarząd Województwa Świętokrzyskiego realizuje głównie przy pomocy Departamentu Infrastruktury, Transportu i Komunikacji UMWŚ oraz podległej samorządowi województwa jednostki - Świętokrzyskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Kielcach. Departament sprawuje nadzór nad Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego w Kielcach, a także prowadzi nadzór właścicielski oraz obsługuje wykonywanie praw z udziałów Samorządu Województwa w spółce prawa handlowego „Przewozy Regionalne” sp. z o.o.¹³ Ponadto, do zadań Departamentu należą również te, wynikające ze sprawowanej funkcji zarządzającego lotniskiem w Masłowie, jak również z zakresu obsługi samej nieruchomości.

Podstawowym dokumentem o znaczeniu strategicznym w zakresie właściwości w/w jednostki, był wdrażany „**Program rozwoju infrastruktury transportowej województwa świętokrzyskiego na lata 2014-2020**”. Dokument ten był opracowany na potrzeby Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020, wypełniając jednocześnie warunek ex-ante uruchomienia programu w części dotyczącej zadań infrastrukturalnych. Natomiast kierunki rozwoju publicznego transportu zbiorowego określone zostały w „Planie Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego Województwa Świętokrzyskiego”.

Głównym zadaniem Samorządu Województwa w zakresie transportu zbiorowego i dróg, jest nadzór nad funkcjonowaniem regionalnego systemu powiązań komunikacyjnych, a także tworzenie warunków organizacyjnych dla przewozów pasażerskich. W wymiarze prawnym kompetencje w tym zakresie określają przede wszystkim:

- Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych,
- Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym,
- Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym,
- Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym,
- Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze.

Organizacja i zarządzanie transportem publicznym w województwie od lat podąża w kierunku traktującym transport kolejowy jako główny środek transportu publicznego a realizowana przez samorząd polityka transportowa, bezsprzecznie wpisuje się w nurt kierunków rozwoju transportu kolejowego na szczeblu europejskim oraz krajowym. Potwierdzeniem przyjętych priorytetów jest systematyczny wzrost liczby podróżnych, którzy wybierają transport kolejowy wobec alternatywnego transportu drogowego. W 2019 roku w pociągach regionalnych na terenie województwie świętokrzyskim przewiezionych zostało niemal 2,3 mln pasażerów.

Wychodząc naprzeciw wyzwaniom transportowym, Województwo Świętokrzyskie w 2019 roku zakończyło realizację projektu ze środków RPO WŚ 2014-2020 pn. „Dostawa taboru kolejowego - EZT do obsługi połączeń regionalnych”. Głównym celem projektu było zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa stanu połączeń kolejowych w regionie poprzez zakup 2 Elektrycznych Zespołów Trakcyjnych do obsługi połączeń pasażerskich na terenie województwa świętokrzyskiego. Projekt był realizowany w okresie 1.04.2017 – 30.09.2019 i sfinansowany został ze środków pochodzących z Unii Europejskiej oraz środków Funduszu Kolejowego, osiągając wartość 44.540.002,81 zł.

¹³ Obecna nazwa: POLREGIO sp. z o.o.

W 2019 r. przez zarządcę infrastruktury kolejowej, tj. PKP PLK S.A. kontynuowana była również realizacja projektu RPO WŚ pn. „Budowa linii kolejowej nr 582 Czarncza – Włoszczowa Płn”. Przedmiotem projektu jest opracowanie dokumentacji projektowej i wykonanie robót budowlanych w zakresie budowy nowej linii kolejowej nr 582 Czarncza – Włoszczowa Płn. Stanowiącej łącznice pomiędzy liniami kolejowymi nr 61 Kielce – Fosowskie i nr 4 (CMK). Umowa o dofinansowanie została podpisana w dniu 13 kwietnia 2018 r. Całkowita wartość projektu opiewa na kwotę 52.483.000,00 PLN brutto. Zakończenie projektu planuje się do dnia 30 czerwca 2021 r.

Jednocześnie w 2019 r. Województwo Świętokrzyskie wraz z PKP PLK S.A. podejmowało działania zmierzające do realizacji zadania pn. „Budowa zintegrowanego systemu komunikacyjnego wraz z przejściem pod torami w obrębie dworca kolejowego stacji Skarżysko-Kamienna”. Przedmiotem projektu jest opracowanie dokumentacji projektowej i wykonanie robót budowlanych w zakresie budowy tunelu (przejścia podziemnego) na stacji Skarżysko-Kamienna oraz przebudowa peronu 1. Całkowita wartość projektu wynosi 54.564.486,82 PLN brutto, a planowane zakończenie prac przewiduje się do 17 stycznia 2022 r.

Warto również nadmienić, że w wyniku działań podjętych przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, będący jednocześnie podmiotem zarządzającym lotniskiem w Masłowie k/Kielc, dnia 12 września 2019 r. decyzją Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego zmianie uległ status lotniska w Masłowie z użytku wyłącznego, na publiczne niepodlegające certyfikacji. Zmiana niniejszego statusu powoduje, że na lotnisku mogą lądować wszystkie statki powietrzne w terminach i godzinach ustalonych przez zarządzającego tym lotniskiem i podanych do wiadomości publicznej.

Powyższa decyzja otworzyła Samorządowi Województwa Świętokrzyskiego, jako właścicielowi nieruchomości, na której znajduje się lotnisko drogę do ubiegania się o zwolnienie z podatku od nieruchomości terenów stanowiących część lotniczą lotniska.

W przypadku Świętokrzyskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich (ŚZDW), w 2019 roku kontynuowane były prace projektowe zgodnie z podpisanymi umowami - wg Załącznika nr 1 do Raportu o stanie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku.

ŚZDW w 2019 roku zrealizował zadania współfinansowane ze środków unijnych na łączną wartość - 260 820 363,96 zł (w tym UE - 185 810 570,91 zł; budżet państwa - 10 934 879,39; środki jst. - 64 074 913,66 zł).

Ponadto jednostka zrealizowała zadania roczne i wieloletnie na kwotę - 23 314 804,22 zł, oraz zadania bieżące na kwotę - 52 341 360,51 zł.

Reasumując, w zakresie inwestycji zakończonych **w 2019 roku wybudowano ok. 41,85 km - chodników, oraz wybudowano i rozbudowano ok. 63,55 km dróg**. Głównym celem podejmowanych działań i przedsięwzięć była przede wszystkim poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego. Dzięki tym inwestycjom w roku 2019 powstało 52,94 km ścieżek rowerowych, zrealizowanych w ramach budowy chodników i rozbudowy dróg wojewódzkich oraz budowy obwodnic.

Szczegółowe informacje na temat działań w obszarze Infrastruktura, transport i komunikacja znajdują się w Załączniku nr 1 do Raportu o stanie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku.

EDUKACJA

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego realizuje działania na rzecz edukacji głównie za pośrednictwem Departamentu Edukacji, Sportu i Turystyki UMWS oraz pięciu wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych oświaty:

- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Morawicy,
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Skarżysku - Kamiennej,
- Zespołu Szkół Specjalnych przy Świętokrzyskim Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze,
- Świętokrzyskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach,
- Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach.

Województwo Świętokrzyskie jest organem prowadzącym dla ww. jednostek organizacyjnych oświaty, na utrzymanie, których w 2019 roku przeznaczono 18 996 442,36 zł, z czego na wydatki bieżące 18 937 731,55 zł, zaś na wydatki majątkowe 58 710,81 zł. Podmioty te prowadzą działalność statutową oraz realizują projekty edukacyjne.

W 2019 roku kontynuowane były działania związane z realizacją **Świętokrzyskiego programu stypendialnego** oraz **Świętokrzyskiego programu stypendialnego dla uczniów szkół zawodowych**. Działania programowe prowadzone były w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020, Oś priorytetowa 8. Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo. W 2019 roku w obu programach stypendium otrzymało 592 uczniów na łączną kwotę 3 054 720 zł. Przy czym wykonanie za 2019 r. wynosiło 3 022 248,07 zł. Nauczyciele, opiekunowie stypendyści za sprawowanie opieki naukowo-dydaktycznej otrzymali wynagrodzenie w łącznej wysokości 296 000 zł.

Kolejnym przedsięwzięciem kontynuowanym w 2019 roku był **Świętokrzyski Program Wspierania Edukacji Wybitnie Uzdolnionych Uczniów i Studentów** w ramach którego ogłoszono nabór wniosków o przyznanie nagród i wyróżnień „**Talenty Świętokrzyskie**”. Celem programu jest promocja uzdolnionych uczniów i studentów z terenu województwa świętokrzyskiego, którzy zostali laureatami ogólnopolskich lub międzynarodowych olimpiad przedmiotowych, konkursów i turniejów oraz mających wybitne osiągnięcia naukowe lub artystyczne. W 2019 roku przyznano 16 nagród indywidualnych i 5 zespołowych na łączną kwotę 52 200 zł.

Podobnie jak w latach poprzednich, na podstawie „**Zasad udzielania pomocy materialnej w formie stypendiów Samorządu Województwa Świętokrzyskiego dla Polaków oraz osób polskiego pochodzenia ze Wschodu**”, stanowiących załącznik do uchwały Nr VI/126/15 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 marca 2015 r., przyznano stypendia młodym Polakom oraz osobom polskiego pochodzenia ze Wschodu, którzy studiuje na świętokrzyskich uczelniach. Stypendia są formą wsparcia tych osób w ich zamiarze kontynuowania lub rozpoczęcia studiów stacjonarnych, ale także wzmocnienie świętokrzyskich szkół wyższych poprzez pomoc w otwarciu się na nowe możliwości związane z rekrutacją na studia osób zza naszej wschodniej granicy. W 2019 roku stypendia otrzymało 56 osób (47 studentów z Ukrainy, 7 z Mołdawii i 2 z Białorusi). Kwota jaką w 2019 roku Zarząd Województwa Świętokrzyskiego zagospodarował na ten cel to 119 400 zł.

W 2019 roku ogłoszono **otwarty konkurs ofert na wsparcie realizacji zadań publicznych Województwa Świętokrzyskiego z zakresu nauki, edukacji, oświaty i wychowania** oraz **konkurs „Świętokrzyskie dla Młodych”** na wsparcie realizacji zadań publicznych o charakterze edukacyjnym i wychowawczym, wzmocniających postawy społeczne i obywatelskie młodzieży z regionu świętokrzyskiego. W ramach pierwszego konkursu podpisano 33 umowy z podmiotami spoza sektora

finansów publicznych na łączną kwotę 90 000 zł, natomiast w drugim konkursie – 14 umów na łączną kwotę 90 000 zł. Łącznie na dotacje dla organizacji pozarządowych w zakresie oświaty wydatkowano 195 826,08 zł.

Szczególnym działaniem o charakterze edukacyjnym skierowanym do młodych mieszkańców regionu jest Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego. Przedsięwzięcie realizowane przez Kancelarię Sejmiku UMWS ma na celu zwiększenie zaangażowania młodych ludzi w działania samorządu województwa, w tym kreowanie polityki regionalnej oraz podniesienie ich umiejętności społecznych, w szczególności dotyczących pracy w grupie, wyrażania i rozumienia różnych punktów widzenia, negocjowania, a także zdolności do uczestnictwa w procesach podejmowania decyzji. Działalność młodzieżowych radnych w tym gremium ma być dla nich także inspiracją i zachętą do aktywności w życiu publicznym w przyszłości.

Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego został utworzony w 2018r. W jego skład wchodzi 36 osób: lokalnych liderów młodzieżowych reprezentujących młodzieżowe rady miast i gmin, samorządy uczniowskie i studenckie oraz organizacje pracujące z młodzieżą. Pierwszą przewodniczącą MSWS była Magdalena Malec, od maja 2019r. funkcję tę pełni Julia Pająk. Gremium to ma charakter inicjatywny, wnioskodawczy i konsultacyjno-doradczy dla organów Samorządu Województwa Świętokrzyskiego. Do końca 2019r. młodzi radni obradowali na 8 sesjach, podejmując 39 uchwał. Młodzieżowi radni pracują w 5 komisjach problemowych: komisji sportu i kultury; edukacji i promocji; aktywizacji młodzieży, współpracy zewnętrznej oraz komisji przygotowawczej.

Młodzieżowy Sejmik opiniuje projekty uchwał naszego regionalnego parlamentu dotyczące młodzieży, m.in. programy stypendialne, stypendia sportowe, czy też program współpracy z organizacjami pozarządowymi. Po raz pierwszy młodzieżowi radni zaangażowali się w prace nad Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+. Efektem było wypracowanie rekomendacji dotyczących polityki młodzieżowej w obszarze rozwoju kompetencji obywatelskich i społecznych, wspierania rozwoju przedsiębiorczości wśród młodzieży, zwiększenia świadomości ekologicznej oraz popozycje działań skutkujących zmniejszeniem zanieczyszczenia powietrza w naszym regionie.

Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego był również organizatorem konferencji „Działalność społeczna a życie codzienne” oraz I Świętokrzyskiej Konferencji Samorządów Uczniowskich. Wydarzenia te cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem uczniów, młodzieżowych działaczy społecznych, nauczycieli oraz organizacji pracujących z młodzieżą. Wspólnie z Przewodniczącym Sejmiku, Młodzieżowy Sejmik zaapelował do samorządów, by tworzyli na terenie swoich miast i gmin młodzieżowe rady, zachęcając młodych ludzi do aktywnego działania na rzecz społeczności lokalnych. Dzięki działalności w Młodzieżowym Sejmiku, młodzi ludzie mogą aktywnie uczestniczyć w procesie decyzyjnym, zachęcając dorosłych radnych do działania, skłaniając ich do podejmowania inicjatyw na rzecz młodych mieszkańców regionu. Uczą się samodzielności, wdrażają do pracy i działań na rzecz drugiego człowieka, poszerzają horyzonty. To także okazja do poznawania nowych ludzi, wymiany poglądów i integracji. Koszty związane z funkcjonowaniem MSWS w 2019r. wyniosły ok. 24 000 zł, wydatki na rok 2020 zaplanowano na kwotę 33 000 zł.

Szczegółowe informacje na temat działań w obszarze Edukacja znajdują się w Załączniku nr 1 do Raportu o stanie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku.

KULTURA I DZIEDZICTWO NARODOWE

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego realizuje działania na rzecz kultury i ochrony dziedzictwa narodowego za pośrednictwem Departamentu Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMWS oraz podległych Samorządowi Województwa Świętokrzyskiego jednostek:

- Filharmonii Świętokrzyskiej im. Oskara Kolberga
- Teatru im. Stefana Żeromskiego
- Wojewódzkiego Domu Kultury im. Józefa Piłsudskiego
- Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Witolda Gombrowicza
- Muzeum Wsi Kieleckiej

oraz instytucji wspólnie prowadzonych, tj.:

- Muzeum Narodowego w Kielcach
- Europejskiego Centrum Bajki w Pacanowie
- Muzeum Okręgowego w Sandomierzu.

Wskutek wieloletnich starań o uznanie unikatowości neolitycznych kopalni krzemienia pasiastego w Krzemionkach Opatowskich w skali światowej, na 43. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa (Baku, 30 czerwca–10 lipca 2019 r.) zapadła decyzja o wpisaniu na [listę światowego dziedzictwa UNESCO Krzemionkowskiego Regionu Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego](#). Stanowi on wyjątkowy w skali światowej prehistoryczny krajobraz przemysłowy złożony z poszybowych obniżen terenu, wzniesień powstałych z odpadów kopalnianych, pozostałości warsztatów obróbki krzemienia, osad robotniczych i szlaków komunikacyjnych. Obiekt ten może stać się wizytówką województwa, łączącą bogactwo geologiczne z wartościami kulturowymi.

W celu wzmocnienia potencjału instytucji kultury w regionie w 2019 roku podjęto m.in. następujące działania:

- Samorząd województwa zawarł umowę z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Powiatem Sandomierskim i Gminą Sandomierz w sprawie [wspólnego prowadzenia Muzeum Okręgowego w Sandomierzu](#). Na mocy umowy Muzeum z dniem 1 stycznia 2020 r. stało się instytucją kultury prowadzoną przez czterech organizatorów oraz zyskało większe środki finansowe na działalność.
- W 2019 r. wpisano [na listę pomników historii](#) 3 obiekty z regionu, tj.:
 - pałacyk Henryka Sienkiewicza wraz z zabytkowym parkiem i aleją lipową w Oblęgorku,
 - pokamedulski zespół klasztorny Pustelnia Złotego Lasu w Rytwianach,
 - zespół kolegiaty p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny z relikiami kościoła p.w. świętego Mikołaja i grodziskiem w Wiślicy.

Uznanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polski ww. obiektów za jedne z najcenniejszych zabytków w kraju stanowi szczególne wyróżnienie.

- W zakresie dziedzictwa kulturowego przeprowadzono [konkurs na udzielenie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa świętokrzyskiego](#), w wyniku którego na mocy uchwały Nr X/123/2019 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 19 czerwca 2019 r. udzielono 14 dotacji na sumę 95 000 zł. Wykonano prace konserwatorskie i restauratorskie detali architektury, polichromii ściennych, rzeźb, obrazów, murów itp. Działania te przyczyniły się do zabezpieczenia i utrwalenia substancji zabytku, zahamowania procesów jego destrukcji oraz ocalenia formy obiektu zabytkowego dla przyszłych pokoleń.

Działania województwa w dziedzinie Kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w 2019 r. obejmowały również bogatą ofertę kulturalną instytucji, w tym takie znaczące wydarzenia jak:

- **Kielecki Międzynarodowy Festiwal Teatralny** zrealizowany przez Teatr im. S. Żeromskiego, podczas którego zaprezentowano spektakle z trzech krajów: Polski, Hiszpanii i Słowenii: „*Bądź taka, nie bądź taka*” Teatru im. L. Solskiego w Tarnowie; „*Sinestesia*” w wykonaniu hiszpańskiej grupy Iron Skulls Co; „*Być jak Beata*” Teatru Współczesnego w Szczecinie, „*Iliada*” w wykonaniu SNG Drama Ljubljana, Mestno gledališče ljubljansko, Cankarjev dom; „*Zapiski z wygnania*” Teatru Polonia w Warszawie.
- **Jubileusz 140-lecia Teatru im. S. Żeromskiego w Kielcach**, jednej z najstarszych scen w Polsce. W ramach jubileuszu odbyły się: spotkanie „*Teatr kielecki wczoraj, dziś i jutro*” z udziałem twórców, aktorów, pracowników sceny, środowiska kultury i nauki; promocja ilustrowanego wydawnictwa „*Od Teatru Ludwika do Teatru im. Stefana Żeromskiego. Kronika 1879-2019*”, zawierającego kalendarium kieleckiej sceny od początków jej istnienia; projekcja filmu K. Miklaszewskiego „*A to Kielce właśnie*” podsumowującego powojenną historię teatru kieleckiego oraz premiera spektaklu „*Widnokrąg*” Wiesława Myślińskiego.
- **XXVII Festiwal Świętokrzyskie Dni Muzyki w Filharmonii Świętokrzyskiej im. O. Kolberga**, w ramach którego muzycy wykonali dziesięć różnorodnych koncertów prezentujących odmienne style muzyczne, m.in. utwory G. Bacewicz, G. Pstrokońskiej-Nawratil, E. Knapika, J. Kornowicza, P. Szymańskiego, E. Fabiańskiej-Jelińskiej, W. Ratusińskiej-Zamuszko, M. Pasiecznego, Ł. Wosia, P. Mykietyna, J. Urbaniaka, K. Owczynika. W programie Festiwalu znalazły się też wieczór jazzowy oraz koncert rodzinny.
- **17. Międzynarodowy Festiwal Kultury Dziecięcej Pacanów – Rosja**, zrealizowany przez Europejskie Centrum Bajki im. Koziołka Matołka w Pacanowie, w którym udział wzięło ok. 25 000 osób. Program imprezy obejmował Festiwal Literatury Dziecięcej i Młodzieżowej, Przegląd XIII Spotkań Mistrzów Muzyki, Przegląd XIII Spotkań Mistrzów Teatru oraz galę finałową z Bajkowym Korowodem, cyrkowymi spotkaniami, spektaklami cyrkowymi, pokazami teatrów ulicznych. Podczas festiwalu odbyło się ponad 50 warsztatów m.in. programowania robotów, sterowania humanoidalnym automatem, budowania silnika elektrycznego, elektrycznego samochodu i rakiety kosmicznej, warsztaty kowalstwa, ceramiczne, garncarskie, rosyjskiej kaligrafii, upcyklingu, malowania na szkle, tworzenia ogrodów w słoikach, zajęcia w laboratorium Mendelejewa oraz w mobilnej hucie szkła.
- **Obchody Roku Stanisława Moniuszki oraz 200. rocznicy urodzin Stanisława Moniuszki**. W ramach Ogólnopolskiego Festiwalu Pieśni i Muzyki S. Moniuszki w Pacanowie zorganizowano „*Urodziny Stasia Moniuszki*”, projekt „*Zaginiona partytura Moniuszki*” oraz konkurs „*Moniuszko – twórca romantyczny*”, w którym wzięło udział 140 uczestników. Koncert laureatów odbył się w Filharmonii Świętokrzyskiej w Kielcach. Filharmonia w ramach projektu „*Rok Stanisława Moniuszki w Filharmonii Świętokrzyskiej*”, zrealizowała:
 - Konkurs Wiedzy o Stanisławie Moniuszce wraz z Koncertem Galowym, który wypełniła opera „*Flis*” do libretta W. Bogusławskiego i muzyki S. Moniuszki,
 - „*Widma*” S. Moniuszki we współpracy z Narodowym Forum Muzyki we Wrocławiu,
 - koncert-spektakl *Dróżki Pana Moniuszki...czyli był sobie Dziad i Baba*, oparty na tekstach A. Mickiewicza, A. Asnyka, B. Leśmiana, A. Fredry oraz wybranych pieśniach S. Moniuszki,
 - prezentację utworów S. Moniuszki na orkiestrę symfoniczną w tym dwie *Litanie*

Ostrobramskie,

- prezentację kwartetów S. Moniuszki w wykonaniu kwartetu Messages Quartet,
- koncert rodzinny z muzyką S. Moniuszki pt. *Wokół śpiewnika domowego*,
- wieczór filmowy.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach zaprezentowała w siedzibie wystawę „*O życiu i twórczości S. Moniuszki*” przygotowaną przez Teatr Wielki - Operę Narodową w Warszawie WBP, którą pokazano także w 14 bibliotekach województwa świętokrzyskiego.

- **Obchody Roku Gustawa Herlinga Grudzińskiego**, których głównym organizatorem i koordynatorem była Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. W. Gombrowicza w Kielcach. W siedzibie biblioteki przeprowadzono:

- wykład „Gustaw Herling-Grudziński a „Kultura paryska” prof. Z.Kudelskiego;
- wykład „Edycja krytyczna „Dzieł zebranych” i nowe badania twórczości Herlinga – Grudzińskiego” prof. W. Boleckiego,
- dyskusję „Gustaw Herling-Grudziński dzisiaj” z udziałem córki pisarza - Marty Herling, prof. W. Boleckiego, prof. Z. Kudelskiego,
- wystawę prac uczniów - laureatów konkursu plastycznego pn. „*Gustaw Herling-Grudziński – 100-lecie urodzin*”,
- rozstrzygnięcie konkursu literackiego na pisemną wypowiedź refleksyjną wywołaną lekturą opowiadania Gustawa Herlinga - Grudzińskiego „*Wieża*”.

W ramach zadania pn. **Gustaw Herling – Grudziński u siebie** - biblioteka zorganizowała wykład dla uczniów szkół średnich dr hab. G.Maroszczuk „*Ocalić fundament spraw. Kilka myśli o problematyce i języku prozy Gustawa Herlinga-Grudzińskiego*” oraz wycieczkę po regionie „*Śladami Gustawa Herlinga – Grudzińskiego*” i wspomnieniowy wieczór w Suchedniowie z udziałem Marty Herling.

- **Jubileusz 110-lecia bibliotek na ziemi świętokrzyskiej** w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Kielcach z udziałem posłów i senatorów Ziemi Świętokrzyskiej, Marszałka Województwa oraz dyrektora Biblioteki Narodowej w Warszawie.
- W ramach projektu OMNIS realizowanego przez Bibliotekę Narodową w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Kielcach, jako jednej z 4 bibliotek w kraju, wdrożono najnowocześniejszy **system biblioteczny Alma**, który jest zaawansowanym narzędziem informatycznym służącym zarówno bibliotekarzom, jak i czytelnikom.
- Kolejna edycja projektu **Bardzo Młoda Kultura**, zrealizowana przez Wojewódzki Dom Kultury im. J. Piłsudskiego w Kielcach jako operatora programu w regionie. W ramach zadania przeprowadzono cykl zajęć warsztatowych dla grantobiorców oraz konkurs dotacyjny, w wyniku którego udzielono wsparcia dla 8 projektów z dziedziny edukacji kulturowej.
- W województwie świętokrzyskim odbyła się **Ogólnopolska Giełda Projektów 2019** pod hasłem **"animacja + słowo"**, której organizatorami byli: Narodowe Centrum Kultury, Wojewódzki Dom Kultury im. J. Piłsudskiego i Instytut Dizajnu w Kielcach. Przedsięwzięcie wypełnione wizytami studyjnymi, warsztatami i prezentacjami projektów kulturalnych skupiło ok. 200 animatorów działalności kulturalnej z całego kraju.
- W październiku 2019 r. udostępniona została do zwiedzania w nowej odsłonie Galeria Malarstwa Polskiego i Europejskiej Sztuki Zdobniczej w dawnym Pałacu Biskupów Krakowskich,

zmodernizowana w ramach projektu „**Pałac w Muzeum. Muzeum w Pałacu**” z udziałem środków finansowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

- We współpracy z Narodowym Instytutem Dziedzictwa województwo koordynowało w regionie **Europejskie Dni Dziedzictwa 2019**, które odbywały pod hasłem Polski splot. W międzynarodowej akcji popularyzującej dziedzictwo kulturowe, 52 organizatorów zrealizowało 85 imprez w 24 miejscowościach dla przeszło 5 200 osób.

Działania województwa w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w 2019 r. obejmowały także realizację zadań o charakterze inwestycyjnym przez podległe jednostki kultury:

- Europejskie Centrum Bajki im. Koziołka Matołka w Pacanowie rozpoczęło rozbudowę ECB o Park Edukacyjny „**Akademia Bajki w Pacanowie**”. Efektami inwestycji, której zakończenie zaplanowano na koniec 2020 r., będą amfiteatr, park linowy, grota solna, mini zoo, stanowiska multimedialne, a także cztery ogrody edukacyjne: komiksu, baśni i bajek, legend i opowieści. Projektu jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WŚ na lata 2014-2020;
- Muzeum Narodowe w Kielcach rozpoczęło „**Modernizacja Muzeum Archeologicznego w Wiślicy jako Oddziału Muzeum Narodowego w Kielcach wraz z otoczeniem w celu zabezpieczenia i ochrony unikatowych obiektów dziedzictwa narodowego**”. Projekt przewiduje ochronę i zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez modernizację obiektów wchodzących w skład kompleksu muzealnego, tj.: pawilonu archeologicznego, rezerwatu archeologicznego w podziemiach Bazyliki Mniejszej w Wiślicy oraz dzwonnicy. Prace mają być zakończone w grudniu 2021 r. Inwestycja sfinansowana została ze środków Województwa Świętokrzyskiego i Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
- Muzeum Wsi Kieleckiej w Kielcach w roku 2019 kontynuowało projekt „**Rozbudowa i modernizacja Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie**”. Zakończenie prac przewidywane jest w lipcu 2020 r.
- Wojewódzki Dom Kultury w Kielcach prowadzi inwestycję „**Rozbudowa i nadbudowa istniejącej sali gimnastycznej i zaplecza w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach wraz z zagospodarowaniem otoczenia w celu dostosowania tych obiektów do nowych funkcji kulturalnych**”. Celem inwestycji jest m.in. zapewnienie tymczasowej siedziby dla teatru im. S. Żeromskiego. Prace zakończone zostaną w czerwcu 2020 roku.

Szczegółowe informacje na temat działań w obszarze Kultury i ochrony dziedzictwa narodowego znajdują się w Załączniku nr 1 do Raportu o stanie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku.

SPORT I TURYSTYKA

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego realizuje działania na rzecz sportu i turystyki za pośrednictwem Departamentu Edukacji, Sportu i Turystyki UMWŚ.

Rok 2019 obfitował w różnego rodzaju przedsięwzięcia mające na celu tworzenie warunków do rozwoju sportu w regionie:

- Prowadzono szeroko zakrojoną współpracę ze związkami sportowymi, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami realizującymi zadania z zakresu kultury fizycznej, w zakresie planowania kierunków rozwoju sportu dzieci i młodzieży oraz oferty skierowanej do innych grup odbiorców. Współpraca ta ukierunkowana była na prowadzenia działań kompatybilnych z działaniami Ministerstwa Sportu i Turystyki (obecnie Ministerstwa Sportu), co umożliwiła zwiększenie skali realizowanych przedsięwzięć. Ponadto przedstawiciele departamentu reprezentowali Samorząd Województwa Świętokrzyskiego podczas uroczystości rozpoczęcia, czy też zakończenia realizowanych w naszym województwie imprez rangi wojewódzkiej, ogólnopolskiej oraz międzynarodowej. Dla zwycięzców fundowano z budżetu województwa trofea sportowe w postaci pucharów, medali, statuetek, grawertonów itp. Udzielano też wsparcia merytorycznego i organizacyjnego, oferując pomoc i konsultacje w zakresie znalezienia dodatkowych źródeł finansowania, czy też wsparcia technicznego.
- Istotnym elementem upowszechniania sportu jest współpraca z organizacjami pozarządowymi. Zarząd Województwa Świętokrzyskiego co roku organizuje **otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych z zakresu kultury fizycznej**. W 2019 roku w ramach konkursu podpisano 161 umów na łączną kwotę 2 398 512,86 zł.
- W celu wsparcia młodych i uzdolnionych sportowców przyznawane są nagrody pieniężne zgodnie z uchwałą Nr XXXI/451/17 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie zasad i trybu przyznawania oraz pozbawiania **stypendiów sportowych oraz nagród** za szczególne osiągnięcia sportowe reprezentantom Województwa Świętokrzyskiego oraz uchwałą Nr 639/19 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 maja 2019 roku w sprawie przyznania stypendiów sportowych zawodniczkom i zawodnikom w kategoriach młodzieżowych reprezentującym Województwo Świętokrzyskie i osiągającym wysokie wyniki sportowe.
W 2019 roku stypendia otrzymało 35 zawodniczek i zawodników z województwa startujących w dyscyplinach olimpijskich. Stypendia wypłacane były przez okres 7 miesięcy - od czerwca do grudnia. Łączna kwota przeznaczona na ten cel w 2019 roku wyniosła 133 000 zł.
- W dniach od 31 marca do 26 maja 2019 roku w województwie świętokrzyskim odbyła się **XXV Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży** w sportach halowych. Młodzi sportowcy rywalizowali w 20 dyscyplinach sportowych rozgrywanych na świętokrzyskich arenach. Zawody rozgrywano w 10 miastach regionu (Kielce, Chęciny, Morawica, Skarżysko-Kamienna, Suchedniów, Sielcia, Starachowice, Staszów, Kostomłoty, Ostrowiec Świętokrzyski), a także w Krakowie i Wieliczce. Łącznie w Olimpiadzie wzięło udział wg limitów: 2986 zawodników, 303 sędziów, 658 trenerów i 29 przedstawicieli polskich związków sportowych. Organizacja zawodów finałowych na terenie województwa przyczyniła się do popularyzacji sportów rozgrywanych w ramach OOM, co daje nadzieję na zwiększenie liczby startujących w tych rozgrywkach zawodników wywodzących się ze świętokrzyskich klubów sportowych. Niewątpliwie wpłynie też na poprawę poziomu sportowego wśród młodzieży z województwa świętokrzyskiego. Wymiernym efektem organizacji zawodów finałowych OOM jest rozwój infrastruktury treningowo-startowej, która - dzięki wsparciu

Ministerstwa Sportu i Turystyki (obecnie Ministerstwa Sportu) - pozwoli na zachowanie wysokiego poziomu organizacji imprez sportowych organizowanych na terenie województwa. Sprzęt sportowy zakupiony na potrzeby organizacji olimpiady będzie wykorzystywany w czasie zawodów sportowych oraz do szkolenia kadr wojewódzkich.

- W 2019 roku z budżetu Województwa Świętokrzyskiego udzielono Miastu i Gminie Suchedniów pomocy finansowej w formie dotacji celowej w wysokości 40 000 zł z przeznaczeniem na realizację zadania pn. **„Wymiana oświetlenia w Hali Sportowo-Rehabilitacyjnej, będącej obiektem Ośrodka Sportu i Rekreacji w Suchedniowie”**. Miasto i Gmina Suchedniów była gospodarzem Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w badmintonie. Dla stworzenia odpowiednich warunków przeprowadzenia rozgrywek, które były transmitowane online, warunkiem koniecznym było właściwe oświetlenie obiektu.

Województwo Świętokrzyskie jest aktywnym inicjatorem i realizatorem działań na rzecz rozwoju i promocji turystyki. Najważniejsze wybrane przedsięwzięcia i zadania w obszarze turystyki w 2019 roku obejmowały:

- Prowadzono współpracę ze Świętokrzyskim Parkiem Narodowym, Regionalną Organizacją Turystyczną Województwa Świętokrzyskiego oraz organizacjami pozarządowymi, w zakresie realizacji zadań służących promowaniu turystyki w regionie. Wspierano działania służące realizacji przyrodniczo-kulturowej ścieżki edukacyjnej „Śladami dawnej kolejki wąskotorowej” Nowa Słupia – Święta Katarzyna.
- W ramach trwałości projektu 1c142 Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej – promocja, przy współpracy z województwami: Warmińsko-Mazurskim, Podlaskim, Lubelskim i Podkarpackim oraz Regionalną Organizacją Turystyczną Województwa Świętokrzyskiego cały rok prowadzono działania mające na celu utrzymanie portalu www.greenvelo.pl oraz oznakowania trasy.
- Prowadzono współpracę z Gminą Koprzywnica w ramach zadania 1c184 - Przebudowa dróg wewnętrznych dz. nr ewid. 285 w m. Sośniczany i dz. nr ewid. 4026 w m. Koprzywnica poprzez wykonanie nawierzchni bitumicznej trasy rowerowej Green Velo na dł. około 2 km w Gminie Koprzywnica. Zadanie kontynuowane będzie w roku 2020.
- Województwo Świętokrzyskie było współorganizatorem oraz brało udział **targach turystycznych oraz eventach krajowych i zagranicznych** (Międzynarodowe Targi Regionów i Produktów Turystycznych *Tour Salon* w Poznaniu, Targi Regiony Turystyczne *Na Styku Kultur* w Łodzi, Targi Turystyki Weekendowej Atrakcje Regionów w Chorzowie, Międzynarodowe Targi Turystyczne *World Travel Show* w Nadarzynie), gdzie prezentowane były najciekawsze atrakcje turystyczne naszego województwa. Natomiast na Międzynarodowych Targach Turystyki i Wypoczynku w Monachium promowano szlak rowerowy Green Velo.
- Zorganizowano **imprezy promocyjno-turystyczne**: Inauguracja Sezonu Turystycznego Województwa Świętokrzyskiego, wojewódzkie obchody Światowego Dnia Turystyki, Świętokrzyski Jarmark Agroturystyczny.
- **Przygotowano wydawnictwa oraz gadżety promujące walory turystyczne województwa** (*Informator turystyczny województwa świętokrzyskiego, Kalendarz wybranych imprez w województwie świętokrzyskim, Świętokrzyskie pomniki historii, Świętokrzyskie dla seniorów*, zestaw 10 ulotek tematycznych, *Świętokrzyski paszport turystyczny*, mapa regionu świętokrzyskiego) oraz szlak rowerowy Green Velo.

- Województwo Świętokrzyskie było reprezentowane w spotkaniach **Zespołu ds. mobilności rowerowej** przy Konwencji Marszałków Województw Rzeczypospolitej Polskiej. Zespół jest forum konsultacyjnym i opiniodawczo-doradczym do spraw mobilności rowerowej. Jego zadaniem jest dyskusja, wymiana informacji, doświadczeń i wypracowywanie wspólnych stanowisk Konwentu Marszałków Województw RP w sprawach związanych z rozwojem mobilności rowerowej, w tym turystyki rowerowej. Działania zespołu mają na celu usystematyzowanie zagadnień związanych z rozwojem ruchu rowerowego w Polsce.
- Województwo Świętokrzyskie było reprezentowane w spotkaniach Zespołu ds. Turystyki przy Konwencji Marszałków Województw Rzeczypospolitej Polskiej. Zadaniem Zespołu jest wspieranie i tworzenie przyjaznego środowiska dla rozwoju i promocji turystyki, zwiększania jej innowacyjności i atrakcyjności zarówno wśród turystów krajowych jak i zagranicznych.
- ogłoszono **otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych z zakresu turystyki i krajoznawstwa**, w ramach którego 18 podmiotów otrzymało dotacje na łączną kwotę 67 722,76 zł.
- Marszałek Województwa Świętokrzyskiego powołał **Zespół ds. opracowania koncepcji rozwoju i budowy dróg rowerowych w województwie świętokrzyskim**, mający na celu zdiagnozowanie istniejącej i planowanej do realizacji infrastruktury rowerowej oraz przygotowanie koncepcji sieci dróg rowerowych, uwzględniający Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo, Wiślaną Trasę Rowerową, ekologiczne szlaki Greenways Euro Velo 11 oraz regionalne trasy rowerowe, szczególnie na Ponidziu i w Górach Świętokrzyskich.
- Marszałek Województwa Świętokrzyskiego powołał **Zespół ds. podjęcia działań zmierzających do przygotowania wieloletniego projektu naukowo-badawczego**, poświęconego tematyce edukacji środowiskowej uczniów i nauczycieli szkół podstawowych z terenu województwa świętokrzyskiego. Celem projektu byłby rozwój kompetencji kluczowych uczniów, podwyższenie ich świadomości ekologicznej i proklimatycznej, jak również kształtowanie właściwych postaw w relacjach z rówieśnikami oraz budowanie umiejętności współdziałania.

Realizując zadania wynikające z ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych, jak również ustawy z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych, w Departamencie Edukacji Sportu i Turystyki w 2019 roku zrealizowano następujące zadania:

- Przeprowadzono 41 kontroli obiektów hotelarskich w zakresie spełniania wymagań co do wyposażenia i zakresu świadczonych usług, w tym także usług gastronomicznych, przewidzianych dla danego rodzaju i kategorii, do których obiekty te zostały zaszeregowane;
- Zaszeregowano i nadano kategorie dla 4 obiektów hotelarskich (po ocenie przeprowadzonej przez zespół oceniający);
- Wykreślono 1 obiekt hotelarski z ewidencji obiektów hotelarskich;
- Wpisano do rejestru 11 nowych przedsiębiorców turystycznych;
- Przeprowadzono 3 kontrole organizatorów turystyki wpisanych do rejestru organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych.

Szczegółowe informacje na temat działań w obszarze Sportu i Turystyki znajdują się w Załączniku nr 1 do Raportu o stanie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku.

OCHRONA ZDROWIA

Działania w ramach obszaru tematycznego Ochrona Zdrowia, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego realizuje przy pomocy Departamentu Ochrony Zdrowia UMWS, jednostki budżetowej oraz wojewódzkich samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej:

1. Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Kielcach (WSZ Kielce),
2. Świętokrzyskiego Centrum Onkologii w Kielcach (ŚCO Kielce),
3. Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. św. Rafała w Czerwonej Górze (WSS Czerwona Góra),
4. Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy (ŚCP Morawica),
5. Świętokrzyskiego Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze (ŚCR Czarniecka Góra),
6. Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Kielcach (WOMP Kielce),
7. Świętokrzyskiego Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego w Kielcach (ŚCRMITS Kielce),
8. Regionalnego Centrum Naukowo – Technologicznego w Podzamczu (RCNT Podzamcze).

W zakresie promocji i ochrony zdrowia w województwie świętokrzyskim w 2019 roku obowiązywały i były wdrażane następujące kluczowe dokumenty:

1. Programy naprawcze dla:
 - Świętokrzyskiego Centrum Onkologii w Kielcach,
 - Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Kielcach,
 - Świętokrzyskiego Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze,
 - Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy.
2. Program stypendiów przyznawanych przez Województwo Świętokrzyskie studentom kształcącym się na kierunku lekarskim.
3. Regionalne Programy Zdrowotne dotyczące:
 - wczesnej diagnostyki gruźlicy u mieszkańców województwa świętokrzyskiego z grup szczególnego ryzyka,
 - profilaktyki chorób układu oddechowego dla pracowników zawodowo narażonych na działanie pyłu zwłókniającego,
 - kompleksowej rehabilitacji kardiologicznej w ramach profilaktyki wtórnej u mieszkańców województwa świętokrzyskiego w wieku aktywności zawodowej po ostrych zespołach wieńcowych,
 - kompleksowej rehabilitacji pulmonologicznej w ramach profilaktyki wtórnej u osób w wieku aktywności zawodowej cierpiących na przewlekłe choroby układu oddechowego,
 - zapobiegania i wczesnego wykrywania cukrzycy typu 2,
 - zapobiegania ciężkim zapaleniom płuc u chorych onkologicznych z najczęstszymi nowotworami litymi i hematologicznymi.
4. Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2018 – 2022.
5. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017 – 2020 oraz Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS na lata 2017 – 2021 w zał. Nr 1 poz. 271.
6. Plan działań w sektorze zdrowia na rok 2019 w zakresie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego.
7. Mapa potrzeb zdrowotnych w zakresie leczenia szpitalnego dla województwa świętokrzyskiego wraz z mapami potrzeb zdrowotnych dotyczącymi kardiologii, onkologii oraz 30 wybranych grup chorób.
8. Priorytety dla regionalnej polityki zdrowotnej województwa świętokrzyskiego na lata 2019-2021.

W 2019 roku UMWS prowadził m.in. sprawy związane z nadzorem nad podmiotami leczniczymi utworzonymi przez Województwo Świętokrzyskie, w tym dotyczące powołania Rad Społecznych w 8 podmiotach leczniczych (uchwały ZWS nr: 146/19, 147/19, 148/19, 149/19, 150/19, 151/19, 152/19 i 649/19), ogłoszenia postępowania konkursowego na stanowisko kierownika w 4 podmiotach leczniczych (uchwały ZWS nr: 238/19, 945/19, 946/19 i 947/19), ustalenia regulaminu wynagradzania kierowników samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (uchwała ZWS nr 450/19) czy przeprowadzenia 7 kontroli dotyczących prawidłowości gospodarowania mieniem oraz środkami publicznymi przez podległe podmioty lecznicze. UMWS uruchomił w roku ubiegłym pierwszy nabór wniosków o przyznanie stypendium studentom kształcącym się na kierunku lekarskim (uchwała SWŚ nr VII/87/19, uchwały ZWS nr: 868/19 i 1105/19).

W zakresie polityki zdrowotnej i zdrowia publicznego UMWS prowadził sprawy związane z opracowaniem Planów działań w sektorze zdrowia w zakresie RPO WS oraz ich uzgodnieniem z Komitetem Sterującym do spraw koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia (uchwały Komitetu Sterującego nr: 19/2019/XX, 23/2019/O, 48/2019/XXII i 57/2019/XXIII), współpracą z Wojewódzką Radą do spraw Potrzeb Zdrowotnych w zakresie ustalenia priorytetów dla regionalnej polityki zdrowotnej województwa świętokrzyskiego na lata 2019 – 2021 oraz sporządzeniem uwag do aktualnej edycji Map potrzeb zdrowotnych dla województwa świętokrzyskiego. Opracował kolejne regionalne programy polityki zdrowotnej dotyczące „Wczesnego wykrywania oraz rehabilitacji zaburzeń słuchu i mowy wśród uczniów pierwszych klas szkół podstawowych” (uchwała ZWS nr 759/19) i „Wczesnego wykrywania oraz rehabilitacji wad wzroku wśród uczniów pierwszych klas szkół podstawowych” (uchwała ZWS nr 760/19). Opracował także informator o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej oraz aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi w województwie świętokrzyskim. Prowadził procedury konkursowe i pozakonkursowe zakończone zawarciem umów z organizacjami pożytku publicznego na realizację zadań publicznych z zakresu ochrony i promocji zdrowia (18 umów) oraz z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym – zwalczanie narkomanii (6 umów). Prowadził oraz aktywnie uczestniczył w działaniach promocyjnych i kampaniach społecznych z zakresu ochrony i promocji zdrowia.

UMWS współpracował również z 4 podmiotami leczniczymi utworzonymi przez Województwo Świętokrzyskie przy opracowaniu programów naprawczych (uchwały ZWS nr: 1390/19, 1391/19, 1392/19 i 1393/19), które określają działania zmierzające do maksymalizacji strony przychodowej oraz optymalizacji kosztów działalności wybranych podmiotów leczniczych. Na dzień 31 grudnia następstwem działań podjętych w ramach programów było zmniejszenie strat, które zostaną pokryte m.in. przez Województwo Świętokrzyskie. Prowadził także prace związane z przekazywaniem oraz rozliczaniem dotacji przyznanych z budżetu Województwa Świętokrzyskiego do nadzorowanych samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej. W 2019 roku realizowały one:

- 6 przedsięwzięć w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020,
- 7 przedsięwzięcia w ramach programów krajowych oraz
- 36 zadań własnych,

których całkowite dofinansowanie z budżetu województwa wyniosło ponad 18,2 mln złotych (tabela).

W analogicznym okresie Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne realizowało łącznie 15 przedsięwzięć, w tym 4 w ramach RPO WS i Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego, 2 finansowane w ramach programów krajowych oraz 9 zadań własnych.

Tabela 21. Wysokość środków przekazanych w 2019 r. z budżetu województwa samodzielnym publicznym zakładom opieki zdrowotnej.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach		Podmiot leczniczy							RAZEM	
		(kwota w pełnych złotych)								
		WSS Czerwona Góra	ŚCO Kielce	WSZ Kielce	ŚCR Czarniecka Góra	ŚCP Morawica	ŚCRMiTS Kielce	WOMP Kielce		
RPO WŚ <i>(dofinansowanie z budżetu województwa wkładów własnych Beneficjentów)</i>	liczba umów	2	2	2	0	0	0	0	6	
	kwota	412 564	2 865 698	754 161	0	0	0	0	4 032 426	
Programów Krajowych <i>(dofinansowanie z budżetu województwa wkładów własnych Beneficjentów)</i>	liczba umów	1	2	4	0	0	0	0	7	
	kwota	236 626	563 665	2 955 644	0	0	0	0	3 755 935	
Zadań własnych spzoz <i>(budżet województwa)</i>	inwestycje	liczba umów	8	9	2	3	3	1	3	29
		kwota	3 908 208	3 485 392	1 006 941	210 241	450 000	459 000	188 629	9 708 410
	środki bieżące	liczba umów	1	1	1	2	1	0	1	7
		kwota	14 983	510 000	81 852	122 300	9 356	0	45 300	783 792
RAZEM: (budżet województwa)		liczba umów	12	14	9	5	4	1	4	495
		kwota	4 572 381	7 424 755	4 798 598	332 541	459 356	459 000	233 929	18 280 560

Szczegółowe informacje na temat działań w obszarze Ochrona zdrowia znajdują się w Załączniku nr 1 do Raportu o stanie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku.

Działalność w obszarze Ochrona zdrowia realizuje również spółka „Uzdrowisko Busko-Zdrój” S.A., w której Województwo Świętokrzyskie posiada 100 % udziałów. Spółka oprócz działalności podstawowej, jaką jest leczenie uzdrowiskowe i szpitalne, realizowała w 2019 roku następujące przedsięwzięcia:

- Opracowanie innowacyjnej technologii oczyszczania wód pokąpielowych w Uzdrowisku Busko-Zdrój. Przedmiotem projektu jest opracowanie stanowiska pilotażowego, mającego wdrożyć w warunkach rzeczywistych technologie oczyszczania wód pokąpielowych, traktowanych obecnie jako ścieki przemysłowe do stanu pozwalającego na ich ponowne wykorzystanie do działalności uzdrowiska. W procesie oczyszczania tych ścieków zostaną wykorzystane nowe technologie opracowane w trakcie badań B+R. W wyniku realizacji projektu nastąpi zmiana technologii oczyszczania ścieków. Efektem będzie pracująca, innowacyjna instalacja kompleksowego oczyszczania i odzyskiwania wód leczniczych w skali pilotażowej.
- Projekt pn. *Rozbudowa Szpitala Uzdrowiskowego „Krystyna” służąca optymalizacji procesu terapeutyczno-leczniczego w chorobach układu krążenia*. Przedmiotem projektu jest optymalizacja procesu terapeutyczno-leczniczego w chorobach układu krążenia poprzez nadbudowę części budynku Uzdrowiskowego Szpitala Kompleksowej Rehabilitacji „KRYSTYNA” w Busku-Zdroju wraz z zakupem niezbędnego sprzętu i wyposażenia medycznego w celu poprawy jakości świadczonych usług oraz szerszego udostępniania podmiotu leczniczego osobom cierpiącym na choroby układu krążenia.
- Projekt pn. *Poprawa jakości usług medycznych w zakresie rehabilitacji ogólnoustrojowej dla osób ze schorzeniami narządu ruchu i po leczeniu operacyjnym-ortopedycznym w Specjalistycznym Szpitalu Ortopedyczno-Rehabilitacyjnym „Górka” im. dr Szymona Starkiewicza w Busku- Zdroju*. Przedmiotem projektu jest poprawa jakości świadczenia usług medycznych w zakresie rehabilitacji ogólnoustrojowej dla osób dorosłych ze schorzeniami narządu ruchu i po leczeniu operacyjnym – ortopedycznym w Specjalistycznym Szpitalu Ortopedyczno-Rehabilitacyjnym „Górka” im. dr Szymona Starkiewicza w Busku-Zdroju.
- Projekt pn. *Kompleksowa rehabilitacja kardiologiczna dla mieszkańców Województwa Świętokrzyskiego*. Głównym celem projektu jest wydłużenie aktywności zawodowej 7500 (3000 K, 4500 M) mieszkańców województwa świętokrzyskiego w wieku produkcyjnym. W ramach projektu prowadzona jest kampania informacyjno-promocyjna programu, realizowane są szkolenia dla kadry medycznej województwa świętokrzyskiego (200 pielęgniarek, 100 lekarzy POZ oraz 60 lekarzy kardiologów) oraz prowadzona jest rehabilitacja kardiologiczna osób po przebytych ostrych zespołach wieńcowych.
- *Regionalny Program Zdrowotny w zakresie zapobiegania i wczesnego wykrywania cukrzycy typu 2*. Celem głównym programu jest ochrona zdrowia oraz poprawa świadomości w zakresie profilaktyki cukrzycy, nadwagi i otyłości wśród 187 251 (94 936 K, 92 315 M) mieszkańców woj. świętokrzyskiego poprzez przeprowadzenie interwencji edukacyjno-zdrowotnej w grupie osób w wieku 45-64 lata, które w przeciągu ostatnich 3 lat nie miały wykonywanych badań w kierunku cukrzycy oraz do osób z czynnikami ryzyka.

POLITYKA SPOŁECZNA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

POLITYKA SPOŁECZNA

Za działania w obszarze polityki społecznej realizowane pod nadzorem Zarządu Województwa Świętokrzyskiego odpowiada Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej UMWŚ, w tym funkcjonujący strukturze ROPS Świętokrzyski Ośrodek Adopcyjny oraz Wojewódzki Urząd Pracy, Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia będący jednostką organizacyjną Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Morawicy.

Zadania Samorządu Województwa z zakresu polityki społecznej realizowane są w oparciu o przepisy niżej wymienionych ustaw:

- *ustawy o pomocy społecznej,*
- *ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,*
- *ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,*
- *ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,*
- *ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,*
- *ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.*

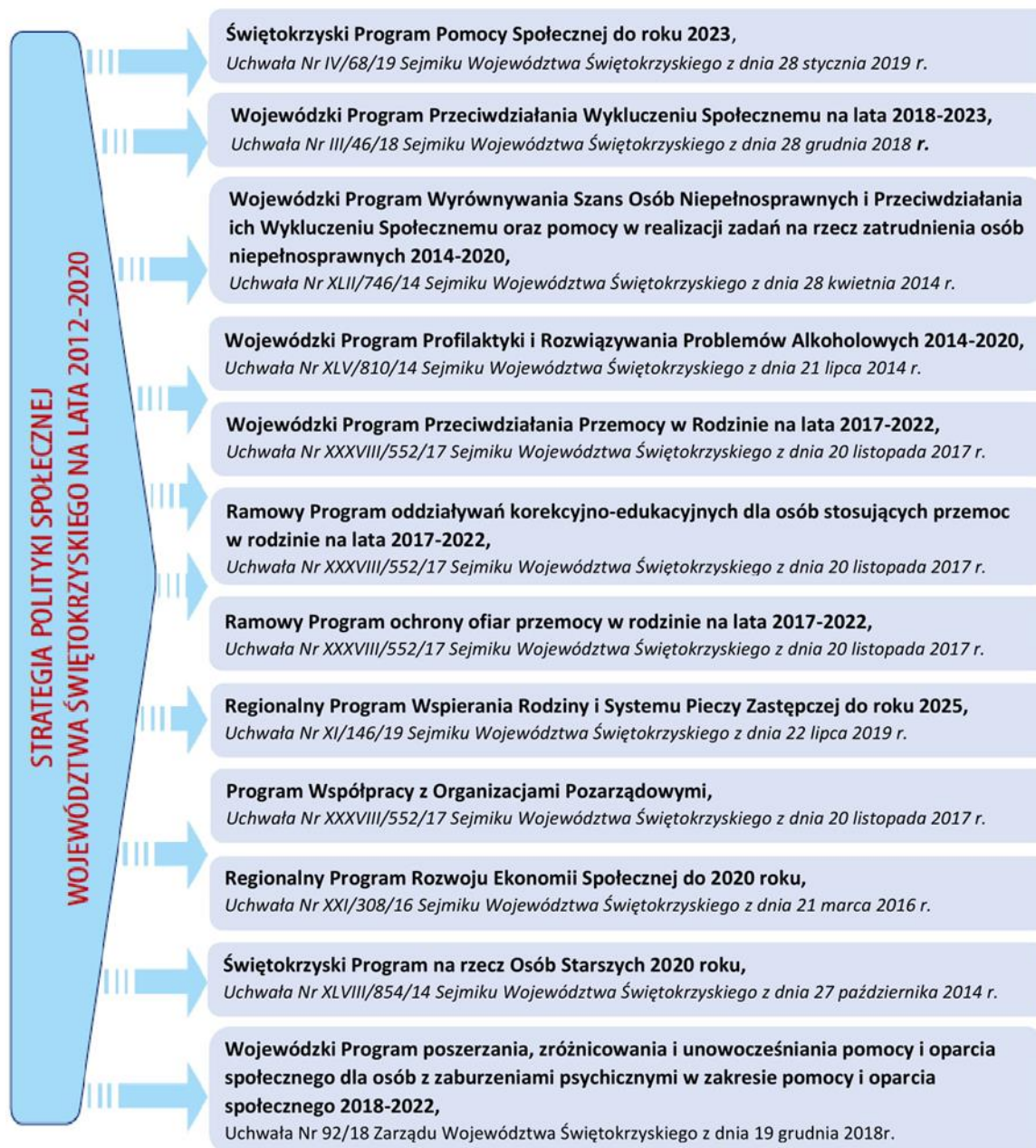
Zadanie samorządu województwa w obszarze polityki społecznej zgodnie z ww. aktami prawnymi koncentrują się wokół następujących działań:

- opracowanie, aktualizowanie i realizacja strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej,
- realizacja wojewódzkich programów obligatoryjnych oraz fakultatywnych z obszaru polityki społecznej,
- Organizacja szkoleń zawodowych kadr pomocy społecznej oraz innych instytucji, organizacji i służb realizujących zadania wpisujące się w szerokokoruzmianą politykę społeczną.
- rozpoznawanie przyczyn ubóstwa,
- diagnozowanie i monitorowanie wybranych problemów społecznych w regionie,
- inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej,
- koordynowanie działań na rzecz sektora ekonomii społecznej w regionie,
- sporządzanie oceny, o której mowa w art. 16a ocena zasobów pomocy społecznej, na podstawie ocen sporządzonych przez gminy i powiaty z obszaru województwa, uwzględniającej kwestie i problemy społeczne.
- wsparcie rodziny i piecza zastępcza,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- rehabilitacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych.

Strategia w zakresie polityki społecznej, realizacja wojewódzkich programów z obszaru polityki społecznej

UMWŚ jest odpowiedzialny za koordynację i organizację procesu realizacji **Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020**. Realizacja działań wyznaczonych w strategii odbywa się w oparciu o wojewódzkie programy z obszaru polityki społecznej.

DOKUMENTY STRATEGICZNE I PROGRAMOWE POLITYKI SPOŁECZNEJ W REGIONIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

Opracowywanie, monitoring realizacji programów wojewódzkich to jedno z działań wpisanych w funkcjonowanie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej. W 2019 roku prowadzono monitoring programów w szczególności w zakresie: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywaniu szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej, współpracy z organizacjami pozarządowymi, regionalnego programu rozwoju ekonomii Społecznej oraz innych programów w obszarze polityki społecznej.

Monitorowanie wybranych problemów społecznych, rozpoznawanie przyczyn ubóstwa, ocena zasobów pomocy społecznej

W ramach realizacji zadań ustawowych jakim są: monitorowanie wybranych problemów społecznych, rozpoznawanie przyczyn ubóstwa, ocena zasobów pomocy społecznej realizowane były następujące działania:

Tabela 22. Badania , analizy i opracowania dot. przyczyn ubóstwa w 2019 r.

Lp.	Badania społeczne, analizy - Rok 2019:
1	Badanie pn.: „ <i>Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z badań ankietowych zrealizowanych w województwie świętokrzyskim w 2019 roku</i> ”. Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach ESPAD (Badanie zostało sfinansowane przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego).
2	Badanie pn.: <i>Problemy, potrzeby, wyzwania dla regionalnej polityki społecznej w województwie świętokrzyskim</i>
3	Analiz pn. „ <i>Indeks Zagrożenia Ubóstwem w województwie świętokrzyskim za 2018 rok</i> ”
4	Opracowanie pn.: „ <i>Karty Gmin i Powiatów Województwa Świętokrzyskiego na 2018 rok</i> ”- cykliczna prezentacja profili społeczno-demograficznych poszczególnych gmin i powiatów w odniesieniu do średnich wartości danych regionalnych w poszczególnych obszarach.
5	„ <i>Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018r.</i> ”

Organizacja szkoleń zawodowych kadr pomocy społecznej oraz innych instytucji, organizacji i służb

W zakresie organizowania kształcenia oraz szkolenia zawodowego kadr pomocy i integracji społecznej w okresie objętym monitoringiem zorganizowano **41 cykli szkoleń z podziałem na bloki tematyczne**, w których udział wzięło około 1 050 uczestników.

Tabela 23. Szkolenia zawodowe dla kadr pomocy i integracji społecznej w 2019 r.

Lp.	Szkolenia - Rok 2019	Liczba uczestników
1	Opracowanie indywidualnych programów pomocy i wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	60
2	Szkolenia dla Członków Zespołów Interdyscyplinarnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	77
3	Motywowanie do zmiany klienta Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych metodą Dialogu Motywującego	76
4	Szkolenia przeprowadzone w ramach projektu „ <i>Bliżej rodziny – szkolenia dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej</i> ”, przykładowe tematy szkoleń: <ul style="list-style-type: none"> • Trening umiejętności prowadzenia dialogu motywującego skoncentrowanego na rozwiązaniach w pracy z rodziną • Trening umiejętności prowadzenia mediacji rodzinnych • Trening umiejętności kontaktu bez przemocy i zastępowania agresji 	727
5	„ <i>Lider Ekonomii Społecznej</i> ” cz.1	20
6	„ <i>Lider Ekonomii Społecznej</i> ” cz.2	20
7	Szkoła Kooperacji – poziom regionalny 3-dniowe partnerskie spotkanie wymiany doświadczeń woj. Podkarpackie	40
8	Cykl szkoleń kompetencyjnych w ramach Szkoły Kooperacji – poziom rozszerzony	30

Inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej

Województwo Świętokrzyskie w ramach realizacji zadania ustawowego, jakim jest inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej, w 2019 roku zorganizował **8 konferencji** oraz **14 wizyt studyjnych**, w których uczestniczyło łącznie 230 uczestników. Województwo Świętokrzyskie jest parterem w realizacji dwóch projektów międzyregionalnych:

1. **Liderzy kooperacji**, którego celem jest wypracowanie i wdrożenie modelu kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, a podmiotami innych polityk sektorowych istotnych z punktu widzenia włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa dla gmin wiejskich na obszarze makroregionu I województw: lubelskiego, mazowieckiego, podkarpackiego, podlaskiego i świętokrzyskiego.
2. **Standardy w zakresie mieszkalnictwa wspomaganego dla osób chorujących psychicznie po wielokrotnych pobytach w szpitalu psychiatrycznym**, którego celem jest wypracowanie, wdrożenie i upowszechnienie standardu w zakresie mieszkalnictwa wspomaganego dla osób chorujących psychicznie po wielokrotnych pobytach w szpitalu psychiatrycznym. Opracowany standard będzie uwzględniał specyfikę zaburzenia psychicznego, aktualny stan zdrowia psychicznego po przeprowadzeniu konsultacji z lekarzem psychiatrą, czas po okresie hospitalizacji oraz zostanie wdrożony i przetestowany na terenie 5 gmin zróżnicowanych pod względem sytuacji społeczno – gospodarczej, w tym: 3 gmin na terenie województwa lubelskiego, 1 gminy na terenie województwa podkarpackiego i 1 gminy na terenie województwa świętokrzyskiego.

Tabela 24. Wykaz konferencji zorganizowanych w 2019 r., w obszarze polityki społecznej

Lp.	Konferencje - Rok 2019
1	„Rodzinna piecza zastępcza – perspektywy i wyzwania”
2	Telekonferencja „ Potrzeby opiekunów osób żyjących z choroba Alzheimera”
3	Międzynarodowe Targi Seniora „Kielce Seniorom. 60+ to nie wiek. To styl życia!” – współorganizacja wydarzenia
4	Dni Ekonomii Społecznej na kieleckich uczelniach wyższych
5	Województwo Świętokrzyskie przyjazne Organizacjom Pozarządowym
6	Spotkanie konsultacyjne Modelu „Liderzy kooperacji”- Sandomierz
7	Spotkanie konsultacyjne Modelu „Liderzy kooperacji” – Skarżysko Kamienna
8	Spotkanie konsultacyjne Modelu „Liderzy kooperacji” z przedstawicielami wojewódzkich podmiotów sektorowych – Kielce

Tabela 25. Wykaz wizyt studyjnych zorganizowanych w 2019 r., w obszarze polityki społecznej

Lp.	Wizyty studyjne - Rok 2019
1	„Refleksje Polski Wschodniej wokół Ekonomii Społecznej” (30 uczestników)
2	„Dobre praktyki ekonomii społecznej i organizowania społeczności lokalnej w województwie śląskim” (40 uczestników)
3	„Forum Inicjatyw Lokalnych - Przedsiębiorcza Polska Wschodnia. Ekonomia społeczna i solidarna na wschodzie kraju” (40 uczestników)
4	Spotkania Partnerskich Zespołów Kooperacji w 6 gminach (raz w miesiącu w każdej gminie) (60 uczestników)
5	Superwizja „Liderzy kooperacji” (60 uczestników)

Koordinowanie działań na rzecz sektora ekonomii społecznej w regionie

Od stycznia 2019 rozpoczęto realizację II edycja pozakonkursowego projektu „Świętokrzyska Ekonomia Społeczna”. Okres realizacji projektu zaplanowany jest do końca grudnia 2022 roku. W ramach tegoż projektu realizowane jest doradztwo dla samorządów lokalnych w zakresie rozwoju ekonomii społecznej. Zrealizowane zostały następujące przedsięwzięcia:

- wydarzenia o charakterze równościowym „Bez barier z ekonomią społeczną - wiek nie jest barierą” Park Etnografii –Tokarnia;
- organizacja konkursu „Lider Ekonomii Społecznej 2019” w trzech kategoriach: Samorząd Prospołeczny, Biznes Prospołeczny, Przedsiębiorstwo Społeczne;
- współpraca z Uniwersytetem Jana Kochanowskiego w Kielcach dotycząca wprowadzenia specjalizacji studiów podyplomowych z obszaru ekonomii społecznej;
- przygotowanie merytoryczne i logistyczne oraz przeprowadzenie spotkań 4 grup tematycznych: ds. współpracy ROPS i OWES; ds. współpracy podmiotów reintegracyjnych CIS, KIS, ZAZ, WTZ; ds. współpracy OPS, PCPR, PUP, NGO; ds. współpracy biznesu, nauki, NGO i administracją.

Wsparcie rodziny i piecza zastępcza

W 2019 roku z inicjatywy Zarządu Województwa Świętokrzyskiego kilkadziesiąt zawodowych rodzin zastępczych odebrało zaświadczenia, które ułatwiają rodzicom dostęp do Specjalistycznego Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Kielcach i jego poradni. Kolejnym krokiem wsparcia rodzin zastępczych było wprowadzenie Świętokrzyskiej Karty Zawodowej Rodziny Zastępczej, dzięki której rodziny otrzymają zniżki na korzystanie z oferty różnych instytucji, a także obiektów podległych Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego.

W 2019 roku w województwie świętokrzyskim adoptowanych zostało łącznie 52 dzieci tj. o 18,2% więcej niż w roku 2018.

Tabela 26. Adopcje w województwie świętokrzyskim w 2019 r.

Wyszczególnienie:	Rok 2019
Dzieci przysposobione, w tym w wieku:	52
<i>poniżej 1 roku</i>	4
<i>od 1 roku do 4 lat</i>	20
<i>od 5 do 9 lat</i>	16
<i>10 lat i więcej</i>	12
dzieci przysposobione, z tego	52
<i>dziewczęta</i>	20
<i>chłopcy</i>	32
dzieci przysposobione z orzeczeniem o niepełnosprawności	4
dzieci według miejsca pobytu przed przysposobieniem w tym:	52
<i>w pieczy instytucjonalnej</i>	10
<i>w rodzinnej pieczy zastępczej</i>	28
<i>w rodzinie biologicznej</i>	14

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego realizował następujące działania postadopcyjne:

- Piknik Rodzinny w Tokarni (300 osób);
- Spotkanie integracyjne rodzin adopcyjnych „Bal z postaciami z bajek” w Europejskim Centrum Bajki w Pacanowie (300 osób);
- Sensoplastyka dla dzieci adopcyjnych (20 osób);
- Spotkania rodzin adopcyjnych w ramach grupy wsparcia (62 osoby);
- Terapia Integracji Sensorycznej (12 osób).

Działania realizowane w ramach rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

W ramach realizacji zadania dotyczącego dofinansowania kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej w czteroletnim okresie analizy w latach 2016-2019 w sumie przyznano środki PFRON w wysokości: 17 007 402 zł dla 4 ZAZ:

- Powiatowego Zakładu Aktywności Zawodowej w Stykowie – 5 524 653 zł.
- Zakładu Aktywności Zawodowej w Końskich – 4 043 571 zł.
- Zakładu Aktywności Zawodowej Caritas Diecezji Kieleckiej w Kielcach – 3 980 228 zł.
- Zakładu Aktywności Zawodowej „Nadzieja Rodzinie” w Kielcach – 3 458 950 zł

Współpraca z organizacjami pozarządowymi w obszarze polityki społecznej

Województwo Świętokrzyskie w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2019 roku przekazał kwotę w wysokości 820 000 zł, podpisując 72 umowy na realizację zadań publicznych. dla organizacji pożytku publicznego przekazano:

- kwotę w wysokości: 775 000,00 zł w ramach otwartych konkursów ofert,
- kwotę w wysokości: 45 000 zł w ramach trybu pozakonkursowego,
- zawarto i rozliczono 72 umowy z organizacjami pozarządowymi,
- złożonych zostało 138 ofert współpracy

Tabela 27. Rozdysponowanie środków na organizacje pożytku publicznego w 2019 r.

Obszar współpracy:	Tryb konkursowy	Tryb pozakonkursowy
Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych (środki PEFRON będące do dyspozycji Samorządu Województwa Świętokrzyskiego)	199 700 zł	-
Pomoc społeczna	264 726,48 zł	35 000 zł
Przeciwdziałanie przemocy	100 000 zł	-
Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	69 714,99 zł	-
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych	130 200 zł	10 000 zł
Razem:	764 341,47 zł	45 000 zł

Inne przedsięwzięcia i inicjatywy na rzecz szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane w 2019 roku obejmowały:

- opracowanie i dystrybucja „Biuletynu Świętokrzyskiego Seniora 2019”
- opracowanie i dystrybucja Biuletynu Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej
- opracowanie i dystrybucja „Przewodnik informacyjny dla osób z zaburzeniami psychicznymi 2019”.
- organizacja uroczystej gali wręczenia nagrody Zarządu Województwa Świętokrzyskiego pn. Świętokrzyski Anioł Dobroci;
- ogłoszenie naboru uzupełniającego do Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. osób niepełnosprawnych – etap powołania zespołu ds. wyboru członków oraz opracowania Zarządzenia Marszałka powołującego nowych członków;
- prowadzenie na Facebook oficjalnego fanpage Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej.

Szczegółowe informacje na temat działań w obszarze Polityka Społeczna znajdują się w Załączniku nr 1 do Raportu o stanie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku.

SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Samorząd województwa świętokrzyskiego podejmuje szereg działań mających na celu rozwój społeczeństwa informacyjnego, upowszechnianie technologii cyfrowych i usług we wszystkich aspektach życia gospodarczego i społecznego, a także wzmacnianie kompetencji cyfrowych mieszkańców, przedsiębiorstw i instytucji w regionie. Przedsięwzięcia na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego w województwie świętokrzyskim Zarząd Województwa realizuje głównie przy pomocy Departamentu IT UMWS.

Jednym z działań realizowanych w 2019 roku było operowanie i nadzór nad infrastrukturą oraz majątkiem stanowiącym własność Województwa – **Regionalną Siecią Szerokopasmową Województwa Świętokrzyskiego**.

W ramach Projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo świętokrzyskie” zrealizowanego w perspektywie 2007-2013, wybudowana została regionalna sieć szerokopasmowa na obszarach tzw. „białych plam” tj. obejmujących miejscowości najbardziej zagrożone „wykluczeniem cyfrowym”. Budowa jednolitej infrastruktury teleinformatycznej pozwoliła na zwiększenie dostępności do mediów elektronicznych, a także podniosła atrakcyjność obszarów dla operatorów telekomunikacyjnych świadczących usługę tzw. ostatniej mili. Otwarcie niedostępnego dotąd rynku skutkowało wzrostem liczby inwestycji związanych z doprowadzeniem infrastruktury do odbiorcy końcowego, co wpłynęło na zwiększenie dostępu do Internetu dla instytucji, przedsiębiorstw

i mieszkańców obszarów nieatrakcyjnych ekonomicznie dla operatorów telekomunikacyjnych. W województwie świętokrzyskim powstało 1425 km sieci i 143 węzły (8 szkieletowych i 135 dystrybucyjnych), uzupełniających istniejącą już infrastrukturę telekomunikacyjną. Aktualnie z sieci korzysta 60 operatorów, zawarto 603 umowy na świadczenie usług.

Wybudowana infrastruktura SSPW została wykorzystana m.in. do realizacji projektu pn. Ogólnopolska Sieć Edukacyjna (POPC 2014-2020, dz.1.1), w ramach którego wszystkie szkoły podstawowe i ponadpodstawowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych) na terenie województwa świętokrzyskiego otrzymały symetryczne łącza o przepływności minimum 100 mb/s wraz z usługami bezpiecznego dostępu do Internetu.

Sieć SSPW stanowi również bazę transmisyjną dla sieci dostępowych, aktualnie realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (POPC), które zapewnią możliwość dostępu do szerokopasmowego Internetu (minimum 30 mb/s) dla ponad 140 tys. gospodarstw domowych na terenie województwa świętokrzyskiego.

Aktualnie realizowane projekty w ramach POPC są komplementarne z projektem SSPW i pozwalają optymalnie wykorzystać potencjał regionalnej sieci szerokopasmowej. Sieć szerokopasmowa jest bazą do wdrażania nowoczesnych technologii informatycznych takich jak publiczna chmura komputerowa, blockchain czy przetwarzanie BIG Data z wykorzystaniem sztucznej inteligencji.

W 2019 roku działania obejmowały również utrzymanie i rozwój **Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego (SIPWŚ)**. SIPWŚ jest otwartym systemem informacyjnym służącym do udostępniania i upowszechniania wiarygodnej informacji przestrzennej o województwie świętokrzyskim, powodując przez to usprawnienie funkcjonowania administracji publicznej regionu, a docelowo również wzrost konkurencyjności województwa oraz jego rozwój gospodarczy.

System funkcjonuje przede wszystkim w jednostkach administracji samorządowej, ale sukcesywnie obejmuje swoim działaniem szereg instytucji spoza administracji samorządowej m.in. Świętokrzyski

Urząd Wojewódzki, Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach, Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Radomiu, Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach, Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Kielcach, Świętokrzyski Park Narodowy. Warstwa informacyjna systemu jest również dostępna publicznie dla ogółu społeczeństwa.

Wśród szerokiego spektrum korzyści wynikających z zastosowania SIPWŚ należy wymienić kompleksowe przygotowanie podejmowanych działań strategicznych, czyli wspomaganie procesu podejmowania decyzji, co z kolei przekłada się m.in. na skrócenie czasu i podniesienie jakości usług świadczonych przez jednostki administracji publicznej dla ludności oraz potencjalnych inwestorów. System eliminuje powielania wysiłków oraz prawdopodobnych błędów i nieścisłości związanych z wielokrotnym pozyskiwaniem tych samych zasobów danych przez różne instytucje w regionie, co w konsekwencji prowadzi do realnych oszczędności i lepszego wykorzystania środków finansowych.

SIPWŚ umożliwiając dostęp do spójnego i aktualnego zasobu informacyjnego daje możliwość poprawy współpracy i koordynacji programów o zasięgu/znaczeniu regionalnym, między powiatami lub między gminami. W sposób przejrzysty prezentuje zalety regionu potencjalnym inwestorom, poprawia rozpoznanie gospodarczych i środowiskowych potrzeb regionu i jego części, co przekłada się na podejmowanie trafnych decyzji związanych z rozwojem strategicznym regionu świętokrzyskiego.

Znacząca jest możliwość wykorzystania Systemu SIPWŚ przy planowaniu i monitoringu wykorzystania środków budżetowych czy możliwość monitorowania efektów inicjatyw społeczno-gospodarczych w poszczególnych obszarach regionu.

Celem zapewnienia realizacji m.in. powyższych obszarów funkcjonalnych w 2019 roku zrealizowano szereg prac/działań dotyczących Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego na wielu płaszczyznach: bazodanowej, funkcjonalnej, szkoleniowej, wsparcia merytorycznego i technicznego dla użytkowników SIPWŚ w województwie, powiatach i gminach, jak również aktywnie współpracowano z organami i urzędami centralnymi administracji państwowej. Działania te obejmowały:

- Wykonanie **poprawy i udostępnienie publiczne**, również w postaci usług sieciowych, w Systemie Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego **zdjęć lotniczych - ortofotomap z lat 2004, 2012, 2015 i 2018**. Opublikowane dane mają zasadnicze znaczenie dla wszelkiego rodzaju podmiotów wykonywujących przestrzenne analizy porównawcze w oparciu o dane teledetekcyjne np. jednostki samorządu terytorialnego w kontekście podatków od nieruchomości.
- Przeprowadzenie **cyklu szkoleń dla wszystkich gmin** w zakresie dokumentów planistycznych zagospodarowania przestrzennego.
- Wdrożenie na obszarze całego województwa w powiatach i województwie **systemu monitorowania poprawności funkcjonowania infrastruktury sprzętowo-programowej Zabbix**. Znaczącym jest fakt, że ww. oprogramowanie jest nieodpłatne oraz to, że monitorowaniem można objąć nie tylko System Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego (dla którego został zbudowany), ale także dowolne inne systemy informatyczne funkcjonujące w urzędach.
- **Opracowanie i udostępnienie szeregu warstw tematycznych oraz usług sieciowych na potrzeby Partnerów SIPWŚ** innych niż jednostki samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego

- tj. Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu oraz Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego.
- Przeprowadzono **liczne wspólne prace z Departamentami Urzędu Marszałkowskiego oraz wojewódzkimi jednostkami organizacyjnymi** w zakresie aktywnego wykorzystania Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego dla wsparcia w realizacji zadań własnych.
 - W wakacyjnym wydaniu ogólnopolskiego miesięcznika „IT w Administracji” ukazała się **publikacja pt. „Zastosowania Systemów Informacji Przestrzennej”**, gdzie dokonano odniesienia do regionalnych systemów informacji przestrzennej w kontekście posiadanego przez Województwo Świętokrzyskie Systemu Informacji Przestrzennej WŚ.

Rok 2019 był kolejnym czwartym rokiem monitorowania przez Województwo Świętokrzyskie trwałości projektu **„e-świętokrzyskie Rozbudowa Infrastruktury Informatycznej JST”**, który został zrealizowany przez Województwo Świętokrzyskie będące Liderem Projektu, wspólnie ze 112 Partnerami tj. Województwem Świętokrzyskim, będącym Liderem Projektu oraz z 95 gminami i 13 powiatami, a także z Prokuraturą Okręgową w Kielcach, Świętokrzyskim Urzędem Wojewódzkim, Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Kielcach i Komendą Wojewódzką Policji w Kielcach. Projekt doprowadził do wzmocnienia potencjału organizacyjnego poprzez **wdrożenie systemów informatyki zarządczej** oraz **podwyższenia jakości usług publicznych** poprzez uruchomienie funkcjonalności **e-Urzędu**. Lider Projektu w ramach zawartego **Porozumienia o dalszej współpracy Partnerów i Wykonawców** zapewnia co najmniej raz w roku organizację bezpłatnych **szkoleń** i spotkań użytkowników ze wszystkich JST w czterech grupach tematycznych dotyczących systemu Puma oraz grupy dotyczącej EOD Edicta. Efektem tych działań jest stały rozwój wdrożonych systemów pod kątem potrzeb gmin i powiatów. Rozwój wdrożonych systemów przekłada się na usprawnienie obsługi interesantów. Partnerzy korzystając z wdrożonych systemów ciągle je rozwijają i dostosowują do nowych potrzeb, w tym włączają do wspólnych baz jednostki podległe. Na produktach uzyskanych w projekcie, Partnerzy kontynuują dalszy rozwój e-usług poprzez realizację kolejnych projektów w ramach perspektywy finansowej 2014-2020.

Realizacja działań na rzecz budowy społeczeństwa informacyjnego prowadzona jest również w oparciu o projekty realizowane w 2019 roku, finansowane z RPO WŚ 2014-2020:

„Informatyzacja Placówek Medycznych Województwa Świętokrzyskiego” (InPlaMed WŚ)

Projekt jest realizowany w partnerstwie w ramach RPOWŚ 2014-2020, Działanie 7.1. Beneficjentem jest Województwo Świętokrzyskie, Partnerami są podmioty lecznicze - głównie szpitale (8 wojewódzkich, 12 powiatowych). Wartość całkowita projektu wynosi 57 221 156,96 zł. Głównym celem projektu jest wdrożenie **Elektronicznej Dokumentacji Medycznej (EDM) w 20 podmiotach leczniczych**, zgodnie z wymogami prawnymi i protokołami przyjętymi w ochronie zdrowia, a także wytycznymi Centrum Systemów Informatycznych Ochrony Zdrowia. W 2019 r. większość partnerów dokonała wyboru wykonawcy lub zakończyła realizację zadań związanych z **budową lub rozbudową serwerowni**. Województwo Świętokrzyskie jako Lider przygotowało i opublikowało postępowanie na wybór wykonawcy na zadanie realizowane wspólne z Partnerami dotyczące zakupu sprzętu informatycznego. W ramach projektu złożono do Instytucji zarządzającej Wnioski o płatność na ogólna wartość zadań wynoszącą ponad 3,4 mln zł. Realizowany projekt ma **zasięg regionalny i wpisuje się wprost w plany działań Ministerstwa Zdrowia** realizowane przez Centrum Systemów

Informacyjnych Ochrony Zdrowia. Dzięki realizowanemu projektowi podwyższy się bezpieczeństwo systemów informatycznych i przekazywania danych, w tym danych wrażliwych. Partnerzy projektu będą dysponować zapasowymi serwerowniami do przechowywania i archiwizacji danych, ale przede wszystkim będą korzystali z nowych lub rozbudowanych systemów informatycznych typu HIS, RIS, LIS, PACS, dzięki którym korzystanie z EDM będzie bezpieczniejsze i bardziej powszechne, w tym dla pacjentów.

„Szkolne Pracownie Województwa Świętokrzyskiego” (e-Pracownie WŚ)

Projekt jest realizowany w partnerstwie w ramach RPOWŚ 2014-2020, Działanie 7.4. Beneficjentem jest Województwo Świętokrzyskie, Partnerami jest 49 gmin z obszaru OSI. Projekt wpisuje się w działania krajowe „Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej” i umożliwia efektywne wykorzystanie dostarczanych urządzeń w programie nauczania na wszystkich szczeblach szkoły podstawowej. W ramach projektu w 2019 r. do 81 pracowni komputerowych dostarczono 1413 zestawy komputerowe All-In-One z obsługą sieci radiowej Wi-Fi, systemem operacyjnym z ochroną antywirusową, dwoma pakietami biurowym (tj. pakiet MS Office i drugi z grupy tzw. "Wolnego Oprogramowania). Pracownie otrzymały również 64 szt. urządzeń dostępowych. Całkowite koszty kwalifikowane w projekcie wynoszą 4 685 675 zł, z czego w 2019 r. poniesiono koszty w wysokości 4 564 434,75 zł. Dzięki temu, że projekt był realizowany w szerokim partnerstwie cechuje go synergia, kompleksowość i komplementarność. Duży udział w uzyskaniu tego efektu miało Województwo Świętokrzyskie, które przeprowadziło działania towarzyszące w przygotowaniu nauczycieli do korzystania z efektów projektu, działając poprzez Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli.

W 2019 roku realizowane były również następujące działania edukacyjne:

„Szybuj bezpiecznie w internetowej chmurze” – cykliczna inicjatywa kierowana do szkół

Celem cyklicznej inicjatywy jest m.in. upowszechnienie wśród dzieci i młodzieży zasad bezpiecznego i rozsądnego korzystania z zasobów Internetu, nabycie wiedzy na temat praw autorskich, ochrony wizerunku i danych osobowych, kształtowanie właściwych postaw wobec mowy nienawiści, dyskryminacji i łamania praw człowieka, rozwijanie umiejętności odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznościowych, rozwijanie umiejętności korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych, w szczególności z uwzględnieniem narzędzi informatycznych dostępnych w chmurze internetowej. Koszty zrealizowanej IX edycji ze strony Województwa Świętokrzyskiego wyniosły 16 935,87 zł.

„Świętokrzyska Akademia Młodych Informatyków” – cykliczna inicjatywa kierowana do nauczycieli i uczniów

Celem inicjatywy jest m.in. podniesienie świadomości znaczenia i rangi informatyki w życiu zawodowym i społecznym, upowszechnienie nauki programowania w szkołach województwa świętokrzyskiego, poszerzenie kompetencji nauczycieli związanych z nauczaniem programowania. Koszty zrealizowanej III edycji wyniosły ze strony Województwa 9 484,53 zł.

Szczegółowe informacje na temat działań samorządu województwa w obszarze Społeczeństwo informacyjne znajdują się w Załączniku nr 1 do Raportu o stanie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku.

ROLNICTWO I OBSZARY WIEJSKIE

Działania na rzecz rolnictwa i obszarów wiejskich Zarząd Województwa Świętokrzyskiego realizuje za pośrednictwem Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich UMWS oraz wojewódzkich jednostek organizacyjnych, którymi są:

- Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego w Kielcach;
- Świętokrzyskiego Biuro Geodezji w Kielcach.

Obszar wspierany jest poprzez realizację Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Na wdrażanie działań regionalnych PROW 2014-2020 Województwo Świętokrzyskie otrzymało środki w wysokości ponad 365 mln zł. Do dnia 31 grudnia 2019 r. Samorząd Województwa zawarł z beneficjentami 1029 umów o przyznanie pomocy na kwotę dofinansowania ponad 307,9 mln zł, co stanowiło 84% dostępnego dla województwa limitu środków. Z zakontraktowanej kwoty z tytułu refundacji poniesionych kosztów na konta beneficjentów trafiło już ponad 236,4 mln zł. W ramach realizowanych działań dofinansowano projekty z następujących obszarów: budowa lub modernizacja dróg, gospodarka wodno-ściekowa, targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów i operacje z zakresu scalania gruntów.

Na wdrażanie Priorytetu IV PO RYBY 2014-2020 tj. Zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej na obszarach rybackich województwo świętokrzyskie otrzymało do dyspozycji kwotę w wysokości 3 mln euro (co przy kursie 4zł/euro stanowi 12 mln zł) na realizację Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) dla obszarów zależnych od rybactwa. Środki te trafiły do wyłonionej w drodze konkursu Świętokrzyskiej Rybackiej Lokalnej Grupy Działania z siedzibą we Włoszczowie. Na koniec 2019 roku Samorząd Województwa zawarł ogółem 76 umów o przyznanie pomocy na kwotę kosztów kwalifikowalnych 12,8 mln zł, w tym dofinansowanie 7,5 mln zł. Z zakontraktowanej kwoty do końca roku na konta beneficjentów trafiło ponad 4,8 mln zł. Środki wydatkowane były na realizację projektów z zakresu: różnicowania działalności rybackiej, tworzenia punktów przetwórstwa lub punktów bezpośredniej sprzedaży ryb, podejmowania i rozwoju działalności gospodarczej, upowszechniania rybackiego dziedzictwa kulturowego oraz tworzenia infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej.

UMWS realizuje zadania Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. KSOW to propozycja szeroko rozumianej współpracy i wymiany doświadczeń w zakresie rozwoju obszarów wiejskich pomiędzy wszystkimi organizacjami działającymi na tych obszarach oraz na rzecz ich rozwoju. Głównym celem KSOW na każdym szczeblu – lokalnym, regionalnym, krajowym oraz wspólnotowym – jest zapewnienie efektywnego i dynamicznego rozwoju obszarów wiejskich poprzez wymianę informacji i rozpowszechnianie dobrych praktyk w tym zakresie.

Plan Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 jest dokumentem, w którym określono ramowo działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w oparciu o priorytety Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz cele KSOW. Łączna wartość wydatków na KSOW w 2019 r. wynosiła 995 942 zł. W ramach realizowanych działań w poszczególnych kategoriach wydatków w 2019 roku zrealizowano m.in.:

- 4 zadania planu komunikacyjnego na kwotę – 149 926,78 zł,
- 8 zadań własnych na kwotę – 179 687,75 zł,
- 9 zadań w Konkursie dla Partnerów na kwotę – 324 124,38 zł.

W 2019 roku Zarząd Województwa podejmował również działania w zakresie promocji żywności produkowanej na terenie regionu. Zorganizowany został konkurs „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”, który promuje tradycyjne produkty i pokazuje bogaty potencjał drzemiący w polskiej wsi. Podkreśla tradycję kulinarną, która stanowi jego wizytówkę i atrakcję turystyczną, a także służy do budowy marki regionu i jej promocji. Przedmiotem konkursu są lokalne produkty żywnościowe, tj. surowce lub wyroby przeznaczone do bezpośredniego spożycia lub sporządzenia potraw, nie zaś gotowe potrawy. Są to produkty o wyjątkowej jakości, dobrej renomie, wynikające ze specyfiki regionu świętokrzyskiego. Bogactwo kulinarne naszego regionu przyczynia się do rozwoju tzw. turystyki kulinarnej, wyznaczając swoisty szlak, którym turyści i mieszkańcy regionu mogą podróżować, aby skosztować lokalnej i tradycyjnej żywności. Smakować naszych tradycyjnych i lokalnych specjałów można: w Sieci Dziedzictwo Kulinarne Świętokrzyskie, Świętokrzyskiej Kuźni Smaków, Sandomierskim Szlaku Jabłkowym i Sandomierskim Szlaku Winiarskim.

Inne przedsięwzięcia i inicjatywy sprzyjające szeroko rozumianemu rozwojowi obszarów wiejskich województwa realizowane w 2019 roku obejmowały:

Porejestrowe Doświadczalnictwo Odmianowe (PDO) w województwie świętokrzyskim

Lista Odmian Zalecanych do uprawy na obszarze województwa jest sporządzona w oparciu o wieloletnie wyniki doświadczeń odmianowych prowadzonych w ramach Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego (PDO) w województwie świętokrzyskim. Odmiany umieszczone na „Liście Odmian Zalecanych” wykazały w ostatnich latach dużą przydatność do uprawy w warunkach naszego województwa i zasługują na znaczący udział w uprawie. Stwierdzona w czasie badań duża wartość tych odmian daje większą gwarancję uzyskania lepszych efektów gospodarczych niż uprawa innych odmian. W 2019 roku na Porejestrowe Doświadczalnictwo Odmianowe w województwie świętokrzyskim przekazano 35 000,00 zł.

XIX Świętokrzyskie Dożynki Wojewódzkie

XIX Świętokrzyskie Dożynki Wojewódzkie to święto plonów podkreślające piękno tradycji polskiej wsi. Odbłyły się w dniu 08.09.2019 r. w Opatowie. Wydarzenie podzielone było na część liturgiczną oraz obrzędową. Ta druga to tradycyjne ośpiewanie i obtańczenie wieńców dożynkowych z każdego powiatu, poprzedzone przejściem korowodu dożynkowego. Zwieńczeniem obrzędu dożynkowego jest wybór najpiękniejszego wieńca, który następnie jest prezentowany podczas Dożynek Prezydenckich w Spale. W ubiegłym roku zwyciężył wieniec z gminy Koprzywnica, powiat sandomierski. Dożynki to również możliwość zapoznania się z ofertą różnych firm, które działają w branży rolniczej, a także okazja do zasmakowania tradycyjnych produktów kuchni regionalnej prezentowanych przez członków Sieci Dziedzictwo Kulinarne Świętokrzyskie.

Konkurs „Wsparcie funkcjonalności obszarów wiejskich poprzez zwiększenie potencjału jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej”

W ramach ogłoszonego przez Zarząd Województwa konkursu pn. „Wsparcie funkcjonalności obszarów wiejskich poprzez zwiększenie potencjału jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej” zrealizowano 68 projektów dotyczących jednostek OSP na łączną kwotę 710 360,83 zł. Kwota w całości pochodziła ze środków własnych samorządu województwa. Przedmiotem dofinansowania objęte zostały: budowa, modernizacja, remont strażnic OSP, zakupy w tym zakupy inwestycyjne mające na celu doposażenie w sprzęt jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej działających na terenach gmin wiejskich i wiejsko-miejskich województwa świętokrzyskiego.

„XII Hubertus Świętokrzyski”

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach przy współpracy z Polskim Związkiem Łowieckim zorganizował w dniu 06.10.2019 r. imprezę kulturalną pn. „XII Hubertus Świętokrzyski”. Impreza ta jest jednym z działań z zakresu edukacji ekologicznej, realizowanym w ramach bieżącej działalności Urzędu. Celem przedsięwzięcia jest propagowanie kultury i zwyczajów łowieckich wśród społeczeństwa poprzez stworzenie warunków do spotkania myśliwych i leśników ze społeczeństwem. Wydarzenie to prezentuje tradycję i kulturę łowiecką. Na uroczystości składają się m.in. Hubertowska msza święta w Bazylice Katedralnej w Kielcach, Parada Św. Huberta ulicami Kielc, część artystyczna na terenie Stadionu Leśnego w Kielcach prezentująca modę myśliwską, sokolnictwo, gwarę myśliwską, pokazy psów ras myśliwskich użytkowych i wabienia zwierzyny, pogoń za lisem oraz degustacja kuchni myśliwskiej i regionalnej.

W ramach działalności samorządowej jednostki - Świętokrzyskiego Biura Geodezji w Kielcach, w 2019 wykonano projekty scalenia gruntów:

- w powiecie jędrzejowskim na kwotę – 757 000,00 zł,
- w powiecie staszowskim na kwotę – 17 000, 00 zł,
- w powiecie koneckim na kwotę – 27 000,00 zł,
- w powiecie włoszczowskim na kwotę – 220 000,00 zł.
(płatność w 2020 roku)

Wartość realizacji dochodów na 2019 rok wyniosła 801 000,00 zł.

Szczegółowe informacje na temat działań w obszarze Rolnictwo i obszary wiejskie znajdują się w Załączniku nr 1 do Raportu o stanie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku.

OCHRONA PRZYRODY I ŚRODOWISKA

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego realizuje działania na rzecz ochrony przyrody i środowiska w regionie za pośrednictwem Departamentu Środowiska i Gospodarki Odpadami UMWS oraz wojewódzkiej jednostki organizacyjnej - Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w Kielcach.

W zakresie ochrony przyrody i środowiska w województwie świętokrzyskim w 2019 roku obowiązywały i były wdrażane następujące kluczowe dokumenty:

- Aktualizacja „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2026”
- Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych
- Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025
- „Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” 2016 - 2022
- „Aktualizacja planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2016-2022”
- Aktualizacja Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg krajowych z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne

Mając na uwadze racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych oraz obniżenie zużycia energii, przy jednoczesnej poprawie warunków środowiskowych, sprzyjających zdrowiu i jakości życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego, w 2019 roku zrealizowano następujące działania w zakresie:

Ochrony powietrza

Podjęto pracę nad kolejnym „Programem ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z Planem działań krótkoterminowych”, w którym zostały zdefiniowane działania naprawcze, umożliwiające osiągnięcie właściwych standardów jakości powietrza w jak najkrótszym terminie. Jednocześnie opracowano projekt uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa świętokrzyskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, tzw. uchwały antysmogowej.

Oprócz tego wydano kilkanaście decyzji administracyjnych reglamentujących wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza oraz emisję gazów cieplarnianych.

W celu kształtowania prawidłowych postaw wobec ochrony powietrza prowadzono kampanię informacyjną na stronie internetowej oraz na portalach społecznościowych.

Ochrony przyrody

Mając na uwadze poprawę warunków wodnych śródlądowej delty rzeki Nidy, przyczyniającą się do przywrócenia unikatowych walorów przyrodniczych tego obszaru i wielu gatunków objętych ścisłą ochroną gatunkową, rozpoczęto realizację projektu LIFE pn. „Renaturyzacja Śródlądowej Delty Rzeki Nidy” - o wartości ok. 23 mln złotych.

Kierując się potrzebą ochrony powierzchni ziemi, w szczególności realizacji sieci kanalizacyjnych, dokonano weryfikacji granic Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu na terenach gmin Bieliny, Bodzentyn i Górnó. Ponadto zainicjowano współpracę z Urzędem Miasta Kielce w celu wprowadzenia zmian dotyczących Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Oznakowano

również granice szóstego – Sieradowickiego Parku Krajobrazowego oraz szóstego z kolei Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej.

Prócz tego, uwzględniając wartości przyrodnicze i krajobrazowe drzew wydanie zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów uzależniono od wykonania nasadzeń zastępczych.

Przez cały rok prowadzono edukację przyrodniczą w postaci prelekcji, szkoleń, staży, publikacji. Zorganizowano XXVIII edycję konkursu pn. „Ekologia, my i region w którym żyjemy”, w którym wzięło udział 576 uczniów ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Ochrony wód

W celu pomocy samorządom gminnym w pozyskiwaniu funduszy krajowych i zagranicznych na realizację zadań na obszarach o rozproszonej zabudowie po raz kolejny opracowano aktualizację „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2026 roku”, który jest jedynym tego typu dokumentem w Polsce i jako przykład dobrej praktyki został zamieszczony w „Polityce ekologicznej państwa 2030”. W ramach tego programu w 2019 r. zostały wybudowane 773 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Geologii

Wysokie zainteresowanie przedsiębiorców zarówno wydobywaniem kopalin ze złóż, jak i poszukiwaniem - rozpoznawaniem nowych złóż kopalin, ale także rozpoznawaniem warunków geologicznych pod projektowane inwestycje, zwłaszcza drogowe, zaowocowało wydaniem 126 decyzji administracyjnych w sprawach koncesji na wydobywanie kopalin, zatwierdzające projekty robót lub dokumentacje geologiczne złożowe, hydrogeologiczne i geologiczno-inżynierskie, a także w sprawie opłat za wydobywanie kopalin. Ponadto przeanalizowano 659 gminnych projektów decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania oraz projektów zmian studiów uwarunkowań i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pod kątem uwarunkowań geologicznych.

Na koniec 2019 r. wydobywanie kopalin na podstawie koncesji udzielonych przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego prowadzone było w 112 zakładach górniczych, w tym 104 wydobywających kopaliny stałe i 8 zakładach wydobywających wody lecznicze.

Gospodarki odpadami

Przeprowadzono kontrole podmiotów prowadzących działalność w zakresie gospodarki odpadami, których skutkiem była eliminacja nieprawidłowości dotyczących np. zaniżania w znacznym rozmiarze wysokości opłat za składowanie odpadów.

Wspierano przetwarzanie odpadów komunalnych, na rzecz uzyskiwania coraz wyższego poziomu recyklingu odpadów np. udzielając wsparcia finansowego na rzecz rozwoju sieci punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym punktów napraw i ponownego użycia towarów.

Udzielono pomocy merytorycznej tysiącom przedsiębiorców w zakresie wywiązywania się ich z obowiązków, celem lepszego monitorowania gospodarki odpadami w województwie.

W efekcie współpracy z Instytutem Ochrony Środowiska – Państwowym Instytutem Badawczym w Warszawie, bezpłatnie przeszkolono około 600 przedsiębiorców oraz przedstawicieli administracji publicznej w zakresie funkcjonowania od 1.01.2020 r. bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO). Podmioty te poinformowano również o możliwościach realizacji

różnorodnych przedsięwzięć z udziałem środków finansowych będących w dyspozycji Funduszu Pożyczkowego Województwa Świętokrzyskiego.

Wydano również decyzje administracyjne reglamentujące zbieranie i przetwarzanie odpadów, a także w sprawie uznania lub odmowy uznania przedmiotu lub substancji za produkt uboczny.

Prócz tego, zorganizowano seminarium pt.: „Rolnicze wykorzystanie osadów ściekowych oraz możliwość zagospodarowania popiołów”, którego celem było wskazanie potencjalnych kierunków wykorzystania odpadów i zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych w rolnictwie.

W zakresie ochrony przed hałasem

W trosce o klimat akustyczny województwa świętokrzyskiego opracowano „Aktualizację Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg krajowych z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne”.

Zadania międzydziedzinowe

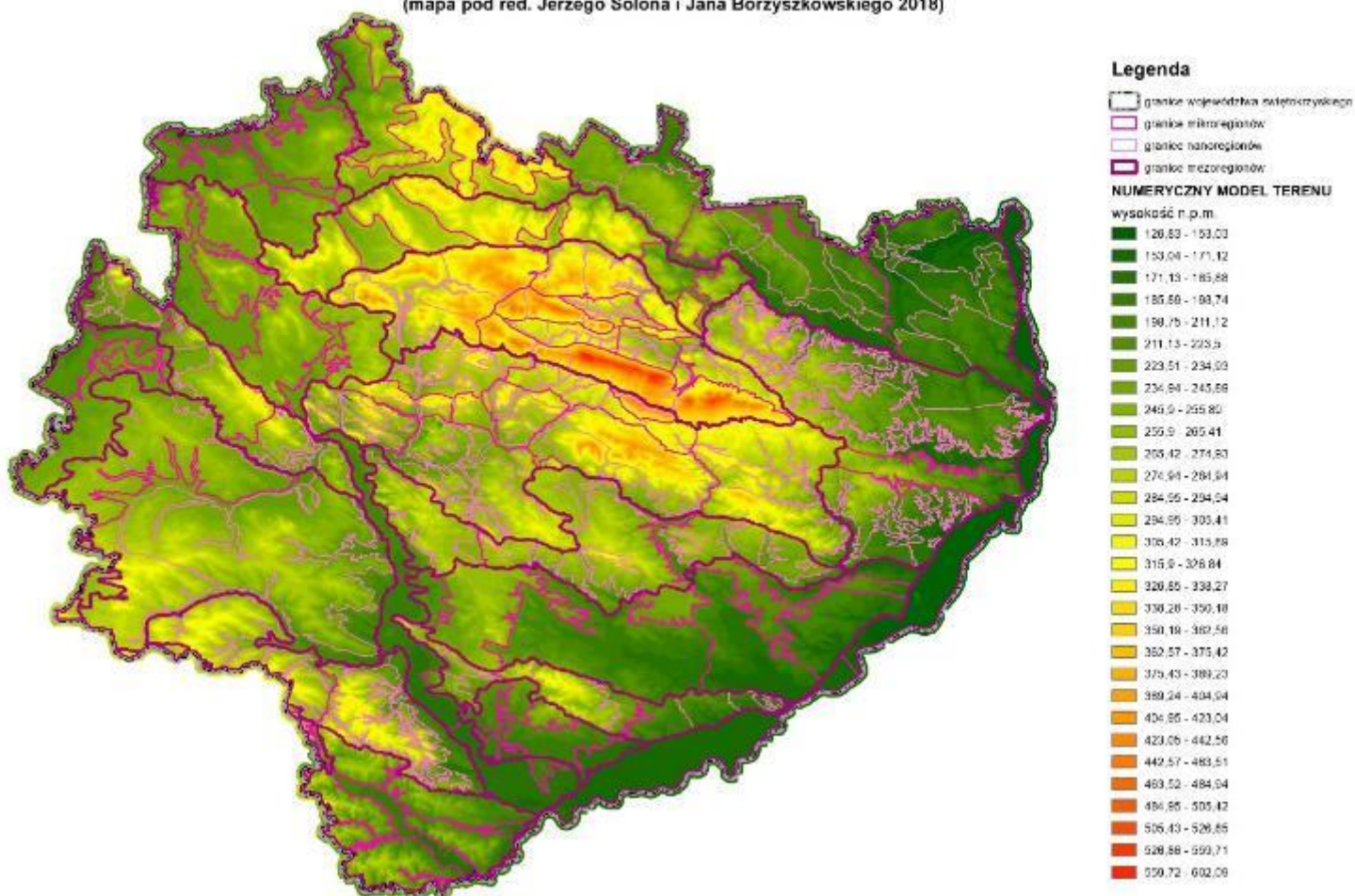
Mając na uwadze prawidłowe korzystanie ze środowiska i redukcję emisji zanieczyszczeń dokonano analizy ponad 30 tzw. pozwoleń zintegrowanych, wydawanych przedsiębiorcom.

Dokonano również weryfikacji i redystrybucji środków z tytułu opłat ekologicznych, wnoszonych przez podmioty korzystające ze środowiska na łączną kwotę 42 mln zł. Środki te służą wspieraniu inicjatyw ekologicznych.

Szczegółowe informacje na temat działań w obszarze Ochrona przyrody i środowiska znajdują się w Załączniku nr 1 do Raportu o stanie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku.

**MAPA MIKROREGIONÓW I NANOREGIONÓW
FIZYCZNO-GEOGRAFICZNYCH WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
WEDŁUG ZMODYFIKOWANEJ WERSJI REGIONALIZACJI MEZOREGIONÓW FIZYCZNO-GEOGRAFICZNYCH JERZEGO KONDRACKIEGO
(mapa pod red. Jerzego Solona i Jana Borzyszkowskiego 2018)**

GEODEZJA I PLANOWANIE RZESTRZENNE

Działania w ramach obszaru tematycznego Geodezja i planowanie przestrzenne, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego realizuje poprzez Departament Nieruchomości, Geodezji i Planowania Przestrzennego UMWS oraz wojewódzką jednostkę organizacyjną - Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego w Kielcach, w którym funkcjonuje Zespół Planowania Przestrzennego Województwa.

Do zadań samorządu województwa świętokrzyskiego należy kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej, zdefiniowanej w **Planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego** (PZPWŚ). Dokument ten określa długofalowe cele i kierunki wojewódzkiej polityki przestrzennej oraz przedstawia wizję zagospodarowania przestrzennego regionu. Wraz ze strategią rozwoju województwa stanowi podstawę zintegrowanego systemu zarządzania regionem, łączącego instrumenty gospodarki przestrzennej z instrumentami rozwoju społeczno-gospodarczego. PZPWŚ został przyjęty Uchwałą Nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 roku.

W 2019 roku kontynuowane były prace nad zmianą Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, dotyczącą opracowania Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego, na podstawie uchwały Nr V/114/15 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 lutego 2015 r.

Innym zadaniem w obszarze planowania przestrzennego, wynikającym z ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu oraz art. 38 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest sporządzenie **audytu krajobrazowego województwa**, który identyfikuje krajobrazy występujące na całym jego obszarze, określa ich cechy charakterystyczne oraz dokonuje oceny ich wartości. W 2019 roku prowadzono prace nad opracowaniem, stanowiącym materiał wejściowy do audytu krajobrazowego. Na podstawie uchwały Nr 4170/2018 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 2 sierpnia 2018 r. wykonano opracowanie pn. „Podział regionalny województwa świętokrzyskiego na mikroregiony i nanoregiony”.

Ponadto w 2019 roku w obszarze planowanie przestrzennego prowadzone były następujące działania:

- **Przygotowywanie wniosków oraz opinii dla potrzeb samorządów terytorialnych do sporządzanych przez te organa opracowań planistycznych** (studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) wynikających z ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa, obowiązujących programów i prowadzonego monitoringu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym województwa. Przygotowano łącznie 52 wnioski/opinie.
- **Uzgodnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego** w zakresie zadań samorządu województwa oraz w zakresie uwzględniania wyników audytu krajobrazowego. Do uzgodnienia wpłynęło ogółem 48 projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które przeanalizowano, rozpatrzono oraz przygotowano propozycję uzgodnienia w formie wynikającej z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz kodeksu postępowania administracyjnego.

- **Uzgadnianie projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa.** Do uzgodnienia wpłynęło ogółem 23 projekty studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, które przeanalizowano, rozpatrzono oraz przygotowano propozycję uzgodnienia w formie i zakresie wynikającym z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz kodeksu postępowania administracyjnego.
- **Uzgadnianie projektów decyzji w sprawach ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego i ustalenia warunków zabudowy w zakresie określonym w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w odniesieniu do terenów nieobjętych aktualnymi planami zagospodarowania przestrzennego, do wniosków o wydanie decyzji na podstawie „specustaw”.** Do uzgodnienia wpłynęło ogółem 117 projektów decyzji, które przeanalizowano, rozpatrzono oraz przygotowano propozycję uzgodnienia w formie oraz zakresie wynikającym z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, „specustaw” oraz kodeksu postępowania administracyjnego.

UMWŚ realizuje również zadania Służby Geodezyjnej i Kartograficznej wynikające z ustawy „Prawo geodezyjne i kartograficzne” oraz prowadzi i udostępnia wojewódzki zasób geodezyjny i kartograficzny. W tym zakresie w 2019 roku prowadzone były następujące działania:

- Opracowanie 35 cyfrowych arkuszy mapy topograficznej w skali 1:10 000 na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) dla części obszaru województwa świętokrzyskiego wraz z aktualizacją zbiorów danych BDOT10k za kwotę 144.942,00 zł z wykorzystaniem dotacji celowych z budżetu państwa.
- Aktualizacja Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) na terenie 10 powiatów Województwa Świętokrzyskiego. Zamówienie publiczne na aktualizację bazy danych zlecone zostało i jest finansowane przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii. W ramach Porozumienia pomiędzy Głównym Geodetą Kraju a Marszałkiem Województwa Świętokrzyskiego pracownicy Oddziału Geodezji i Kartografii brali udział w pracach Komisji Odbioru Zamówienia Publicznego, pracach przygotowawczych i kontroli opracowania.
- Udział w konsultacjach i uzgodnieniach w procesie legislacyjnym przy procedowaniu nowelizacji ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne.
- Sprzedaż map topograficznych i tematycznych w postaci drukowanej i cyfrowej, danych z Bazy Danych Obiektów Topograficznych BDOT10k, ortofotomapy i numerycznego modelu terenu na łączną kwotę 7.382,58 zł.
- Nieodpłatne udostępnianie wojewódzkiego zasobu geodezyjnego i kartograficznego podmiotom fizycznym i instytucjonalnym – uczelniom, jednostkom administracji rządowej i samorządowej, do realizacji zadań publicznych, m.in. Wojewodzie Świętokrzyskiemu, Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa, Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie, o wartości 149.368,10 zł.
- Procedowanie sprawy wydania opinii w sprawie zmiany granic administracyjnych gminy Mirzec na wniosek Wójta Gminy Mirzec z dnia 6 listopada 2019 r. Znak: ORG.033.4.4.2019 o wyrażenie opinii w sprawie zmiany granic administracyjnych gminy Mirzec, skutkującej zmianą granic powiatu starachowickiego oraz województwa świętokrzyskiego.

PROMOCJA I WSPÓŁPRACA ZAGRANICZNA

Działania w obszarze Promocja i współpraca zagraniczna Zarząd Województwa Świętokrzyskiego realizuje głównie za pośrednictwem Gabinetu Marszałka Województwa UMWŚ.

Współpraca zagraniczna województwa świętokrzyskiego w 2019 roku prowadzona była zgodnie z **Priorytetami współpracy zagranicznej Województwa Świętokrzyskiego** – dokumentem przyjętym Uchwałą Nr XLI/731/10 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 września 2010 roku. Realizowane działania stanowiły kontynuację zobowiązań wynikających z umów i kontaktów nawiązanych w ubiegłych latach.

Zakres tematyczny powyższego dokumentu zakłada aktywny rozwój współpracy regionalnej z partnerami zagranicznymi oraz podejmowanie inicjatyw zmierzających do rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego, przyczyniających się tym samym do podnoszenia poziomu życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz kształtowania pozytywnego wizerunku regionu za granicą (budowanie marki świętokrzyskie), co w efekcie ma wpłynąć na zwiększenie potencjału gospodarczego i promocyjnego województwa świętokrzyskiego, zwiększenie rozpoznawalności województwa świętokrzyskiego w kraju i na arenie międzynarodowej, zwiększenie współpracy na poziomie instytucjonalnym i środowiskowym w regionie i poza nim oraz budowanie dobrego wizerunku województwa wśród gości/partnerów zagranicznych.

W roku 2019 realizowano wiele działań służących rozwojowi współpracy zagranicznej w regionie, m.in. zadania zlecone przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego z zakresu obsługi wizyt i wyjazdów zagranicznych, w tym wizyt dyplomatycznych.

Współpraca z obwodem winnickim na Ukrainie

W roku 2019 kontynuowana była realizacja umowy między Województwem Świętokrzyskim a Obwodem Winnickim na Ukrainie o współpracy międzyregionalnej podpisanej w dniu 23.06.1999 r. Szczegółowe inicjatywy i wydarzenia, jakie zostały zrealizowane w tym zakresie to m.in. udział władz województwa świętokrzyskiego w Dniu Europy w Winnicy. Wizyta była okazją do spotkania się z władzami obwodowymi, konsulem generalnym RP w Winnicy i Polakami na Winniczyźnie. Omówione zostały propozycje wspólnych działań świętokrzysko-winnickich na rok 2019 oraz kwestie wsparcia Polonii na Winniczyźnie. W ramach wieloletniej współpracy województwa z obwodem winnickim po raz piąty został zorganizowany pobyt dzieci i młodzieży z ukraińskiego obwodu winnickiego, których rodziny ucierpiały w konflikcie zbrojnym na wschodzie Ukrainy w woj. świętokrzyskim oraz zakup i przekazanie odzieży i artykułów sportowych dla tej grupy. Przedstawiciele obu regionów uczestniczyli w świętach narodowych: Dniu Niepodległości Ukrainy w Winnicy oraz Dniu Niepodległości RP w woj. świętokrzyskim, które także były okazją do poznania się nowo wybranych władz obu regionów oraz poznania potencjału obu współpracujących ze sobą regionów.

Współpraca z Polonią

W zakresie wsparcia dla Polonii i Polaków za granicami kraju w 2019 roku zrealizowany został pobyt wypoczynkowo-edukacyjny dla dzieci i młodzieży polskiej z Białorusi i Ukrainy oraz dokonano zakupu i przekazania darów dla organizacji polonijnych w obwodzie winnickim; przedstawiciele województwa świętokrzyskiego wzięli udział w Festiwalu Kultury Polskiej w Winnicy.

Współpraca z partnerem węgierskim

Na zaproszenie województwa świętokrzyskiego, w marcu 2019 r. w Kielcach gościli przedstawiciele Komitatu Komárom-Esztergom na Węgrzech. Wizyta związana była z uroczystymi obchodami Dnia Przyjaźni Polsko-Węgierskiej, które w 2019 r. zorganizowane zostały przez Miasto Kielce. Rangę wydarzenia podkreśliła obecność prezydentów Polski i Węgier, wraz z małżonkami. W bogatym programie obchodów znalazła się m.in. Gala Przyjaźni Polsko-Węgierskiej, międzynarodowa konferencja pt. „Różne oblicza promocji turystycznej w Polsce i na Węgrzech – dobre praktyki”, czy też msza święta w Katedrze koncelebrowana w językach polskim i węgierskim. Delegacja zwiedziła stolicę regionu, a także Klasztor na Świętym Krzyżu – miejsce wspólnej historii Polski i Węgier. Zwieńczeniem wizyty było spotkanie z władzami regionalnymi, na którym dyskutowano o potencjalnych obszarach współpracy. Dzień Przyjaźni Polsko-Węgierskiej został ustanowiony przez parlamenty Polski i Węgier w 2007 r. Od tego czasu uroczyste obchody tego święta organizowane są corocznie, na zmianę w wybranym mieście polskim i węgierskim.

Realizacja współpracy z Krajem Związkowym Styrii, Austria

W dniach 22-24.10.2019 r. w Landzie Styrii w Austrii przebywała delegacja przedstawicieli województwa świętokrzyskiego na czele z przedstawicielami UMWS i ROT. Rozmowy dotyczyły planowanej współpracy obu regionów w dziedzinie wzajemnej promocji atrakcji turystycznych. Wizyta w regionie, będącym perłą turystyki Austrii, związana była z udziałem przedstawicieli Styrii i jej organizacji turystycznych w zaplanowanych na przełom listopada i grudnia 2019 r. targach AGROTRAVEL & Active Life 2019 w Kielcach. Podczas pobytu w Austrii omówione zostały szczegóły styryjskiej prezentacji targowej oraz kwestie przyszłej, planowanej współpracy regionalnej Styria-Województwo Świętokrzyskie w obszarze turystyki oraz formalnego nawiązania współpracy międzyregionalnej. Odbyło się także oficjalne spotkanie z Konsulem Honorowym Rzeczypospolitej Polskiej w Graz – Manfredem Kainzem.

Przedstawiciele Styrii gościli również w regionie świętokrzyskim. Na zaproszenie władz województwa świętokrzyskiego oraz przedstawicieli ROT, w Świętokrzyskiem w dniach 28.11-2.12.2019 gościli przedstawiciele „zielonego serca Austrii” – regionu Styrii. Wzięli oni udział w zorganizowanej w Targach Kielce debacie, poświęconej kreowaniu marki turystycznej. Do regionu świętokrzyskiego przyjechali przedstawiciele Regionalnego Stowarzyszenia Turystycznego Sud&Weststeiermark z Południowej i Zachodniej Styrii, Regionu Turystycznego Hochsteinmark ze Styrii Górnej oraz Regionalnego Stowarzyszenia Turystycznego Kraina Term i Wulkanów Styria. Ich wizyta związana była ściśle z planami nawiązania wzajemnej współpracy w zakresie m.in. rozwoju turystyki. Austriaccy goście wzięli udział w odbywającej się w ramach weekendowych Targów Agrotavel 2019 międzynarodowej konferencji zatytułowanej „Marka Terytorialna – jak ją kreować, wzmacniać i promować z korzyścią dla gospodarki turystycznej?”. Walory alpejskiej Styrii zaprezentowane zostały także na stoisku wystawienniczym oraz podczas występu ludowego zespołu tanecznego Trachtenverein Rossecker.

Kolejnymi punktami programu wizyty gości ze Styrii w województwie świętokrzyskim były spotkania z władzami miasta Kielce i gminy Chmielnik oraz zwiedzanie Zamku w Chęcinach oraz kieleckiego Geoparku. W Solcu-Zdroju i Busku-Zdroju gościom została zaprezentowana oferta uzdrowiskowa Poniżnia, która spotkała się z żywym zainteresowaniem i obietnicą włączenia jej w propozycje pobytowe dla austriackich turystów.

Wizyta przedstawicieli misji dyplomatycznych w Polsce na ziemi świętokrzyskiej - „Dyplomaci z całego świata na ziemi świętokrzyskiej”

Trzydniowa wizyta szefów misji dyplomatycznych w regionie odbyła się w dniach 18-20.X.2019 r. Zagraniczni goście poznali potencjał gospodarczy oraz walory turystyczno-krajoznawcze regionu, odwiedzając m.in. Park Etnograficzny w Tokarni, Muzeum Porcelany w Ćmielowie, kolegiatę św. Marcina w Opatowie oraz Świąty Krzyż. Goszcząca w regionie 42-osobowa grupa ambasadorów wraz z rodzinami, reprezentowała misje dyplomatyczne Afganistanu, Albanii, Australii, Bangladeszu, Białorusi, Chorwacji, Czarnogóry, Holandii, Indii, Indonezji, Irlandii, Izraela, Demokratycznej Republiki Konga, Republiki Korei, Mołdawii, Nigerii, Nowej Zelandii, Serbii, Szwajcarii, Tajlandii, Węgier i Wietnamu. Dyplomatom towarzyszyli przedstawiciele Protokołu Dyplomatycznego Ministerstwa Spraw Zagranicznych Polski. Z informacji przekazanych przez przedstawicieli Protokołu, tego typu wyjazdy dla ambasadorów akredytowanych w Polsce organizowane są dwa razy w roku. W 2019 roku postanowiono odwiedzić region świętokrzyski, który jest miejscem o ogromnym potencjale możliwości nawiązania kontaktów przez placówki akredytowane w Polsce. Goście odwiedzili m.in. Kielecki Park Technologiczny, aby poznać perspektywy rozwojowe regionu w tym obszarze i spotkać się z kieleckimi studentami – konstruktorami najlepszego łazika marsjańskiego. Mieli oni również możliwość zwiedzenia jednej z największych atrakcji naszego województwa – Muzeum Wsi Kieleckiej i Parku Etnograficznego w Tokarni – dzięki czemu mogli poznać kulturę, dziedzictwo i tradycje regionu oraz zobaczyć, jak dawniej wyglądało życie na wsi. W programie wizyty znalazło się także Muzeum Przyrody i Techniki „Ekomuzeum” im. Jana Pazdura w Starachowicach, winnice i Kolegiata św. Marcina w Opatowie, a także Zamek Krzyżtopór w Ujeździe, który zrobił niesamowite wrażenie na gościach. Dyplomaci odwiedzili pierwsze w Polsce Żywe Muzeum Porcelany w Ćmielowie. Zapoznali się z produkcją w zakładzie oraz wzięli udział w warsztatach malowania porcelany. Kolejnym punktem wizyty było zwiedzanie Klasztoru Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej na Świętym Krzyżu. Zwiedzane rozpoczęli od Kaplicy Oleśnickich, gdzie znajdują się Relikwie Drzewa Krzyża Świętego. Ojcowie oblaci przypomnieli historię powstania opactwa benedyktynów na Świętym Krzyżu, legendę o synu króla Węgier Stefana I, Emeryku, który przywiózł relikwię Krzyża Drzewa Świętego. Wizyta ambasadorów była bardzo dobrą okazją, by pokazać najciekawsze miejsca ziemi świętokrzyskiej, przybliżyć tradycję i historię naszego kraju i regionu. Organizatorem wizyty był Świętokrzyski Urząd Wojewódzki przy współudziale Samorządu Województwa Świętokrzyskiego, Miasta Kielce oraz samorządów lokalnych.

– W ramach międzynarodowej umowy pomiędzy Województwem Świętokrzyskim a Regionem Centralnej Finlandii, zawartej w dn. 10.12.2008 r. realizowany jest projekt **#R043 RDI2CluB**, który jest projektem flagowym w obszarze Polityki Biogospodarki w ramach Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego (EUSBSR). Projekt został szeroko opisany w rozdziale poświęconym obszarowi Gospodarka i innowacje.

– Ponadto wspieraniu współpracy zagranicznej służy działalność Domu Polski Wschodniej w Brukseli, którego działalność koordynuje Departament Inwestycji i Rozwoju, a także realizowane przez województwo świętokrzyskie projekty międzynarodowe: **ENERSELVES, RESINDUSTRY, KEEP ON, ATM for SMEs**. Działania te zostały opisane w rozdziale poświęconym obszarowi Gospodarka i innowacje.

W 2019 roku w ramach **promocji województwa** były prowadzone kompleksowe działania z zakresu marketingu terytorialnego, które służyły budowaniu pozytywnego wizerunku regionu na arenie ogólnopolskiej, wzmocnieniu tożsamości regionalnej oraz promowaniu jego walorów i możliwości rozwojowych w kraju i zagranicą.

Działalność promocyjna odbywała się w wielu obszarach, m.in.: poprzez organizację własnych wydarzeń promocyjnych, współorganizację imprez regionalnych i ponadregionalnych, marketing sportowy, promocję medialną w prasie, radiu i telewizji czy tworzenie promocyjnych wydawnictw oraz gadżetów, co pozwoliło zwiększyć jej zasięg i trafić do zdecydowanie większej grupy odbiorców.

Imprezy własne

- dwudniowe wydarzenie pn. Festiwal Magiczne Zakończenie Wakacji 2019

- Świętokrzyska Gala Kabaretowa, podczas której swoje hity prezentowały, m.in. najbardziej znane kabarety w Polsce
- Przebój Lata RMF FM i Polsatu, podczas którego największe polskie gwiazdy prezentowały najpopularniejsze latem 2019r. w stacjach radiowych utwory

Całe wydarzenie poprzedziła duża kampania promocyjna kreująca pozytywny wizerunek regionu, na potrzeby której wyprodukowano 6 zwiastunów prezentujących największe atrakcje województwa (Święty Krzyż, Muzeum Wsi Kieleckiej w Tokarni, Pałac Biskupów Krakowskich – Muzeum Narodowe, Zamek Chęciny), które wyemitowano ok. 230 razy na antenie telewizji Polsat, wyprodukowano także oraz wyemitowano na antenie Telewizji Polsat 53 billboardy sponsorskie Województwa Świętokrzyskiego. Kampania była prowadzona również na antenie Radia RMF FM - 70 animacji antenowych, w których znalazły się pozytywne odniesienia do Województwa Świętokrzyskiego.

- koncert patriotyczny pn. Hej Orle Biały połączony z akcją rozdawania flag Polski;

Koncert zorganizowany wspólnie ze Świętokrzyskim Urzędem Wojewódzkim w wykonaniu Orkiestry Reprezentacyjnej Straży Granicznej z Nowego Sącza w Filharmonii Świętokrzyskiej, który zainaugurował obchody 101. rocznicy odzyskania przez Polskę nieodległości.

Dla uczestników wydarzenia przygotowano flagi Polski ufundowane przez Marszałka Województwa.

- Świętokrzyski Kongres Organizacji Pozarządowych

Wydarzenie realizowane z Narodowym Instytutem Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, skierowane do przedstawicieli świętokrzyskich organizacji pozarządowych, podczas którego uczestnicy mogli zaprezentować swoje organizacje, zdobyć wiedzę, jak pozyskać fundusze na ich działalność, wzmocniając potencjał oraz markę województwa. Została zorganizowana również debata nt. systemu zlecania zadań publicznych oraz warsztaty, m.in. jak budować dobry wizerunek czy poprawnie napisać dobry projekt.

- Marszałkowe Mikołajki

Odbiorcami wydarzenia, które odbyło się w Europejskim Centrum Bajki w Pacanowie, były dzieci z rodzin zastępczych. Impreza zgromadziła prawie pół tysiąca uczestników z całego województwa, a podczas imprezy w formie zabawy i warsztatów prezentowane były atrakcje turystyczne regionu.

Współorganizowane imprezy regionalne i ponadregionalne

W 2019r. odbyło się wiele imprez, eventów turystycznych, festiwali, wydarzeń promocyjnych, które były współorganizowane przez Urząd Marszałkowski w ramach promocji regionu, w tym m.in.: **I Kawaleryjski Memoriał Spadochronowy im. Generała Tadeusza Buka, To i owo na ludowo, Ogólnopolski Turniej Tańca w Staszowie, Przemarsz Kadrówki, hej Jędrzejowskie Grajki, Świętokrzyski Festiwal Kolęd i Pastorałek** i inne.

Podczas każdego z ww. wydarzeń prezentowane były wybrane atrakcje turystyczne za pomocą filmów promocyjnych, stoisk z odpowiednim oznakowaniem wydarzenia i materiałów informacyjnych o regionie. Promocja odbywała się również w mediach ogólnopolskich oraz social mediach. Podczas każdego wydarzenia budowany był pozytywny wizerunek Woj. Świętokrzyskiego.

Marketing sportowy

- Ogólnopolski Festiwal Sportów Plażowych 2019

Festiwal Sportów Plażowych był cyklem imprez odbywających się na kieleckim Rynku (łącznie 16 dni). Kulminacyjny punkt to rozgrywane w weekendy turnieje w trzech dyscyplinach - beach soccer, siatkówka plażowa, piłka ręczna plażowa oraz turnieje młodzieżowe. Ambasadorem całego przedsięwzięcia był Paweł Zagumny – wieloletni reprezentant Polski.

Na potrzeby całego przedsięwzięcia, na powierzchni 1500 metrów kwadratowych powstała profesjonalna arena sportowa z trzema boiskami do siatkówki plażowej, które zamieniano na boisko do piłki nożnej, a potem do piłki ręcznej. Dodatkowo powstały trybuny dla publiczności, a także strefa relaksu z palmami oraz hamakami.

Wszystkie wydarzenia mogli obserwować mieszkańcy Kielc oraz całego regionu, a dzięki transmisji ogólnopolskiej - także kibice z całej Polski. W ramach festiwalu rozpowszechniano informacje o województwie świętokrzyskim, a w telewizji pokazano lotnicze ujęcia niektórych jego atrakcji.

Promocja medialna w prasie, radiu i telewizji

- **Koncert patriotyczny pn. Świętokrzyski Koncert Pamięci**, realizowany przez kielecki oddział TVP3, z udziałem największych gwiazd polskiej sceny muzycznej ku pamięci niezłomnych kobiet walczących o polską wolność. To wyjątkowe słowno - muzyczne widowisko poświęcone było bohaterom i środowiskom niepodległościowym regionu świętokrzyskiego. Koncert, który odbył się w Targach Kielce, można było obejrzeć na antenie TVP Polonia oraz ogólnopolskiej TVP3. W ramach promocji koncertu na telewizyjnych antenach pojawiły się także zwiastuny, jingle oraz plansze promocyjne.

- kampania promocyjna na antenie radia eM w ramach odbywającego się Final Four Ligi Mistrzów w piłce ręcznej mężczyzn, która jest sztandarową dyscypliną naszego regionu.

- Współorganizacja z Echem Dnia akcji promocyjnych - **Mistrzowie Motoryzacji, Mistrzowie Agro, Pierwszaki, Świętokrzyskie Forum Ekonomiczne**

Akcje organizowane były w postaci plebiscytów, podczas których wyłaniano instytucje, firmy, osoby, wyróżniające się w regionie; zwycięzcy zostali nagrodzeni podczas gali finałowej każdej z akcji.

Ponadto promocja województwa odbywa się również przy wykorzystaniu urzędowej strony internetowej www.swietokrzyskie.pro oraz kanałów social media.

Promocyjne wydawnictwa i gadżety

Aby promować województwo świętokrzyskie wśród turystów ogólnopolskich, posiadamy w dyspozycji albumy fotograficzne oraz przewodniki, m.in. Panorama Świętokrzyska, Kielce Kwadrat, Świętokrzyskie Inspiracje, Świętokrzyskie Filmowo, Świętokrzyskie. Od Łysogór po Ponidzie, jak również wydawnictwa dedykowane dzieciom.

W 2019r. powstało wydawnictwo pn. Świętokrzyskie. 101 ciekawostek, w którym znalazły się opisy ciekawych miejsc turystycznych w naszym województwie. Nie są to tylko zabytki, pomniki przyrody czy rezerваты, lecz także instytucje, które wyróżniają się czymś wyjątkowym w regionie, jak np. Targi Kielce czy Filharmonia Świętokrzyska. Przewodnik jest dostępny podczas turystycznych akcji województwa, można go również wygrać w konkursach,

W ramach promocji wykonywane są gadżety reklamowe, które pozostają w symbolice związanej z Ziemią Świętokrzyską, jej zabytkami oraz bogactwami kulturowymi i naturalnymi.

Są to zarówno produkty rękodzielnicze wykonane z porcelany ćmielowskiej, ceramiki czy krzemienia pasiastego, jak i świętokrzyskie spożywcze produkty regionalne, m.in.: majonez kielecki, świętokrzyskie miody, soki, krówki opatowskie czy śliwki szydłowskie. Wymienione produkty regionalne są od lat wykorzystywane przez Urząd Marszałkowski podczas wydarzeń i imprez promocyjnych w kraju i zagranicą, czy do przygotowywania upominków świątecznych (np. koszy wielkanocnych lub bożonarodzeniowych).

W postaci obrazków wykonanych w formie grafik, akwareli, płaskorzeźb z brązu oraz kafelków ceramicznych prezentowane są największe atrakcje województwa.

Szczegółowe informacje na temat działań w obszarze Promocja i współpraca zagraniczna znajdują się w Załączniku nr 1 do Raportu o stanie województwa świętokrzyskiego w 2019 roku.

WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE

GOSPODAROWANIE MIENIEM WOJEWÓDZKIM

Działania w ramach obszaru tematycznego Gospodarowanie mieniem wojewódzkim, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego realizuje za pośrednictwem Departamentu Nieruchomości, Geodezji i Planowania Przestrzennego UMWS oraz departamentów, które powadzą nadzór właścicielski nad spółkami prawa handlowego, w których województwo świętokrzyskie posiada udziały i akcje tj. Departamentu Kontroli i Certyfikacji RPO oraz Departamentu Infrastruktury, Transportu i Komunikacji. Ostatni z wymienionych departamentów prowadzi również nadzór kompetencyjny nad infrastrukturą lotniczą i nieruchomością w Masłowie.

Zadania w zakresie gospodarowania mieniem województwa w województwie świętokrzyskim w 2019 r. realizowane były w oparciu o następujące kluczowe akty prawne, tj.:

- Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2019 r., poz. 512 ze zm.),
- Ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2018 r., poz. 2204 ze zm.).

Na dzień 31 grudnia 2019 r. mienie województwa stanowiły nieruchomości o łącznej powierzchni 1686,0496 ha, w tym grunty zajęte pod lotnisko w Masłowie – 69,382 ha, grunty pod drogami wojewódzkimi lub grunty wydzielone pod te drogi – 1372,5346 ha, natomiast powierzchnia nieruchomości oddanych w użytkowanie wieczyste wynosiła 34,4556 ha, a przekazanych w nieodpłatne użytkowanie i użyczenie wynosiła 80,3702 ha.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. przeprowadzono stosowne procedury i zawarto cztery umowy cywilnoprawne w formie aktów notarialnych, w tym:

- w dniu 27 marca 2019 r. umowę zamiany nieruchomości położonych w Wiślicy, pomiędzy Województwem Świętokrzyskim a Gminą Wiślica, w celu uregulowania stanu prawnego nieruchomości zajętych pod drogi publiczne,
- w dniu 29 marca 2019 r. umowę darowizny nieruchomości położonej w Ostrowcu Świętokrzyskim, dokonanej przez Województwo Świętokrzyskie na rzecz Powiatu Ostrowieckiego, z przeznaczeniem na realizację zadań służb drogowych Starostwa Powiatowego w Ostrowcu Świętokrzyskim,
- w dniu 22 maja 2019 r. umowę zamiany nieruchomości położonych w Morawicy, pomiędzy Województwem Świętokrzyskim a Gminą Morawica, w celu uregulowania stanu władania nieruchomościami,
- w dniu 21 sierpnia 2019 r. umowę zamiany nieruchomości położonych w Kielcach, pomiędzy Województwem Świętokrzyskim a Gminą Kielce, w celu przeznaczenia nieruchomości położonej w Kielcach przy ul. Langiewicza pod budowę nowej siedziby Świętokrzyskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w Kielcach, a nieruchomości położonej w Kielcach przy ul. Bęczkowskiej pod budowę siedziby Świętokrzyskiego Centrum Innowacji i Transferu Technologii sp. z o.o. w Kielcach.

Jednocześnie, w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2018 r. ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2018 r., poz. 2268 ze zm.) i przejściem przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie dotychczasowych zadań marszałków województw w zakresie gospodarowania wodami, przeprowadzono procedury zbycia nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa, z przeznaczeniem na realizację celów publicznych. W rezultacie zawarto siedem umów cywilnoprawnych w formie aktów notarialnych, w tym:

- w dniu 23 września 2019 r. dwie umowy darowizny zabudowanych nieruchomości położonych w Jędrzejowie przy ul. Przypkowskiego 28a oraz w Sandomierzu przy ul. Staromiejskiej 14, pod siedziby jednostek organizacyjnych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,

- w dniu 23 września 2019 r. umowę darowizny trzech nieruchomości lokalowych położonych w Busku-Zdroju przy ul. Kopernika 2, pod siedzibę jednostek organizacyjnych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- w dniach 16-17 grudnia 2019 r. cztery umowy darowizny nieruchomości położonych w gminach: Koprzywnica, Łubnice, Ożarów, Pacanów, Sandomierz i Samborzec, zajętych pod inwestycje w zakresie budowli przeciwpowodziowych.

Skierowano do Sądów Rejonowych z terenu województwa świętokrzyskiego wnioski wieczystoksięgowe o ujawnienie prawa własności nieruchomości na rzecz Województwa Świętokrzyskiego w odniesieniu do 1047 działek ewidencyjnych, nabytych w oparciu o stosowne przepisy z zakresu nieruchomości.

Zgodnie z ustawą o samorządzie województwa, jednym z zadań zarządu województwa jest wykonywanie praw z akcji i udziałów posiadanych przez województwo. Województwo Świętokrzyskie prowadzi nadzór właścicielski nad następującymi spółkami prawa handlowego:

- Fundusz Pożyczkowy Województwa Świętokrzyskiego Sp. z o.o.,
- Świętokrzyski Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.,
- Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o.,
- Świętokrzyska Kolejka Dojazdowa „Ciuchcia Expres Ponidzie” Sp. z o.o.,
- „Uzdrowisko Busko-Zdrój” S.A.,
- Świętokrzyska Agencja Rozwoju Regionu S.A.
- „Przewozy Regionalne” sp. z o.o.¹⁴

Ze względu na charakter prowadzonej działalności, zadania realizowane przez spółki: Fundusz Pożyczkowy Województwa Świętokrzyskiego Sp. z o.o., Świętokrzyski Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o. oraz Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o. zostały szeroko opisane w rozdziale poświęconym obszarowi Gospodarka i innowacje. Zadania realizowane przez spółkę „Uzdrowisko Busko-Zdrój” S.A. zostały przedstawione w rozdziale dotyczącym obszaru Ochrona zdrowia.

Ponadto, Województwo Świętokrzyskie począwszy od początku 2019 roku jest właścicielem łącznie 15 pojazdów kolejowych, w tym:

- 2 szt. jednoczłonowych pojazdów EZT typu 308B,
- 4 szt. dwuczłonowych pojazdów EZT typu 34WE,
- 6 szt. trzyczłonowych pojazdów EZT typu 36WEa,
- 1 szt. trzyczłonowego pojazdu EZT typu 40WE,
- 2 szt. czteroczłonowych pojazdów EZT typu 31WE.

Pojazdy te nabywane były systematycznie w latach 2011-2019, w ramach dostępnych programów unijnych i dotacji z budżetu państwa. Co istotne, cały tabor sfinansowany został w 98% ze środków zewnętrznych (UE, budżet państwa, Fundusz Kolejowy), przy niewielkim 2% wkładzie z budżetu województwa.

Szczegółowe dane dotyczące mienia wojewódzkiego znajdują się w corocznym sprawozdaniu pn.: „Informacja o stanie mienia Samorządu Województwa Świętokrzyskiego” (stan na dzień 31 grudnia 2019 roku).

¹⁴ Obecnie: POLREGIO sp. z o.o.

PODSUMOWANIE CZĘŚCI II

W 2019 roku Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, jako organ wykonawczy Samorządu Województwa podejmował szereg działań mających na celu rozwój społeczno-gospodarczy regionu. Najważniejsze przedsięwzięcia i inicjatywy realizowane w 2019 roku, wynikające z obowiązujących polityk, programów i strategii zostały przedstawione w układzie 14 obszarów tematycznych. Poniżej zaprezentowano informację podsumowującą działania w poszczególnych obszarach.

GOSPODARKA I INNOWACJE

- ✓ Instytucje pożyczkowe i poręczeniowe działające w regionie świętokrzyskim w 2019 roku udzieliły przedsiębiorcom prowadzącym działalność na terenie województwa poręczeń i pożyczek w kwocie prawie 34 mln zł, a od 2017 r. kwota udzielonych poręczeń i pożyczek wyniosła ponad 113 mln zł
- ✓ W ramach działania 2.4. Promocja gospodarcza kluczowych branż gospodarki regionu ponad 20 zagranicznych przedsiębiorców uczestniczyło w wizytach studyjnych i spotkaniach biznesowych z przedstawicielami regionalnych firm
- ✓ W ramach projektu: „Popytowy System Innowacji” podpisano 65 umów, w których dofinansowanie wyniosło ponad 3 mln zł
- ✓ W ramach projektu: „Innowacyjna edukacja – nowe możliwości zawodowe” zrealizowano indywidualne doradztwo zawodowe dla 390 uczniów i uczennic oraz zorganizowano grupowe kursy pedagogiczne dla 45 pracowników przedsiębiorstw z terenu województwa świętokrzyskiego
- ✓ W ramach działań Domu Polski Wschodniej w Brukseli odbyło się 10 spotkań, konferencji oraz Targów umożliwiających promocję gospodarczą i turystyczną regionu
- ✓ W ramach projektu Biznes Adapter zostało udzielone wsparcie 445 przedsiębiorstwom i trafiło bezpośrednio do 1 059 pracowników

BEZROBOCIE I RYNEK PRACY

- ✓ W 2019 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach łącznie wydatkował na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu z Funduszu Pracy 111 191 100 zł
- ✓ Aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu objęto 14 470 bezrobotnych w ramach różnych form aktywizacji, jak m.in. staże, prace interwencyjne, roboty publiczne, szkolenia, dofinansowanie do rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej, refundacje kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy, bony na zasiedlenie, prace społeczne
- ✓ W 2019 roku liczba decyzji wydanych bezrobotnym po pracy za granicą wyniosła 1 103
- ✓ Z usług sieci EURES na terenie województwa świętokrzyskiego skorzystało łącznie 1 549 osób
- ✓ Z usługi poradnictwa zawodowego łącznie skorzystało 2 883 osoby oraz 853 uczniów
- ✓ Działaniami Krajowego Funduszu Szkoleniowego objęto 3 355 pracowników i pracodawców
- ✓ Kwota wypłaconych świadczeń pracowniczych w ramach Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych przekroczyła 812 tys. zł, natomiast kwota odzyskanych należności Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych to blisko 1 246 tys. zł

INFRASTRUKTURA, TRANSPORT I KOMUNIKACJA

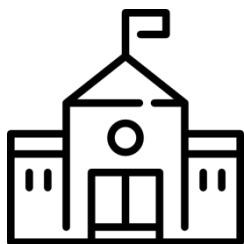
- ✓ Wybudowano ok. 41,85 km chodników na kwotę łączną 9.496.562,33 zł
- ✓ Wybudowano i rozbudowano ok. 63,55 km dróg na kwotę 271.282.546,97 zł
- ✓ W 2019 roku powstało 52,94 km nowych ścieżek rowerowych. Długość tras będących w zarządzie województwa na koniec roku kalendarzowego sięgnęła 158,333 km
- ✓ Zakupione ze środków RPOWŚ 2014-2020 dwa czterocłonowe pojazdy kolejowe z napędem elektrycznym w kwocie 44,4 mln zł, powiększyły tabor Województwa do 15 jednostek
- ✓ W 2019 roku w pociągach regionalnych na terenie województwa świętokrzyskiego przewiezionych zostało niemal 2,3 mln pasażerów
- ✓ Upublicznienie lotniska w Masłowie w roku 2019, wpłynęło na zmniejszenie obciążeń podatkowych budżetu Województwa w roku 2020 o ok.85% w stosunku do kwot zadeklarowanych na 2019
- ✓ Realizacja dwóch kolejowych projektów infrastrukturalnych na terenie województwa o wartości ponad 107 mln zł z dofinansowaniem RPOWŚ 2014-2020, poprawi skomunikowanie regionu i włączenie do sieci kolei dużych prędkości, a w przypadku tunelu pieszo-rowerowego w Skarżysko-Kamiennej podniesie poziom bezpieczeństwa pasażerów

EDUKACJA

- ✓ W ramach programów stypendialnych stypendium otrzymało 592 uczniów na łączną kwotę 3 054 720 zł
- ✓ W ramach nagrody „Talenty Świętokrzyskie” przyznano 16 nagród indywidualnych i 5 zespołowych na łączną kwotę 52 200 zł
- ✓ Przyznano 56 stypendiów dla młodych Polaków oraz osób polskiego pochodzenia ze Wschodu, którzy studiują na świętokrzyskich uczelniach na łączną kwotę 119 400 zł
- ✓ W ramach otwartego konkursu ofert na wsparcie realizacji zadań publicznych Województwa Świętokrzyskiego z zakresu nauki, edukacji, oświaty i wychowania oraz konkursu „Świętokrzyskie dla Młodych” podpisano 47 umowy z podmiotami spoza sektora finansów publicznych na łączną kwotę 180 000 zł. Łącznie na dotacje dla organizacji pozarządowych w zakresie oświaty wydatkowano 195 826,08 zł
- ✓ Do końca 2019r. Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego, obradował na 8 sesjach, podejmując 39 uchwał. Młodzieżowi radni opiniowali projekty uchwał Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego dotyczące młodzieży, m.in. programy stypendialne, stypendia sportowe, czy też program współpracy z organizacjami pozarządowymi. Zaangażowali się również w prace nad Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, czego efektem było wypracowanie rekomendacji do tego dokumentu

**KULTURA
I DZIEDZICTWO
NARODOWE**

- ✓ Udzielono 14 dotacji na sumę 95 000 zł, w ramach konkursu na udzielenie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa świętokrzyskiego
- ✓ Realizowano bogatą ofertę kulturalną instytucji w tym m.in. festiwale, jubileusze, obchody
- ✓ Wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne realizowały zadania o charakterze inwestycyjnym, m.in. takie projekty, jak „Akademia Bajki w Pacanowie”, „Rozbudowa i modernizacja Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie”

**SPORT
I TURYSTYKA**

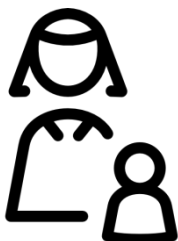
- ✓ Podpisano 161 umów na łączną kwotę 2 400 000 zł, w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych z zakresu kultury fizycznej
- ✓ Przekazano stypendia sportowe 35 zawodniczkom i zawodnikom z województwa startującym w dyscyplinach olimpijskich, na łączną kwotę 133 tys. zł
- ✓ W ramach zorganizowanej XXV Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży wzięło udział: 2 986 zawodników, 303 sędziów, 658 trenerów i 29 przedstawicieli polskich związków sportowych
- ✓ Ogłoszono otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych z zakresu turystyki i krajoznawstwa, w ramach którego 18 podmiotów otrzymało dotacje na łączną kwotę 69 000 zł

**OCHRONA
ZDROWIA**

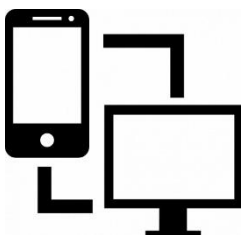
- ✓ Zawarto 18 umów z organizacjami pożytku publicznego na realizację zadań publicznych z zakresu ochrony i promocji zdrowia oraz 6 umów z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym – zwalczanie narkomanii
- ✓ W samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej realizowano: 6 przedsięwzięć w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, 7 przedsięwzięcia w ramach programów krajowych oraz 36 zadań własnych, których całkowite dofinansowanie z budżetu województwa wyniosło ponad 18,2 mln złotych
- ✓ Regionalne Centrum Naukowo-Technologiczne realizowało łącznie 15 przedsięwzięć, w tym 4 w ramach RPO WŚ i Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego, 2 finansowane w ramach programów krajowych oraz 9 zadań własnych
- ✓ Zaakceptowano programy naprawcze dla 4 samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej utworzonych przez Województwo Świętokrzyskie
- ✓ Objęto mieszkańców województwa świętokrzyskiego działaniami profilaktycznymi w ramach 6 programów polityki zdrowotnej

**POLITYKA
SPOŁECZNA**

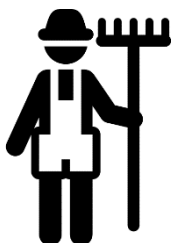
- ✓ Świętokrzyski Ośrodek Adopcyjny zrealizował działania postadopcyjne (m.in. spotkania, pikniki i terapie), w których wzięło udział prawie 700 uczestników
- ✓ adoptowano w województwie 52 dzieci
- ✓ zorganizowano 41 cykli w tematyce organizowania kształcenia oraz szkolenia zawodowego kadr pomocy i integracji społecznej, w których udział wzięło łącznie około 1 500 osób
- ✓ w ramach inspirowania i promowania nowych rozwiązań w pomocy społecznej zorganizowano 8 konferencji oraz 14 wizyt studyjnych, w których uczestniczyło łącznie 230 osób
- ✓ na realizację zadań publicznych w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi zawarto łącznie 72 umowy. Wydatki zostały wykonane na łączną kwotę 809 341,47 zł.
- ✓ przyznano w latach 2016-2019 środki PFRON w wysokości: 17 007 402 zł dla 4 ZAZ (w Stykowie, Końskich i 2 w Kielcach) na realizację zadania dotyczącego dofinansowania kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej

**SPOŁECZEŃSTWO
INFORMACYJNE**

- ✓ w 2019 roku prowadzono nadzór nad infrastrukturą oraz majątkiem stanowiącym własność Województwa – Regionalną Siecią Szerokopasmową Województwa Świętokrzyskiego; aktualnie z sieci korzysta 60 operatorów, zawarto 603 umowy na świadczenie usług
- ✓ Prowadzono działania związane z utrzymaniem i rozwojem Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego
- ✓ dostarczono do 81 pracowni komputerowych – 1 413 zestawy komputerowe w ramach projektu „Szkolne Pracownie Województwa Świętokrzyskiego”; pracownie otrzymały również 64 szt. urządzeń dostępowych
- ✓ Prowadzono działania mające na celu wdrożenie Elektronicznej Dokumentacji Medycznej (EDM) w 20 podmiotach leczniczych w ramach projektu „Informatyzacja Placówek Medycznych Województwa Świętokrzyskiego”

**ROLNICTWO
I OBSZARY
WIEJSKIE**

- ✓ Do dnia 31 grudnia 2019 r. zawarto 1 029 umów o przyznanie pomocy na kwotę dofinansowania ponad 307,9 mln zł, z beneficjentami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, co stanowiło 84% dostępnego dla województwa limitu środków z PROW
- ✓ W związku z wdrażaniem Priorytetu IV PO RYBY 2014-2020 zawarto ogółem 76 umów o przyznanie pomocy na kwotę kosztów kwalifikowalnych 12,8 mln zł, w tym dofinansowanie 7,5 mln zł
- ✓ Realizowano zadania Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) za pośrednictwem UMWŚ
- ✓ Organizowano przedsięwzięcia sprzyjające rozwojowi obszarów wiejskich, m.in.: XIX Świętokrzyskie Dożynki Wojewódzkie, konkurs Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów, imprezę kulturalną pn. XII Hubertus Świętokrzyski oraz konkurs pn. Wsparcie funkcjonalności obszarów wiejskich poprzez zwiększenie potencjału jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej

OCHRONA
PRZYRODY
I ŚRODOWISKA

- ✓ Rozpoczęto realizację projektu LIFE pn. „Renaturyzacja Śródlądowej Deltę Rzeki Nidy” o wartości ok. 23 mln złotych
- ✓ Opracowano aktualizację „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2026 roku”
- ✓ Na koniec 2019 r. wydobywanie kopalin na podstawie koncesji udzielonych przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego prowadzone było w 112 zakładach górniczych, w tym 104 wydobywających kopalinę stałą i 8 zakładach wydobywających wody lecznicze
- ✓ Prowadzono kontrole podmiotów prowadzących działalność w zakresie gospodarki odpadami
- ✓ Udzielano wsparcia finansowego na rzecz rozwoju sieci punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym punktów napraw i ponownego użycia towarów
- ✓ Przeszkolono około 600 przedsiębiorców oraz przedstawicieli administracji publicznej w zakresie funkcjonowania bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO) we współpracy z Instytutem Ochrony Środowiska – Państwowym Instytutem Badawczym w Warszawie
- ✓ Dokonano weryfikacji i redystrybucji środków z tytułu opłat ekologicznych, wnoszonych przez podmioty korzystające ze środowiska na łączną kwotę 42 mln zł

GEODEZJA
I PLANOWANIE
PRZESTRZENNE

- ✓ Przygotowywano 52 wnioski/opinie dla potrzeb samorządów terytorialnych do sporządzanych przez te organy opracowań planistycznych.
- ✓ Uzgodniono 48 projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- ✓ Uzgodniono 23 projekty studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin
- ✓ Uzgodniono 117 projektów decyzji w sprawach ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego i ustalenia warunków zabudowy w zakresie określonym w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w odniesieniu do terenów nieobjętych aktualnymi planami zagospodarowania przestrzennego
- ✓ Opracowano 35 cyfrowych arkuszy mapy topograficznej w skali 1:10 000 na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) dla części obszaru województwa świętokrzyskiego wraz z aktualizacją zbiorów danych BDOT10k za kwotę 144 942 zł z wykorzystaniem dotacji celowych z budżetu państwa
- ✓ Zaktualizowano Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) na terenie 10 powiatów Województwa Świętokrzyskiego

PROMOCJA I WSPÓŁPRACA ZAGRANICZNA

- ✓ Prowadzono współpracę zagraniczną z przedstawicielami samorządów, m.in.: z Obwodu Winnickiego na Ukrainie, Komitatu Komárom-Esztergom na Węgrzech oraz Landu Styrii w Austrii
- ✓ Organizowano wizyty i misje dyplomatyczne na terenie województwa przyjmując delegacje m.in. z Afganistanu, Albanii, Australii, Bangladeszu, Białorusi, Chorwacji, Czarnogóry, Holandii, Indii, Indonezji, Irlandii, Izraela, Demokratycznej Republiki Konga, Republiki Korei, Mołdawii, Nigerii, Nowej Zelandii, Serbii, Szwajcarii, Tajlandii, Węgier i Wietnamu
- ✓ Prowadzono imprezy własne województwa, m.in.: Świętokrzyską Galę Kabaretową, przebój Lata RMF FM i Polsatu oraz różnorodne koncerty
- ✓ Prowadzono cykliczne imprezy i działania promocyjne województwa, m.in. Koncert patriotyczny pn. Świętokrzyski Koncert Pamięci, czy Ogólnopolski Festiwal Sportów Plażowych 2019

GOSPODAROWANIE MIENIEM WOJEWÓDZKIM

- ✓ Prowadzono procedury związane z zawieraniem aktów notarialnych dotyczących, m.in.: uregulowania stanu prawnego nieruchomości znajdujących się na terenie województwa świętokrzyskiego
- UMWS prowadził nadzór właścicielski nad spółkami prawa handlowego, tj. Funduszem Pożyczkowym Województwa Świętokrzyskiego Sp. z o.o., Świętokrzyskim Funduszem Poręczeniowym Sp. z o.o., Świętokrzyskim Centrum Innowacji i Transferu Technologii Sp. z o.o., Świętokrzyską Kolejką Dojazdową „Ciuchcią Expres Ponidzie” Sp. z o.o., „Uzdrowskiem Busko-Zdrój” S.A., Świętokrzyską Agencją Rozwoju Regionu S.A., spółką „Przewozy Regionalne” sp. z o.o.¹⁵

¹⁵ Obecnie: POLREGIO sp. z o.o.

ZAŁĄCZNIKI

1. Informacja dotycząca inicjatyw, przedsięwzięć i projektów będących w kompetencji Zarządu Województwa Świętokrzyskiego.
2. Informacja o stanie realizacji uchwał Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego

SPIS TABEL

TABELA 1. PRZYROST NATURALNY NA 1000 LUDNOŚCI.....	21
TABELA 2. STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU.....	21
TABELA 3. SALDO MIGRACJI WEWNĘTRZNYCH (MIĘDZYWOJEWÓDZKICH) I ZAGRANICZNYCH	22
TABELA 4. WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA OSÓB W WIEKU 15-64 LATA W %	23
TABELA 5. LICZBA OSÓB PRACUJĄCYCH WEDŁUG SEKCJI PKD 2007 – ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO, PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO, USŁUGI.....	24
TABELA 6. STRUKTURA PRACUJĄCYCH W 2018 ROKU W POLSCE I ŚWIĘTOKRZYSKIM	25
TABELA 7. LICZBA OSÓB BIERNYCH ZAWODOWO W WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIM.....	26
TABELA 8. WYNIKI EGZAMINU OŚMIOKLASISTÓW W WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIM W 2019 ROKU	29
TABELA 9. DOSTĘPNOŚĆ DO LEKARZY – LICZBA LEKARZY NA 10 TYS. LUDNOŚCI W POWIATACH	34
TABELA 10. PRZYCHODNIE PODSTAWOWEJ I SPECJALISTYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ W POWIATACH WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO	36
TABELA 11. LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ	45
TABELA 12. WYKORZYSTANIE TECHNOLOGII INFORMACYJNEJ W PRZEDSIĘBIORSTWACH SEKTORA NIEFINANSOWEGO W 2018 R.....	48
TABELA 13. BUDŻET JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	51
TABELA 14. DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA	51
TABELA 15. BUDŻET JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	57
TABELA 16. WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA.....	57
TABELA 17. WYNIKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2017 I 2018 R.....	60
TABELA 18. PODZIAŁ DOCHODÓW WEDŁUG ŹRÓDEŁ ICH POCHODZENIA	80
TABELA 19. WYDATKI BUDŻETU W PODZIALE NA OBSZARY.....	81
TABELA 20. POWIĄZANIE CELÓW STRATEGICZNYCH SRWŚ 2020 Z PRZYJĘTYMI OBSZARAMI TEMATYCZNYMI ..	84
TABELA 21. PODZIAŁ PRZEDSIĘWZIĘĆ REALIZOWANYCH W OBSZARZE ZDROWIA W 2019 R.....	118
TABELA 22. BADANIA , ANALIZY I OPRACOWANIA DOT. PRZYCZYN UBÓSTWA W 2019 R.	123
TABELA 23. SZKOLENIA ZAWODOWE DLA KADR POMOCY I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ W 2019 R.....	123
TABELA 24. WYKAZ KONFERENCJI ZORGANIZOWANYCH W 2019 R., W OBSZARZE POLITYKI SPOŁECZNEJ ...	124
TABELA 25. WYKAZ WIZYT STUDYJNYCH ZORGANIZOWANYCH W 2019 R., W OBSZARZE POLITYKI SPOŁECZNEJ	124
TABELA 26. ADOPCJE W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM W 2019 R.	125
TABELA 27.ROZDYSPONOWANIE ŚRODKÓW NA ORGANIZACJE POŻYTKU PUBLICZNEGO W 2019 R.	126

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. PROCENTOWY UDZIAŁ PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH WPISANYCH DO REJESTRU REGON W 2019 R., W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWA	5
WYKRES 2. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON NA 10 TYS. LUDNOŚCI W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWA W 2018 R.....	6
WYKRES 3. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON W PODZIALE NA POWIATY W 2019 R.....	6
WYKRES 4. PROCENTOWY UDZIAŁ NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW W REJESTRZE REGON WG WOJEWÓDZTW W 2019 R.	7
WYKRES 5. PROCENTOWY UDZIAŁ WYTWORZONEJ PRODUKCJI GLOBALNEJ W 2017 R., W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWA.....	9
WYKRES 6. PROCENTOWY UDZIAŁ WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO OGÓŁEM W 2017 R., W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWA.....	9

WYKRES 7. SZACUNKOWY PROCENTOWY UDZIAŁ WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO OGÓŁEM W 2018 R., W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWA	10
WYKRES 8. PROCENTOWY UDZIAŁ PKB OGÓŁEM W CENACH BIEŻĄCYCH W 2017 R., W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWA.....	11
WYKRES 9. PRODUKT KRAJOWY BRUTTO W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA W ZŁ, W 2017 R., W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWA.....	12
WYKRES 10. PROCENTOWY UDZIAŁ SZACUNKOWEGO PKB OGÓŁEM W CENACH BIEŻĄCYCH W 2018 R., W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWA	12
WYKRES 11. SZACUNKOWY PRODUKT KRAJOWY BRUTTO W 2018 R. W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA, W PLN, W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWA	13
WYKRES 12. PROCENTOWY UDZIAŁ NAKŁADÓW INWESTYCYJNYCH W 2018 R., W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWA.....	14
WYKRES 13 . WIELKOŚĆ NAKŁADÓW INWESTYCYJNYCH W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA W 2018 R., WYRAŻONE W PLN, W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWA	15
WYKRES 14. PROCENTOWY UDZIAŁ NAKŁADÓW WEWNĘTRZNYCH NA DZIAŁALNOŚĆ B+R W 2018 R.	15
WYKRES 15. ZAANGAŻOWANIE W DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZO-ROZWOJOWĄ (EPC) WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2018 R.	16
WYKRES 16. POWIERZCHNIA OGÓŁEM GOSPODARSTW ROLNYCH WYRAŻONA W HA WG WOJEWÓDZTW W 2018 R.	17
WYKRES 17. PROCENTOWY UDZIAŁ UŻYTKÓW ROLNYCH W POWIERZCHNI GOSPODARSTW ROLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2018 R.....	17
WYKRES 18. STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ WYRAŻONA W PROCENTACH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2018 R	18
WYKRES 19. PROCENTOWY UDZIAŁ OBSZARÓW PRAWNIE CHRONIONYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2018 R.	18
WYKRES 20. PROCENTOWY UDZIAŁ OBSZARÓW PRAWNIE CHRONIONYCH W POWIERZCHNI OGÓŁEM WOJEWÓDZTWA, WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2018 R.	19
WYKRES 21. ZMIANA STRUKTURY PRACUJĄCYCH W LATACH 2017-2018 W POLSCE I W ŚWIĘTOKRZYSKIM W P.P.....	25
WYKRES 22. PODZIAŁ BEZROBOTNYCH W WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIM ZE WZGLĘDU NA POSIADANE WYKSZTAŁCENIE W 2019 ROKU W %	27
WYKRES 23. ZDAWALNOŚĆ EGZAMINU DOJRZAŁOŚCI W POWIATACH WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO W 2018 ROKU W %	31
WYKRES 24. UDZIAŁ ABSOLWENTÓW POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH W OGÓLE ABSOLWENTÓW TEGO TYPU SZKÓŁ (ZASADNICZYCH ZAWODOWYCH, TECHNIKÓW I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH) W REGIONIE W 2018 ROKU W %.....	31
WYKRES 25. LICZBA PIELĘGNIAREK I POŁOŻNYCH (PERSONEL PRACUJĄCY) NA 10 TYS. LUDNOŚCI W 2018 ROKU	35
WYKRES 26. LICZBA TURYSTÓW KORZYSTAJĄCYCH Z NOCLEGÓW NA 1000 LUDNOŚCI W 2018 ROKU	39
WYKRES 27. WYPŁATA ŚWIADCZEŃ 500+ W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM NA POZIOMIE POWIATÓW W 2018 ROKU W MLN PLN	40
WYKRES 28. ODSETEK GOSPODARSTW WYPOSAŻONYCH W URZĄDZENIE Z DOSTĘPEM DO INTERNETU W 2018R.....	47
WYKRES 29. STRUKTURA DOCHODÓW JST	52
WYKRES 30. DOCHODY BUDŻETÓW GMIN OGÓŁEM NA 1 MIESZKAŃCA W 2018 R.....	53
WYKRES 31. DOCHODY BUDŻETÓW POWIATÓW OGÓŁEM NA 1 MIESZKAŃCA W 2018 ROKU WG WOJEWÓDZTW	55
WYKRES 32. DOCHODY BUDŻETU WOJEWÓDZTW OGÓŁEM W 2018 ROKU W PLN.....	56
WYKRES 33. WYDATKI POWIATÓW WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA 1 MIESZKAŃCA W 2018 ROKU WEDŁUG WOJEWÓDZTW	59
WYKRES 34. WYDATKI OGÓŁEM BUDŻETU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA 1 MIESZKAŃCA W 2018 ROKU WEDŁUG WOJEWÓDZTW.....	60

WYKRES 35. ALOKACJA ŚRODKÓW UE W PODZIALE NA FUNDUSZE I OSIE PRIORYTETOWE REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2014-2020 (MLN EURO)	69
WYKRES 36. ALOKACJA REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2014-2020 (MLN EURO) W PODZIALE NA FUNDUSZE	70
WYKRES 37. LICZBA NABORÓW W RAMACH RPOWŚ NA LATA 2014-2020.....	74
WYKRES 38. WARTOŚĆ UMÓW O DOFINANSOWANIE W RAMACH RPOWŚ NA LATA 2014-2020 (W MLN PLN) WRAZ Z ODNIESIENIEM DO POZIOMU KONTRAKTACJI DLA OSI (%)	75
WYKRES 39. WYDATKI WYKAZANE WE WNIOSKACH O PŁATNOŚĆ BENEFICJENTÓW W RAMACH RPOWŚ NA LATA 2014-2020 (W MLN PLN)	76
WYKRES 40. POZIOM CERTYFIKACJI W RAMACH RPOWŚ NA LATA 2014-2020 (W MLN PLN)	76
WYKRES 41. WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE W REGIONALNYCH PROGRAMACH OPERACYJNYCH 2014-2020 NA 1 MIESZKAŃCA W PLN (WG WOJEWÓDZTW)	77
WYKRES 42. REALIZACJA RPOWŚ 2014-2020 WG OBSZARÓW. WKŁAD UE W PODPISANYCH UMOWACH O DOFINANSOWANIE W MLN PLN	78

SPIS MAP

MAPA 1 . WSPÓŁCZYNNIK DZIETNOŚCI WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2018 ROKU	20
MAPA 2 . LICZBA UCZELNI WYŻSZYCH W PODZIALE NA WOJEWÓDZTWA W 2018 ROKU	33
MAPA 3. LICZBA LUDNOŚCI PRZYPADAJĄCA NA 1 PODMIOT AMBULATORYJNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ W 2018 ROKU	37
MAPA 4. TERYTORIALNY ROZKŁAD WSPARCIA RPOWŚ 2014-2020 – WARTOŚĆ WKŁADU UE W UMOWACH O DOFINANSOWANIE (MLN PLN)	79
MAPA 5. TERYTORIALNY ROZKŁAD WSPARCIA RPOWŚ – WARTOŚĆ WKŁADU UE W UMOWACH O DOFINANSOWANIE NA 1 MIESZKAŃCA (PLN)	79

GRAFIKA

Do przygotowania *Raportu* wykorzystano zdjęcia będące w zasobach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego oraz grafiki z portalu Freepik.com